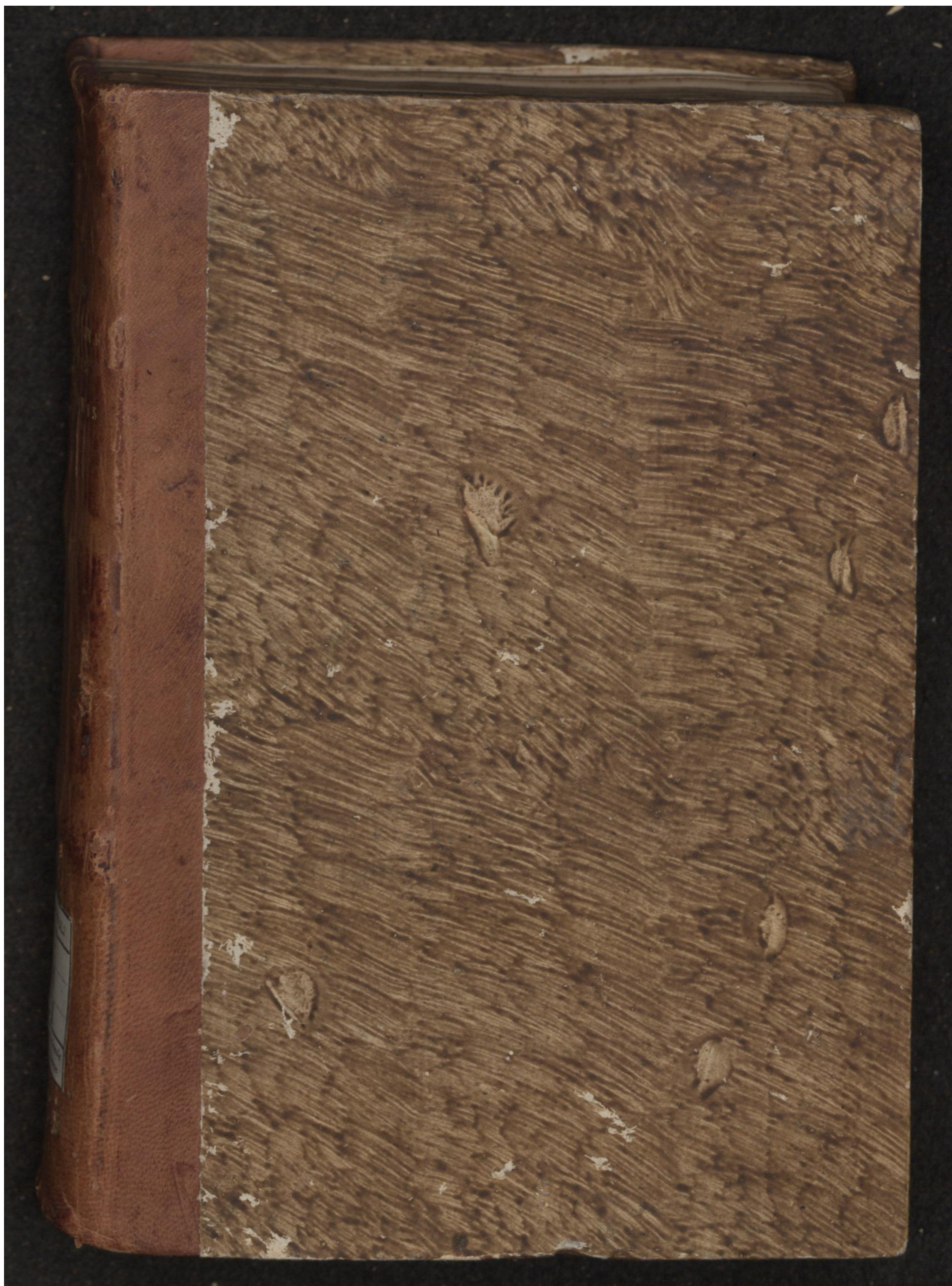

MISCELLAN:
DE REBUS
CHRISTIANIS
INCUNABULI
E
6
21
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze
1475

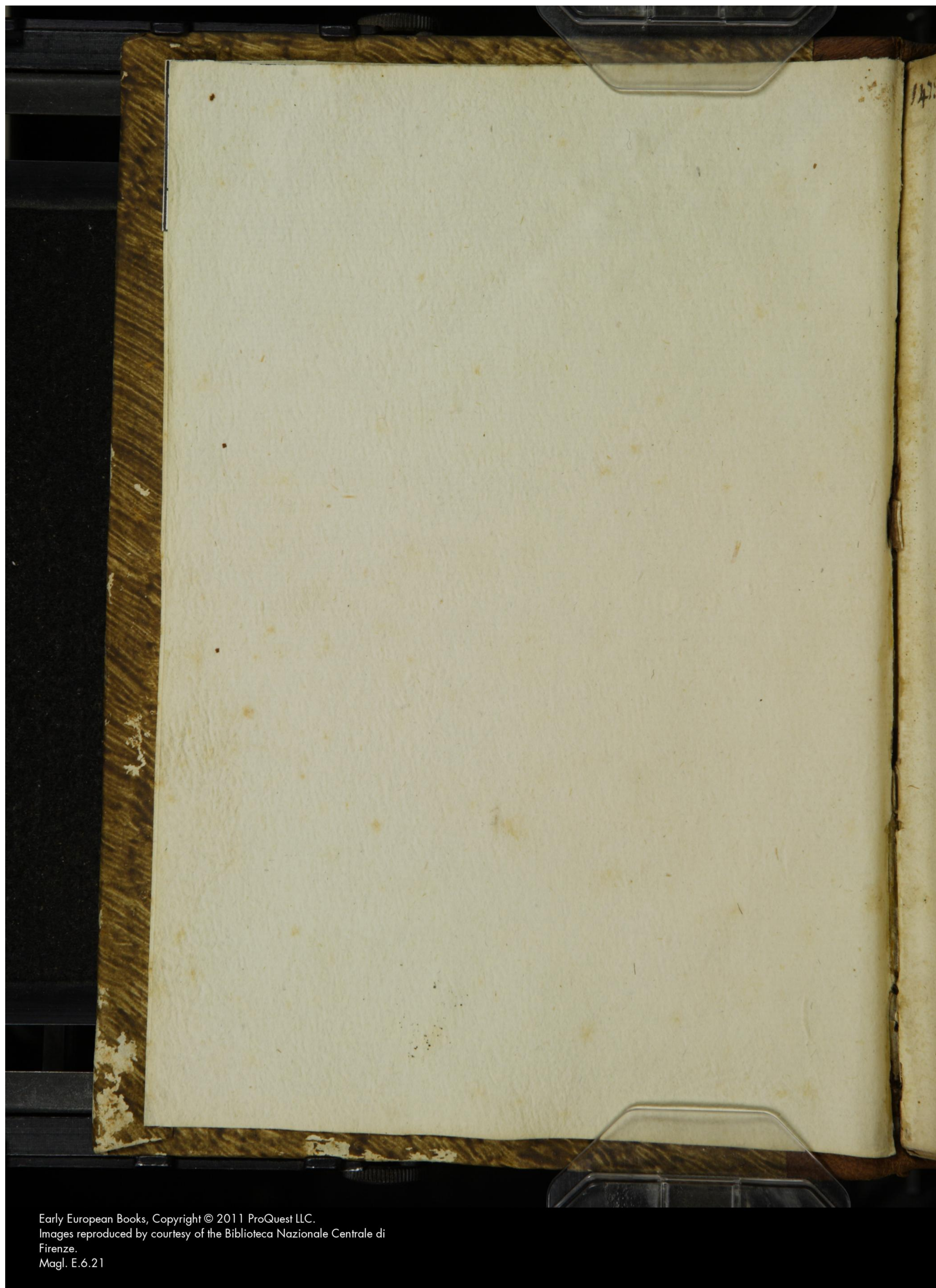

Manque deux feuillets

1475

f

Ratres cariſſimi nō queo quē mē
te cōcepi ore ꝓferre ſermonem &
cordis letitiam lingua nō explicat
Hoc autem nō ſolum ego patior.
qui cupio narrare quæ ſentio. ſed ēt & nos me
cū patiamini: plus exultantes in cōſciētia q̄ i elo
quio ꝓferentis. Cum itaq; nihil eſt chriſtiano
felicius cui ꝓmittuntur regna celorū. nihil la
borioſius. qui de uita quottidie ꝑiclitat᷑. nihil
eo fortius / qui uincit Diabolum. nihil imbeci
lius qui a carne ſupatur. Vtriuſq; rei exempla
ſunt plurima. Latro credidit in cruce & ſtatim
meruit audire. Amen dico tibi / hodie mecum
eris in paradiſo. Iudas de apoſtolatus faſtigio
in ꝑditionis tartarum labitur: & nec familiari
tate cōuiuii / nec in tinctione bucelle / nec oſcu
li gratia frāgitur. ne quaſi hominē tradat / quē
filium dei nouerat. Nos q̄dem parua dimiſſi
mus: grandia poſſidemus. Centuplicato fer
uore / Chriſti ꝓmiſſa reddūtur. Hæc dicimus
nō tam tibi q̄ aliis ſub tuo nomīe. Vt prima te
filii fronte doceamus magna cepiſſe. excelſa ſe
ctari. & adoloſcentiæ / īmo pubertatis incentia
calcantem ꝑfecte etatis gradum ſcandere. Scis
enim dogma noſtrū humilitatiſ tenere uexillū

& per ima gradientes ad ſumma nos aſcende re. Igitur ſanctus mihi iuocandus eſt ſpiritus ut hec ſuo ſenſu ore meo defendat. Non quidē campum rethorici deſideramuſ eloquii. nō dyaleticorum tendicula. nec Ariſtotelis ſpineta cōquirimus. Sed ad ſanctaꝝ ſcripturarum grauitatem cōfigimuſ. ubi uulnerū uera medicina eſt. ubi dolorum certa remedia. Verum quia memoria labitur omniū quæ dixerimus deſideras cōmentariolum fieri/ut obliuionem lectio conſoletur. Ideo pauca/que tibi reor fore neceſſaria/ credidi ſub nectenda. Illo enī noſtra tēdit oratio/ut quoꝝ unus eſt labor/unū & primum ſit. Nauigantes namqꝫ rubrū mare/in quo optandum nobis eſt/ut uerus Pharao cum ſuo mergatur exercitu/multis difficultatibus atqꝫ ꝑiculis/ad urbem maximam ꝑueniunt. utroque littore/gentes uage/uno bellue habitant ferociſſime. ſemper ſoliciti/ſemp armati/totius anni uehunt cibaria. latentibus ſaxis/uadiſqꝫ duriſſimis plena ſunt omnia. Quorſum iſta? perſpicuū eſt. Nam ſi ſeculi negotiatores tanta ſuſtinent/ut ad īcertas perueniant perituraſque diuitias. & ſeruent cum anime diſcrimine/quæ multis periculis

quieſcerunt . quid Chriſti negotiatori facien
dum eſt / qui uēditis omnibus querit precio
ciſſimam margaritam? qui totis ſubſtantie ſue
opibus emit Agrum / in quo reperiat theſauꝝ
quem nec fur effodere / & latro non poſſit au
ferre? Noſſe igitur oportet quid iuſſum ſit. qd
ne prohibitum . ut ſcientes / utrunq; ſeruem?
Alioquin ante ſcientiam mandati / impoſſibi
le eſt noſſe quid fiat. Et ego hec non integris
rate uel mercibus quaſi ignaros fluctuum do
ctus nauta premoneo . ſed quaſi nuper e nau
fragio eiectus in littus timida nauigaturis uo
ce denuntio. Cuncti tamen mei ſenſus affectu
uobis uaco. ſed obſecro uos / ut conatus meos
orationibus adiuuetis / ut dominus & ſaluator
pro cauſa ſua reſpondeat. Veſtrum itaque eſt
ut uoluntatem ſequatur effectus. meum eſt
ut uelim. obſecrationū ueſtraꝝ eſt / ut ueli &
poſſim. nā uelle & currere meum ē. ſed ipſum
meū ſine dei ſemp auxilio nō erit meū. Deus
ſemp largitur / ſemperq; donaturus eſt. nec
mihi ſufficit: quod ſemel dedit: niſi ſemper de
derit. Si enī duri iudicis ſentētiā crebra mulie
ris flexit petitio. ꝗtomagis paterna uiſcera īter
pellatiōe ſedula moliūtur? Scitote tamen ante

omnia nobis nil esse antiquius / q̄ xp̄i iura ser uare / nec patrū trāsferre termīos / sempq; me misse Romanā sedē Apostolico ore laudatā.

De obedientia.

a CCipe ergo fili doctrinā nostrā ea sim plicitate & ueritate / qua dicimus: quia nō querimus hominum gloriam: Deus testis ē nec ad hoc loquimur ut humanas amicitias ancupemus. ne nostre adulationis sermōe / & nos & alios decipiam⁹. nec ut nos apud hoīes aliquid uideamur: sed ut apud deū hoīes ma gna mereantur. Hoc ē itaq; totum quod app̄ hensa manu insinuare tibi cupio. & ut simplici ter motum mentis mee fatear / nunc monachi in cunabula moresq; discutimus. Si uis igitur ad uitam ingredi / serua p̄cepta. hoc ē ab omī illicito / quo prohiberis / recedas. & ad omne bonū quod iuberis promptus accedas. Respi ce sanctū uirū Pathmachium / & feruentissime fidei Paulinū presbiterū. qui non solū diuitias sed se ipsos domino obtulerunt. qui cōtra dia boli tergiuersationē nequaquā pellē pro pelle sed carnes & ossa & aīas suas suo domino con secrarunt'. qui te & exēplo & eloquio. i. & ope re & lingua possint ad maiora perducere. No

bilis es? & illi. sed in Christo nobiliores. Di
ues es et honoratus? et illi imo ex diuitibus pa
upes et inglorii. et id circo ditiores et magis in
cliti. quia pro Christo paupes et inhonorati cō
tempsis aurum? contempserunt et multi philo
sophi. Non enim satis est perfecto et consuma
to uiro / opes contempnere peccuniam dissipa
re et proiicere. quod in momento et perdi et
inueniri potest. Fecit hoc Chrates. Fecerunt
plurimi / quos uiciosissimos legimus. Plus
enim debet Christi discipulus prestare / quā
mūdi philosophus glorie animal et popularis
aure / atq; rumorum uenale mancipium. Ti
bi non sufficit opes contemnere / nisi et Chri
stū sequaris. Te ipsum uult dominus hostiā
uiuam placentem deo. te inquā non terra. Et
ideo uariis temptatioībus cōmonet / quia mul
tis plagis et doloribus eruditur israel. et quem
diligit dominus corripit. flagellat autem omnē
filium quem recipit. Quod si te ipm domīo
dederis et apostolica uirtute pfectus sequi ce
pis / Saluatorem / tunc intelliges ubi fueris:
et in exercitu Christi q̄ extremum tenueris lo
cum. Vnde et ppositum Monasterii timeas ut
dominum. diligas ut pentem. Credas tibi salu

Modus discendi

tare quicquid ille pceperit. nec de maioris sen tentia iudices. Cuius officii est obedire. & im plere que iussa sunt. dicente Moyse. Audi is rael & tace. Neq; ipe te doceas. Nulla ars abs que magistro discitur. Etiam muta aialia / & ferarum greges ductores sequuntur suos. In apibus principes sunt. Grues unam sequūtur ordine litterato. Impator unus. Iudex unus prouintie. Roma ut condita est duos fratres simul habere reges non potuit / & fratricidio dedicatur. In Rebece utero Esau & Iacob bel la gesserunt. Singuli ecclesiarū Epi. singuli Archiepi. singuli Archidiaconi & omis ordo ecclesiasticus suis rectoribus nitit. In naui un⁹ gubernator in domo unus dominus. In quā uis grandi exercitu unius signum expectatur. Et ne plura replicando fastidium legenti face am / p hec omia ad illud tendit oratio. ut doce am te non tuo arbitrio dimittendum. sed uiue re debere in monasterio sub unius disciplina patris cōsortioq; multorꝝ. ut ab alio discas hu militatem. ab alio patiētiam. hic te silentiū. ille te doceat māsuetudinem. Nō facias quod uis. Comedas quod iuberis. Habeas qtū accepis. Operis tui pensam psoluas. Subiciaris cui nō

uis . Lassus ad stratum uenias . Nec dum ex
pleto somno surgere compellaris. Tātis occu
patus negotiis nullis uacabis cogitationi bus.
Et dum ab alio trāsis ad aliud opusq; succedit
opi: illud solum mente retinebis ꝙ agere com
pellaris. Nam omī oblatiōe & hostia preciosior
est obtemperantia mandatorum dicente pro
pheta. Ecce obedientia melior est q̄ sacrifitiū .
& obauditio q̄ adeps arietum. Et alibi. Qui cō
seruat legem multiplicat oblationem . Sacrifi
cium salutare est attendere mandatis . & disce
dere ab omni iniquitate . Nec nobis blandiri
debemus in factis iustorum si īprohibitorum
transgressione pecemus . cum transgressionis
crimen benefacti meritum tollat . Quod non
mei sensus assertio / sed utriusq; testamenti ex
empla probant . ubi īueniemus etiam dei ami
cos / ob unius contemptus errorem bonorū contemptus obedientie
retro factorum munificentiam perdidisse. Sic
adam cū Diabolo facile credidit seducenti post
familiaritatem & colloquium dei unius pomi
cupiditate supatus perdidit padisum. & quia ꝑ
transgressionem unū hahere presumpsit mul
ta simul bona amisit. Sic uxor Loth post ange
lorum obsequia contra interdictum retro aspiciēs

in figmentum salis repente mutata est. Quis hic psumptionis spiritus qui tãtã in animo nostro opatur audatiam? ut cum sanctos homies de leuib⁹ etiam culpis uideamus esse punitos & quottidie in maioribus & pluribus deliquẽtes intractos / in media dampnatione fore credamus? qq leue nũq sit dominũ etiam in exiguo contemnere. qui nõ tantum ad qualitatẽ peccati respicit / sed etiam ad psone contemptũ Propter quod homini nõ solum intẽdendum est quale sit quod iubetur / sed qtus sit ille qui iubet. Excluditur hoc loco uulgaris illa sententia. qua mihi suo iuditio religiosi / & q sapientes sibimet uidentur / dicere solent. Sufficit nobis ut nõ criminalia peccata & maiora fatiam⁹ facilis est enim omissio minorũ delictorum. Qui dum aĩali sapientia occupant animos / spiritualem intelligentiam & consuetudinẽ diuine legis ignorant. que sepe peccatũ ostẽdit / qd nobis nõ uidetur esse peccatum. & que illic impietatẽ facit / ubi nos opus pietatis ostendim⁹ Saul & Iosaphat reges fuerunt populi israel: & dum misericordiã his quos deus ostẽderat prestiterũt. dei offensam ĩ ope pietatis ĩcurrũt. Ecõtrario / Phinees filiiq; leui gratiam dei hu

mana cede & suorꝝ paricidio meruerũt. Vides
q̃tum ab humanis sensibus p nostrã impitiam
discrepat diuina sententia: ut nobis interdum
celestis iudicis dispẽsationẽ nesciẽtibus iniusta
uideantur / que p causarꝝ sciam / satis & recte
facta ꝓbãtur. & rursum ea que nostro iuditio
bona ꝓbantur / apud deum plerũqꝫ reproba
& ingrata uidentur. Quis hodie patris habrae
exemplo / innoxiũ uolẽs filium trucidare / hu
mano iuditio nõ crederetur ĩsanus: Econtra
quis intactu arche domini imitatus Ozam ho
minũ sententia dominaretur. Consideremus
igitur quantus casus sit temere cõtemnẽtis / cũ
tanta ruina esse dicitur in negligẽtia obsequen
tis. uel quã damnatiõem excepturos credimꝰ
esse indeuotos. cum tantã reprobationẽ deuo
ti exceperint. Tepidũ discipulũ non amat chri
stus Qui uult meus discipulus esse ait / abne
get semetip̃m sibi & tollat crucem suã & sequa
tur me. Beate itaqꝫ sũt ille aĩe que dorsum suũ
curuauerũt ut suscipiãt sup se sessorẽ & frena
eius patiantur. ut quocũqꝫ uoluerit flectat eas.
Quãdo enĩ magister precipit obediẽtis inditi
um est. si demisso uersus eum audiat capite.
si aũt uergat tergũ / signũ est contemnentis.

De tribus generibus monachoꝝ Egipti.

e T quoniam monachorum fecimus mẽtionem / & te scio libenter audire que sancta sunt, aurem Paulisper accommoda. Tria sunt in egypto genera monachorum. Cenobite: quos illi anses gentilli lingua uocant. nos in cõmune uiuẽtes possumus appellare. Anachorite qui soli habitant p deserta. & ab eo qđ procul ab hominibus recesserunt nũcupantur. Tertium genus est quod dicunt Renuoth / teterrimum atq; neglectum, & quod in nostra prouintia aut solum aut primũ est. Hi bini uel trini / nec multo plures simul habitant suo arbitrio & ditione uiuentes: & de eo quod laborauerint / in medium partes conferunt / ut habeant alimenta cõmunia. Habitant autem q̃ plurimi in urbibus & castelis, & quasi ars sancta non uita quicquid uendiderunt / maioris est pretii. Inter hos sepe sunt iurgia / quia suo uiuentes cibo non patiuntur se alicui esse subiectos. Reuera solent certare ieiuniis: & rem secreti uictorie fatiunt. Apud hos affectata sũt oĩa laxe manice: calige folicãtes. uestis grossior:

crebra ſuſpiria: uiſitatio uirginum. Detractio
clericorum. & ſi quando dies feſtus uenerit/ſatu
rantur ad uomitum. His igitur quaſi quibus
dam peſtibus exterminatis/ ueniamus ad eoſ
qui plures ſunt & in comune habitant .i. quos
uocari cenobitas diximus. Prima apud eos cō
ſideratio eſt/ obedire maioribus/& quicquid
iuſſerint facere. Diuiſi ſunt per decurias atq;
centurias/ ita ut nouem hominibus unus preſit de
cimus. & rurſum decem prepoſitos ſub ſe cē
teſimus habeat. Manent ſeperati/& ſe iunctis
cellulis. Vſque ad horam nonam ut īſtitutum
eſt/ nemo pergit ad alium exceptis his decanis
quos diximus. ut ſi cogitationibus forte qs
fluctuet/ illius conſoletur alloquiis. Poſt horā
nonam in commune concurritur. pſalmi reſo
nant. ſcripture recitantur ex more. & comple
tis orationibus cunctiſque reſidentibus medi
us quem patrem uocant/ incipit diſputare.
Quo loquente tantum ſilentium fit/ ut ne
mo alium reſpicere. nemo audeat excrea
re. Dicentis laus eſt in fletu audientium.
Tacite uoluuntur per ora lacrime. & neq; ī
ſingultus quidem erumpit dolor.

federatio

ieiunium: et nemo pergit ad aliū nisi quos decanos diximus

Cum uero de regno Christi & de futura beatitudine & gloria ceperit annūtiare uentura / uideas cunctos moderato suspirio / & oculos ad celum leuantes intra se dicere Quis dabit mihi pennas sicut colūbe & uolabo & requiescā? Post hec concilium soluitur. & una queq; decuria cum suo parente pergit ad mēsam. Quibus per singulas ebdemmodas uicissim ministrāt. Nullus in cibo strepitus est. Nemo cōmedens loquitur. Viuitur pane & leguminibus. & oleribus / que sale solo condiuntur. Vinum tantum senes accipiunt / quibus cum paruulis sepe fit prandium. ut aliorum etas fessa sustentetur. aliorum non frangatur īcipiēs. De hinc consurgunt pariter: & hymno dicto ad presepia redeunt. Ibi usque ad uesperum cū suis unusquisq; loquitur. & dicit. Vidistis illum & illum quanta in ipso gratia sit. quantum silentium. & quam moderatus īcessus? Si infirmum uiderint consolantur. Si in Dei amore feruentem / cohortantur ad studium. Et quia nocte extra orationes publicas / in suo cubilli unusqsq; uigilat / circūeunt cellulas siglorū. & aure appoīta qd faciāt diligēter explorāt.

Quem tardiorem deprehenderint/nō icrepāt:
ſed diſſimulato quod norunt/eum ſepius uiſi
tant .& prius incipiētes prouocant magis ora
re q̄ cogunt. Opus dei ſtatutum eſt/quod de
cano redditum fertur ad econoīum/qui & ipe oeconomum
per menſes patri omnium cum magno reddit
timore rationem: a quo etiam cum cibi facti singulis
fuerint deguſtātur. Ieiuniū totius anni equa dispensantur
le eſt / excepta quadrageſima. in qua ſola con
ceditur diſtrictius uiuere. Penthecoſteñ cene
mutantur in prandia. quo & traditioni eccle
ſiaſtice ſatisfaciant/& uētrem cibo non onerēt
duplicato. Ad tertium genus ueniam quos
anachoritas uocant: & qui de cenobiis exeun
tes / excepto pane & ſale / amplius ad deſerta
nil pferunt. Huius uite auctor Paulus. illu
ſtrator Anthonius.& ut ad ſuperiora conſcen
dam princes Iohānes baptiſta fuit. Talem ue
ro uirū Hieremiaſ quoq; propheta deſcribit di
cēs/Bonū ē uiro cū portauerit iugum domini
ab adoleſcētia ſua. ſedebit ſolitarius & tacebit.
quoniam ſuſtulit ſuper ſe iugum: & dabit per
cucienti ſe maxillam. ſaturabitur obprobriis:
quia non in ſempiternum abiiciet dominus.
Horum laborem & conuerſationem in

carne non carnis / alio tempore si uolueris ex plicato. Non ad propositum reddeam. Bonũ est obedire maioribus. parere pfectis. & post regulas scripturarũ / uite tue tramitem ab aliis discere, nec preceptore uti ut pessimo scilicet presumptione tua.

De Castitate.

m Ortificate inquit apostolus membra uestra que sunt super terram. Vnde ipse postea cõsiderans aiebat. Viuo autem iam nõ ego, uiuit uero in me Christus. Qui mortificauerit membra sua & in imagine noctis perambulauerit / non timebit dicere factus sum sicut uter in pruina. Vnde idem Apostolus castigabat corpus suum & in seruitutem redigebat ne aliis predicans ipse reprobus inueniretur; corporisque ex persona generis humani inflatus ardoribus loquebatur. Miser ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Et iterum. Scio quoniam non habitat in me / hoc est in carne mea bonum. uelle enim adiacet mihi, ut faciam autem bonum nequaquam. Neque enim quod uolo bonum / sed quod nolo malum hoc facio. Et denuo.

Qui ĩ carne sunt deo placere nõ possunt. Vos autem non estis in carne / sed in spiritu / si tamen spiritus dei habitat in uobis. Vnde post cogitationum diligentissimam cautionem ieiuniorum tibi arma sumẽda sunt: & canendum cum Dauid. humiliaui in ieiunio animam meam. Matrem autem ita uide / ne per illam alias uidere cogaris quarũ uultus cordi tuo non adhereant: & tacitũ uiuat sub pectore uulnus. Ancillulas que illi in obsequio sunt / tibi scias esse in insidiis / quia quanto uilior earum conditio / tanto facilior ruina est. Volo ergo te ꝓpter has causas nõ habitare cum matre. & precipue: ne aut offerentem delicatos cibos / renuendo contristes: aut si acceperis / oleum igni adiicias. & inter frequentiam puellarum / per diem uideas quod nocte cogites. Adolescentiam tuam nulla sorde cõmacules, ut ad altare Christi / quasi de thalamo uirgo procedas. & habeas deforis bonum testimoniũ. Licet De cæteris uirtutibus ut sapientia: fortitudine: iustitia / humilitate / mãsuetudĩe / & liberalitate possunt & alii iudicare: pudicitiã sola nouit cõſcĩa: ut huãni oculi hꝰrey certi iudices ẽẽ nõ possũt.

Femine quoq; que nomē tuū nouerāt / uultū nesciant. Nam Iohannes baptista sanctam matrē habuit / pontificisq; filius erat: & tamen nec matris affectu / nec patris opibus uīcebatur: ut ī domo parentū cum piculo uiueret castitatis. Viuebat ī heremo / & oculis desiderātibus Christum / nihil aliud dignabatur aspicere. Vestis aspera. Zona pellicca. Cibus locuste / & mel siluestre. Omnia uirtuti & cōtinētie ꝓparata. Vnde martirē quēdam tormēta non uicerant / sed supabat uoluptas: tandem celitus inspiratus precisam mordicus linguā in osculantis se faciem expuit. & sic libidinis sensum succedēs doloris magnitudo preripuit. Nam quō qui ignē tetigerit statim aduritur: ita uiri tact⁹ & femine sentit naturam suā / & diuersitatē sexus ītelligit. Itē quō poterit libidinē refrenare qui nec manū ualet cohibere nec liguam? Sed & hospitiolū tuū nūq̄ mulierū pedes terant: uide ne sub eodem tecto mālites. nec in prærita castitate cōfidas. quia nec Dauid sanctior nec Sansone fortior / nec Salamone potes esse sapientior. Memēto semper quod paradisi colonū de passione sua mulier eiecerit. Egrotanti autem tibi sanctus qlibet frater assistat. Nā

possessione

ſcio quoſdã corpore cõualuiſſe & animo egrotare cepiſſe. Periculoſe tibi miniſtrat / cui⁹ uultum frequēter attendis. Si tamen uidua a te uiſitatur aut uirgo / nūq̃ domū ſolus introeas Sol⁹ cum ſola ſecreto & abſq; arbitre uel teſte nō ſedeas. Tantaq; cū fabulandi fiducia licentia ſit / ut intrante alio ne paueas / nec erubeſcas Speculū enī mentis eſt faties. & tanti oculi cordis fatent' archana tales quoq; hēto ſotioſ: quorum cõtubernio nõ infameris: nõ ueſte ſʒ moribus ornentur / & pudicitiam habitu polliceantur. Corrunpunt bonos mores cõfabulationes peſſime Caueto omnes ſuſpitiones. & quicquid ꝓbabiliter fingi poteſt / ne fingatur āte de uita. Crebra munuſcula & ſudariola & faſſiolas & ueſtes ori applicatas & oblatas / ac deguſtatos cibos / blãdaſq; & dulces litterulas ſanctus amor non habet. Audi me: mel meū: lumen meum / meumq; deſide Chriſtus eſt. Omnes delitias & lepores & riſu dignas urbanitates & ceteras ineptias amatorū incomediis erubeſcimus / & in ſeculi hominibus deteſtamur. quanto magis in clericis & in monachis: quorum & ſacerdotium propoſito: & propoſitum ornatur ſacerdotio. Nec hoc dico quod

aut ĩ te aut in sanctis uiris ista formidẽ: sꝫ qd'
ĩ oĩ proposito / ĩ omni gradu & sexu / boni &
mali repꝛãtur: maloꝝqꝫ cõdempnatio: laus bo
norum sit. Vide qd ꝓsint frena. a uitiis nos re
trahunt: introducũt ad uirtutũ choros. & in
Christo monte pulcherrimo habitare nos fa
tiũt. Quãdiu in patria tua es / hẽto cellulam ꝓ
padiso: uaria scripturaꝝ poma decerpe his ute
re delitiis: haꝝ fruere complexu. Si scãdalizat
te oculus / pes / manus / terra / proiice ea. nulli par
cas / ut soli parcas aĩe tue. Qui uiderit inqt do
minus mulierẽ ad concupiscẽdum eã / iam me
chatus ẽ eam in corde suo. Quis gloriabitur ca
stũ se habere cor? Astra nõ sunt mũda in con
spectu domini: quãto magis hoĩes / quorũ ui
ta temptatio ẽ? Veh nobis miseris. quotienscũ
qꝫ cõcupiscimꝰ / totiens fornicamur. Inebriatꝰ
est inqt gladius meus in celo: multo amplius
in terra / q̃ spinas & tribulos generat. Vas ele
ctionis in cuius pectore xp̃s resonat / macerat
corpus suũ: & tamen cernit naturalẽ carnis ar
dorẽ: sue repugnare sentẽtie. ut quod nõ uult.
hoc agere cõpellatur. & tute arbitraris absqꝫ la
psu & uulnere posse transire: nisi omni custo
dia seruaueris cor tuũ? Maxime cũ plurimi: ẽt

ſi cōtinētes iracūdi ſunt ebrioſi procaces ſupbi ex cōtinentia magis inflati. pcuſſores. maledici cupidi timidi: multū ſibi placentes: ut iudices cōtinētiam / qua ſe pferunt incōtinentie ſūmini ſtraſſe materiā. Sed ille cōtinens uere eſt: qui uniuerſa membrorꝝ offitia a malis affectibus ſubtrahit. & cogitatū a tota neqtitia compeſcit. Quāto plura tamē ſunt que īpugnant pudiciciam: tāto uictorie maiora ſunt premia. Nā & ego cū eſſem iuuenis / & ſolitudinis me deſerta uallarent / incētiua uitiorꝝ / ardorēq; nature ferre nō poterā. que cū crebris ieiuniis frāgerē: mēs tamē cogitationibus eſtuabat. Ad quam edomādam / cuidā fratri / qui ex hebreis crediderat / me in diſciplinā dedi. Vt poſt Q uintiliani acumina / grauitatēq; frontonis Ciceroīſq; fluuios / & lenitatē Plinii Alphabetū diſcerem: ſtridētiaq; & hanellātia uerba meditarer. Q uid ibi laboris ſumpſeri. qd ſuſtinueri difficultatis. quotiēs deſperaueri. quotiēs ceſſauerim. & cōtentione diſcendi / rurſus īceperim. teſtis ē tam ꝯſcia mea qui paſſus ſum. q̄ eorū q mecū duxerunt uitā. Et gratias ago domīo qd de amaro ſemīe litterarꝝ / dulces fructus capio. Prima igit̃ temptamēta clericorꝝ / ſūt mu

lierũ freq̃ntes accessus. Nociuũ genus femina ianua Diaboli. uia iniq̃tatis. scorpionis p̃cussio cũ ꝓximat stipula incẽdit ignẽ. Flamigero igne p̃cutit femina conscĩam pariter habitantis. exu ritq; fundamẽta mõtium. Ego iudico. si cũ ui ris femine habitent: uiscariũ nõ deerit Diaboli: Si alligauerit quis ignẽ in sinu suo / uestimẽta eius nõ cõburentur: aut si q̃s ambulauerit sup carbones ignis pedes suos nõ comburet: Mihi crede: nõ põt toto corde cũ dño habitare / qui feminarꝝ accessibus copulatur. Sed dicis. qui ã bulat simpliciter / ambulat cõfidenter. Bene & argute. Sed & oportet bonũ habere testimoni um ex his qui foris sunt. licet corã deo recte in cedas. tamẽ coram hoĩbus bona ꝓuidenda sũt. quia astutiores sunt filiis lucis / filii tenebrarũ. Cum ergo a te hoc genus nõ amputatur. das rep̃hendentibus te locũ. ip̃e te detrahẽtiũ mor sibus tradidisti. Nã inter illecebras uoluptatũ etiã ferreas mẽtes libido domat. que maiorem in uirginibus patit᷑ famẽ / dũ dulcius putat oẽ quod nescit. Narrãt gentilium fabule / canti bus Syrenarꝝ / nautas ĩ saxa precipites. Et ad Orphei citharam arbores / bestiasq; ac silicum dura molita. Difficile quoq; inter epulas ser

uatur pudicitia. Nittens cutis: sordidum ostē dit animū. Licet quidā putent maioris esse uir tutis / p̄ntem cōtempnere uoluptatē, tamē ego securioris arbitror cōtinentie nescire quod que rat. ¶ Remotio igit̄ uiri / castitatis collocat arma, construit in melioribus castra pudoris. Tecla post tēptationē passiōis: Anthiochie cū paulo p̄hibet̄ pariter p̄gere. ¶ Nemo miles ɔ uxore p̄ git ad bellū. ¶ Germināt femine spinas cū uiris habitātes, archana mentium acuto mucrone p̄ cutiūt. ¶ Nemo igit̄ inter serpētes & scorpiones securus ingreditur. Libido eīm semp̄ sui relin qt penitudinē, nūq̄ satiatur / & extincta reacen dit̄. Vsu crescit / nec rationi pareat que īpetu ducit̄. ¶ Vnde uirginitas ī eo felicior / qd̄ carnis īcētiua nō nouit. Et uiduitas ī eo solicitior / qd̄ p̄teritas aīo recolit uoluptates. ¶ Viro enī luxu rioso / uerbum castitatis offensio ē. Qui uiuit in monasterio, & quoꝝ simul magnus est nu merus / numq̄ꝫ soli extra p̄cedant. De agmīe colūbarum crebro accipiter unā separat, quam statim īuadit & lacerat / & cui⁹ carnibus & cru ore saturet̄. Morbi de oues suū relinquūt gre gem, & lupoꝝ faucibus deuorantur. ¶ Rarus ideo tibi sit egressus impublicū. Matirres a te

querantur in cubiculo tuo. Nunquā causa deerit pcedēdi / si semp quādo necesse est pcessurus sis. Aliorū uulnus uestra sit cautio. Pestilentie flagellato stultus sapientior erit. Nā ēt ea que hoīes sibi extimant salutaria / deo uolēte uerti uidemus ī pnitiem. In tranqlitate eniꝫ tempestas oritur. Nihil deo aduersante securꝝ est. Naturale quoqꝫ est unū quodqꝫ in suo piculo de alio plus sperare. Si qñ senseris exteriorē hominē flore adolescētie suspirare & accepto cibo / cum te ī lecto positū dulcis libidinum poma cōcusserit / arripe scutum fidei. in quo ignite Diaboli extinguntur sagitte. Omēs eiꝫ adulterātes quasi clibanus corda eorꝝ. licet difficile ē humanā aīaꝫ nō amare aliquid. necesse qꝫ est ut in quoscūqꝫ mens nostra trahat̃ affectus. Carius igit̃ amor / spūs amore supetur. desiderium desiderio restringatur / quicqd īde minuitur / huic crescat. Nō sinas ergo cogitationem crescere. dū puus est hostis īterfice: nequitia elidatur in semine. Audi psalmistam. Beatus qui allidet puulos suos ad petram. Impossibile ē in sensum homīs nō irruere motum & medullarꝝ calorem. Ille tamen laudat̃ / ille p̄dicatur beatus / qui statim cū ceperit cogitare ī

pompa

Carnis

non sentire

terficit cogitatus / & allidit eos ad petrā. Petra aūt est Christus. Nā fides pura: morā nō patitur. Cū apparuerit scorpio illico cōterēdus ē. Ardentes igitur Diaboli sagitte ieiuniorum et uigiliarū frigore restringēde sunt. Erras nāq; frater / erras si putas unq̄ Christianū persecutionem non pati. Tunc enim maxīe oppugnaris / si te oppugnari nescis. Nemo enim est tāta firmitate suffultus / ut stabilitate sua debeat esse securus. dicente apostolo. Qui stat uideat ne cadat. Quoniā nullus hostili exercitu obsidente securus est. Nam aduersarius noster tanq̄ leo rugiens aliquid deuorare querens circuit. & tu pacem putas? Seddet in insidiis cū diuitibus in occultis / ut interficiat innocentē Quod de libidine diximus / referam⁹ ad auaritiam / & ad omnia uitia / que uitāt̄ solitudīe Et idcirco urbiū freq̄ntias declinamus ne facere cōpellamur / q̄ nos nō tā natura cogit facere q̄ uoluntas.

De Paupertate.

q Vondā diues adolescēs oīa que in lege p̄cepta sunt / se īplesse iactabat. ad quē dominus ī euāgelio. unū tibi inquit de est. Si uis pfectus esse uade & uende oīa que habes & da paupibus & ueni sequere me. Qui omīa se fe

ciſſe dicebat / ĩ primo certamĩe diuitias uĩcere
nõ põt . Vñ difficile ĩtrãt diuites ĩ regna celorꝝ
q̃ expeditos & alarũ leuitate ſubnixos hĩtatoreſ
deſiderãt . Vade iqt & uẽde nõ ꝑtim ſubſtãtie
ſꝫ uniuerſa que poſſides & da nõ amicis nõ cõ
ſãguineis / nõ ꝓpinqs nõ uxori nõ liberis. plus
aliqd addã nihil tibi ob metũ inopie reſeruabiſ
ne cũ anania damneris / & ſaphirra . ſed da cũ
cta paupibuſ. & fac amicos de iniquo mãmona
q te recipiãt ĩ eterna tabernacula / ut me ſequa
ris ut dominũ . Nã oĩs qui reliq̃rit domũ uel
fratreſ aut ſororeſ aut patrẽ aut matrẽ aut uxo
rem aut filios aut agros ꝑꝑ nomẽ meũ / centu
plũ accipiet / et uitã eternã poſſidebit. O quan
ta beatitudo. ꝓ puis magna recipe eterna pro
breuibus . ꝓ morituris ſemp uiuẽtia . & habe
re deũ debitorẽ. In actibus apoſtolorꝝ qñ dñi
noſtri adhuc calebat cruor / & feruebat recenſ
incredẽtibus fides / uẽdebãt oẽs poſſeſſiones
ſuas & precia earum ad apoſtolorꝝ deferebant
pedes ut oſtẽderẽt peccunias eſſe calcãdas . da
biturq; ſingulis ꝓut opus erat. Vnde Ananias
& Saphira / diſpẽſatores timidi imo corde dup
plici . & iõ cõdẽpnati qa poſt uotum obtulerũt
quaſi ſua & nõ eius cui ea uouerãt . ꝓtemq; ſi

bi iã aliene substãtie reseruarũt. metuentes famẽ / quã uera fides nõ timet. & p̃ntem meruere uidictã / nõ crudelitate sñtie. sed correptiõis exẽplo. Vẽde igit̃ oĩa & da papibus. nõ diuitibus / nõ ad luxuriam / sed ad necessitatẽ. Siue ille sacerdos siue cognatus sit & affinis / nihil aliud ĩ illo cõsideres nisi pauptatem. Quodq; & ĩ Egiptiis & Siriis monasteriis moris ẽ / ut q se deo uouerint seculo renũtiãtes / oẽs delitias seculi cõculcarĩt. S; utinã qd' renũtiam⁹ seculo uolũtas sit nõ necessitas. ut pauptas hẽat expetita gloriã: nõ illata cruciatũ. Ceterꝝ iuxta miserias h⁹ tẽporis & ubiq; gladios seuientes: satis diues ẽ q pane nõ ĩdiget. ac nimiũ potẽs est qui seruire nõ cogitur. ¶Multi enĩ edificãt parietes & colũnas ecclesie substernũt. marmora nitẽt auro & splẽdent laquearia. et gẽmis altare distiguit̃ et mĩstrorꝝ Christi nulla ẽ electio. Nec uero mihi aliqs opponat. diues ĩ iudea tẽplum et mẽsas lucernas thuribula sciphos et cetera ex auro fabricata. Tunc hec ꝓbabãt̃ a dño / quãdo sacerdotes hostias immolant. et sanguis pecudum erat redemptio peccatorum. q̃q̃ hec omnia precesserunt in figura. Nunc uero cũ pauptatem dom⁹ sue paup domin⁹ dedicauerit

cogitemus crucem & diuitias lutū putabimus. Sed nūquid tempus ē / ut habitetis in domib⁹ laqueatis .i. ornatis & compositis. & que non tam ad usum sunt q̄ ad delitias. inquit ꝓpheta: Nam habitaculū meum in quo fuerunt sancta sanctorum / & cherubin & mēsa propositionis pluuiis rigabitur. squalebit solitudine. & sole torrebit. Que autem utilitas / parietes fulgere gēmis / & Christum ī paupe fame mori? Iā nō sunt tua que possides. dispensatio tibi credita ē. Caue ne quasi fidelis & famosus quondā tuorum dispēsator alienam peccuniā distribuendam accipias. Nam Crates ille Thebanus: homo quondam ditissimus / cum philosophā dū Athenas pgeret / magnum auri pōdus abiecit: nec putauit se posse uirtutes simł & diuitias possidere. Et nos suffarcinati auro Christū paupeꝫ seqmur. sub pretextu helimosine pristinis opib⁹ īcubātes. Nā qūo possim⁹ aliena fideliter distribuere: q nostra timide reseruamus? Intelligis qd loquor? Dedit.n.tibi domin⁹ ī oībus intellectū. preter uictū & uestitum & maīfestas necessitates nihil cuiquā tribuas: ne filiorum panem comedant canes. Tu ergo considera ne Christi.. substantiam in

prudēter effūdas.i.ne īmoderato iuditio / rem pauperꝝ tribuas nō paupibus qđ ē pars sacrile gii. Et secūdum dictum prudētissimi uiri.libe ralitate liberalitas pereat. ¶Sunt quoqꝫ qui pau pibus.parū tribuunt / ut āplius accipiāt.& sub pretextu helimosine diuitias querūt. que ma gis uenatio dicenda est q̄ helimosina.Sic bestie sic aues / sic capiūtur & pisces. Modicū in amo escee ponit̄ ut matronaꝝ ī eo saculi ꝑtrahant̄ Nos aūt humiles atqꝫ paupculi / nec habemns diuitias/nec oblatas dignamur accipe.Balsamū pip & poma palmaꝝ rustici nō emūt. Qui enī uolūt diuites fieri / īcidunt intemptationē /& laqueū Diaboli & desideria multa .Et p̄sertim qa & etas optata cūctis / nō uicinā mortem que debetur mortalibus lege nature / sed cassa se annorum nobis spatia pollicetur.Nemo enim tam fractis uiribus & sic decrepite senectutis est / ut non putet adhuc unum annum se esse uicturum .Verum quid ago? Fracta naui de mercibus disputo Non intelligimus Anti christum appropinquare / quem dominus le sus īterficiet spiritu oris sui .Iuuenis qdem po test cito mori. sed senex diu uiuere nō potest.

Maxime qa ad cõpationẽ eternitatis oẽ qd' ĩ mũ do patimur una dies appellari põt/nõ hitatiõis sed pegrinatiõis/ Nã quottidie morimur. quot tidie cõmutamur. & tam̃ eternos nos credim⁹. Hoc ipm / qd' dico / qd' scribo. quod lego/qd' emendo de uita mea trahitur. Quot pũcta no tarii / tot in eorum damna sunt temporum. Omnes namq; diuitie de iniquitate descẽdũt. nisi alter perdiderit /alter inuenire non potest Vnde uulgata sentẽtia mihi uidetur esse ueris sima. quod diues aut iniquus / aut iniqui he res. Vides enim homines maria transire. ante potentum excubare fores. pati omnia que ser uorum conditio uix patitur / ut diuitias con gregent /ut aliquam accipiant dignitatem. & postquã hoc fuerint consecuti: tradere se luxu rie & uoluptatibus: & omni iniquitati. ut qd' auaritia congregauit: luxuria consumat. Isti ergo pro laboribus suis effitiuntur hospitium demonum. qui tẽplum dei esse debebãt. fiũt tabernacula Ethiopum. Postq̃ enim ditati fue rint. & p fas & nephas ad altissimũ gradum cõ scenderint. tunc conscĩetia peccatorũ suoꝝ sẽp mortem semper iuditiũ formidabunt. & ad leuẽ febriũculã / quasi latrones ĩ carcere: ita de

eteris suppliciis suspirabũt. Diuites aũt/q ĩgres si sunt regna celorũ ĩpis diuitiis ad bona utẽtes opera diuites esse desierunt & dispensatores magis dei quam diuites appellandi sunt. Ob/secro ergo te ne lucra seculi queras in xpi mili/tia. Negotiatorem clericum et ex inope diuitẽ factum & ex ignobili gloriosum quasi quãdã pestem fuge. et presertim cum sciã te toti re/nuntiasse mundo & abiectis calcatisq; delitiis orationi lectioni & ieiuniis uacare quottidie. Procurres quoq; & dispensatores domorꝝ alie narꝝ / atq; uillarꝝ clerici esse non possunt q ꝓ prias iubentur cõtẽpnere facultates. Auaritie itaq; malũ tibi omnino uitandũ ẽ. nõ quo aliẽa nõ appetas. hoc enĩ & publice /leges puniũt. s; quo tua q̃ tibi sũt aliena nõ serues. Si ĩ alieno ĩ quit fideles nõ fuistis/quod uestrũ ẽ /qs dabit uobis ? Sed dicis iuuenis sum delicatus/ & ma nibus meis laborare non possum. si ad sene ctam uenero. si egrotare cepero. quis mei miserebitur. Audi ad Apostolos loquentem Iesum respicite uolatilia celi & cetera. Si uestis defuerit / lilia proponantur. Si esurieris bea tos audies pauperes & esurientes. Si aliquis afflixerit dolor / legito pp hoc illud Apostoli.

Cōplaceo mihi ī infirmitatibus meis. Illud āt
quod derelicta militia castrati te propter regna
celorū. quid aliud est / q̃ perfectam secutus es
uitam? Perfectus autem seruus Christi / nil
preter Christū hēt. aut si preter Christū hēt
perfectus nō est. Igitur ut cōcludam si ꝑfectus
es / cur bona paterna desideras? Diuinis Euā
gelium uocibus tonat. Nō potestis duobus do
minis seruire. Et audet quisq̃ mēdacem Chri
stum facere: māmone & dn̄o seruiendo? Qui
dicit se in xp̄m credere debet quō ille ambula
uit sic ambulare. Affatī diues ē / q cū Christo
paup ē. Nam serui dei qui diebus & noctibus
seruiūt domino suo / q ī terra positi: Angeloꝝ
imitātur cōuersationē. & nihil aliud loquūtur
nisi quod ad laudes dei ꝑtinet. habētes uictum
& uestitū his gaudēt diuitiis. q plus habere no
lūt: si tantū seruāt ꝓpositū. Alioqn si amplius
desiderāt: his quoq; necessaria sunt ꝓbant̄ īdi
gni. Quicqd tn̄ corpora nostra defēdere pōt:
& humane succurrere ībecillitati. quos nudos
natura profudit: hoc una appellanda est tuni
ca. Si ergo desideras esse quod propheta est:
quod Christus est da pauperibus quo ne
cessitas sustentur: non quo opes augeant̄.

Quodq; siqd plus habes / q̄ tibi ad uictū uesti
tūq; necessariū ē / illud erroga . in illo debitorē
te ēē noueris. Nā aliena rapere cōuīcit᷑ / q ul
tra necessaria sibi retīere conat᷑. Clerici quoq;
q de bonis pentū sustētari possunt. si qđ paupū
ē accipiunt sacrilegium ꝑfecto cōmittunt. Scit
etenī hostis antiquus maius cōtinentie q̄ nū
moꝶ esse certamen Facile namq; abiicitur qđ
heret extrinsecus. Intestinū bellū ꝑiculosius ē.
Zacheus diues erat . Apostoli paupes. & quā
tum ad diuitias nihil / q̄tum ad uolūtatem totū
mūdum relinquerūt . Si offeramus xp̄o opes
cū aīa nostra libenter suscipiet . Si autē q̄ foris
sūt deo. q̄ ītus Diabolo dem⁹ / nō ē equa ꝑticio.
Nolo igit᷑ qđ ea tantū offeras q̄ pōt fur rape
re / hostis īuadere ꝓscriptio tollere. & q̄ ad īstar
undaꝶ & fluctuū a succedētibus sibi dn̄is occu
pāt᷑. & q̄ uelis nolis ī morte dimissur⁹ es. Illud
offer / qđ nullus tibi possit hostis auferre. Nā
aurū deponere / īcipiētiū ē . nō ꝑfectoꝶ . se ip̄m
offerre deo. ꝓprie christianoꝶ ē. Nec. n. imagi
nē Crucifixi portare pōt / nisi q ī hoc seculo se
nudū mortuūq; reddidēit. Infinita nāq; de scri
pturis exēpla suppeditāt / q̄ auaritiā docēt ēē fu
giēdā. Veꝶ qd añ nō᷑ ꝓles ānos gestū sit referā

Quidam ex fratribus parcior magis q̃ auarior nesciens .xxx. argenteis dominū uenditum. cē tum solidos quos lina texendo acquisierat/ mo riēs dereliquit. Initū ē inter monachos consiliū nā ī eodem loco circiter qnq; milia diuisis cellu lis habitabant/ qd facto opus esset. Alii paupi bus distribuendos esse dicebant. Alii dandos ecclesie. nōnulli paupibus remittēdos. Macha rius uero & pachomius & Hisidorus & ceteri quos patres uocant / sancto in eis loquēte spū decreuerūt infodiendos ēē cū eodē dicētes. pec cunia tua tecum sit in pditione. Neq; hoc crude liter quisquam putet esse factū. Tātus cūctos per totam Egyptum terror inuasit / ut unum solidū detinuisse sit criminis. Radix oīum ma lorꝝ est auaritia/ ideo & ab Apostolo idolorum seruitus appellatur. Non qdem occidit fame aīam iustam dominus. Iunior fui et senui et nō uidi iustum derelictum : nec semen eius q̃ rens panem. Helias coruis ministrātibus pasci tur. Vidua Sareptena ipā cum filiis nocte pe ritura / ꝓphetam pascit esuriens. et mirū ī mo dū capsace completo/ qui alendus uenerat alit. Petrus apostolus inqt. Argentū et aurum nō habeo : ꝙ autē habeo hoc tibi do / surge et am

bula in noĩe Iesu. At nunc multi / licet sermo ne taceāt / ope loquūtur. Fidē & misericordiam nō hēo / qđ aūt hēo argētū & aurū hoc nō do tibi. Audi Iacob qđ ĩ sua orōne postulet. Si fuerit dn̄s meus mecū & seruauerit me ĩ uia hac p̄ quā iter fatio / & dederit mihi panē ad māducādū / & uestē ad uestiēdū. Tantū necessaria dep̄cat⁹ ē. Vñ & latrones ad scm̄ Hilarionē. Quid faceres si latrones ad te uenirēt. Quibus respōdit. Nudus latrones nō timet. At illi. occidi posses. Possū inqt / sed nō timeo. qa sum moripatus. Cuius alii mirētur signa & portēta que fecit. Ego aūt nil ista stupeo / q̄ gloriā & honorē calcare potuissē. qa difficile factū est / gloriā uirtute supare. & ab his diligi quos precedas. Cū ergo Christi gaudeas libertate / ac prope modū ĩ dogmate cōstitutus sis. nō debes ad tollēdū tunicā tecto descēdere. nec respicere post tergū. nec aratri semel arrepti stiuā dimittere. S; si fieri pōt imitare Ioseph. & Egiptie dn̄e. palium dereliq̄ue / ut nudus sequaris dn̄m Saluatorē q dicit ĩ Euangelio. Nisi qs tulerit crucem suā / & secut⁹ me fuerit nō pōt me⁹ ēē discipulus. Proiice sarcinā seculi. ne q̄ras diuitias. que Camellorꝝ prauitatibus cōpantur. Nudus &

leuis ad celũ uola / ne alias uirtutũ tuaꝝ / auri
deprimãt pondera ut ĩpleas saculum quẽ eua
cuare dominus ꝑcipit. Si igit͂ q hñt possessiões
& diuitias / iubent͂ oĩa uendere & dare paupi
bus / & sic sequi Saluatorẽ dignatio tua nõ de
bet q̃rere / qđ erogatur⁹es. Vidua illa ĩ euã
gelio paupcula / que duo minuta misit ĩ gazo
philatium. cũctis prefert͂ diuitibus. qa totum
qđ huĩt dedit. Et tu igit͂ erogãda nõ queras:
ut fortissimũ triunculum suũ Christus agno
scat. ut letus tibi de longissima regione ueniẽti
occurrat pater. ut stollam tribuat. ut donet an
nulum. ut ĩmolet pro te uitulũ saginatũ.

De Vtilitate pauptatis.

p A uper uero ita cõsolandus est: ut sciat
in pauptate magis sibi bona cõsiderãda.
Et primo quidẽ / qđ adeo illi sit utiliter ꝓuisũ.
Presciat enĩ deũ / infirmitatem eius cõsiderasse
& scisse qđ diuitiaꝝ sarcinã / & solicitudinẽ fer
re nõ posset. Deinde sciat quãtas temptationes
& quãta picula trãsierit noĩe pauptatil. si afflue͂
tia deest. q̃ freque͂ter cõtraria ad animi tamen
diuitias: q̃totius sine impedimẽto in pauptate
transitur. Certe qualibꝫ malis careat cõsideret.
Caret ĩuidia. emulatione. insidiis. dolo. super

bia.cōtentione.& his que homi ī hoc seculo diuitie solēt conflare. Fluxu enī rerꝝ & ubertate copiarū anim⁹ soluit̄.uigor mētis infrigit̄/uirtus corporis eneruatur.At in pauptate nō lascіua cōuiuia.:non turpes potationes.omīa sobria.oīa rigida.omīa humilia nō abiecta.qm̄ cōscia pura & uirtute sunt plena.nō est abundans extraneis facultatibus. Nō facile ad diuitias animi.i.ad uirtutes huius mūdi diues accedit. Filius enim dei difficilius dicens diuitē introire ī regnum celorū.utiq; ītelligit paupem facilius.& ne se ob pauptatem alienū esse a cura dei existimet.Propheta testatur dicens. Et paupem & diuitē ego feci:& pro oībus equalis mihi cura ē.Nō est enī deus psonarꝝ acceptor nec ꝓ illo se curā gerere ꝓfitetur tātū/q in seculo diuitiis pollet.sed ꝓ omībus & ꝓ paupibus curā sustinet..renumeraturus quē inuenerit aut in diuitiis humilē.aut in pauptate patientē. Distributio ueluti totius corporis humani/& ministeriū q̄ritur singulorꝝ.Cōsideret hominū corpus esse unū qdē corpus.sed plurima mēbra. Nō quidē oīa sunt oculus aut pes aut reliqua mēbra: Sed sicuti ait Apl'us doctor gentiū in fide & ueritate.q̄ inferiora sunt mēbra:

maiorē his tribuimus honorē. Et quēadmodū uirtus singulorꝝ mēbrorum ī suo ordine atq; offitio demōstratur. ita in totius humani generis corpore ueluti minor pauptas & diuitie collocantur. ut diuitiis humanitatis dei ex anime comprobetur. ¶Exultare debet paup & deo gratias agere. quia multis patrimonii nexibus liberatus ē. in die ꝓbationis non grauatur compedibus facultatū. Facilius liber sequitur discipulis dn̄m nullius nexibus implicatus. Nō desit ēt ab ipo īqtum pōt misericordia iusta ī egenos qa sicut iustus efficit̄ de frugalitate īferiorib⁹ & nō hn̄tibus ꝓrogator / nō uereatur ne ipe defitiat / cū ī usu sancte ministratiōis hcāt promptissimā uolūtatem. Nihil enī sibi deerit. nō cupiatī hoc seculo diues fieri / ne mala plīma sibi acqrat dicēte & monente glorioso paulo. hn̄tes uictū & uestitū. his cōtenti sumus. Imo si uera fide & pp salutē credere optauit / celestes sibi diuitias cooptet / & cōparet quas unusqsq; & misericodie & reliqs bonis actibus compat & assumit ¶Tēporalibus enī eterna sunt p̄ponenda. caducis stabilia. solicitis securioria. ꝑiculosis libera. inhonorificis clariora. Igitur cū Christ⁹ dixerit. Primum q̄rite regnū dei / & hec omīa

apponētur uobis. nulli dubiū fore credo hiſ copiā neceſſariaꝝ rerū interris nō defecturā / quibus celeſtia ꝑparantur. Vnde hiſ monitis & diues tempetur. & paup ſubleuet̃. Difficile quoq; potentes nobiles & diuites. & multo iis difficilius eloquētes credūt deo Obcecat̃ namq; mens eoꝝ diuitiis opibus atq; luxuria / & circūdati uitiis nō poſſunt uidere uirtutes. Felix ergo q nō in diuitiis. nō ĩ ſapientia. ſed ĩ Chriſti paſſionibus gl'iatur ac nihil miſerius / q̃ dñi pp minimū contēnere. Ideo quē ſenſeris ſemper aut crebro de minimis loquentē. inſtitorem hēto potius q̃ monachum.

De doctrina preſidentis.

r Ector quoq; honore ſuppſſo equalē ſe ſubditis bene uiuētibuſ deputet. & erga puerſos iura rectitudinis non exercere formidet. Nam liquet q̄ omēſ homīes natura genuit equales. ſed uariāte meritoꝝ ordīe / alios aliis culpa poſtpoſuit. Sed & arguūt̃ negligētes rectores eccleſie dei / ob quoꝝ ĩ curiā perit oīs decor ppl'i Chriſtiani. cū nec ĩ meditatione legis diuine nec in cultu pietatis / nec in ſacraꝝ uirtutū exercitio laborare conent̃. Tūc etenī doctrina rectoꝝ ſanitas eſt. cū doctrina pariter & ui

ta cõsentiunt. Sed nec putent sua doctrina & sapientia / sed dei auxilio pacẽ ecclesiis suis red ditam. ¶ Qui si suũ seruauerit gradum sunt q̃i domus dei & quasi angelus dñi. Sed si plus cu piũt uideri nosse / q̃ ceteri. quãdoq; patẽt ueri tatis regulã nõ tenere. Magister quoq; discipu lũ corrigat / quẽ ardentioris cernit ĩgenii. Nã medic⁹ si curare cessauerit: desperat / qm̃ nõ ẽ pui apud dñm meriti / bñ filios educare. Re ctorꝝ quoq; ẽ / & laborãtiũ nouerit sudorẽ. uel lapsis manũ porrigere / uel errãtibus iter ostẽ dere. Sȝ ne gl'ieris q̃d' m'ltos discipulos heãs. Fi li⁹ dei docuit in Iudea. & duodecĩ tm̃ Ap'li illũ seq̃bant'. Phariseorꝝ aũt doctrine oĩs ppl'us ap plaudebat. ¶ Ledit discipulus magistrũ si p negli gentiã suã p̃cepta eiusq; laborẽ disperdat. Ideo nõ sit ĩ eis pene diuersitas / q̃bus peccata sũt pa ria. ¶ Nullius p̃sonã accipias. q̃tũcũq; sit potens uel nobilis. si peccauerit corripe eum. Nã con fusionem seq̃tur ignominia. ignominiam cor reptio: correptionẽ consolatio. cõsolationem salus. ¶ Vera enĩ amiticia / quod sẽtit dissimulare nõ debet. Nõ est crudelitas ꝓ deo crimina pu nire / sed pietas. ¶ Nil tñ crudelius. nilq; miseri us ĩueniri põt q̃ ut timore mortis ꝓprie / nec sa

lutē filioꝝ audeāt defēdere. Docēte aūt te ī ecclesia nō clamor ppl'i /ſʒ gemit⁹ ſuſcitet̃. Lacrime auditoꝝ laudes tue ſit. ¶ Sermo p̄ſbiteri ſcripturarū lectiōe cōditus ſit. Vñ & apl'us p̄cipit. Sermo noſter ſit ſale cōditus /qd'ſi infatuetur foris ꝓiicit̃ /& pdit nois dignitatē. Nā ſicut uictoria dñi triūphus ſeruoꝝ ē. ſic magiſtri eruditio diſcipulorū ꝓfectus. Niſi eni cap ſanū ſit oīa mēbra erūt ī uitio. ¶ Quādo doctrina nō erit in eccleſiis. ītelligimus perire pudicitiā. caſtitatem mori. & oms obire uirtutes. qa nō comederūt uerbū dñi. Tūc ſcriptura erit utilis audientib⁹ cū abſqʒ xpo nō dicit̃. cū abſqʒ patre nō ꝓfatur. cū ſine ſpū ſcō nō eā inſinuat ille q p̄dicat. Sed difficile dignus p̄co uirtutū Chriſti īueniri pt: q ī anūtiandis illis nō ſuā / ſed eius q̄rat gl'iam quē p̄dicat. Cōfuſio quoqʒ & ignominia ē Ieſū crucifixū paupem & eſuriētē fartis p̄dicare corporib⁹. & ieiunioꝝ doctrinā / p rubētes buccas tumētiaqʒ ora ꝓferre. Nō cōfūdāt ergo opa ſermonē tuū. ne cū ī eccl'ia loq̄ris / tacitus qſqʒ reſpōdeat. cur hec q̄ dicis ipe nō facis? Accuſare auaritiā ēt latro pōt. Sacerdotis os cū mēte concordet. Nā quō pōt pſes eccl'ie auferre malū de medio ei⁹ q ī delictū ſil'e corruerit? At qua li

bertate corripit peccantē / cum tacitus ipe sibi
respōdeat /eadē se admisisse q̄ corripit? Perdit
enī auctoritatē docēdi. cui⁹ ope sermo destruit
Et illud Tulii. Caput artis ē /docere qđ facias
¶ Venerationi mihi semp fuit nō uerbosa rustici
tas sed scā simplicitas. Qui eīm ī sermone imi
tari se dicit apl'os. prius imitet̄ uirtutes & uitā
illoꝝ. ī quibus loq̄ndi simplicitatē excusabat sci
nois magnitudo. Nō enī facit eccl'iastica digni
tas Christianū. nec ē facile stare loco Pauli. te
nere gradū Petri. iam cū Christo regnātium.
ne forte ueniat Angelus q scīdat uelū tēpli tui
q candelabrū tuum de loco suo moueat. Igit̄
hedificaturus turrī / futuri opis sumptus cōpu
ta ¶ sicuti nō Hierosolimis fuisse. sed Hierosoli
mis bene uixisse laudandū ē. Prius ergo fatia
mus & sic doceamus ne doctrine auctoritas cas
sis opibus destruatur. Nā de eloq̄ntibus & ꝓ
nūtiātibus plenus ē orbis. locūtur que nesciūt.
docent que nō dedicerūt. Magistri fiunt / cum
discipuli añ nō fuerīt. Sed nec ad scribēdum:
cito prosilias & leui ducaris insania. multo tem
pore disce quod doceas. Et sic non temeritate
quorūdam doceas qđ nescias. sꝫ añ disce quod
dicturus es. Nam sapientū uerba crebro audi

re & ītelligere negligit: uitā suā gubernare ñ nouit. Quāto magis nec aliorꝝ regimini ꝑficiendus ē? Igit seruū seruis esse te ɔueit. atqꝫ ita ī oīb⁹ ꝑdocere / ut qcūqꝫ audiūt cōuersatiōe tua magis q̄ sermōe ꝓfitiāt / qm̄ qdē nō in sermōe ē regnū dei / sed in uirtute. Sꝫ nec statī mltitudīs acqescam⁹ iuditio. sꝫ electi ī pricipatū noscam⁹ mēsurā uestrā / & humiliemur sub potēti manu dei. Reuera nil fedius ꝑceptore furioso q cū debeat esse māsuetus & eruditus. econtra toruo uultu tremētibus labiis / rugata frōte effrenatis cōuitiis / fatie īter pallorē ruborēqꝫ uariata / clamore ꝑstrepit: & errātes nō tam ad bonū retrahit q̄ ad malū seuitia sua ꝑcipitat. lꝫ ñ q aliqñ irascit iracūd⁹ ē. sꝫ ille q crebro hac passione supat. Sūtqꝫ mlti docētes ea q̄ ñ oportet turpis lucri gratia. q totas domos subuertūt / & putāt q̄stū ēē pietatē. Qd'qꝫ plerūqꝫ accidit ut hēamus pugnas legis / nō ob desideriū ueritatis sꝫ ob iactātia glie. dū ap audiētes docti uolum⁹ extiari. Festino igit gradu ꝑgam⁹ ad magrōs & eorꝝ teram⁹ līna. & ꝑcepta uirtutū / ac misteria scripturarꝝ uicula putem⁹ eterna. De solitudīe.

r Euera ut simpliciter motū mētis fatear: cōsiderans & ꝓpositū tuū & ardorē / quo

ſeculo renũtiaſti . differẽtias ĩ locis arbitror . Si urbibus & freq̃ntia urbiũ derelicta ĩ agello hĩtes / & Chriſtũ ĩ ſolitudĩe queras . & ores ſolus ĩ mõte cũ Ieſu . ſanctoꝝq; locorũ tãtũ ĩ ciuitatibꝰ ꝑ fruariſ . i . ut & urbe careaſ . & ꝓpoĩtũ monachi nõ amittas . Loquor nõ de Epis / non de p̃ſbiteris nõ de clericis . quorũ alia cã eſt . & alia monachi . Clerici oues paſcũt . ego paſcor . Sed de monacho loquor . q precium poſſeſſionũ ſuaꝝ ad pedes ap̃lorũ poſuit . docẽs peccuniã eſſe calcãdam . ut humiliter & ſecreto uictitãs / ſemp cõtẽnat / qđ ſemel cõtempſerit . Nã ſũme ſtultitie ẽ renũtiare ſeculo . dimittere patriã . urbes deſerere . monachũ ꝓfitẽri & ĩter maioreſ pp̃los pegre uiuere . qa igit̃ frater me ĩterrogaſ p quã uiã ĩcedere debeas . reuellata tecũ fatie loquar . Si offitiũ uis exercere p̃ſbiteri . ſi ep̃atus te uel opus uel onꝰ forte delectat / uiue ĩ urbibꝰ & caſtellis / & alioꝝ ſalutẽ fac lucrũ aĩe tue . Sĩ ãt cupis eſſe qđ diceris monachus . i . ſolus qd facis ĩ urbibus ? Q ue utiq; nõ ſunt ſolorũ hĩtacula ſ; multorũ ? Habet unũquodq; propoſitũ prĩcipes ſuos . Romani . p . duces imittentur Camillos / Fabricios / Rugulos : Scipiões . Philoſophi ꝓponãt ſibi pithagorã : Socratẽ Platonẽ ariſt̃l .

Poete emulẽtur Homerũ Virgiliũ Menãdrũ Terẽtiũ .Historici itidem .Salustiũ Herodotũ Liuium.Oratores Lisiam Gracos . demostenem . Tulliũ . Et ut ad nostra ueniamus. epi & p̄sbiteri habeant ad exemplũ Ap̄los & apostolicos uiros. quorum honorem possidentes/ habere mereantur & meritũ. Nos aũt habemus ꝓpositi nostri pricinpes Paulũ Antonium. Iulanũ /Hilarionem Machariũ . Et ut ad scripturaꝝ auctoritatẽ redeã .noster princeps Helias noster Heliseus /nostri duces fili ꝓphetaꝝ /q hĩtabant ĩ agris & solitudine. & fatiebant sibi tabernacula ꝓpe fluẽta Iordanis .De his sunt & illi fili Rechab .qui uinũ & siccerã nõ bibebant & morabant̃ in tentoriis .Quidei ꝑ Hieremiã uocẽ laudantur & ꝓmittitur eis qđ nõ defitiat de stirpe eorũ uir stans corã domino.Interpretare igitur uocabulũ monachi hoc est nomen tuũ .Quid facis in turba /qui solus es ? Nõ tibi eadẽ causa ẽ/ q̃ ceteris quodq; nemo ꝓpheta ĩ patria sua honorẽ hẽt.Nã ubi honor nõ ẽ/ubi cõtẽptus ẽ.ibi freq̄nter ĩiuria ibi iniuria/ibi ẽ & indignatio . Vbi indignatio / ibi quies nulla. Vbi quies non est / ibi mens sepe a proposito deducitur . Vbi autem per inquietudinem

aliqd aufertur ex studio / minus fit ab eo qd' tollitur. & ubi minus. est pfectũ nõ põt dici. Ex hac supputatione illa summa nascit̃. monachũ pfectũ pfectum ĩ patria sua esse nõ posse. Per fectum aũt esse nolle / delinqre est. Vbi autem ego nũc sũ / nõ solũ qd agatur ĩ patria sed an ip sa patria psistat ignoro / uno nec mihi cõceditur angulus heremi. Quottidie exposcor fidem : quasi sine fide regnatus sum.

De laudibus & utilitate heremi.

q Vid igitur agis tu frater in seculo / q maior es mũdo? Pauptatẽ times? beatos pauperes Christus appellat? labore terreris? sed nemo atleta sine sudoribus coronabit̃. De cibo cogitas? sed fides famẽ nõ patitur. Super nudam metuis humũ exesa ieiuniis membra collidere? sed dominus tecũ iacet. Squalidi capĩs horret inculta cesaries? sed caput tuũ Christ⁹ est. Infinita heremi uastitas terretur? sed tu Paradisum mente deambula. quotienscunque illuc mente conscenderis. totiẽs in heremo nõ eris. O desertum Christi floribus uernans. O solitudo in qua illi nascũtur lapides de quibus in Apochalipsi ciuitas magni regis extruitur. O heremus familiari deo gaudens. & cetera.

Apl̄s Atq; etiam & illud Apostoli. Nō sunt condigne passiones hui⁹ tēporis ad futurā gl'iam q̄ reuelabit̄ ī nobis. Cur enī timido aīo Christianus es? Filius hoīs nō hēt ubi caput reclinet. & tu amplas porticus & ingentia tectorū spatia metiris. Hereditatem expectans seculi coheres Christi esse nō poteris? Nudos amat herem? Corpus assuetū tunica / lorice onus nō fert. Caput opertum linteo / galeam recusat. Molē otio manum durus exasperat capulus. S; cur inquis / pgis ad heremū? Videlicet ut te nō audiā non uideam / ut tuo furore nō mouear. ut tua bella nō patiar. ne me capiat oculus meretricis. ne forma pulcherrima ad illicitos ducat amplexus. Respōdebis. hoc nō ē pugnare s; fugere. sta in acie. aduersariis armatus obsiste/ ut post q̄ uiceris coroneris. Fateor ībecilitatem meam. nolo spe pugnare uictorie / ne perdam aliquando uictoriam. si fugero gladium deuitaui. si stetero aut uicendū mihi ē aut cadēdum. Quid āt necesse ē certa dittere / & īcerta sectari. Aut scuto aut pedibus mors uitāda ē. Tu q pugnas & superari potes & uīcere. Ego cū fugero n̄ uīcor ī eo qd' fugio. s; iō fugio ne uīcar. nulla securitas ē uicio serpēte dorire. pt fieri ut me n̄

mordeat. tamen põt fieri ut aliquãdo me mor
deat. Fuga enĩ nõ infidelitatis / ſed prudẽtie
iuditiũ eſt. ne fruſtra nos offeramus ꝑiculis.
Sed nuꝑ egipti deſerta uidiſti. intuitus es ange
licã familiã. q̃ti ibi flores ſunt. q̃ta ſpiritualibꝰ
gẽmis prata uernãtia. Vidiſti ſerta / q̄bus do
minus coronatur. Ille tibi in pectore ignis exeſ
tuet. illa quottidie cogita. tracta / conſidera. Et
quaſi quodam carcere tẽtus exclama. Heu me
quia prolũgata eſt ꝑegrinatio mea. Et in para
diſum mente trãſcendens / totienſ in terra non
eris / quotiẽs terrena deſpexeris. Eadẽ nobis
certe cum his q̄ hĩtant ꝑ deſerta cõditio ẽ. iidem
oculi. totidẽ & manꝰ. hiſdẽ ĩfirmitatibus & uir
tutibꝰ ſubiacemus. Si te aque potus uexat. q̃ti
nobiles / nõ dicam uina neſciũt / ſ꞉ carnes igno
rant. & infuſo tantũ legumine ſuſtentant̃. Si
balnearum te lauacra ſolicitant. quanti princi
pes ciuitatum / ſiue ob culpam ꝓpriam / ſiue
ob ĩuidiã ad iſulas deportati / ſine eterno p̃mio
futuraq꞉ mercede abſq꞉ balneis pſeuerãt? Ne
mo id neceſſitate pati nõ põt: qđ pro deo pati
uoluntate detrectat. Habebis cellulam que te
ſolũ capiet. imo non eris ſolus. Angelica tecũ
turba uerſabit̃. tot ſocii quot ſc̄i leges euãg̃lm.

Fabulabit᷑ tecum Iesus . Replicabis Aposto los uel ꝓphetas. Non qd poteris talem aliū tuis sermonibus hēre cōsortē: Terra sum⁹ & cinis & p oīa momenta de nostra salute suspēsi/ continuo in puluerem dissoluēdi . Quid retrectamus facere de necessitate uirtutē: Certe q̄ncū q; moriēdū est . Quā cito mūdi derelīquem⁹ āgustias. Et si forte ob ɔtinentiā / qd᷑ tamē raro accidit. dolere stomachū . estuare febribus cepimus . ꝑpetue uite īgressuri ianuam morbum putemus . Quāti enī in mediis opibus & inter infulas consulatus / repentina morte subtracti sunt: Quid ergo desideramus urbium freq̄ntiam/ qui de singularitate censemur: Mibi enī opidum carcer & solitudo Paradisus est. Secularīū quoq; maxime potentum consortia de uita . Quid tibi necesse ē / illa sepius uidere/ quorū cōtemptu monachus esse cepisti . Nam monachum silitudo facit . nō publicum.

De periculo uite solitarie.

m Onachi etiam nunc mores discutimus . qui iugum Christi collo suo imposuit . Primumque tractandum est / utrum solus/ an cum aliis ī Monasterio uiuere debeas.

Mihi placet ut habeas sanctorum contuberniū. nec absq; doctore īgrediaris uiam /quā nūq̄ ingressus es / statimq; tibi ī ptem alteram declinādum sit /& errori pateas. plusq; aut minus ambules q̄ necesse est. & currens lasseris. moramq; fatiens obdormias. In solitudīe cito surrepit supbia. Et si parūp ieiunauerit / hoīemq; nō uiderit /putat se alicuius esse momenti /oblitusq; sui / unde quo uenerit / intus corde: ligua foris uagatur. iudicat contra Apostoli uolūtatem: alienos seruos. quod gula poposcerit. porrigit manus. dormit: quātum uoluerit. nullū ueretur. omēs se inferiores putat. crebriusq; in urbibus: q̄ in cellula est. & inter fratres simulat uerecūdiam. qui platearum turbis collitur Qui igit: Solitariam uitam rephendimus: Minime quippe. qua sepe laudauim9. licet ut pfert: solitaria uita piculosa est. ne abstracti ab hominū freq̄ntia: sordidis & īpiis cogitationibus pateant. & pleni arrogantie et supcilii: cunctos despitiant. armentq; linguas suas: uel clericis uel monachis detrahēdo. Sed de ludo monasteriorum: huiucesmodi nolumus egredi milites. quos heremi dura rudimenta non tereant qui spetiem sue cōuersationis multo tempore

dederint .q omnium fuerũt minimi / ut primi
oĩum fierẽt .quos nec esuries aliquãdo nec sa
turitas supauit. qui pauptate letantur / quoꝝ
habitus sermo uultus . incessus : doctrina est
uirtutum. O quotiens in heremo constitutus
in illa uasta solitudine: que exusta solis ardori
bus horrendum monachis prestat habitaculũ :
putaui me Romanis interesse delitiis. Sedebã
solus .quia amaritudine plenus eram . Horre
bant sacco membra deformia .& squalida cutis
sitim Ethiopie carnis obduxerat . Quottidie la
crime quottidie gemitus. Et si quando me re
pugnantem somnus iminens oppressisset / nu
da humo uix ossa herentia collidebam . De ci
bis uero & potu taceam .cum etiam languẽtes
monachi / ibi aqua frigida utantur / & coctum
aliquid accepisse / luxuria sit . Ille igitur ego q
ob gehenne metũ tali me carcere damnauerã
scorpionũ tantum sotius & ferarum / sepe cho
ris intereram puellaꝝ . Pallebãt ora ieiuniis: &
mẽs desidesideriis estuabat. In frigido corpo
re / & ante hoĩem sicca iã carne premortua sola
libidinũ incendia bulliebãt . Itaqꝫ omni auxilio
destitutus / ad Ihesu iacebã pedes . rigabam la
crimis . crine tergebã . & repugnãtem carnem

et

situm ethiopisse

al
sua iam carne pmortuum

al. erubesco cōfiteri ifelicitatis mee misiam

ebdōmadarū inedia subiugabam. Nō depude
sco īfelicitatis mee. quin potius plāgo non esse
quod fuerī. Memini me clamātem/diē crebro
iunxisse cū nocte: nec prius a pectoris cessasse
uerberibus/q̄ dn̄o īperāte rediret trāquillitas.
Ipam quoq; cellulam/quasi cogitationū mearū
conscíam ptimescebā. & mihimet iratus & rigi
dus solus deserta penetrabam. Sicubi cōcaua
uallium: aspa mōtium. rupiū abruta cernebā:
ibi mee erat oratioīs locus. illud miserrime car
nis ergastulū collocabam. Et ut mihi ip̄e testís
est dominus/post multas lacrimas. post celo
oculos inherētes/nōnūq̄ uidebar mihi īteresse
agminibus angelorꝝ. et letus gaudensq; canta
bam. Post te ī odorē unguētorum tuorꝝ cure
mus. Dicā & aliud/quod in egipto uiderim.
Grecus erat adolescens incenobio. q nulla cōti
nētia/nulla opis magnitudine flāmam poterat
carnis extīguere. Hunc piclitantē pater mona
sterii/hac arte seruauit. Impat uiro cuidā gra
ui. ut iurgiis atq; cōuitiis insectaretur hominē
et post irrogatā iniuriam primus ueniret ad q̄
rimonias. Vocati testes pro eo loquebātur/q
cōtumeliā fecerat. Flere ille cōtra mēdatium se
cepit: Solus pater defensionem suā callide op

ponere ſtuduit .ne abundātiori triſtitia abſor
beret frater. Quid multa? Ita annus ductus
eſt .quo expleto interrogatur adoleſcēs ſuper
cogitationibus priſtinis.an adhuc moleſtie ali
quid ſuſtineret? Pater īquit mihi uiuere nō li
cet: & fornicari libet? Hic ſi ſolus fuiſſet /quo
adiutore ſupaſſet? Sunt enī meliores duo quā
minus .& ſi alter ceciderit / ab altero fultietur.
Funiculus triplex nō facile rumpit. & frater
fratrem adiuuās exaltabitur .Vidi quoq; ego
quoſdam /q poſtq̄ renūtiauerūt ſeculo . ueſti
mentis dūtaxat & uocis ꝓfeſſione /nō rebus:
nihil de priſtina cōuerſatione mutarūt. Res fa
miliaris magis aucta q̄ iminuta . eadem miſte
ria ſeruulorꝝ.idem apparatus cōuiuii.& nomē
ſibi uendicant ſolitarii. Quidam uero paupes
ſunt / & tenui ſubſtātiola .uidenturq; ſibi ſcio
li .pomparꝝ ferculis ſimiles ꝓcedunt ad publicū
ut caninā exerceant facundiam .Sunt etiam q
humore cellularꝝ īmoderatiſq; ieiuniis tedio ſo
litudinis /ac animi lectione dum diebus ac no
ctibus auribus ſuis pſonant/uertūtur ad melā
coliam .& Hypochātis magis fomentis /q̄ no
ſtris monitis indigent .Pleriq; artibus & nego
tiatioībus priſtinis carere nō poſſunt.mutatis

q; noībus institorꝝ / eadem exercent cōmertia
nō uictū & uestitum quod apl'us pcipit . s; ma
iora q̄ seculi homīes / emolumenta sectātes. et
sub religionis titulo exercentur iniusta cōpen
dia et honor noīs Christiani / magis fraudem
facit / q̄ patitur. Que pudet dicere / sed necesse
ē . ut saltem sic ad nostrum erubescamus dede
cus . Publice extendentes manus pannis aurū
tegimus. et cōtra omnium opinionē / plenis sa
culis morimur diuites . qui quasi pauperes ui
ximus. Tibi cum in monasterio fueris / hec fa
cere nō licebit . et molescente paulatim cōsuetu
dine / quod primū cogebaris / uelle incipies et
delectabit te labor tuus / oblitusq; p̄teritorum
semper priora sectaberis / nequaq̄ considerans
quod alii mali fatiant . sed quid boni tu facere
debeas . Nec uero peccantium ducaris multi
tudine . nec te pientium turba solicitet. ut taci
tus cogites . quid ergo? omnes peribunt qui ī
urbibus habitant? Ecce illi fruuntur suis reb9
ministrant ecclesiis . adeunt balneas . unguenta
nō spnunt / et tamē ī oīum ore uersantur. Ad
quod et ante respondi / et nūc breuiter respon
debo. in pn̄ti opusculo: me nō de clericis dispu
tare : sed monachum instruere.

c Onsidera obsecro satis esse difficile locũ Stephani implere uel pauli / & in angelico stare ministerio. Preciosum margaritũ ẽ: sed cito frangitur: fractũq; instaurari nõ põt. Nauis q̃uis sit rudis & solidis confixa clauis: tumentesq; fluctus tabulata nõ sentiat. cito si piculose nauigat pforatur. & licet plenis uentis lucrosius adoptata pueniat. tamẽ magis secura sunt que & trãquilla sunt. Et ut aptius loquar plus te quod dicis habere mercedem. si in media urbe consistens / monachoꝝ uictites uita. Et sunt uera que dicis. sed nõ tam facile explẽtur ope q̃ dicito. Nam si aliquis te de optimatibus inuitat ad prãdium. certe aut eundum tibi est / aut negandũ. si ieris / aut iisdem uesceris cibis aut aliis cõuiuarum offendũtur oculi. si iidem perit abstinentia. Quod si ire uolueris: tũc miser comederis ĩ prãdio Ad singulas q̃sq; phyalas / & delibuta melle uina potaberis. Alius ĩ tuum uultũ cauillabitur. ille ĩcessum uridebit. hic habitum. Et imitatores forsitan Iudeorũ / non ne inqent. hic est filius fabri? nõ ne fratres eius & sorores apud nos sunt? Ego illum memini ante tot ferme annos illud fecisse tur

pe .dixiſſe turpius. Alius furē clamabit .& te
cum ſe ſceleris finget fuiſſe participē .Oīa prā
dia pariter cōſonabunt .& in te temulētum cō
uiuium diſſoluetur. Quod ſi ullis abſtinueriſ
carnibus & nō crebro balnea frequētes . tunc
uero ꝑ omēs colūnias .Manichei tibi titulus a
ſcribetur . Si uolucrum edulium refutaueris:
& tenellas columbas /craſſoſq; turtures expe
tenti gutturi durior dominus denegaueris .ſa
crilegii crimen affigitur .ſtatimq; aiunt . hi ſūt
qui creatorem mūdi cōdemnāt. ī uſus noſtros
facta ſunt omīa . Audiui dn̄o teſte nō mētior
quēdam in ſuā gullam' diſretum /cum rumo
re cognoſceret /me cibis eſculentioribus abſti
nere /dicere .Non quid porcellus iō factus ē .
ut togatus in ſenatu ſententiam diceret . Quo
uidelicet me ſtultitie cōdemnaret . q me puta
ret ea que ſunt in uſus creata nō ſumere .Q d'
ſi pulla fuerit tunica / etiam pretereuntiū digi
tis denotaberis .ac ſi niſi formoſus fueris / ſan
ctus eſſe nō poteris .Hec iſtiuſmodi cū uitam
in urbibus lacerent bonā /quid faties frater ī
medio ? Aut uitiis / aut anathemati colla ſub
mittes .i.aut ſectaberis q̄ ſunt aduerſa cōtinen
tie .aut ſi facere uolueris ip̄e dn̄aberis . Preter

mitto crebras salutatiões obseqa matronaꝝ/ ua
riasq; illecebras. quib⁹ ēt rigidissimi moliūtur
aī. & Sireneo cantu ad naufragiū ptrahūt. Nūc
āt illud affirmo / qđ ēt si ista nō essent / ad cō
pationem tamē ingentis boni minora deserere
deberes. Cum eīm tanta repimus incelo / par
ua & caduca quesisse nō doleam⁹ interra. Am
bitio namq; potentia. magnitudo urbis. uide
re & uideri. salutare & salutari. laudare: detra
here: uel audire proloqui. & tantam hominū
frequētiam saltem in uitum uidere: apropoſi
to monachoꝝ & aquiete / aliena sunt Aut enī
uidemus ad nos ueniētes / & silentium pdim⁹
aut si non uidemus / & supbie arguimur. Inter
dum ut uisitātibus reddamus uices / ad super
bas fores pgimus / īter līguas rodentium mini
stroꝝ. postes īgredimur deauratos. In Chri
sti uero uilla / ut diximus. totū rusticitas. Itaq;
ꝑpter occupationes / aut nobis claudendū est
hostiū aut scripturaꝝ ꝑpter quas apiende sunt
fores: studia relinquēda. His igitur rōnibus
īuitati: multi philosophoꝝ relinquerūt frequē
tias urbiū: & ortulos suburbanos. ubi ager ir
riguus: & arborum come: & susurrus auium
fontis speculum / riuus īmurmurans & mul

te oculorum aurūq; illecebre, ne p luxū & habun dātiā copiarum aīe fortitudo molesceret. & ei⁹ pu diticia cōstiparetur. In utile qppe ē crebro uide re / per que aliquādo captus sis. & eorū te expi mēto cōmittere / qbus difficl'te careas. Nā quos seculi carcer īcludit. nūc ira. nūc auaritia. nūc li bido. nūc uariorū īcentiua uitiorū ptrahunt ad ruinā. Ideoq; obterende sunt aī uoluptates: re linquenda delectationū studia. qm̄ hec circun cisioīs ē ueritas nō figura. Nitendū ī summa. ut naturalibus amputatis cōuersatio nostra tē dat ad celum. Quod fiet si ludi. si iocus. si cō uiuia. si sermo pene familiarium deseratur. & que circūcidūtur arescant. nō uisu nō auditu n̄ tactu / aut sapore capi / & in natura corporis na turā coporeā nō habere. Nam si uelimus dispi cere quod sumus. meremur ī melius esse q̄ su mus. Igitur nō temere nos offeramus piculis: sed q̄tum in nobis est insidias declinemus.

De doctrina abstinētia & precipue a carnibus.

s Aluator noster / attēdite inqt uobis. ne forte aggrauentur corda uestra crapula & ebrietate & curis huius uite. Modicus enī ac temperatus cibus & carni & anime utilis ē. Balnearum fomenta non queras; qui calorez

corporis ieiuniorū cupis frigore extinguere. que & ipsa moderata sint / ne nimia debilitent stomachum. & maiorem refectione poscentia erumpant incrudilitatem / que parens libidinum ē. Aiunt enī medici / & q de humanorū corporū scribere naturis. precipueq; Galienus ī libris quorū titulus ē ysEynon. puerorū & iuuenū ac pfecte etatis uirorū mulierūq; corpora insito calore feruere. & noxios esse his etatib⁹ cibos qui calorem augeant. sanitatiq; conducere frigida queq; in esu / & potu sumere: sicut econtrario senibus qui pituita laborant & frigore / calidos cibos & uetera uina prodesse Et etiam comicus. cuius finis ē humanos mores nosse atq; describere dixit. Sine cerere & libero friget uenus. Nihil itaque scias conducere Christianis adolescentulis. ut esum olerum. Nam ardor corporum frigidioribus epulis tēpandus est. Nobis enim non corporum cultus / sed anime uigor queritur. q̄ carnis infirmitate fit fortior. Inde est quod nonnulli uitam pudicam appetentes in medio itinere corruunt. dum solam abstinentiam carniū putant. et leguminibus onerant stomachum.

que moderate parceq; sumpta ĩnoxia sunt. Et ut quod sentio loquar. nihil sic inflāmat corpora: & titillat mēbra genitalia. sicut indigestus cibus: ructusq; cōuulsus. Quod enī seminariū uoluptatū est uenenū puta. Est aūt esus carnium seminarium libidinis. Et non solum de carnibus loquor: sed in ipis leguminibus inflantia & grauia declinanda sunt. Parcus cibus: & uenter esuriens: triduanis ieiuniis prefertur. Multo enī melius est: quottidie parū. q̄ raro satis sumere. Pluuia illa optima est: que sensī descēdit in terris. Subitus & nimis ymber preceps arua subuertit. Refectio itaq; saturitatem fugiat. Nihil ꝓdest biduo: triduoq; transmisso: uacuum portare uentrem: si pariter obruatur. si conpensetur saturitate ieiunium. Illico mens repleta torpescit: & irrigata corporis humore spinas germinat libidinum. Plures quoq; sunt qui cum uino sint sobrii. ciborum tam̄ largitate sunt ebrii. Omēs enim qui ebrietatē sectantur: filii belial uocantur. Nā uēter mero estuās: facile despumatur in libidinē. Vn̄ Noe ebrietate nudauit femora. Loth quem sodoma nō uicit. uina uicerūt. Venter quoq; plenus facile disputat de ieiuniis. q enī Christū desiderat

& illo pane uescitur/nõ querit magnope/ q̃ de pretiosis cibis stercus cõfitiat. Quidqd post gu lam non sentitur / idem sit quod panis & le gumina. Omne enim quod ĩ hoc mũdo labo rant homies. ore quasi cõsumitur. & attritũ dẽ tibus /uentri traditur digerendum. & tã diu tribuit uoluptatem /q̃diu gutture detinetur. Cum uero ĩ aluũ transierit / desinit iter cibos esse distantia. Nec hoc dicimus/quod negem⁹ pisces. sed quomodo nuptiis uirginitatem. ita saturitati ieiunia preferimus. Sed nec ideo te carnes uesci non putes. si suum leporũ atq; cer uorꝝ & quadrupedum aĩantium esculentiã re probes. Non enim hoc pedũ numero. sed sa nitate gustus iudicant᷑. Scimus ab apostolo di ctum. Omnis creatura dei / bona /que cum gratiarum actione ꝑcipitur. Sed idem loquit᷑ Bonum est/carnẽ nõ manducare. Comedant carnes. qui carnibus seruiunt. quorum feruor despumat ĩ coitum. eorum etiam intestina car nibus repleãtur. Tu uero nihil necesse habes aliud nisi ꝑseuerare Ieiuniũ / pallor /& sordes gẽme tue sint. Igitur cum mhi dixeris. cur porcus creatus est? statim tibi respondebo puerorum more certantiũ. cur uipere scorpii.

Nec deum supfluorum iudicabis artificem. quia plurime & bestie/& uolucres sunt quas tue fauces recusent. Sed ne cōtentiosum hoc pugnarū magis uideatur esse q̄ uerū audi idcirco sues & apros & reliquas animantes creatas. ut milites /atlete /naute /metallorūq; fossores. & ceteri duro opere mancipati haberent cibos. quib9 fortitudo corporū necessaria est. Qui portant arma & cibaria. q pugnis & calcibus sua inuicē mēbra debilitant. qui remos trahunt. quorū latera ad clamandum dicēdumq; sunt ualida. q subuertunt mōtes. & sub sudoribus & umbribus dormiūt. Sed quid ad nos /quorum cōuersatio in celis est? Ceterū nostra religio nō atletā non nautas non milites nō fossores: sed sapientie erudit sectatorem. qui se dei cultui. dedicauit. & scit / cur creatus sit. cur uersetur in mūdo. quo abire festinat. Vnde & Apostolus loquitur. Quando infirmor / tunc potens sum.

Et si exterior noster homo corrūpitur / sed īterior renouatur de die in diem. Et cupio dissolui & esse cum Christo. & carnis curam ne feceris. Quodq; sine quattuor sensibus uiuere possumus idest sine aspectu. auditu. & odoratu. atq; complexu. Absq; gustu aūt et cibis

impossibile ē humanū corpus subsistere. Ad esse ergo debet ratio. ut tales & tātas sumam⁹ escas / quibus nō oneret̄ corpus. nec libertas aīe pregrauetur. Quia & si comedendum ē & deambulādum / & dormiēdum & digerēdum & postea inflatis uenis incentiua libidinū sustē tantur. Sunt quidem sensus nostri / porte per quas ad animam nostrā seculi blandimēta descendūt: & per quas sensus carnis introeunt. p quas nisi late strage facta uiam uirtutibus quadam impietate fecerimus. numq̄ ad rege₃ pietatis peruenire poterimus. Dicat eīm qsq₃ quo dolet. ego loquor consciam meā. Scio mihi abstinētiam & nocuisse intermissam. & profuisse repetitam. Nec tales ergo accipiamus cibos. quos aut difficulter digerere. aut comestos magno paratos & pditos labore doleam⁹. Olerum & pomoꝝ ac leguminum & facilior apparatus est. & arte impendiisq₃ coquorum non indiget. & sine cura sustentat humanum genus moderateq₃ sumptus. quia nec auide deuoratur. Quod irritamentum gule non habet. leuiore digestione decoquitur. Nemo enim uno & duobus cibis / hisque uilibus / usq₃ ad inflationem uentris oneratur.

que diuersitate carnium & saporis delectatiōe cōcipitur .& ad esum sui expleta esurie / quasi captiuos trahunt. Vnde & morbi ex saturitate nimia cōcitantur: multiq; ĩpatientie gule uomitu remediantur .& quod turpiter ingresserint turpius egerūt . Postq̄ enim uenit Christus ĩ fine tempoꝝ & reuoluit. .ad A. idest finē ad principium / ut in prima etate . nec circūcidimur nec repudiū dare ꝑmittimur . nec carnes comedimus . Hypocras in Amphorisimis docet : crassa & obessa corpora / que crescēdi mēsuram impleuerint . nisi cito ablatione sanguĩs minuātur . paralisim & pessima morborū genera parere . Et idcirco esse necessariam demptionē . ut rursus habeant inque possint crescere . Non enim manere in uno statu naturā corporum . sed aut crescere semper . aut decrescere Nec posse uiuere animal nisi crescendi capax sit. Vnde & Galienꝰ uel doctissimus Hipocratis interpres . atletas / quorum uita & ars sagma est. dicit inexhortatione medicine nec uiuere posse diu nec sanos esse . animasq; eorū ita nimio sanguine & adipibus / quasi luto inuolutas / nihil tenue / nihil celeste . sed semꝑ de carnibus & ructu / et uentris ĩgluuie cogitare.

Diogenes tirannos & subuersiones urbium bellaq; uel hostilia / uel ciuilia / nō pro simplici uictu oleorū pomorūq;. s; ꝓ carnibus & epularū delitiis asserit excitari. Quodq; mirandū sit Epicurus uoluptatis assertor / omnes libros suos repleuit oleribus & pomis & uilibus cibis dicens esse uiuendum. Quia carnes & exquisite epule / ingenti cura ac miseria pparantur. maioremq; penam habeant inqrendo. q̄ uoluptatem in abutendo. Bibere & comedere non delitiarꝝ ardorem / sed sitim famēq; restringere. Qui carnibus uescuntur / indigere etiam his que non sunt carnium. Qui autem simplici uictu utuntur. eos carnes nō requirere. Sapie quoq; opam dare nō possumus si mēse habūdantiam cogitemus. que labore minio & cura indiget. Cito explet̄ nature necessitas. Frigus & fames siplici uestitu & cibo expelli pōt. Delitie & epularꝝ uarietas / fomenta sunt auaritie. Quod si quis extimat & abundatia ciborum potionūq; se pfrui. & uacare posse sapientie. hoc est / uersari inter delitias / & delitiarū uitiis non teneri se ipsum decipit. Sensus noster illud cogitat. quod uidet. audit odorat. gustat. attrectat. Et ad eius trahit̄ appetitū.

cuius capitur uoluptate. Difficile imo impos
sibile est delitiis & uoluptatibus affluentes/nõ
ea que gerimus cogitare. Frustraq; quidẽ si
mulat. salua fide & pudicitia & integritate mẽ
tis. se abuti uoluptatibus/cum cõtra naturam
sit. corpus uoluptatũ/sine uoluptate pfrui. Sẽ
sus corporũ quasi equi sunt/sine ratione currẽ
tes. Anima uero in aurige modũ/retinet fre
na currentium. Grãdis exultatio anime est: cũ
paruo cõtentus fueris mũdum habere sub pe
dibus. & omnem eius potẽtiam. epulas libidi
nes/propter quas diuitie compantur. uilibus
mutare cibis. & grossiori tunica compensare.
Tolle epularũ & libidinis luxuriam nemo que
ret diuitias. quarũ usus/aut ĩ uentre ẽ aut sub
uentre. Qui egrotat nõ aliter recipit sanitatem
nisi tenui cibo & castigatione uictus. Quibus
ergo cibis recipitur sanitas. his & cõseruari põt
ne quis putet morbos olerib⁹ concitari. Si aũt
uires/olera non ministrant. que noscũtur &
aluntur ex carnibus. quid tamẽ necesse est sa
pienti uiro & philosopho Christi tantã habere
fortitudinẽ/que atletis & militibus necessaria
est. quã cum habuerit ad uitia puocet? Illi arbi
trantur carnes sanitati congruas. qui uolunt

abuti libidine. & in cenum demersi uoluptatū ad coitum semp estuant. Christiano sanitas absq; uiribus nimiis necessaria est. Nec turbare nos debet si rari sint huius propositi sectatores quia rari sunt & amici boni & fideles / & pudici & cōtinentes. Semperq; uirtus rara est. Legimus quosdam morbo articulorū / & podagre humoribus laborantes. ꝓscriptione bonorum ad simplicem mensam & pauperes cibos redactos conualuisse. Caruerant enim solicitudīe dispensande domus / & epularum largitate. q̄ & corpus frangunt & aīam. Irridet Oratius appetitum ciborum / qui consumpti relinquūt penitētiam. Sed etiam ex uilissimis cibis uitāda satietas est. Nihil enim ita obruit animam: ut plenus uenter & exestuās / & huc illucq; se uertens. & in ructus uel increpitus: uentorū efflatione respirans. Quare autem illud ieiunium. aut qualis refectio post ieiunium / cum pridianis epulis distendimur. & guttur uestꝝ meditatorium efficitur lasciuiarū: dūq; uolumus ꝓlixioris medie famē querere / tantū uoramus / q̄tum uix alterius diei nox digerat. Ita q; nō iam ieiunium appellandum est. quā crapula / ac fetens & molesta digestio.

De abstinētia antiquorū tam philosophorū : q̄ sacerdotū & aliorū sanctorꝝ.

d Vcearchus in libris antiquitatū & descri ptione Grecie: refert . sub saturno . cū oīa humus fūderet: nullum comedisse carnes . sed uniuerso uixisse frugibus & pomis . que spō te terra gignebat Ceremon quoqꝫ stoycus: uir eloquentissimus narrat de uita ātiquorū Egyp ti sacerdotum . quod omnibus mūdi negotiis curisqꝫ postpositis : semper in templo fuerint. & rerum naturas causasqꝫ ac ratiões siderum contemplati sint . nunq̄ se mulieribus miscue rint . nunquā cognatos & ꝓpinquos : nec libe ros quidem uiderīt ex eo tempore quo cepis sent diuino cultui deseruire. Carnibus & uino se semper abstinuerīt propter tenuitatem sen sus . & maxime propter appetitus libidinis : q ex his cibis: & ex hac potione nascunt̄ . Pane ra ro uescebantur tonsum pariter isopum sume bant in cibo . ut escam grauiorem illius calore decoquerent . Oleum tantū in oleribus noue rant . uerum & ip̄m parū : propter nauseam & asperitatatē gustus leniendam . Quid loquar ī quit de uolatilibus . cum oua quoqꝫ pro carni bus uitauerīt : & lac ꝓ sanguine : quorū alterū

carnes liquidas alterū ſanguinē eſſe dicebāt co
lore mutato. Cubille eius foliis palmaꝝ con
textum erat. Scabellum acclíue ex una pte olī
quū in terra ꝓ puluillo capitis ſupponebāt. bi
dui triduiq; īediam ſuſtinētes & humores cor
poris q naſcuntur ex otio & ex manſione uniꝰ
loci nimia metus caſtigatione ſiccabant. Itē Ioſe
phus ī ſecunda iudaice captiuitatis hyſtoria/&
in xviii antiquitatū libro tria deſcribit dogmata
Iudeoꝝ. Phariſeos. Saduceos. Oſeos. Quoꝝ
nouiſſimos miris effert laudibus. qđ & ux o
ribus/& uino & carnibus ſemp abſtinuerīt &
quottidianū ieiunium uerterint ī naturā. Sup
quorum uita & cibo uir doctiſſimus ꝓprium
uolumē edidit. Heubulius ēt narrat apud per
ſas/tria genera magorū. quorū primos/q ſūt
doctiſſimi & eloquentiſſimi/excepta farina:
& olere/nihil amplius in cibo ſumere. Orphe
us quoq; in carmine ſuo eſum carniū penitus
deteſtatur. Pithagore ēt Socratis: Antiſtenis:
Ariſtonis: & reliquoꝝ frugalitatem referrem
ad cōfuſionē noſtrā/niſi & longū eſſet & pro
prii operis indigeret. ut qui pauptatem Apo
ſtoloꝝ & crucis duritie aut neſciunt aut contē
nūt imitētur ſaltem Gentiliū parcitatē. Ad ea

aūt uenio que asella post duodecimū annū su
dore proprio elegit. arripuit. tenuit. cepit. im
pleuit. Vnius cellule clausa. angustiis latitudi
ne paradisi fruebatur. Idem terre solum & orō
nis locus extitit & quietis. Ieiuniū pro ludo ha
buit mediam post refectionē. Et cum non ue
scendi desiderium. sed eam humana confectio
ad cibū traheret. pane & sale. & aqua frida cō
citabat magis exuriē / q̄ restringebat. & opaba
tur manibus suis. sciens scriptū ēē / q nō opat
nō manducet. Et ita ad quīquagenariam pue
nit etatem / ut nō doleret stomachus. nō uisce
rū cruciaretur in curia. non sicca humus iacen
tia mēbra cōstrīgeret. nō sacco asperata cutis fe
torē aliquē putaret esse delitias. & ī urbe turbi
da inueniret heremū monachorū. Paulo quo
q; cibū / & uestimēta palma pbebat. Et ne cui
impossibile uideatur / Iesum testor & angelos
eius / quod ī ea pte heremi: iuxta Syriam Sar
racenis cōiungit. monachū uidi: q pertrigin
ta ānos īclusus ordeatio pane & lutulēta aqua
uiuebat. Alter in cisterna ueteri qnq; caricis p
dies singulos sustentabatur. Vnde si mihi dn̄s
optionem daret: multo magis eligerem tunicā
pauli: cum meritis eius. q̄ regum purpuras

regnis suis. Quid tamē nos uentris aīalia unq̄ fecimus tale. quos si uel secūda hora legentes inuenerit oscitamus manu fatiem defricantes. continemus stomachum. & quasi post multū laborem mundialibus rursum negotiis occupamur. Pretermitto prandia quibus mēs onerata premitur. Pudet dicere frequentiam salutandi/qua aut ipi quottidie ad alios pgim⁹ aut ad nos uenientes ceteros expectamus. Deinceps itur ad uerba. sermo teritur. lacerantur absentes. uita aliena describitur. & mordentes inuicem consumimur ab inuicem. Tales nos cibus occupat & dimittit. Cum uero amici recesserint ratiocinia suppetamus. Tum ira psonam leonis nobis inducit. Tum cura superflua in annos plurimos duratura precogitat. Nec recordamur Euangelii dicentis Stulte hac nocte auferēt animā tuam a te que autem preparasti cuius erunt. Nec uero hec dicens condēno cibos quos deus creauit ad utendum cū gratiarum actione. sed iuuenibus incentiua esse assexo uoluptatum. Non Ethnei ignes. non Vulcana tellus. nō Veseosulus/olimpusq; tātis ardoribus estuant. ut iuueniles medulle uino plene dapibus inflāmate. Auaritia calcatur

aperisq; & cum marsupio deponitur . male dicam linguam īdictum emendat. silētium . Cultus corporis & habitus uestiū uni⁹ hore spatio cōmutatur . Omnia alia peccata extrinseca sunt Et quod foris est facile abiicitur . Sola libido insita est . & quadam lege nature ī coitum gestit. erumpere . Grandis igitur uirtus est & solicite diligentie / superare quod natus sis . & in carne nō carnaliter uiuere.

De temperatis Ieiuniis.

t Antū tibi ieiuniorum in pone . quātum ferre potes. Diuersus est enī hominum stomachus . alii amaris . alii dulcibus . alii austerioribus . alii leuibus delectant̄ cibis . Ideo nō tibi īmoderata imperamus ieiunia . & enormē ciborum abstinentiam . quib⁹ corpora delicata frangūtur . Phylosophorum quoq; sententia ē moderatas esse uirtutes . excedētia modū atq; mēsuram inter uitia reputari . Vnde & unus de septem sapientibus ait. Ne qd nimis . Noui enī ego in utroq; sexu / ꝑ nimiam abstinētiam cerebri sanitatem in qbusdam fuisse uexatam . ꝓcipue q in humetis & frigidis hītare cellulis . solent

ita ut nescirent qd agerent . quo ne se uerterēt.
qd loqui quid ue tacere deberēt . Sic ergo de
bes ieiunare . ut nō palpites / & respirare uix
possis . sed ut fracto corporis appetitu / nec in
lectione nec in psalmis / nec in uigiliis / solito qd
minus facias . In ieiunio non ē pfecta uirtus . sꝫ
certarū uirtutum fundamētum ē / & sanctifi
catio atqꝫ pudicitia . sine qua nemo uidebit deū
Nam Christus pro animi uolūtate oīa macce
ptum refert . Displicent namqꝫ mihi in teneris
maxīe etatibus longa & īmoderata ieiunia . qbꝰ
iunguntur ebdōmodes . & oleum in cibo ac po
ma uetantur . Experimento didici . asellum in
uia / cum lassus fuerit . diuerticula querere .
Hoc enim in ppetuo ieiunio preceptum est . ut
longo itinere uires per pedes supentur . ne in
prima māsione currentes corruamus ī mediis
Ceterum in quadragesima cōtinētie uella pā
denda sunt & tota aurige retinacula equis laxā
da pperantibus . q̄q̄ alia sit conditio secularium
alia monachoꝝ . Secularis homo in quadrage
sima uentris ingluuiē decoquit . & ī coclearum
more suo uictitans sacco . futuris dapibus ac
sagine aliquantulū parat . Monachus sic in qua
dragesima suos īuitat equos ut sibi meminerit:

ſemp eſſe currendum. Finitus labor maior/ĩ finitus moderatior eſt. Ibi enĩ reſpiramus. hic ꝑpetuo incedimus. Sic tamen comedas ut ſtatĩ poſt cibum poſſis legere. orare. & pſallere. Nõ ſunt tibi caſta ſimplitia. moderata. & nõ ſupſti tioſa ieiunia. Sed qd ꝓdeſt. oleo non ueſci. Et moleſtias quaſdam difficultatesq; ciborũ que rere? Caricas pip. nuces palmarum fructus. ſimulam & mel. totamq; ortorum culturã ue xamus. ut cibario pane nõ ueſcamur. Et dum delitias ſectamur a regno celorum trahimur. Nec ſi biduo aut triduo ieiunaueris. putes te non ieiunãtibus eſſe meliorem. Tu ieiunas & iraſceris/Ille comedit & forte blanditur. Tu ue xationem mẽtis & uentris eſuriẽ rizando dige ris. ille moderatus alitur & deo gratias agit. Vnde quottidie clamat Hyſaias. Nõ tale ieiu niũ elegi dicit dominus. Et iterum in diebus iuniorũ ueſtrorũ. inueniuntur uoluntates ue ſtre. & omẽs qui ſub poteſtate ueſtra ſunt: ſti mulatis. in iudiciis. & litibus ieiunatis. & pcu titis pugnis humilem. ut qd mihi ieiunatis? Quale illud poteſt eſſe ieiunium. cuius iram nõ dicam nox occupat. ſed luna integra de relinquit? Te ipſum conſiderans/noli in al

terius ruina / sed ĩ tuo ope gloriari . Nec illoꝝ
tibi exempla ꝓponas . qui carnis curam fatien
tes / possessionũ redditus / & quottidianas do[mus]
impensas supputant. Nec enĩ undecim Chꝛisti
Ap̄l'i iude ꝑditione sunt fracti . Nec Philegio
& Alexandro fatiente naufragio ceteri acursu
fidei sustiterunt . Conuiuia quoq; tibi sunt ui
tanda secularium / maxĩe eorũ qui honoribus
tument . Nam pinguis uenter nõ gigñit sensũ
tenuẽ . Docet Hisopi fabula . plenũ muris uen
trẽ ꝑ angustũũ foramẽ egredi nõ ualere. Quos
cũq; nãq; formosos / calamistratos / crine cõpo
sitos / uel buccis rubentibus uideris . de armẽ
to Iouenianí sunt . inter quos sues gruniũt. De
nostro grege / tristes . pallidi . sordidi . & quasi
ꝑegrini huius seculi / licet sermone taceant . ha
bitu loquũť & gestu. Vñ & saccus & ieiuniũ ar
ma sũt penitẽtie. & auxilia peccatoꝝ. Et si e duo
bꝰ necessariis / unũ ẽ subtrahẽdũ. magis eligã ie
iuniũ absq; sacco / q̃ saccũ absq; ieiunio . at uero
hi qbus penitẽtia p̄cipitur / cõsequẽter ad ieiuni
um saccũ copulant . Non qdem sanat oculum
quod calcaneo adhibetur . Ieiunio passiões cor
poris . oratione pestes sanande sunt mentis .
Ideo ꝑ ieiunium ostẽditur nos posse reddire ĩ

Paradisum, unde p saturitatem fueramus eiecti. Nam ieiunium curat uulnera delīquētis, curatosq; sanctificat.

De contēplatione, orōne & lectione.

s I monachus esse uis nō uideri, hēto curam nō rey familiaris, cui renūtiādo hoc esse cepisti, sed anime tue. Ama sciam scripturarū/& uitia carnis nō amabis. Corpus pariter animusq; tendantur ad deum. Sic te ipsum in celo animo gestiente percurras, ut dum corpore moriaris in terra/iam ad Christum mente peruenias. Assuescas quoq; ad orōnes & psalmos/nocte consurgere, mane hymnos canere tertia, sexta, nona hora stare in acie/quasi bellator Christi, accensaq; lucerna reddere sacrifitium uespertinum. Sic dies transeat, sic nox inueniat laborātem. Orationi lectio, lectioni succedat oratio, precipue ea que scī fatiunt, in conspectu dei fatiunt, & pleniorem scientiam dei accipiūt & pleni⁹ diuinis imbriti sūt disciplinis. Si tñ egrotus & estuans febribus aquam frigidā postulet, & dicat ad medicū, uim patior, cructior: uror: exaīor, usq; quo medicē clamabo & nō exadies? & respondeat sapiētissim⁹ & cle

mentiſſimus medicus.ſcio quo tempore debe
am dare qđ poſtulas.nõ miſereor modo.qa mi
ſericordia iſta crudelitas ẽ.& uoluntas tua con
tra te petit.Ita & dñs noſter/ſciẽs clemẽtie ſue
pondera/atq; mẽſuras interdum non exaudi
et clamãtem.ut eum probet/& magis prouo
cet ad rogandum.& quaſi igne excoctum iu
ſtiorem/& puriorem fatiat. Ad orationem
te nocte ſurgente/nõ indigeſtio cibi ructum
fatiat.Nam quidam qdam uir inter paſtores
eximius/ſicut fumus inqt fugat apes.ſic indi
geſta ructatio auertit & abiicit ſpiritus ſcĩ cariſ
mata.Ructus aũt proprie dicitur indigeſtio ci
bi & concoctarũ eſcarũ in uẽtum afflatio. Quo
modo ergo iuxta qualitatẽ ciborũ de ſtomacho
ructus errũpit.& uel boni uel mali odoris fla
tus inditium eſt.ita interiores hominis cogita
tiones/uerba proferunt.& exhabũdantia cor
dis os loquitur. Iuſtus comedens replet aĩa;
ſuam.cumq; ſacris doctrinis fuerit ſatiatus de
boni cordis theſauro profert ea que bona ſũt.
Crebrius lege/ac diſce q̃ plurima. Et tenenti
codicem ſõnus obrepat/& cadentem fatiem
pagina ſancta ſuſcipiat. Et quanquam Apo
ſtolus ſemper orare nos iubet.

& sanctus etiã ipse somnus orõ sit. tamẽ diuersas orandi horas debemus hẽre. ut si aliquo fuerimus ope detẽti. ipm nos ad offitium tempus admoneat. Nec quid cibi ante sumatur / nisi orõne pmissa. nec recedat a mensa / nisi referatur gratie creatori. Egrediẽtes hospitiũ armet orõ. & regrediẽtibus occurrat orõ / ãte q̃ sessio Nec prius corpusculũ requiescat q̃ aĩa pascat Ad omnẽ actum & ad oẽm icessum manus pigat crucẽ. Dominicis diebus orõni & lectioni uaces. quod qdẽ & oĩ tẽpore cõpletis opusculis fatiant. Quottidie aliqd de scripturis dicatur. Prouidẽdũ ẽ etiã / ut diẽ solemnẽ / nõ tã ciborũ abundantia / quã spiritus exultatione celebremus. quia ualde absurdum est / nimia saturitate martirem honorare uelle / quẽ scias deo ieiuniis placuisse. Sacerdotes quoq; presertim pro omnibus orare debent & solent. quorum helimosinas oblationesq; recipiunt. Sepe ĩ manibus tuis diuina sit lectio / & crebre orationes ut omnes cogitationum sagitte, quibus adolescentia percuti solet. huiusmodi clipeo repellantur. quoniam difficile est. imo impossibile / perturbationum initiis carere quẽquam

Nā frequēs lectio / & quottidiana meditatio: aīe solet labor magis esse q̄ carnis. Quomodo enī qd' manu & corpore fit. manꝰ & corporis labore completur. ita qd'ad lectionē ptinet: magis mentis est labor. Littere namqꝫ marsupiū nō sequūtur. sudoris tam̄ comites sunt & laboris. socie ieiuniorū & nō saturitatis. cōtinētie nō luxurie. Vnde quidam origenis discipulus dixit / nūq̄ se cibū Orgene pn̄te / sine lectione sumpsisse / nūquam uenisse somnū / nisi unus efratribus sacris litteris psonaret. Edentes aūt cucullis capita sua uellent. ne alter alterū aspiciat maducantē. nec loqui quicq̄ liceat dum manducatur. Igitur quādo comederis / cogita qd statim tibi orandum illico & legendum sit. De scripturis sanctis hēto fixum uersuum numerū. Istud pensum dn̄o tuo redde. Nec ante qeti mēbra cōcedas. q̄ palatū pectoris tui / hoc sub tegmīe ipleueris. Post scās scripturas doctorū hoīnū tractatus lege. eorū dūtaxat / quoꝝ fides nota ē. qm̄ eruditio timorē creat. imperitia cōfidentiam. Sed tunc scriptura proderit legenti si quod legerit / opere compleatur. Illoruꝫ igitur tractatibus / illorum delecteris ingeniis. quorū libris pietas fidei non uacillat. Ceteros

ſic lege ut magis iudices / q̃ ſeq̃ris. Caueas oĩa apochrifa. & ſi quãdo ea nõ ad dogmatũ ueritatẽ legere uolueris / ſcias nõ eorum eſſe quorũ titulis p̃notantur. multaq; ĩ his admixta uitioſa. Nec grandis eſſet prudentia / aurũ in luto querere. Quid eĩm facit cum pſalterio. Oratius. cũ euangeliis Marco. cũ Apoſtolo Cicero? Que ſecuritas lucis ad tenebras? Ne ergo legas phyloſophos. oratores. poetas. nec ĩ eorũ lectione requieſcas. Nec nobis blandimur / ſi his que ſunt ſcripta nõ credimus. cũ aliorũ conſciã uulneretur ut putemur ꝓbare que dũ legimus nõ reprobam⁹. Abſit ergo ut de ore chriſtiano ſonet Iupiter omĩpotens. & mehercule & mecaſtor. & cetera magis portenta q̃ numina. At nũc ſacerdotes dei oĩſſis euangeliis & ꝓphetis uidem⁹ comedias legere. amatoria buccolicorũ uerſuũ uerba cantare. tenere uirgiliũ & id qđ ĩ pueris neceſſitatis ẽ. crimẽ ĩ ſe facere uolũtatis Scientia autẽ pietatis eſt noſſe legere ſcripturas. prophetas intelligere. Euãgelio credere. Apoſtolos non ignorare. Nec putemus ĩ uerbis ſcripturarũ eſſe euangelium / ſed ĩ ſenſu. non ĩpfitie / ſed in medulla: non in ſermonũ foliis / ſed in radice rõnis. Si qd aũt ignoras

ſupfitie

ſi qd de ſcripturis dubites/ĩterroga eũ quẽ uita cõmendat. excuſat etas. fama nõ reprobat. Aut ſi nõ ẽ / qui poſſit exponere. melius ẽ aliquid neſcire / q̃ cum piculo diſcere. Memento qa in in medio laqueoꝝ ambulas. Malo enĩ apud te uerecũdiam parump / q̃ cauſam piclitari. Qui tamẽ quod nouit ĩterrogat. nõ modo diſcendi: ſed ſtudio cognoſcendi. an nouerit ille qui reſ ponſurus eſt in ſimilitudinẽ phariſeoꝝ / non quaſi diſcipulus / ſed quaſi temptator accedit. Pleriq; ẽt detractorũ dum uerba ſacri eloquii puſq̃ debent diſcutiunt ĩ carnalẽ ĩtellectum ca dunt. In diuinis autem ſcripturis & libris me lius ẽ obſcura relinquere ut ſunt / q̃ aliqd teme re uel praue mutare quod neſcias. Sũt quoq; nonnulli qui rugata fronte demiſſo ſupcilio: uerbiſq; trucinatis / auctoritatem ſi doctoꝝ uẽ dicant. nõ quod ipi dignum aliquid arrogãtia nouerint. ſed quod ſimplices fratres / quendã uidentur ſui comparatione neſcire. Euenit ẽt interdum ut cum modicum ſciẽtie quis habue rit elatus ĩ ſupbiã diſcere deſiſtat. & paulatĩ ex eo / qđ nil addit̃ ſubtrahitur / ut uacuũ diſciplĩs pect⁹ reãneat. ferrũq; qꝑ acutũ fuerat hebetet̃

Sed & iam pphetam horrere eloquētis ē . nō Christum sapere sapientis . iniuriā fecisse uirtutis . aliena possidere potentie / innocētem circūuenire astutie . humilē despexisse nobilitatis. Sic erroribus plena sunt omīa . & ad hoc usqꝫ ueritas obscuratur / ut in mortis gremio iacuisse / beatitudo dicatur . Nobis uero nil placet nisi quod ecclesiasticum est . & quod publice ī ecclesia dicere nō timemus. In his tamē ita nos facere solemus . Quando enim philosophos legimus . quādo in manus nostras libri ueniūt sapiētie secularis si quid in eis utile repimus ad nostrum dogma cōuertimus . si quid uero superfluum / de idolis / de amore / de cura seculariū rerū : hec radimus . his caluicium inducimus hec ūguium more ferro acutissimo desecamꝰ. Referam namqꝫ tibi mee infelicitatis hystoriā Cum ante annos plurimos / domo / parentibꝰ sororibus cognatis . et quod his difficilius est / cōsuetudīe lautioris cibi / propter celorū me regna castrassem. et Hierosolimam militaturꝰ pgerem . bibliotecha : quā mihi Rome summo studio : ac labore confeceram . carere non poteram . Itaqꝫ miser ego lecturus Tullium ieiunabam . Et post noctium crebras uigilias : post la

crimas/que mihi preteritorũ peccatorꝝ recorda
tione ex ĩtimis uiſceribus fluebãt. Plato ſume
batur in manibus. Si qñ in me metipõ reuer
ſus ꝓphetam legere cepiſſem/ſermo horrebat
incultus. Et qa lumen cecis oculis nõ uidebã.
non oculorũ putabam culpam eſſe: ſed ſolis.
Dumqꝫ ita me antiquus ſerpens illuderet/in
media ferme quadrageſima medullis infuſa fe
bris/corpus inuaſit exhauſtum. Et ſine ulla
requie quod dictu quoqꝫ incredibile. ſic infeli
cia mẽbra depaſta ſuñt. ut uix oſſibus inhererẽ
Interim parabantur exequie. & uitalis anime
calor toto frigeſcente iam corpore in ſolo rãtũ
tepente pectuſculo palpitabat. Tũc ſubito rap
tus in ſpiritu/ad tribunal iudicis ꝑtrahor. ubi
tantũ lumis erat ex circũſtantium caliditate ful
goris. ut proiectus in terrã ſurſum aſpicere nõ
auderẽ. Interrogatus cõditionem. Chriſtianũ
me eſſe reſpondi. Et ille qui preſidebat. menti
ris ait. Ciceronianus es non Chriſtianus. ubi
enim eſt theſaurus tuus: ibi ẽ & cor tuuꝫ. Illi
co obmutui. & inter uerbera: nam cedi me uiſ
ſerat: ego conſcie magis igne torquebar. Illum
mecum uerſiculum repetens. In inferno autẽ
quis confitebitur tibi? Clamare tamẽ cepi/&

ẽ eſt

hieronymi raptus.

et tantum

al. astabant

inanis

al. ita

eiulās dicere. Miserere mei domīe miserere mei. Hec uox inter flagella resonabat. Tandē ad presidentis genua prouoluti qui astiterant precabantur, ut ueniam tribueret adolescentie, & errori locum penitentie cōmodaret: Exacturus deinde cruciatum: si gentilium litterarū aliquando libros legissem. Ego qui in tanto cōstrictus articulo: uellem etiā maiora ꝓmittere: deierare cepi & nomen eius obstētans dicere. Domine si unq̄ habuero codices seculares: aut si legero te negaui. Inter hec sacramenti uerba dimissus: reuertor a superis. & mirantibus cunctis oculos aperui. tanto lacrimarum imbre ꝑfusus. ut etiam incredulis fidem facerem ex dolore. Nec uero sopor ille fuerat: aut uana somnia q̄bus sepe deludimur. Teste est tribunal illud ante quod iacui. Iuditium teste est: quod timui. Vltra unq̄ mihi contingat talem īcidere questionem. Nam fateor uulneribus habuisse me plenas scapulas plagas sensisse post somnium. Et tanto de hinc studio diuina legisse: quanto mortalia ante nō legeram. Quodq; preter psalmoꝝ & orōnis ordinē. qd' tibi hora tertia. sexta. nona. ad uesperum media nocte: & mane semper est exercēdū. statue

quot horis/ sanctam scripturā ediscere debeas quanto tempore legere. nō ad laborē: sed delectationem & instructionē anime. Cumq; hec finieris spatia & frequēter te ad figenda genua solicitudo animi suscitauerit. aut texenda compone. que texta sunt respice. & que errata. reprehende. que sunt facienda constitue. Si tantis operum uarietatibus fueris occupatus. nūquā tibi dies longi erūt. Sed q̄uis estiuis tendātur solibus /breues uidebuntur. quibus aliqd opis pretermissum est. Hec obseruans/ te ipm saluabis & alios. & eris magister sancte cōuersationis. multorūq; castitatem / lucrum tuum faties. Dicas & psalmū in ordine tuo. in quo nō dulcedo uocis. sed mētis queratur. Scribēte Apl'o Psallam spiritu/psallam & mēte. Legerat enim preceptum Psallite sapienter. Nā clamor in scripturis nō est uocis sed cordis. S; nūqd uerborū multitudīe flecti deus ut homo pōt? Non enim uerbis tantū. sed corde orād⁹ est deus. Melior est septem psalmorꝝ decantatio/ cum cordis puritate ac serenitate / & spirituali hilaritate. q̄ totius psalterii modulatio cū anxietate cordis atq; tristitia. Cantor quoque pellatur ut noxius. ac fidicinas / & psalterias:

& istiusmodi quasi mortifera sirenarū carmīa
ꝑ turba ex edibus. Sic aūt erudienda ē anima
que futura est templū dei. quod nihil aliud di
scat audire. nihil loqui. nisi quod ad timorem
dei ꝑtinet. Turpia nō intelligat. Cantica mun
di ignoret. Non sunt cōtemnēda quasi parua
sint. sine quibus magna constare nō possunt
Greca narrat historia. Alexādrum potentissi
mum regē / orbisqꝫ dn̄atorem / & in moribus
& incessu Leonidis pedagogi sui nō potuisse
carere uitiis. quibus ad huc paruulus fuerat ī
fectus. Demonū itaqꝫ cibus est / carmina poe
tarum. secularis sapīa. & rethoricorum pompa
uerborum. Hec sua homīes sanitate delectant.
& dum aures uersibus dulci modulatione cur
rētibus capiunt. aīam quoqꝫ penetrāt. & pecto
ris in terna deuincūt. Verum ubicūqꝫ summo
studio fuerint ac labore perlecta. nihil aliud ni
si inanem sonum & sermonum strepitū suis le
ctoribus tribuūt: Nulla ibi saturitas ueritatis.
nulla iustitie refectio repitur. Studio si earū ī
fame ueri uirtutumqꝫ penuria perseuerant.
Mihi autem cure nō est quid Aristoteles. sed
quid Paulus doceat. Ornat enim doctrinā dei
q ea que conditioni sue apta sunt facit. Et econ

trario confundit illam: cui conditio sua displi
cet. Monachus autem non doctoris / sed plan
gentis habet offitium. qui uel se / uel mūdum
lugeat. & domini pauid⁹ p̄stoletur aduentum.
Qui sciens imbecilitatem suā / & uas fragile:
quod portat. timet offendere ne impingat &
corruat. atq; frangatur. Seq; monachum esse
nō loquēdo & discurrēdo sed tacendo & seden
do nouerit. Sit quoq; tibi sermo silens. & silen
tium loquēs. nec citus / nec tardus īcessus. At
unusq́sq; quādo ad coīonem ingreditur / cū cu
culla tantum accedat. Habe[illegible]ant ergo / qui uo
lunt suas oues. uase gemmato bibant. sirico ni
teant. plausu populi delectentur. & piper ua
rias uoluptates / diuitias suas uincere nequeūt.
Nostre diuitie sunt in lege dei meditari die ac
nocte. pulsare ianuā. & seculi fluctus domīo
preeunte calcare. Preparemus igitur nobis for
titudīem. Assumamus nobis p̄fectum robur
ut inter errorum tenebras & cōfusionem no
ctis / scientia Christi lumen: diesq; noster nu
bem habeat protegentem. ut his ducibus ad ter
ram sanctam p̄uenire ualeamus. Quid enim
eruditione melius? quid suauius disciplina?
Quid dultius domino? Sit aūt nobis cōuiuiū

Christus. lectio xp̃s. quies xp̃s. Cogitatio xp̃s
Que enim pōt esse uita sine sciētia scripturarū
per quā etiā ip̃e xp̃s agnoscitur. Qui cibi. que
mella sunt dulciora / q̄ dei scire prudentiā: Sa
piēs quoq3 nūq̄ solus est habet secum omēs q
boni sunt & fuerūt. & animū liberū quocunq3
uult transfert. Quod corpore nō pōt / cogitati
one cōpletur. & si hominum inopia fuerit loq
tur cum deo. nec unq̄ minus est solus q̄ cum so
lus fuerit. Prima nāq3 sap̄ia est / caruisse stulti
cia. sed stulticia caruisse nō pōt / nisi qui intelle
xerit illā. Sed uera qdem sap̄ia ē impfectum se
nosse. ac ut sic loquar / cūctorum ī carne iusto
rū / īpfecta pfectio est. Parum tamē ē scire qd
nescias. sed prudentis homīs ē / nosse mēsurā
suā: quam qui ignorauerit: q̄to ampliora que
sierit. tanto magis ad inferiora collabitur. Di
scamus igitur in terris. quorū nobis scientia pse
ueret in celis.

De uigiliis.

Ignum est fratres: aptumq3 prorsus: sa
tisq3 conueniens. de sanctis uigiliis nūc
dicere: & pferre sermonē. quādo ip̄a lucubra
tio exigitur a solicitis. Nox ecce ē caligo corpo
ribus non solum homīes: sed etiam cunctos ī

ſomno detinet aīantes .ut reformatis uiribus ꝑ ſoporem/poſſint diuturnos labores ſuſtinere uiuentes .Bonus deus /qui ita proſpexit .ita ꝯ conſtituit .ut homo exiturus ad opus ſuum & ad opationem ſuam uſqꝫ ad ueſperam.haberet uicarium tempus .in quo a duris laboribus & multa fatigatione requieſcere preſtitit . Noui mus aūt multos hominum .ut aut maioribus ſuis placeant .aut ſi aliquid peculariter poſſint noctis particulam ad aliquod opuſculū ſegre gare .id pro lucro ducere quod furati de ſopo re ſuo operari potuerint . A ſalomone uero laudatur & femina / que penſat lanificum ad lucernam & uigilanter exercet . Addidit etiā quod ex hoc laus uiro eius in portis / & gloria magna naſcatur.Quod ſi in carnalibus inſtru mentis .i.ueſtitui aut uictui neceſſariis .qui ui gilat nō reprehenditur .imo laudatur / mirari me fateor eſſe aliquos /qui ſacras uigilias tam ſpītuali opere fructuoſas/orōnibus & hymnis lectionibusqꝫ facundas /aut ſupfluas extimāt aut otioſas .aut quod his deterius/importunaſ Et quidē ſi ſint hoīes a religione noſtra alieni qui iſta ſic ſentiunt / non eſt mirum : quomō enī ꝓphanis religioſa placere nō poſſunt . qui

bus si placerēt nostri essent quod sumus: si ue
ro nostri sunt quos uigiliarum salutifer actus
offendit ut nihil de his deterius suspicer. aut pi
gri sunt. aut somniculosi. aut quod his est pro
ximū / senes sunt aut infirmi. Si pigri sunt eru
bescant / quia illis insonant prouerbia Salomo
nis. Si somniculosi sunt / expgiscantur scriptu
ra proclamāte. O piger quousq; dormis? Quā
do autem de somno surges / modicum quidē
dormis. modicum sedes. pusillum uero com
plecteris manibus pectus. Si autem senex es:
quis te compellit ut uigiles? q̄q̄ & non com
pulsus pro etate uigilas. Et si stare non potes
sed tuā cogitas impossibilitatē / nō debes iuue
nes & ualētes ad tuum reuocare torporē. quos
propter uarias temptationes iuuentutis / se ip
sos ꝑpensioribus macerare decet uigiliis. Nā
athlete suis uicinatoribus fortiores sunt & tam
monet debilior. pugnat ille qui fortior ē / maxi
me quia & sancti corruunt / si fuerint negligen
tes. & peccatores pristinū recipiunt gradū / si
sordes fletibus lauerint. Hoc ideo dico / ut te
nō terreāt ēt descēdētes / sed ꝓuocent ascēdētes
Nihil tam facile / q̄ otiosum & dormiētem de
aliorum labore & uigiliis disputare. Si uero in

firmus es mēbris. quod facere nō potes / noli reprehendere / imo riga & tu secūdum ꝓphetā lacrimis stratum tuū & dic. Si memor fui tui su per stratum meum. Iniunge etiā uigilantibus ut te ꝓcibus suis iuuent. quo adiutus a domi no / sup lectum doloris tui canere possis / & qn̄ qꝫ merearis dicere. In matutinis meditabor in te / quia fuisti adiutor meus. Alioquin stultū & satis extraneū ē: ut quia ipi currere non uale mus benecurrētibus derogemus. Nam & si nō possumus: debemus congratulari potentibus. Sicut enim de consensu malitie ꝑticipatur cū fa cientibus pena. sic participatio glorie speranda est de consensione bonitatis. Alios enim effec tus coronat. alios uolūtas pia letificat. Nec sane onerosum uel difficile uideri debet: etiam de licatis corporibus: in septimana duarū noctiū.i. sabbati atqꝫ dominice: portionem aliquā dei mi nisterio deputare. Ista enim quasi purificatio est dierum quiqꝫ uel noctium. quibus stupo re carnali ingrauescimus: aut mūdanis actib⁹ assolitamur. Nec erubescat aliquis in bono studio sanctitatis. cum non erubescant im probi imperpetrando opere feditatis.

Merito ergo ſcriptura in prouerbiis ingerit.
Nō: Eſt confuſio que ducit ad peccatum. In bono enim ope confundi peccatum eſt. ſicut in malo fatiendo nō confundi pnities eſt. Si ſanctus es / ama uigilias / ut theſaurum tuum uigilando cuſtodias: & ipſe in ſanctitate ſerueris. ſi peccator es magis cura ut uigilādo & orādo purgeris. dū tonſo pectore frequētius clamas ab occultis meis mūda me: & ab alienis parce ſeruo tuo. Guſtandum enī uidetur quia ſuauis eſt dominus: ſicut ſcriptum eſt. Qui ergo guſtauit intelligit & ſentit quātum pondus pectoris uigilando deponitur. quantus mentis ſtupor excutitur. quanta lux animā uigilantis & orātis illuſtrat. que gratia que uiſitatio mēbra uniuerſa letificat. Vigilando timor omīs excludit̄ fiducia naſcitur. caro maceratur. uitia tabeſcūt caritas roboratur. recedit ſtultitia. accedit prudentia. mens acuitur. error obtunditur. criminum caput Dyabolus gladio ſpiritus uulneratur. Quid hac utilitate magis neceſſariū Quid iſtius lucris cōmodius? Quid hac dilectione ſuauius? Quid hac felicitate beatius?

Vigilare quārū proſit

Teste ēt ꝓpheta. qui ī principio psalmoꝝ suoꝝ beatum uirum describens: summā beatitudinē eius in hoc uersiculo colocauit. Sed in lege dei meditetur die ac nocte. Bona ē quidē diuturna meditatio. sed efficatior ē nocturna. quia ꝑ diē necessitates uarie obstrepunt. occupatiōes distrahunt mentē. sensum dupplex cura dispgit. Nox autem qeta / nox secreta / opportuna se prebet orātibus / aptissimā uigilātibus. dum carminibus occpationibus expeditū / collectūq; sensum in totū homīem diuinis cōspectibus sistit. Curandū ē etiā / ne nimietate cibi uel potus. uigilaturi pectus oneret͂. ne cruditates eructantes & crapulam nō solū ipi nobis. sed etiam gratie spūs indigni iudicemur. Ergo tamq̄ diuino fūcturi misterio / ante nos ꝑ abstinētiam parare debemus. ut nō grauati / expeditius uigilare possimus. Cogitatio quoq; mala pellatur: ne male uigilantis oratio fiat. sicut legitur in peccatum. Sunt enim etiam ex maligno uigilie sicut ī ꝓuerbiis legitur. Ablatus est somnus ab oculis eorum. Non enim dormiunt inquit nisi male fecerint. Absint ab hoc conuentu tales uigilie. Sit potius uigilantium pectus

carnalibus

clausum Dyabolo .aptum Christo.. ut quem labiis sonamus /corde teneamus. Tūc erūt acceptabiles nostre uigilie .tunc pnoctatio salutaris .si cōpetenti diligentia & deuotione sincera: ministerium nostrum diuinis obtutibus offeratur.

De Vestibus.

f Vsta tunica uestiaris. Vilis tunica contēptum seculi probet. ita dūtaxat nē anim⁹ tuus timeat/ne habitus sermoq3 dissentiat. Nā uestis ipa uilis & pulla aī tacentis inditium est. Qui mobilibus uestiūtur :ī domib⁹ regū sūt. Tales namq3 uestes habeas qbus pellat̄ frig⁹ nō qbus uestita corpora nudent̄. que nec sint satis mōde. nec sordide /& nulla diuersitate notabiles .qa nec affectate sordes /nec exqsite mōdicie cōueniunt Christiano. Sed hec nec hoc ipsum tibi iactantiam generet. quod seculi iactātiam cōtempsisti .nec cogitatio tacita subrepat. ut quia forsan in auratis uestibus placere desisti. placere coneris īsordidis .Nihil.n.ītulim⁹ ī hunc mundum .nec auferre quid possumus. At nūc plerosq3 uideas/ armaria sti pare uestibus . tunicas mutare quottidie .& tamē tineas non posse superare. & qui religiosior est.

unū exterit uestimentum & plenis archis pan
nos trahit. Infitiūť mēbrana colore purpureo
aurū liquescit in litteras. gēmis uestiūtur. & nu
dus ante fores eorꝝ Christus emoritur. Pulla
enim tunica minus cum humi iacuerit sordida
tur. Sit cingulum laneū / tota simplicitate pu
rissimū. & quod possit astringere magis uesti
mēta q̄ scindere. Idē semp habitus. neglecta mō
dicies. inculta uestis. & cultus ipse sine cultu.
Plumarū quoqꝫ molities / iuuenilia mēbra nō
foueat.

De laboribus manuum.

n Ec uacet mens uariis ꝑturbationibus. q̄
si pectori insederint / dominabūtur tui /
& deducent te ad delictum maximū. Facito ali
quid opis. ut semp te Dyabolus īueniat occupa
tum. Si Apl'i habētes pōtatem de Euangelio
uiuere laborant manibus suis / ne quē graua
rēt & aliis tribuebant refrigeria. quorꝫ pro spi
ritualibꝰ debebāt metere carnalia / cur tu ī usus
tuos successura nō ꝑpares? Vel fiscellā texe iū
co. uel canistrum lentis flecte uiminibus. Sa
riatur humus. areole equo limite diuidantur.
In quibus cū olerum iactata fuerīt semina. uel
plāte ꝑ ordinem posite. aque ducanť irrigue.

Inserantur infructuose arbores uel gẽmis uel surculis . ut paruo post tẽpore / laboris tui dulcia poma decerpas . Apum fabricare auelaria . ad quas te mittit Salomonis ꝓuerbia . Et monasteriorum ordinem : ac egregiam disciplinam in paruis disce corporibus . Texantur & lina ꝑ capiendis piscibus . Scribãtur libri / ut & manꝰ opetur cibum / & aĩa lectione saturetur . Namꝫ in desideriis est omĩs otiosus . Egyptiorũ monasteria / hunc morem tenent . ut nullum absqꝫ opere & labore suscipiant . non tam ꝓpter uictus necessaria . q̃ propter anime salutem . ne uagetur pnitiosis cogitationibus . & instar fornicantis . Hierusalem . omĩ trãseunti diuaricet pedes suos . Nec idcirco tibi ab ope cessandum ẽ . quia deo ꝓpitio nulla re indiges . sed ideo cũ omĩbus laborandum ẽ . ut ꝑ occasionem opis nihil aliud cogites . nisi quod ad dñi ptineat seruitutem / simpliciter loquar . Quãuis omẽꝫ cẽsum tuũ in paupes distribueris . nihil apꝫ Christum erit pretiosius : q̃ quod manibus tuis ipse cõfeceris . Sudore enĩ et labore nimio ad ubertatem fructuũ puenimus .

De laude religionis /& inductione ad eam.

e Xtruis quidē monasteria.multus a te p insulas Dalmatie / sanctorū numerus sustentatur.sed melius faceres /si & ipe sanct⁹ inter sanctos uiueres. Difficile imo impossibile est.ut & p̄ntibus quis & futuris fruatur bonis.ut & hic uentrem /& ibi mentem impleat & de delitiis transeat ad delitias.ut in utroq; seculo primus sit /& in terra & in celo appareat gl'osus Quod aūt asseris melius eos facere.q utantur rebus suis / & paulatim fructus possessionū paupibus diuidāt.q̄ illos q possessionibus uenundatis /semel oīa largiant̄.nō a me sed a domino respondebitur. Si uis pfectus esse /uade & cetera. Hec a suo studio monachi detrahendi sunt /linguis uipereis.& morsu seuissimo qbus argumētaris & dicis. Si omnes se clauserint & fuerint in solitudine / quis celebrabit ecclesias? quis seculares hoīes lucri fatiet quis peccantes ad uirtutes poterit cohortari? Hoc enim modo/si omēs tecum fatui sunt / sapiens esse quis poterit? Si uirgines omēs fuerint /nuptie non erunt.interibit genus humanum. Sed rara est uirtus. nec a pluribus appetit̄. Et utinā hoc omnes essent:quod pauci sūt.

De qbus dicitur. Multi uocati. pauci uero ele
cti. Ideo licet paruulus ex collo pendat nepos.
licet sparso crine. ac scissis uestibus / ubera qui
bus te nutrierat / mater ostendat. licet in limĩe
pater iaceat. per calcatum pge patrem / siccis ocu
lis ad uexillum crucis euolla. Pietatis genus ẽ:
in hac re esse crudelem. Gladium tenet hostis
ut me pimat. & ego de matris lacrimis cogita
bo? Delicatus es frater carissime / si hic uis ga
udere cum seculo. & postea regnare cum Chi
sto. Multa nos cogit facere affectus. & dum p
pinqtatem respicimus corporũ. & corporis &
anime offendimus creatorẽ. Qui amat patrem
aut matrem sup Christum non ẽ deo dignus.
Vnde discipulus ad sepulturam patris ire desi
derans / Saluatoris prohibetur impio. Quãti
monachorum / dum patris matrisq; miserẽtur
suas animas pdiderunt? Super patre & matre
pollui / nobis nõ licet. quanto magis super fra
tre. sororibus consobrinis. familia. & seruulis?
Genus regale & sacerdotale sumus. Illum attẽ
damus patrem: q nũq̃ moritur. & qui ideo ui
uens mortuus est ut nos mortuos uiuificaret.
Sola causa pietatis ẽ: ubi nulla carnis notitia ẽ.
Honora patrem tuum. si te a uero patre non

ſeperet tam diu ſcito ſanguinis copulã / q̃ diu il le ſuũ nouerit creatorẽ. Alioqn Dauid ꝑtinus tibi canet. Obliuiſcere populum tuũ & domũ patris tui / & cõcupiſcet rex decorẽ tuum / qm̃ ipſe eſt dominus deus tuus. Grande p̃mium obliti parentis. quia concupiſcet rex decorem tuũ. Solẽt etnĩ miſeri parentes & nõ plene fidei Chriſtiani deformes & aliquo mẽbro debiles filios / quia dignos matrimonio nõ inueniũt re ligioni tradere. Sed ſi tu pfectus eſſe deſideras exi cum abraam de patria tua / & de cõgitatione tua & pge quo neſcis. Et ſi habes ſubſtantiam uende & da pauperibus. ſi nõ habes grãdi one re es liberatus. nudum Chriſtum nudus ſeq̃ re. Grande hoc difficile. ſed magna ſunt p̃mia. Magis enim quilibet labor ſuſcipitur. ſi añ ocu los p̃ponatur ipſius laboris utilitas. Sed & naui gãtibus longe / ſerenitatis ſpẽ pollicetur nimis ualida & diuturna tempeſtas. Sectemur igit̃ nos ſaltem mulierculas. ſexus nos doceat ĩfir mior. Quãti diuitiis pariter & nobilitate pollẽ tes (nolo earum uocabula dicere ne adulari ui dear) relictis facultatibus: pignoribusq; contẽ ptis: hoc factum facile iudicarunt. quod tu pro prio putas timore difficile? Vnde hẽto & ĩ his

cognatione

ſimplicitatem colũbe. ne cuiq̃ machineris dolos & ſerpentis aſtutiam / ne alioꝝ ſupplãteris inſi diis. Non multum diſtat in uitio uel decipere uel decipi poſſe Chriſtianũ. At illa tibi ad hoc de uariis floribus lumẽ exornent. Coluber ad bibendum ueiens ĩ aqua uenenũ deponit / ne eum uenenum / aqua concretum occidat. nu dum hominẽ timet. caput tãtum cellat ſuum: quãdo pcutitur ubi ſcienſ mortem ſuã. Serpẽs qdem ſi calamo pcutiatur / moritur. ſi uero ite rum pcuciatur confirmatur. hiemali tempore infirmior efficitur / & abſentibus deuĩcitur. Igi tur ante hiemẽ circha ſe ſegetes colligit / ut illi eſ cam pbeant. Anguis qñ ſenuerit pdit aſpectũ: & ſi uoluerit redire ad iuuentutem / ieiunat q̃ draginta diebus / ut laxetur pellis. & ſic auguſtũ foramẽ pquirit. ut dum nititur inde exire / pel lem ſenectutis dimittat. Pellicani cũ ſuos a ſer pente filios mortuos inueniunt. Lugent & ſe ac ſua latera pcutiũt. & ſanguine excuſſo ad cor pora mortuoꝝ ſic reuiuiſcunt. Aquila quoq̃ quãdo ſenuerit: grauãtur eius penne et oculi. et querit fõtem et erigit pennas. et coligit in ſe calorem et ſic oculi ipſius ſanãtur. et infontem ſe intermergit. et ita ad iuuentutem reddit.

Coluber quare depo nit venenũ ante q̃ bibat.

De serpente

Anguis natura ad dimittendũ spolium.

Pellicani natura

Aquile natura

Multa in ſcripturis dicũtur que uidẽtur eſſe ĩ
credibilia. & tamẽ uera ſunt. Nil enim ibi dicaſ
impoſſibile: ubi adeſt uirtus altiſſimi. Nil de
humana fragilitate cogiteſ. ubi plenitudo adeſt
deitatis. Sed quid te ad iugum dñi / pñtis uite
prouocare conor exemplis. cum nullum pene
ſciamus fuiſſe ſanctorum. q̃ procelloſum hui⁹
temporis agonem / abſq; tribulatione & tẽpeſta
te tranſierit. Sic & enim bellator uulneris dolo
rem aut contẽnit aut neſcit: dum uiuacitatis ſẽ
ſibus ſolam uidetur cogitare uictoriã. Et q̃ hie
mis tempore uadit ad balnea / prius aſpitatem
frigoris / nudus patiẽter excipit / quia eum fu
tura calefactio conſolatur. Oĩumq; fere creatu
rarum / difficile exultatio aliqua niſi merore p̄
eunte ſuccedit. Sit ergo tanta in nobis futuro
rũ fides: ut admodmodum nõ ſentiamus: nos
illa ſuſtinere: que patimur. ſed ea potius arbi
tremur nos obtinere que credimus. Quanta
aũt apud deum merces. ſi in pñti hoĩes p̄rium
nõ ſperarent? Quãtis ſudoribus hereditas caſ
ſa expetit? Minori pretio margarita Chriſti
enim poterit. Finis militie tue erit regnum nõ
terre & tẽporis. ſed eternitatis & celi. Nihil eſt
fili quod poſſit aut debeat preferri ei: q̃ ẽ uerus

dominus & uerus pater / & impator eternus. Cui enī recti⁹ nostrā uitam impēdimus / quā illi a quo eā accepimus / & cui eā usq; ad finez debemus. qa ipius benefitio uiuimus. Vnde si maluerimus magis cesari militare q̄ Christo postea nō ad Christum. sed ad gehēnā transferimur. Igitur nec affectum / nec patriā / nec honorē. nec diuitias deo pferre debemus. qa scriptum est. Preterit huius mūdi figura. & qui hunc mūdum dilexerīt / cū mundo pibunt. Illi ergo militemus / qui militātibus sibi gloriam uite eterne / honorem regni celestis: diuitias hereditatis sue & diuine cognitionis consortiū phenne largit̄. Nā nullus rex terrenus / totius terre dominus. Christus aūt totius mūdi rex ē. quia oīa p Chistum facta sunt. Et qa regnū celorum uim patitur: & uiolenti rapiunt illud talis uiolentia deo grata est. que neminē cōcutit. nullius damno inititur. In hanc rapinā manus tuas mitte. que crimen nō habet / & cōfert salutem. Solicitudines enim nostre carnales: q̄to cariores sunt: tanto plus nō discrutiant & fatigant. Ac proinde nūq̄ in carnalibus affectionibus ita requiescat animus ut cruciatu careat. dum necessitudines suas aut bonas amet: cum

amittendi metu .aut malas odit / cum admittē di uoto. In utroq; ſuſtinendis miſeriis ſemper obnoxius eſt. Cōmuta igitur in melius uitam tuā, ut eterno deo incipias militare / & deum habeas ꝓtectorem. Sunt tamen multi qui nō metu penarū ſed benedictionū & repromiſſio nū deſiderio ueniunt ad ſalutem. Nihil enim eſt dignius q̄ ut homo ſit auctoris imitator. & ſecundū proprie facultatis diuini ſit operis exe cutor. Nam qui edere uult nucleum / oportet ut frangat nucem. Alias enī rectius fuerat: ho minē ſubiſſe coniugium / & ambulaſſe per pla na: q̄ ad altiora tendentem: improfundum in ferni cadere.

De adulatione & detractione uitandis. & pi culis huius uite.

n On credas laudatoribus tuis. imo irri ſ oribus aurem nō libenter accōmodes. Omnis falſa predicatio ſectatur lucra: & glori am querit humanā: ut per gloriam naſcantur compendia. Laudent te eſurientiū uiſcera. nō ructantium opulenta cōuiuia. Addulator qp pe blandus inimicus ē. Naturali ducimur ma lo: & adulatoribus noſtris libenter fauemus.

Quãq̃ nos reſpondeamus indignos & calidus rubor ora pfundat.tamẽ ad laudem ſummã in trinſecus letatur aĩa .Sed ueritas angulos non amat .nec querit ſuſurrones. Laus quippe iuſtos cruciat / iniquos exaltat/ſʒ iuſtos dũ cruciat/purgat iniquos dum letificat/reprobos mõſtrat .Nulli detrahat .nec in eo te ſanctũ putes ſi ceteros laceres .Accuſamus ſepe qđ facimus: & contra nos metipſos diſerti in noſtra uitia inuehimur/muti de eloquẽtibus iudicantes. Nũq̃ ego huiuſcemodi homĩbus appliceris .ne declines cor tuum in uerba malitie /& audias. Sedens aduerſus fratrem tuũ loquebaris . & aduerſus filium matris tue ponebas ſcandalum. Et aptius in eccleſiaſticẽ.Sicut mordet ſerpens ĩ ſilentio .ſic qui fratri ſuo in occulto detrahit. Sed dicis .Ipſe nõ detraho .ſed aliis loquẽtibus quid facere poſſim? Ad excuſandas excuſationes ĩ peccatis iſta pretẽdimus. Chriſtus arte nõ illuditur .Nequaq̃ mea .ſed Apl'i ſñtia eſt. Nolite errare :deus nõ irridetur .ille in corde nos uidemus in fatie .Salomõ loquitur in prouerbiis. Ventuſ aquilo diſſipat nubes. & uult⁹ triſtis linguas detrahentium .Sicut enim ſagitta .ſi mittatur contra duram materiam / nõnũ

quam in mitentē reuertitur / & uulnerat uulnerātem .iuxta illud .Facti sunt mihi in arcum paruū .& alibi .Qui mittit ī altum lapidē recidit in caput eius. Ita detractor cū tristem uiderit fatiem audientis . imo ne audientis quidem / sed obturantis aures suas / ne audiat iuditium sanguinis .illico conticescit. pallet uultus .herent labia .saliua siccatur . Vnde idē uir sapiens / cū detractoribus inquit / nō cōmisceaeris .quoniā repēte ueniet pditio eorum . & ruinā utriusq; quis nouit? .tam .s. eius qui loqtur / quā illius qui audi loquētem . Et Thimotheo dicitur / aduersus p̄sbiterū accusationem cito ne receperis .peccantem autē coram omnibus argue / ut ceteri metū habeant .Non est facile de pfecta etate credēdum. quā & uita preterita defendit. & honorat uocabulū dignitatis. Si me igitur uis corrigi delinquētem / aperte īcrepa .tantum ne occulte me mordeas . Corripiet me iustus in misericordia & increpabit me / oleum aūt peccatoris nō pinguet caput meū . Nā īcompatione duorū malorum / leuius malū est. apte peccare / q̄ simulare & fingere sanctitatem . Quid uulneribus tuis pdest / si & ego fuero uulneratus? An solatium pcussi ē / amicū secū

uidere morietem? Quid enim mihi pdest / si aliis mala mea referas? si me nesciete peccatis meis / imo detractionibus tuis aliu uulneres? qi nulli alteri dixeris? Hoc est no me emeda re / sed uitio tuo satisfacere. Precepit eni domi nus peccantes i nos argui debere secreto / uel adhibito teste. & si audire noluerint / referri ad eccl'iam. habetesq; in malu ptinaces. quasi Eth nicos & publicanos. Na ingenia liberaliter edu cata facilius uerecudia / q metus supat & quos tormeta no uicut: iterdu uicit pudor. licet mul to melius e timore penarum emedare peccata: q spe psperoru diuine subiacere sntie. Qui eni no senserit deu p beneficia. sentiat p supplitia. Ceteru grade peccatum e odisse corripiete: ma xie si te no odio: s3 amore corripiat. Cotra nos aut omis cosonat chorus / & latrat uniuersa sub sellia: iungutur nostri ordis q & rodutur & ro dunt. aduersus nos loquaces: pro se muti. qi ipi aliud sint q monachi: & non qcquid i mona chos dicitur redudet i clericos. q patres sunt monachorum. Detrimetum pecoris. pastoris ignominia est. Sicut regione illius monachi: ui ta laudanda est q uenerationi habet sacerdotes Christi. & no detrahit gradui: p que factus e

Christianus. Nam quando & inimicis pbemus beneficia/ipsorum malitiã boitate nostra supam⁹ & molimus duritiem: & iratũ animũ ad beniuolẽtiam flectimus. Sed nec ille absq̃ iuidie ĩfestatione esse potuit/ qui soli deo placere gestierit. Inuidia enĩ nõ tam humanas amicitias: q̃ solam iustitiam psequitur. Qui inuidus ẽ aliena felicitate torquet. qm̃ uirtus semp inuidie patet. Difficile quoq̃ euadit obprobria: cui ẽ amica iustitia. Imo si quis pie uiuere uoluerit: iniqui protinus irrisione blasphemãt. Hec quoq̃ consuetudo est detrahentis: ut malum suũ semper uelit negando geminare. & dicere se aut nõ fecisse quod fecit. aut bono opatum esse zelo. Nimirum ergo: si cõtra me paruum homũculũ imundi sues gruuiant: & pedibus margaritas conculcẽt. meq̃ procul ab urbibus foro litibus turbisq̃ remotum: sicq̃ latentem repperit iuidia. Tantũ enĩ me diligũt heretici: quod sine me esse non possũt. Omittã psonas Rebus tm̃ & criminibus ẽ respondẽdũ. Nil causę pdest maledicẽtibus maledicere: & aduersarios taliõe mordere. cum pceptum sit malũ p malo nõ reddi. ũde nõ de aduersario uictoriã:

ſed contra mẽdatiũ querimus ueritatem. Sed nec timeamus odia ſubire quorũdam. nõ enim debemuſ hoĩbus ſed deo. At ſcitote me nũq̃ hereticis pepciſſe. ſed oĩ ſtudio pegiſſe: ut hoſtes eccleſie mei fierent hoſtes. Vnde meã iniuriã patiẽter tulli. ĩpietatem contra deũ ferre nõ potui. Latrãt canes pro dominis ſuis. & tu me nõ uis latrare ꝓ Christo? Sed falſus rumor cito opprimitur. & uita poſterior iudicat de priore. Fieri qdem nõ põt ut abſq; morſu hominũ: uite huius curricula quis ꝑtrãſeat. Malorũ enĩ ſolatium ẽ: bonos carpere. dũ peccãtiũ multitudine: putãt culpam minui peccatoꝝ. Sed tamẽ cito ignis ſtipule conquieſcit. & exundãs flamma deficientibus nutrimẽtis: paulatĩ emoritur Nã ſi anno ꝑterito fama mentita eſt. aut ſi certe ueꝝ dixit. ceſſet uitiũ. ceſſabit & rumor. Prima nãq; uirtus monachi ẽ cõtemnere hominũ uitia. Igitur nõ timeo hominũ iuditiũ hĩturus iudicem meũ. Cupiunt enim uicini: non ſuã ſ; alienã diſcutere uitã. S; q amicus eſt: ẽt praua recta iudicat. Inuenti enĩ ſunt ſcioli tantũ ad detrahẽdum. qui eo ſe doctos oſtentare uelit. ſi cunctoꝝ uitã lacerẽt. Sed nihil deo clauſũ ẽ.

& tenebre lucent apud deum. Fuge tam̄ & tu in q̄bus poteſt male cōuerſationis eſſe ſuſpitio Nec paratum habeas illud/ſufficit mihi conſciē tia mea. nō curo quid de me loquātur homīes Et certe Apoſtolus ꝓuidebat bona nō ſolū coram deo/ſed etiam coram hominibus. ne ꝑ illū nomen dei blaſphemaretur in gentibuſ. Nec uolebat ſe iudicari ab infideli conſciētia. Si ſcā dalizat inquit eſca fratrem/in eternum carnes nō manducabo. Tolle igitur occaſionem uolē tibus occaſionem. Nam caſtigare uidetur aliū ſi quis ab eius cōuerſatiōe diſſentit. Sic & nos in iſta ꝓuīcia edificato Monaſterio & diuerſo rio ꝓpe ſtructo/ne forte & modo Ioſeph cum maria Bethleē ueniens nō īueniat hoſpitium. Tantis de toto orbe confluētibus turbiſ obrui mur monachorum/ut nec ceptum opus deſe rere/nec ſupra uires ferre ualeamus. Vnde quia pene nobis illud de Enangelio contigit: ut future turriſ non ante computaremus īpen ſas/compulſi ſumus fratrem Paulianum ad patriam mittere/& ſemiruptas uillulas que Barbarorum manus effugerunt & parentum comunium cineres uēderet. ne ceptū ſanctoꝝ

ministeriū deferentes. risum maledicis & emu
lis pbeamus. Vnde omīa plena piculis. omnia
plena sunt laqueis. Incitant cupiditates. insidiā
tur illecebre. blādiūtur lucra. damna deterrēt.
Amare sunt obloquētium lingue: nec semper
ueracia sunt ora laudātiū. Inde seuit odiū hinc
decipit offitium. Et facilius est: uitare discordē
q̄ declinare fallātē. Silua succrescit: ut postea
recidatur. Ideo ager seritur: ut metatur. Iā ple
nus ē orbis. terra nos nō capit. Quottidie bel
la secant. morbi subtrahūt. naufragia absorbēt
& nihilominus detrahimus & ligamus. Vides
quoq; in ecclesia imperitissimos quosq; flore.
& quia nutrierūt frontibus audatiam & uolu
bilitatem lingue consecuti sunt: dum nō recogi
tant: quid loquantur: prudentes se & eruditos
arbitrātur maxime si uulgi fauorem habuerīt
qui magis dictis leuioribus commouentur. Et
ecōtrario: uides eruditum uirū latere in obscu
ro & psecutiones pati. & nō solum in populo
gratiam nō habere. sed inopia & egestate tabe
scere. Hec autem fiunt: quia nō est in pñti me
ritorum retributio. sed in futuro.

De iuramento & uindicta & med[illegible]atio & stul
tiloquio ꝓhibendis.

d Ixisti enim/ni fallor/iure te mala malis
reddere /& cũ iurãtibus iurare debere.
qa aliquãdo iurauit dñs/aut mala malis resti
tuit. Scio primũ non omĩa nobis cõuenire ser
uis. que domino conueniunt. ne in compatio
ne famulorum domini uideatur iniuria. Alio
quin forsitan reclamare ĩcipimus. cur nõ e uir-
ginibus/sed de aliis mulieribus generamur?
aut cur mortui nostri die tertia nõ resurgunt?
Iurauit scio sepe dominus qui nos iurare pro
hibuit. Nec statim ex hoc temere blasphemare
debemus quod alios uetuerit. quod dominus
ipse fatiebat. quia dici nobis põt. iurauit domi
nus. quasi dñs. quem iurare nemo ꝓhibeat.
Nobis quasi seruis iurare nõ licet. q domini
nostri lege iurare uetamur. Verum ne ĩ eius
exemplo scandalum patiamur. ex quo tem
pore nos iurare noluit. nec ipse iurauit. Et
qualiter de iuramenti causa breui sermone sa
tisfactum est. Ita etiam ad uindicte negoti
um/hunc eundem sensum facile ꝑspicis pos
se sufficere. Quia aliud est nũc tempus gratie ĩ
quo plenitudo ꝑfectiõis adueĩt. aliud fuit legis

aliud ꝓphetarum dicente domino. Audistis quia dictum est antiqs ne occiderent. Ego aūt ꝑfectiora precipio. que in ordine Euangelii digesta suo loco lector inueniet. Ex quo enim filius dei filius hominis factus est. ex quo uetus fermentum Iudaice traditionis est factum noua consperſio. ex quo agnus nō in figura. sed in ueritate comedit̄ ex quo secūdum Apostolū uetera trāsierunt & facta sunt omīa noua. ex quo iussum ē imaginē terreni hoīs deponere. & assumere formā celestis. ex quo cū mortui uiuimus ex eo uirtutibus consurreximus in Christo Iurare ergo nō discas. mētiri sacrilegium putes. Ammonēdi itaqꝫ sunt oēs: ut diligēter caueāt piuriū: nō solū in altari: seu sanctoꝝ reliquiis. sed etiā in coī loquella. Omne enim quod nō edificat audientes. in ꝑiculum loquētium uertitur. Veritas quidem claudi & ligari potest. uinci nō pōt. que & suoꝝ paucitate cōtenta est. & multitudīe hostium nō terretur.

Possunt tamē homīes: q̄uis iusti aliqua simulare ꝓ tempore ob suā aliorūqꝫ salutē. Cōsideremus ergo quid loquamur. quia pro oī uerbo otioso reddituri sumus rōnem ī die iuditii.

~~rationem in die iuditii~~. Verbum quidē otiosū est quod sine utilitate dicentis & audiētis ꝓfer tur. Stultiloquium autem extimo nō illoꝝ tā tum qui aliqua turpia narrāt ut risum moueāt & fatuitate simulata magis illudant illis/quib⁹ placere desiderant: sed etiam illorum / qui sa pientes seculi putantur. & de rebus phisicis dis putantes dicunt se harenas littorum guttas oc ceani / & celorum spatium / terreq; punctū liq do comprehendisse.

Verbū otiosum q̄d

stultiloquū

De patientia et reconciliatione ac mortuis nō lugendis.

n Vnc iam nobis de patientia / & eius bo nis loquēdū est. Est igitur patientia oī um iniuriarum & passionum tollerantia. & ex pectationū oīum sine precitatione sufferentia. quam si quis intellexerit & habuerit contraria uite grauia baiulat / bona omnia cōtinet. Soro rem hēt spem. & affines eius sunt res bone om nes. Patitur enim libenter quia sperat. & sperā da tollerat. Impatienter enī fertur / quod non spatur. Oī aūt uirtute patiētia ꝑfert̄. q̄d spe ꝑ eūte dinoscit̄. aut si spes fruct⁹ patiētie subseq̄t̄.

Patientia q̄d sit

Hac matre gaudet fide. gubernaculum hēt deum. conſciam. genus. & ꝓpinquitatem Inde glorioſi dei teſtes efficiuntur: dum fide pleni: dum dei timore ſoliciti: dum cōtinentie diſcipuli. dum filii ſpei duce ſapientia repiunt̃ deinde choeredes Chriſti. dū illū uſq; ad mortem patientie uirtutibus imitantur. Vnde tu paſſus iniuriam taceas/iram uince patientia. Sāctus enim amor īpatientiam nō habet. Mā ſuetudo namq; nulla paſſione turbatur. & ſpetialiter ira & furore nō rumpitur. quā qui hūerit beatitudinem cōſequetur: dn̄i uoce ꝓmiſſā ut terram poſſideat. i. impet: & dominet̃ corpori ſuo. Nulla enim res ita inebriat. ut animi turbatio. Eſt triſtitia que ducit ad mortem. & hec abhominādā triſtitia ē. Eſt quidē ira: que iuſtitiam dei nō opatur. & furori ꝓxima mentis ſue impotem facit. in tantū ut labia tremāt dentes concrepent. uultus quoq; pallore mutetur. Animi uero leticia interdū dolores corporis mitigat. Quod ſi ad egrotationem corporis accedat egritudo animi dupplicatur infirmitas. Dicit quoq; Apoſtolus: ſol nō occidat ſuꝑ iracūdiam noſtram. Quid agemus in die iuditii: ſuper quoꝝ ira nō unius diei. ſed tantoꝝ

Ire effectus

annoꝝ ſolerit teſtis. Igitur miteſcat ſeuitia: mã
ſueſcat iracũdia. remittant ſibi inuicem culpas
ſuas. ne ſit exactor uindicte/ qui petitor eſt ue
nie. Grandis offenſa eſt/ nolle placare/ quem
offenderis. Quãq̃ affectus & ꝑturbationes/ q̃
diu in tabernaculo corporis hui⁹ habitamus &
fragili carne circundamur: moderari & regere
poſſumus. amputare nõ poſſumus. Ideo Pſal
miſta dicit. Iraſcimini ſed nolite peccare. quia
iraſci hoĩs ẽ/ & finem ire ponere Chriſtiani
Vnde quidam ait. Iam te uerberibus necaſſem
niſi iratus eſſem. Inde enĩ iuſti dicũtur/ dum
oĩa opa patienter opantur. Multo quoque
melius eſt ſtomacum dolere/ q̃ mentẽ/ impare
corpori: q̃ ſeruire: greſſu uacillare/ quã pudici
tia. Nec ſtatim nobis penitẽtie ſubſidia blandiã
tur/ que ſunt infelicium remedia. Cauendum
eſt uulnus/ quod dolore curatur. Quid enim
boni habeat ſanitas/ langor oſtendit. Nam plus
ſenſimus quod huĩmus. Poſtq̃ habere deſiui
mus. nec ſcire poſſumus egrotationis mala/ ni
ſi cũ fuerit ſanitas ſubſecuta. Et quantum boni
uirtus habeat/ uitia demonſtrant. Clariuſq; fit
lumen/ compatione tenebrarũ. Sed & conſide
remus quid dauiticus ille pſalmus ſonet. Iuſt⁹

es domine :& rectum iuditiũ tuũ .Hoc nõ põt dicere nisi ille qui ad uniuersa q̃ patit̃ :magnifi cat dñm .& suo merito imputans:ĩ aduersis de eius clementia gloriatur .Necesse ẽ enim : ut q se credere in Christo .ĩ oĩbus Christi iudiciis gaudeat dicẽs dic .sanus sũ.gratias refero crea tori .langueo & in hoc laudo domini uolũtatez Quando enim infirmor:tunc fortior sum. & uirtus spiritus in carnis infirmitate pficit̃. Nã fortitudo corporis:imbecilitas aĩe ẽ.& rursum aĩe fortitudo imbecillitas corporis ẽ.Patitur & Apostolus aliquid:quod nõ uult.pro quo ter dñm deprecatur .Sed dicit̃ ei .Sufficit tibi gra tia mea.nam uirtus in ĩfirmitate pficitur.Cur igitur durũ sit q̃ q̃nq3 patiendum est .Dolem⁹ aũt quẽquã mortuũ.Ad hoc enĩ nati sumus ut maneamus eterni .Lugeatur mortuus .sed il le quẽ gehenua suscipit .quem tartarus deuo rat .in cuius pena eternus ignis estuat .Nam mors nostra peccatum ẽ.Nos uero quorũ exi tum angelorum turba comitatur .qbus obuiã Christus occurrit .grauemur magis :si diuti⁹ in tabernaculo isto mortis hĩtemus .Ceterum non ne uereris :ne tibi saluator dicat .Irasceris quia frater tuus:meus factus ẽ filius: ĩdignaris

dicit

Quis mortu⁹ lugendus sit.

de iudicio. & rebellibus lacrimis facis iniuriam possidenti. Cibum tibi negas, nõ ieiuniorum studio sed doloris. Non amo frugalitatem istã. Ieiunia ista aduersarii mei sunt. Nullam aĩam recipio, q̃ me nollente sepatur a corpore. Tales stulta ꝓphetia habeat martires. habeat Zenonẽ uel Catonem. Si uiuentem crederes fratrẽ nũq̃ plangeres ad meliora migrasse. Nã sicut hanc uitam est uita alia beatorum. ita p̃ter hãc mortem ẽ mors alia impiorũ. Aduersum ergo mortis duritiam & crudelissimã necessitatem: hoc solatio erigimur, quod in breui uisuri sumus eos, quos dolemus absentes. Neq; eni; mors, sed dormitio & somnus appellat̃. Nos dolendi magis, qui quottidie stamus in prelio & peccatorum uitiis sordidamur & accipimus uulnera. Absit tamẽ a fide nostra, ut aliquam plagã dicam esse que nõ habeat consolationem cum ꝓpheta proclamet. Nunqd melius nõ est in galad? Deus enim pmisit te istius seculi fluctibus uentisq; iactari. ut exptus naufragiũ, de cetero similiter piclitari caueres: Ita cuncta que passus es, sicut intelligis uulnera corporis tui. sic aĩe remedia sunt. Breuis enim uite spatiũ; eternam memoriam compensabit.

De tribulationibus & obprobriis pferẽdis.

o Portet nos per multas tribulationes itro
ire in regnum celorum. Beati estis / cũ
uos maledixerint homines / & persecuti fuerĩt
& dixerint omne malum aduersus uos. gaude
te ergo / & exultate. quia merces uestra copio
sa est in celis. Future uite gloria presentis uite
incomodis compatur. precipue / quia non qui
Miser qs sit patitur / sed qui facit contumeliam miser est.
Vnde & Christianis uexilla crucis sunt delitie
Trophea nostre uite / non pompis / sed mise
riis reportãt. In nostra classe uiri fortes opro
bria sciunt portare / nõ munera. Nam Christi
uincula uoluntaria sunt & uertunt in ample
xus. Si quis autem corpore ĩbecillis est si adsit
sapientia. omĩa aduersarii. i. Diaboli certamĩa
uincit / premaxime quoniã liberi arbitrii simus
sed ipsum dei nutritur auxilio. Quodq; paup
tati / non nobilitati futurorũ beatitudo pmittit.
Retrahit quidem uerecũdia senatorem / ne se
quat paupem Christum. Sed audiat a Chri
sto. Qui me confessus fuerit & mea uerba in
generatione hac adultera & peccatrice. & filius

hominis confundet eum in gloriam patris sui cũ angelis sanctis. Turpe ẽ inter parẽtes senatorẽ pro Christo uoluntaria humilitate esse deiectum. Displicet amicis / si post ambitiosi hitus cultum / plebea & ignobilia indumẽta mutet. Sed si hominibus placere uellem: ait Apostolus / Christi seruus non essem. Et ꝓpheta in psalmo. Quoniã deus dissipat ossa eorum qui hominibus placent. confusi sunt quoniã deus spernit eos. Quãtum bona est humana offensio / ꝑ quam inuenitur seruitus Christi. tantum pnitiosa ẽ amicicia que dei prestat offensã sic scriptum est. Qui uoluerit amicus fieri huius mũdi: inimicus dei constituet. Dicat unꝰ quisq; quod uelit. ego interim de me pro sensus mei paruitate iudicaui. melius esse confundi corã peccatoribus sup terram. q̃ coram angelis sanctis in celo. uel ubicũq; uoluerit iuditiu; suum dominus demonstrare. Vnde Hysaias uir sua gente nobilissimus. qui socer regis Ezechie fuisse refertur iussu dei / deposito celitio / nudus incedit. Nec tamẽ ardui precepti pudore pterritus ẽ. quominus dei imperiũ sequeretur. quia nihil honestius esse bonũ / q̃ creatori suo parere iudicabat. Iohannes quoq;

baptista nobilis & in carne & in spiritu natus. cilitium a pueritia in habitum & locustas elegit in cibum. qui nec peccati conscientia / nec paupertatis inopia ad huius gloriam oneris. sed sola futuri seculi beatitudine trahebatur. Vnde & Apostoli stulti & inutiles & tenuis fidei arguuntur. Inde Paulum Apostolū pferā. quem quotiens lego/uideor mihi nō uerba audire sȝ tonitrua. qui oculo mentis futura contemplās dicebat. Quis nos sepabit a caritate dei? tribulatio? an angustia? an psecutio? an fames? an nuditas? an piculum? an gladius? Illos picula nō separant. nos uero uoluptates. Illi cathenas baiulant innocentes. nos aurum circūferimus criminosi. Illi in carceribus uincti. nos intriclinis delicatis. Illi ī neruo positi deuȝ puro corde & sincera cogitatione laudantes. nos in ipsa forte ecclesia de forensibus calūniis cogitamus. Et cum oībus equaliter legis data gratia gēna seu regna promissa sunt. alii diuitiis. alii de uirtutibus meditantur. Cumqȝ dictum sit generaliter omnibus dominum deum tuum adorabis & illi soli seruies. aliis innocētia. misericordia. castitate. ieiunio deo fideliter & sine cessatione

ſeruientibus .nos nobis adulteros / quibus ſer
uire uolumus /eligimus. Si quidē iuxta euan
gelii ſentētiam .omnis q facit peccatum ſeruus
eſt peccati . Reuera ſi amator peccunie ſum .
ſi glorie .ſi ſupbie .ſi ambitionis aut pompe .dū
illi omne ſtudium mee uoluntatis īpendo /do
mino ſeruire nō poſſum .quia duobus domi
nis neminem poſſe ſeruire ſcriptum eſt . Non
eſtis ueſtri. dicit Apoſtolus ,empti enī eſtis p̄
tio magno .glorificate & portate deum ī corpo
re ueſtro. Clementer ſpūs ſanctus noſtro iure
nos cōuenit .ſciens hoc uſu publico apud oīs
homīes cuſtodiri .ut tanto ſeruus in opere do
mini eſſet cautior .quanto maiori eſſet peculio
compatus ,ut intelligamus q̄ ſtrenui eſſe debe
ant in ope dei. qui redempti ſunt ſanguīe Chri
ſti/uel q̄ criminoſi debeant iudicari. qui cum ſci
ant pro p̄tio ſue ſalutis / Chriſti ſanguinem da
tum .alteri /qui nihil preſtitit / magis prebeāt
ſeruitutem . Rogo .quo pudore obſequii aut
laboris ſui mercedem ſperabit a celo /cuius fu
erit ſolicitudo oīs interra ? Mercenarius ſecu
li nō poteſt accipere p̄mium Chriſti . Omnis
miles in caſtris iure ſperat annonam .q fortiter

in prelio ꝓ ciuibus laborauerit. Dignus est q̃dem mercenarius mercede sua. Nemo tamen militans deo implicat se negotiis secularibus: ut placeat ei / cui se probauit. Apostoli uox ē. Amplectenda ē igitur tristitia / que gaudia parit. nec eius consideranda materia. quia sepe ꝑ dulcedinem fructus placet. quod amarū horruit in radice. Et qui litterarum scientiam habere desiderat / si discendi non susceperit tedia. peritie gaudia adipisci non poterit. nec cuiusq̃ eruditionis quisquam habere sufficiet gloriam nisi estus fuerit ante ꝑpessus. Cumq; nos dei auxilio destitutos / hostis inuaserit / duxeritq; captiuos, non despemus salutem. sed iterum armemur ad prelium. Potest fieri ut uincam⁹ ubi uicti sumus. & in eodem loco triūphemus ubi fuimus ante captiui. Nam si iuuat dominus miseros habemus salutem. si despicit peccatores / habemus sepulcrum. Multo grauior expectata / q̃ illata mors est. Ad hoc enim laboremus / & in seculi huius pichtemur militia / ut in futuro seculo seculo coronemur. Nec mirum hoc de hominibus credere / cum domin⁹ ip̄e temptatus sit. & de habraam scriptura testatur. quod deus temptauerit eū. Quam ob cau

ſam & Apoſtolus loquitur. Gaudentes in tribulatione. & ſcientes quod tribulatio patiētiā opatur. patientia probationem. ꝓbatio ſpem ſpes autem non cōfunditur. Scriptum ē etiaꝫ Quia ꝓpter te mortificamur tota die. & extimati ſumus ut oues occiſionis. Sed magna miſerie conſolatio ē. quādo in tormētis quis poſitus. ſit ꝓſpera ſecutura.

De timore ultimi iuditii & defectu huiuſ uite.

u Nde ſatis timeo / ne forte ī illa retributionis die. qua añ tribunal Chriſti unicuiqꝫ ſecūdum ſua facta reddendū eſt. his q in terrenis magis negotiis / q̄ in celeſtibus laborarūt. iuſti iuditii reſponſione dicatˀ. Ite ſi poteſtis. & illic ubi tota deuotione ſeruiſtis / mercedem ueſtre ſeruitutis exigite. Talis cauſa ē uirginum de Euangelio quinqꝫ ſtultarum. que dum ſolicitudine ſecularium uanitatum / ſe contra ꝓfeſſionis ſue ordinem occuparunt oleum / unde uerū lumen accēderent / nō habentes in tenebris remanſerunt. Ecce enim ſi umbrato repente celo / ſolis claritas / noſtris aſpectibus denegetur. & producte miſericordiam

humilitatē pluuie terris īmineant. si cōmotis ut asolet elemētis/ut in rotam sui currus toni trua cōcitētur. & inde hic fulgurū iacula palpe bris terribiliter obiecta corruscent. q̄q̄ & cōsue tudine ista cōtingant. pauemus. contremesci mus: & proni ad terram deposita supbia cerui ces submittimus. Quid faciemus in illa die mi seri/quādo reuoluto celo cum angelicis uirtu tibus igneus dominus totus adueniet: quādo cadentibus stellis desuper sol in tenebras & in sanguinem luna mutabitur: qn̄ montes sicut cera liquescentur. quādo terra ardebit & are scent flumina & maria sicabūtur cōtra rerum naturam/in sumpto diuinitus humore/aridi tatem in aquis signis operabitur: quando pe ccatores dicent montibus cadite super nos. & collibus tegite nos: quando uocabunt homīes mortem/& uocata non ueniet: quādo discri mina uertentur in uota: & quod semper ode runt homines concupiscent: quando illud im plebitur tempus. quod lugubri Hieremias di cit affectu dicens. Respexi in terram et ecce non erant luminaria: uidi montes et ecce erāt trementes/et uniuersos colles turbari.

intendi acie[5]. & ecce nō erat homo. & omēs uolucres celi pauebant. uidi & ecce carmelus desertus. & omēs ciuitates succense igni a fatie domini / & a fatie ire indignationis eius / & interierūt uniuersa. Verum ne sugestione Diaboli hec ad terrorem nō ad ueritatem dicta crederētur. de pteritis futura probantur. quādo talia ī diluuio / ī sodomis. in Egypto: in Hierosolimis sepe ob delicta hominum facta referūtur Sed ueniet ueniet illa dies. qua coruptiuū hoc & mortale incorruptionem induat & īmortalitatem. Tunc ad uocem tube pauebit terra cuꝫ populis. & tu gaudebis iudicaturo domino: Lugubre mūdus īmugiet. Tribus ad feriēt pectora. Potentissimi quondam reges nudo pectore palpitabunt. Exhibebitur cū ꝓle sua uenere / tunc igitus Iupiter. Adducetur / & cū suis stultus Plato discipulis: Aristoteli argumenta nō ꝓderūt. Tūc rusticanus & paup exultabis ridebis & dices Ecce crucifixus deus meus. ecce iudex / q ob uolutus pannis ī psepio uagiit. Hic ē ille oparii & qstionarii fili⁹. Hic q matris gestatus sinu / homo deus fugit in Egyptū. Hic uestit⁹ coccino. & hic q sētib⁹ coronat⁹. cerne man⁹ Iudee qs fixeras. cerne lat⁹ Romane

Plato stultus.

q̄ foderat. Videte corpus an idē sit / q̄ dicebatis
clā nocte tulisse discipulos. O quot uirgines &
q̄torū sperata puditicia / in die iuditii dehone
stabuntur: & quantorum puditicia infamata
a deo iudice coronabitur. O quantas in die il
lo expedisset / si membrorum sensu / & uisce
rum uigore in hac uita caruissent. Et quanti il
lic elingues & muti feliciores loquacibus erūt.
& quanti pastores philosophis. quanti rustici
oratores. & quanti hebetes argutiis preferen
di sunt Ciceronis. Ibi enim cum ante tribunal
Christi uenerimus / scimus nec Iob / nec Da
nielem nec Noe rogare posse ꝓ quoq̄. sed unū
quēq; portare onus suum. Igitur siue leges:
siue dormies. siue scribes. siue uigilabis. A mos
tibi semper buccina in auribus sonet. Et Apo
stoli qui hunc horrendum diē ĩpiis & peccatori
bus preuidere meruerunt / humiles erāt / mor
tuos suscitantes. & nos supra omēs erigimur
qui peccādo quottidie nos metipsos occidimus.
nō respiētes in nobis flebilem infirmāq; natu
ram. q̄ nec in aduersis fortis est: nec in prospe
ris aliquando secura. Si enim intempate cibus
sumptus / aut immoderate potus acceptus:

leuē corpori febriūculā cōcitarit. deiicimus animam. affligimur suspiramus. Nulla cura tūc est seculi nulla uillarū. Nemo de patrimoīo cogitat. nemo de foro. Omēs calūnie. Omīa lucra in piculo corporis conqescunt. Currunt ad medicos. & ꝓ remedio carnali ꝓmittuntur munera / aurum / argentū. interdū etiam mancipia traduntur. Et pene totū patrimoniū / aut negligitur / aut donatur. ut cōsulatur uite quādoq; periture. & pro eterna salute omīs admodum homo negligens est. Omīs auarus illic: omnis frugalitas largitoris: animi tenacitate cōstringitur. ubi promptior uolūtas: & copiosior largitas pberet operari. Et cum scriptura dicat: nolite diligere mundum: nec ea q̄ in mūdo sunt. sic mundana concupiscimus: sic amamus. quasi aliquid nascentes intulerimus in seculum. aut recedentes de seculo nobiscum auferre possimus. Nemo ad breuitatem temporis: nemo ad nature respicit conditionem. nemo cōsiderat: nemo retaectat: una esse omīa que aliquo fine claudūt̄. Labūtur. n. tēpora & preterita relinquētia. ad futura festināt. Sed ēt dn̄s scit cogitationes hominum: qm̄ uane sūt.

Cumq; oīa cogitauerunt p annos .xxx. una febriuncula uenit / & tollit omnes cogitationes illorum. Nam sicut mane uirens herba floribus uernans delectat oculos contemplātium paulatimq; marcescens pulcritudinē pdit / & ī fenū quod cōterendum est uertit. ita spēs hoīnum uernat in paruulis, floret in iuuenibus. uiget ī pfecte etatis uiris. & repente dum senescit. ī canescit caput. rugatur faties. cutis prius extensa / ut uultus prius pulcherrimus / ad tā tam transeat feditatem. Tamē qui quottidie recordatur se esse moriturū / contēnit pn̄tia / & ad futura festinat. Sed quāto in hoc seculo psecuti oībus. pauptate. inimicoꝝ potētia: uel morboꝝ cruciatibus fuerimus afflicti. tanto post resurrectionem in futuro maiora p̄mia consequimur Igitur in die iuditii securus inueīetur / si nulla dei offensa ī eo repiatur. De his ergo: tantū solicitudinē & curā habere debemus / que nobiscū trāsferre possumus. Ambiūt terrena gentiles. qbus celestia non debentur. Concupiscūt pn̄tia / qui futura nō credunt.

De uirtute humilitatis & simplicitatis ac tumēti animo euitando.

c Aue ne rumuſculos hominũ aucuperis
ut offenſſam dei populorũ laude cõmu
tes. Per bonã & malam famã adextris & aſſini
ſtris Chriſti miles graditur . nec laude extolli
tur. nec uitupatione frãgitur. nõ diuitiis tumet
nõ contrahitur pauptate : & leta contẽnit / & tri
ſtitia . Nam iuſti & fortis uiri eſt : nec aduerſis
frangi . nec ꝓſperis ſubleuari : ſed in utroq; eſ
ſe moderatum . Nolo te orare in angulis pla
tearꝝ . ne rectum iter precum tuarum frangat
aura popularis . Nolo te dilatare fimbrias
& oſtentui habere phylateria . & cõſciẽtia repu
gnante / Phariſaica ambitione circũdari. Fidelis
lector mecum intellige / quid taceã . & qd ma
gis tacendo loquar . Quãto melius erat hoc in
corde portare / q̃ corpore . & deum habere fau
torẽ nõ aſpectꝰ hoiu; . Quãuis . n. aliis uitiis ca
rere poſſumꝰ hypocriſeos tñ maculã ñ hẽre aut
nullorꝝ aut paucorꝝ ẽ. S; ſic depcãtis huilitaſ me
ret̃ pmia . ita ſupbia confidẽtis dei auxilio deſe
rit̃ . Tu aũt frater inferius accũbe / ut mĩore ad
ueniẽte / ſurſum iubearis aſcẽdere. Super quẽ
ait dominus : requieſcit ſpiritus meus : niſi ſup
humilem & quietum trementem uerba mea.
Sed uis ſcire quales dominus querat ornatus.

Hēto prudentiam .iustitiam ;tempantiā. forti
tudinē .his plagis celi includere .Hec te quadri
ga uelut auriga Christi ad metā concitū ferat.
Nihil hoc monili pretiosius nihil hac gēmarū
uarietate distinctius .Ex omī parte decoraris
& ornamēto sunt tibi & tutamini . Philosopho
rū sententia ē .sibi herē uirtutes .Et apostoli Ia
cobi cui una defuerit omēs deesse.Et sicut qua
tuor sunt uirtutes qbus pugnam⁹ & tegimur
sic quatuor sunt uitia qbus ab hoste pcutimur
stultitia .iniquitas :luxuria: formido :sed ma
litia finem nō habet .Cognate quoqȝ sunt sibi
uirtutes :rectitudo & simplicitas.nec ab inuicē
separi queūt . Simplex humilis & rusticus : q
archana sapientie comphendere neqt si tamen
sapientum exempla ī uiuendo sectatur / iure ī
ter sapiētes cōnumerabitur.Melius ē parua bo
na cū caritate facere sine sciētia .q̄ magnis efful
gere uirtutibus cū admixtione discordie.Excel
sa namqȝ piculosius stant .citius corruunt/que
sublimia sunt.Sed pspicuum ē omnē creaturā
q̄uis ad pfectionem uenerit /tamē indigere mi
sericordia dei :& plenā pfectionē ex gratia dei
nō ex merito possidere .Nihil sic placet deo sic
simplicitas & inocentia .Vnde spiritus sanctus

Virtutes conexe

Quid deo magis placeat

ĩ uolatilibus nõ apparuit, nisi ĩ columba ꝓpter simplicitatem. in quadrupedibus ĩ oue/pp mã suetudinem. Illud quoqꝫ tibi uitandũ est cau tius ne uanegl'ie ardore capiaris. Cũ facis heli mosinam /deus solus uideat /cũ ieiunas / leta sit faties tua. Nec ad te obuiã ꝑtereuntiũ tur ba consistat ut digito demonstreris. Nec satis religiosus uelis uideri. & ne plus humilis q̃ ne cesse est. nec gloriam fugiẽdo queras. Plures enim pauptatis misericordie ac ieiunii arbitrẽs declinantes /in hoc ipo placere cupiũt: qđ pla cere contẽnunt. Et mirꝫ in modũ / laus dum uitatur appetitur. Ceteris pturbationibus qui bus mẽs hominis gaudet & egrescit. sperat & metuit. plures inuenio extraneos. hoc uitio pa uci admodũ sunt qui caruerũt. Igitur nõ que ras gloriam. & cum ingloriosus fueris non do lebis. Qui enim uerba increpãtis humiliter re cipit /iam ꝓpinquã ueniam habet reatus / quẽ gessit. Grauius est enim pficere malũ / q̃ face re. Non ẽ tante uirtutis / ab aliis factam iniuri am sustinere. q̃ gratie domini est: placidũ: mi tẽ: ac tranquillũ: iniuriam facere non posse. Neqꝫ uero te moneo /ne de delitiis glorieris. ne de generis nobilitate te iactes. nec te ceteris

Spũs scũs in q̃bus speci ebus apparuit.

al'. diuitijs

p̄feras . Scio humilitatem tuam: ſcio te ex affe
ctu dicere . Domine nō ē exaltatum cor meu;
neq; elati ſunt oculi mei. Stultiſſimū quippe ē
docere quod nouerit ille quē doceas . Vox ex ī
duſtria quaſi confecta ieiuniis / tenuis non ſit
& defitiens . Sunt quippe nōnulli extermināt
tes faties ſuas ut appareant homībus ieiunan
tes . qui ſtatim ut aliquem uiderīt ingemiſcūt .
dimittūt ſupcilium . & operta fatie uix unum
oculum librāt ad uidendum . Veſtis pulla . Cī
gulum ſacceum : & ſordidis manibus pedibus
que . uenter ſolus / q̄a uideri nō poteſt / eſtuat
cibo . His quottidie pſalmus ille cantat̄ . Deus
diſſipauit oſſa hominum / ſicplacentium . Tri
ſtitiam ſimulāt . & quaſi longa ieiunia furtiuis
noctium cibis ꝓtrahunt . Pudet reliqua dicere
ne uidear īuehi potius q̄ monere . Om̄ia hec ar
gumēta ſunt Diaboli . Imitare igitur eum po
tius : cuius pallor ex ieiuniis & helimoſine ī pa
uperes . obſequium ī ſeruos dei . humilitas cor
dis & ueſtium : ac in cūctis ſermo moderatus .
Trade quoq; te illi cuius ſermo & habitus &
inceſſus doctrina uirtutum eſt . Non coturna
tam affectes eloquentiam : nec more puerorū
argutas ſententiolas in clauſulis ſtrues . Hec p̄

teries tetigi .ut eruditis ↄtētus auribus / nō magope cures / quod īperitorū de īgenio tuo rumusculi iactitent .sed ꝓphetarum quottidie medulas bibas .Quod si patricii generis inter monachos esse cepisti .nō sit tibi timoris .sed huillitatis occasio .ut imiteris filium homīs / qui nō uenit ministrari / sed ministrare .Nam quāto humilior / tanto sublimior es .Lucet magarita in sordibus .Quantūcunq; enim te deieceris : humilior xp̄o nō eris .Ideo q̄q̄ mihi multorū sim consci⁹ peccatorum .&quottidie in orōnibus flexis genibus loquar .Delicta iuuentutis mee ne memineris. Tamē sciens dictū ab Apostolo .ne inflatus supbia incidat in iuditiū Diaboli .Et alio loco scriptum est . Superbis deus resistit.humilibus autem dat gratiā .Nihil ita a pueritia uitare conatus sum / quā tumentem animum & erectā ceruicem dei. contra se odia prouocātem .Noui enim magistrum dominū & deum meum in carnis humilitate dixisse . Discite a me quia mitis sum & humilis corde Et ante per os Dauid cecinisse Memēto domine dauit / & oīs māsuetudinis eius. Et in alio loco legimus. Ante gloriam humiliatur cor uiri & ante ruinam eleuatur .Nihil enim ut crebro

diximus tam periculosum est q̄ glorie cupiditas & iactantia & tumens animus consciētia uirtum. Idcirco plus ē animū deposuisse q̄ cultū. Difficilius arrogantia / q̄ auro caremus & gēmis. Nihil itaq; prodest uile paliolum. furua tunica. corporis illuuies. simulata paupertas. si nomis dignitatem operibus destruas. si inter sordes & inopias peccata non caueas. Fidele namq; testimoniū est / si non habet causas me tuendi. Cui enim plus creditur plus ab eo exigitur. Potentes potenter tormenta patienter. Nec sibi quisquam de corporis tantūmodo castitate supplaudat: cum etiam cōuicium in fratrem homicidii sit reatus. Cadit quidem mundus. & ceruis erecta nō flectitur. Pereunt diuitie. & nequaquā cessat auaritia. Congregare q̄ multa festinant. que rursus ab aliis occupentur.

De humilitate Christi quā Imitari debemus.

c Hristus baptizatur a seruo. & a deo filius appellatur. Inter publicanos meretrices & peccatores ad lauacrum ueīt. & sanctior est baptista suo. Qui de celo uenit in uterum de utero in presepe. de presepe in crucem. de

cruce ī ſepulchrum .de ſepulchro ad inferos .
de inferis uictor remeauit ad celos . Imitemur
ergo ſaluatorē noſtrum . quia ipē mitis & humi
lis paſtor .agnus & aries appellatur . q pro no
bis īmolatus eſt . qui ab Iſaac cornibus tenetur
inſentibus . ex quo nil hac humilitate ſublimi⁹
Qui bethleem in hoc paruo foramine / celorū
conditor natus eſt . Hic inuolut⁹ pannis . hic ui
ſus a paſtoribus .hic monſtratus a ſtella . hic
adoratus amagis . In baptiſmo xp̄i humilitas :
noſtra ſublimitas .illius crux / noſtra uictoria
illius patibulum / noſter triumphus eſt . Cum
igitur lauacrum & crucis ſignū in frōtibus De
mon inſpexerit contremiſcit . Qui aurea Capi
tolia nō timent .crucem timent . q cōtemnūt ſce
ptra regalia & dapeſ Chriſtianoruꝫ & purpu
ras Ceſarum . ſordes tamē & ieiunia ꝑtimeſcūt .
Iubet enī Chriſtus ne quis diſcipuloruꝫ dicat .
quod ipē eſt Chriſtus . Mira ratio . nō uult pre
dicari / qui gaudet intelligi . agnoſci amat & odit
oſtendi .magis uult ſe inuentum eſſe q̃ ꝑditū .
ut uirtus ſua illum . nō fauor manifeſtaret alie
nus . Que autem maior poteſt eſſe clementia
q̃ ut filius dei homīs filius naſceretur : decem
menſiuꝫ faſtidia ſuſtineret : partus expectaret

inuolueretur pannis: subiceretur parentibus per singulos adoleret etates: & post contume lias uocum alapas & flagella/ crucis quoq; pro nobis fieret maledictum .ut nos amaledicto le gis absolueret: patri factus obediens usq; ad mortem .ut id opere cōpleret /quod ante ex p sona mediatoris fuerat depcatus .dicens. Pater uolo / ut quomodo ego & tu unū sumus . ita & isti nobis unum sint. Ergo quia ad hoc uene rat .ut quod erat impossibile legi .quia nemo iustificabitur in estabili misericordia uinceret. publicanos & peccatores ad penitentiā puoca bat. Vnde nouum & mirabile est apud nos. Deus solus petens se amat .solus irascitur nisi petatur. Illo enim tempore quo supplicia me rebamur /deus argumentum saluationis ostē dit .ut intelligere possemus / quātum ualeret prestare non Iesus .qui tantum donaret irat?. Amemus & nos Christum .& eius queram? amplexus .& facile uidebitur esse omne diffici le .breuia putabimus uniuersa /que longa sūt. Quodq; beata dei dei genitcix a filio suo nō di dicit celos fabricare/angelos creare . mira dei tatis insignia operari. sed tantum humiliari. ce terarumq; uirtutum documenta ītra humilita

tis custodiam aggregare.

De Iustitia.

s Ed iam de iustitia differamus. q̄ est singularum reruꝫ & p̄sonarum equissima distributio quam quis obtinens. & cui adherens uitam suam disposite / & sine turbatione conseruat. Custodit in omibus equitatem. scit quid debeat. qd sanctis & coequalibus reddat quid nō deneget pōtatibus seculi. quid sibi retineat. quid proximo competat. quid alienis concedat / aut cōgruit. Iustum est enī deum colere & diligere ex toto corde & ex tota anima & ex tota uirtute. sanctos & coequales honorare tributa impendere pōtatibus. superbum nō esse sed magis mitē et humilem: ꝓximos tam q̄ se diligere. alienos & inimicos non persequi odio / sed amare. subiectum esse prioribus uel etate maioribus. Quia & dominus cum esset omnium dominus / a Iohanne / qui maior est ī natis mulierum. quia prior ab illo in natiuitate hominū erat. baptiꝫatur. & sic ad impleri omnē iustitiam protestatur. Ex hac misericordia nascitur / obsequium deificum generatur. In his omnibus quisquis inuenitur / non ī merito in Christo dicitur permanere. quoniā hec

omia ipe Christus est. Paulus nos gloriosus informat & instruit de Christo dicēs Qui ē nobis adeo iustitia & sanctificatio & redemptio. Item alio loco. Qui ē misericordia & pax & dilectio. quā greci agapen uocant. Iniquus eniꝫ si sequatur iustitiam / negat iniquitatē. Stultus si cōfiteatur dei sapientiā / negat stultitiā. Quꝺ qꝫ sapientia. fortitudo. tempantia. & castitas. solum prodest habentibus. iustitia uero aliis etiā miseris prodest. que patrem uel fratrem non nouit / sed nouit ueritatem. psonam nō accepit sed deū imitatur Discite ergo benefacere. Virtus enim discenda ē. Nec nature tantū bonuꝫ sufficit ad iustitiam / nisi quis erudiatur cōgruis disciplinis. Discenda ergo iustīa & magistrorū sapientie terenda sunt limina. Secularis aūt iudex / acceptis muneribus cōdemnat insonteꝫ & re[illegible]um liberat. quod interdum de eccl'ie pricipibus dici pōt. quod ꝓpter munera lacerent legem / & nō pducant iuditium ad finem.

De Fide spe & timore.

e St autē fides / ut īquit Apl'us. substātia reꝝ quas speramus. & iudex reꝝ quas non uidemus. Credere & fidere quis debet.

qđ deus ea que promisit / potens ē / & adimplere & spem suam in futurum transferre. & tunc fide plena poterit ad ea que promissa sunt facil lime ꝑuenire. Nec uobis inuisibilia ante ocu los poit: Ad hāc igressi & Diaboli & pōtatū hꝰ mūdi / et harum tenebraꝝ uniuersa discernimꝰ deo cum fiducia ꝓximamus. Credere eniꝫ et sperare necesse ē que deus iussit. et que Diabo lus reseruerat abnegamus. Fidem spes sequit̄ Itaqꝫ de ipa loquamur. Est igitur spes expecta tio rerum omnium futurarum. qua saluamur Paulo scribente Apostolo. spe enim saluati su mus. Spes autem que uidetur / non ē spes. Quis autem sperat quod uidetur? Si autem quod non uidemus speramus p patientiam ex pectamus: hec in se habet timorē. non illum di co / cuius obliuisci / et quem foras debet mitte re / quisquis in fide uiuit. sed qui unus ē de spi ritibus / quibus repletur. Iesus. Sicut isaias te statur. Exiet uirgam de radice Iesse. et flos de radice eius ascendet. et requiescet super eum spiritus sapientie et intellectus. spiri tus consilii et fortitudinis. spiritus scientie et pietatis / et repleuit eum spiritus timoris dn̄i.

Illud spiritum quē Dauid canit dicens. Time
te dominum iusti eius. Vnde & beati effitiun
tur eodem protestante & dicente. Beatus uir
qui timet dominum. Illum dicit timorē/qui ca
stus est & pudicus/quoniā timor dñi castus ī
quit Dauid/ permanet in seculū seculi. Ergo
triplex ē timor/unius appetendus/& alius fu
giendus. Est igitur timor appetendus/ āmoni
tio et custodia rerum omniū/ quas credimus
aut speramus. et metuamus illum/quia fortē
iudicē credimus. Vera nāq; uita ē:deū nosse:ti
mere eius potētiā. amare pietatē. Timor nāq;
uirtutū ē custos. securitas ad lapsū facilis. Si pa
uorē hūeris solicitus eris. et si solicitus fueris
leo ī caulas oīu3 tuarū ītrare nō poterit. Q d'ad
ppositos eccl'iarum uel ad aīe custodiā ptinet. qui
caut⁹ ē et timidus: pōt ad tps uitare peccata. qui
securus ē de iustitia repugnat deo. illius auxi
lio destitutus: īsidiis hostiū patet. Nūq̄ tuta est
humana fragilitas. et q̄to uirtutibus crescimus
tanto magis timere debemus: ne de sublimib⁹
corruamus. Si iuxta ecclesiastē radix sapiētie
ē timere deū. fructus sapientie quis ē nisi uide
re deum? Bonū autem diligit. qui nō īuitus:
aut necessitate: aut legum metu facit bonum:

ouium

ſed idcirco quia bonum eſt / & ut mercedē boni operis habeat.

De Caritate & pace.

a D caritatem nūc tranſitum fatiamus. qa omibus maior eſt. Inter cetera ſic fatet Paulus. Manent autem tria hec/ fides / ſpes / dilectio / ſed maior his dilectio ē. Eſt ergo dilectio uinculum animorꝝ. caſta ſincera & ſine emulatione. Caritas/ cōſumatio oīum mandatorum. breuis omnium peccatori quā quis cū habuerit omīa habet. ſine hac in aliis remanet ī perfectus. Et ut cognoſcat noſtra prudentia: q̄tum caritas ualeat. Legimus reſponſum domini in euangelio dicentis. qui cum interrogaretur ſic ait. Diliges dominum deum tuū ex toto corde tuo. & ex tota anma tua. & ex tota uirtute tua. & diliges proximū tuum tamq̄ te. In his duobus p̄ceptis tota lex pendet & ꝓphete. Vides ī hac ſola / uniuerſa legis cauta pēdere. Vere quiſquis hāc hēt/iam deus & dei filius dici pōt. Ex hac ſola deo poterit ſimilis eſſe Conſidera. Qui dm̄ diligit / nūquid ſpat? nun qd timet? nūquid fidit Nō Sed tantum diligit. Deus inquit Paulus cū dilexiſſet mūdū/ miſit unicū filium ſuū in ſimilitudinē carnis peccati.

Caritas qd sit

ut de peccato condempnaret peccatum ĩ carne. Qui ꝓponit eam nobis rebus omĩbus dicens Et si locutus fuero linguis hominũ & angeloꝝ caritatem nõ habeam / factus sum eramẽtum tiniens aut cimbalum concrepans. Et si habuero ꝓphetiam / & cognouero omnia misteria & omnẽ scientiam / & si habuero fidem / ita ut mõtes transferã. & si distribuero omĩa mea in cibos paupum. & si tradidero corpus meum ita ut ardeam. caritatem autẽ non habeam. nihil sum. Caritas magnamina ẽ. Caritas beuigna ẽ Caritas nõ emulatur. non inflatur. nõ agit ꝑperam. non irritatur. nõ confundit. nõ querit que sua sunt. nõ cogitat malum. nõ gaudet super iniustitiam. gaudet autem ueritati. omnia sustinet oĩa credit. omĩa sperat. Caritas nunꝗ excidit. Nihil enĩ amãtibus durũ ẽ. Nullus ẽ difficilis cupientibus labor. Solus tñ ille amor labor ꝓbabilis est. qui deo & uirtutibus anime coaptatur. Nihil ẽ enim quod nõ tolleret / qui ꝑfecte dilligit. Qui autem clemẽtiã non habet nec indutus ẽ uiscera misericordie & lacrimaꝝ q̃uis spiritualis sit / non ad impleuit legem xp̃i Vnde legitur qđ beatus Iohãnes euãgelista cũ Ephesi senex uix ĩter discipl'oꝝ man⁹ deferret̃

nihil aliud ꝑ singulas solebat proferre collectas
nisi filioli diligite alterutrum . Discipulis autē
petētibus / quare semper id diceret / respondit
Quia preceptum domini est . & si fiat solum
sufficit . Sed & obsecro te . ne amicum / qui diu
queritur . uix inuenitur . difficile seruatur .
pariter cum oculis mens amittat . nam amicitia
que desinere potest / nūquā uera fuit . Vera
namqꝫ amicitia / nullo liuore sotiata / in quan
to augetur numero / tanto crescit & robore .
Declina igitur a malo & fac bonū . quere paceꝫ
& persequere eam . Nisi oderimus malum / bo
num amare nō possumus . Quin potius fatiē
dum ē bonum / ut declinemus a malo . Pax q̄
rēda ē / ut fugiamus bella . Nec sufficit eā q̄re
re / nisi īuentā fugiētemqꝫ oī studio ꝑseq̄mur
que exuꝑat omē sensum . in qua habitatio dei
ē : dicente ꝓpheta . Et factus est in pace locus
eius . Inferius itaqꝫ inter fratres diuidit . Quid
quid ergo separat fratres inferius est dicēdus .
Concordia enim parue res crescunt . sic & dis
cordia maxime dilabuntur . Pulchre igitur per
secutio pacis dicitur iuxta illud Apostoli . hospi
talitatem ꝑsequētes . Vt nō leui citatoqꝫ sermōe
& ut ita loquar / sūmis labiis / hospites īuitemꝰ

ſed toto mentis ardore teneamus. quaſi auferẽtes ſecum de lucro noſtro atq; cõpendio.

De Infirmis & paupibus recreãdis.

s Iquis ceperit egrotare trãsferatur ad exſedram lautiorẽ & tanto ſenum miniſterio confoueatur. ut nec delitias urbiũ. nec matris querat affectũ. Nec liceat dicere cuiq̃. tunicam & ſagũ / textaq; iuncis ſtrata non habeo. Itaq; iconomus uniuerſa moderetur / ut nemo quid poſtulet. nemo debeat. Seruias fratribus hoſpitum laues pedes. Paupibus & fratribus refrigeria ſumptuũ / manu propria diſtribue quoniã quicqd habent clerici pauperum eſt. & domus illorũ omĩbus debent eſſe cõmunes. Suſceptioni enĩ peregrinoꝝ & hoſpitũ inuigilare debent. Docet ſalomon : miſericordie operibus inſiſtendum. nec noſtris fidendũ uiribus ſed adeo eſſe auxilium flagitandum. Sed eſto quod eq̃ris paupibus. inopũ cellulas dignãter introeas. manus debilium ſis. aquã portes. ligna concidas? focũ extruas? ſ; ubi uĩcula? ubi alape? ubi ſputa? ubi flagella? ubi patibulum ubi mors? Cumq; hec omnia que dixi feceris

Attende clerice

ab Eustochio / Paulaq; uinceris. Hec dico / nõ quo de ardore tue mentis quidq̃ dubitem / sed quo currentẽ ĩpellam & dimicanti acriter feruorẽ augeã.

De penitẽtia hominis & misericordia dei.

a Rripe ergo queso. occõnem. & fac de necessitate uirtutem. Non queruntur ĩ Christianis initia sed finis. Paulus male cepit sed bene finiuit. Inde laudant initia. sed finis ꝑditione damnatur. Et licet deus nõ uult mortem peccatoris / sed ut cõuertatur & uiuat. tamen tepidos odit. & cito ei nauseã faciũt. Cui q; plus dimittitur plus diligit. Vnde meretrix illa Christi dilectrix Euangelio baptizata lacrimis suis & crine quo multos ante decepat / pedes domini tergens saluata est. Nõ quidem habuit crispantes mitras / nec stridentes calciolos nec orbes studio fulginatos. Nam quãto fedior / tanto pulchrior. Que demũ plorat ad crucem. unguenta parat. querit in tumulo. ortulanum ĩtearogat. dominũ recognoscit. ꝑgit ad Apl'os. reptum nũtiat. Illi dubitant ista confidit. Non enĩ tam peccati crimen arguitur: q̃ uelox cõuersio in penitentie celebritate laudat̃

Nec deus cogeret penitere / si nō esset penitē tibus ueniam cōcessurus. Nihil enī tam repugnat deo sicut cor impenitens. Hoc solum crimē / quod ueniam consequi nō pōt. p̄cipue quia nō est iniustus deus. ut ꝓpter multa mala obliuiscatur paucorum bonoꝝ. Imo de nullo sic irascit̃ deus. quomō si peccator supbiat & erectus ac rigidus non flectatur in fletum: nec misericordiam postulet pro delicto. Nihilq; sic offendit deum: sicut erecta ceruix post peccata. & ex desperatione contemptus. Vnde & uos non despretis ueniam scelerū magnitudine. qa magna peccata magna delebit misericordia.

Nam deus non uult īferre supplicia. sed terrere passuros. ipseq; ad penitentiam ꝓuocat / ne fatiat quod cōminatus est. Demonū autē nullus ē qui parcat. omnes ad p̄dam festini uenient ante fatiem ipsorum uentus urēs & quicqd aspexerint. & qcquid uultui ipsorum obuiu; fuerit: uere desiderabunt & pdere. Sed nec quisq̄ p patientiam bonitas dei: de peccatorum suoꝝ ipunitate contēdat. nec ideo illum extimet nō offensum. quia nec dum est exptus iratū. Imo magna ē ira: quando peccantibus nō irascitur deus. Vnde in Ezechiele ad Hierusalem. Iam

nõ irascar tibi. zellus tuus recessit a me. Sed re
uera deus homĩbus nõ irascitur/sed uitiis. que
cum in homĩe nõ fuerint nequaq̃ punit. Habet
autem & ira dei mensuras/ quantum. & q̃to
tẽpore: et quas causas & quibus inferatur. Iu
sta illud quod scriptũ ẽ. Cibabis nos pane la
crimarum in mensura. Misericordiam igitur:
a deo cõsequitur/qui se putat esse miserũ. Nã
deus/qui nullis intra se supari uiribus põt/pu
blicani tñ precibus uincitur. Quãto ergo tẽ
pore te errasse nosti. quanto tẽpore deliquisti:
tanto tempore humilia te ipsum deo. & satisfa
cito ei in confessione penitentie. qm̃ qui peccati
est aliqua sorde maculatus. de ecclĩa Christi ñ
põt appellari. nec xp̃o subiectus dici. Igitur que
errauimus iuuenes/emẽdemus senex. iũgam⁹
gemitus. & lacrimas copulemus/culpas simpli
citer confitendo. Nam q post lapsum peccato
rũ ad ueram penitentiam se conuerterit. cito a
misericordie iudice ueniam impetrabit. quoni
am apud deũ ñ tã ualet mẽsura tẽporis/quã do
loris/nec abstinentia tãtum ciborũ/ quãtum
mortificatio uitiorum. Sed & magnũ peccatuz ma
gnis diuturnisq̨z crutiatibus luit̃. culpaq̨z leuis
p̃senti supplitio cõpẽsata sit. Et sic magnũ pec

catũ /magna indiget misericordia. Cõcludit.n. / deus omĩa sub peccato. ut omĩbus misereatur Sed frustra uoce assumitur penitentia .si pma nent opa . Sed ne te diutius ptraham / habeto pauca pro pluribus .in quibus non tam ordo queritur q̃ pfectus . Age ergo tu .caue.curre. festina .age ut in hac spiritualitate pfitias . Caue ne quod accepisti bonũ /ĩcautus & negligẽs custos amittas . Curre ut nõ negligas. Festina ut celerius comphendas .Nam cepisse multorꝝ est. ad culmẽ puenisse paucorum . Tribuat tibi Christus ut audias & taceas .ut intelligas/& sic loquaris .

De fine concludendi.

e T qm̃ ita se natura hẽt/ut amara sit ueritas .& blanda uitia extimentur . ut Paulus ait Apostolus Inimicus uobis factus sum uerũ dicens . Vnde et quia Saluatoris dura uidebantur eloquia /plurimi discipulorũ retrorsum abierũt .nõ mirũ est :si et nos ipi uitiis detrahentes : offendimus plurimos. Disposui tñ nasum seccare fetentem. timeat q strumosus ẽ Quid tamen ad te. qui te intelligis innocenteꝫ Nemo rephendat quod aliquos aut laudamus aut carpimus :cũ et in arguendis malis sit cor

reptio . Ceterum & ĩ optimis p̄dicandis /boni ad uirtutū ſtudia concitētur . Nos enī ut ſcitis hebreorum lectione detenti /in latina lĩgua ru biginē obduximus :in tm̄ .ut loquētibus quo q₃ nobis ſtridor quidā non latinus interſtrepat Vnde ignoſcite ariditati . Et ſi imperitus ſum ſermone inquit Apl'us :ſed nō ſciētia . Illi utrū q₃ nō deerat .& unū humiliter renuebat . No bis utrūq₃ deeſt.qa & quod pueri plauſibile ha bueramus /amiſſimus .nec ſcientiam quā uo lebamus conſecuti ſumus . Iuſta Heſopi canis fabulam . Dum magna ſectamur/etiam mino ra pdentes . Nō ꝓlōgabuntur ultra ſermones mei quoſcūq₃ loquor . Eapropter moneo /& flens gemenſq₃ conteſtor .ut dū hui⁹ mundi ui tam currimus/nō duabus tunicis .i. duplici ue ſtiamur fide .nō calciamētorum pedibus mor tuis uidelicet opibus pregrauemur .nō diuitia rū onera ad terram premāt .nō uirge .i. poten tie ſecularis queratur auxiliū nō pariter ĩ Chri ſtum uelimus habere & ſeculum. Sed pro bre uibus & caducis eterna ſuccedant . Sed & pre cor uos qui fideles eſtis ut ita uitam noſtrā & cōuerſationem ſeruetis ne in aliquo uel ipi ſcā dalum patiamini/uel aliis ſcandalū fatiatis.ſed

sit uobis summi studii/summeq; cautelle / ne quis in hāc sanctorū congregationem pollutus ītroeat. ne quis Iebuseus hītet in uobis. Domīnus Iesus conterat Sathan sub pedibus uestris Et īcolumes uos & prolixa etate florētes. Christus deus noster tueatur oīpotens. Sed & spiritus sanctus nobis p̄stare dignetur ī hoc seculo factores mādatorum suoꝝ effecti / huius uite agone ꝓbati & fideles īuenti. spūalibus fructibus ditati /his continētibus mereamur adiūgi. Ipī gloria & imperiū cum eterno patre/et eodem spū sancto in cuncta seculorum secula. Amen. Obsecro quicūq; hoc legis/ ut Hieronimi peccatoris memineris.

Explicit doctrina beati Hieronimi ex suis operibus egregie dineruata et cetera.

Gratia dei. Deo gratias Amen.

Incipiunt Rubrice teſtamēti beati Hieronimi.

Incipit Teſtamētum beati Hieronimi.

r Euerēdissimo patri Damaso Portuensi epo. ac xpianissio Theodro senatori urbis Romane clarissimo Eusebius/olim Hieronimi sanctissimi discipulus. piū nūc uero eodē orbatus lumine/& dolorem & suauissimū gaudium. Deus oīpotens. cui⁹ misericordia preit/ante fatiem eius. qui & iustus est & rectū iuditiū suū. reddens mercedē laborū sanctorū suorꝝ. pastor uerus & bonus in mīa disponēs oīa. & cōgregans oues suas ī sinu suo. nouissīe diebus istis cursu ītollerabili & oneroso agonis grauissimi ī quo & caro ꝯcupiscit aduersus spiritum. & spiritus aduersus carnem. feliciter cōsumato. portuqꝫ iam diu cōcupito/de nauigatione huius maris ꝓcellosi. ī quo sūt reptilia innumerabilia. & inimicorꝝ agmina colluctantia ut decipiant/& trucidēt rectos corde. iam obtēto/suū dillectissimū Hieronimū exutum toga mortalitatis & putredinis h⁹ carnis miserrime ꝑpetue īmortalitatis brauiis decoratum. ad celeste atriuꝫ euocauit. ut quod uidebat/hic ī enigmate. ibi uideat fatie ad fatiem. Quē cū extrema hora eius egredi de corpore urgeret/iā cōpletis nonaginta & sex annis. febre estuans

ualida : suos circa se uoluit ĩ unum filios. quos
sicut nouellas plantationes stabiliuit a iuuentu
te sua. Quorum uultus /luctu graues ĩtuens
ut pius & misericors / his paulisꝑ motus fletib⁹
infremuit spiritu & lacrimãs in me aliquãtulũ
eleuans oculos/plana uoce inquit. Fili Eusebi
cur istas ĩutiles fundis lacrimas? Non ne uacu
um ẽ super defunctũ producere lacrimas : qs
uiuens nõ uidebit huius corporis solutionem
quod semel locutus ẽ deus / & audisti. audes
cõtradicere? & nosti nullum resistere posse sue
uolũtati. iam fili rogo nõ secundũ carnem am
bules. flere desine. certe nostre militie arma car
nalia nõ sunt. Deinde uultu hylari & iocũdo
alacri uoce ceteros alloquens filios exclamauit
Cesset meror. luctus abeat. sit oĩum una uox
gaudentiũ. qm̃ ecce tempus acceptabile. ecce di
es Iubilationis & leticie p̄ omibus diebus uite
mee. in quo fidelis dñs in uerbis suis /& sãct⁹
ĩ omibus opibus suis apit manũ suam/ut meã
exulẽ aĩam hucusq; in carcere mortis huius ob
reatum mei genitoris Ade reuocet ad supnã
patriam /recupatam filii sui sanguine ꝓtioso.
Nolite filii mei dilectissimi/quos semp habui ĩ
uisceribus caritatis impedire gaudium meũ. ne

prohibeatis reddere terre quod suũ est. Corp⁹ meum statim ex uite. terre date /ex qua factũ est. ut uideat unde uenit.

De pace.

h Ortor uos carissimi mei / & dilectissimi filii quos genui : et cupio in uisceribus ie su christi ꝑ dillectionẽ et caritatem qua dillexi uos: ut pacificati nunc pacem hẽatis. Decet nã qꝫ uos tanquam dei ministros domesticos et amicos / ad spiritualia mellare ut sitis aliis ad exemplum. Vos qui spirituales estis / cur istas ĩ fructuosas funditis lacrimas? Peccatorum re cordatio / uobis semper lacrimas ĩducat. Tanto prompti estote ad lacrimas / quãto prõpti fui stis ad culpam. Si quis moritᷣ nõ flete nam si malus a morte cum penitẽtia surgit. angeli ga udent ĩ celis. Certe si quis bonus peccator mo ritur Angeli dolent. Me uero nõ tamq̃ moriẽ tẽ lugeatis. sed mecũ tamq̃ portum salutis attin gentẽ / gaudeatis. Quid deniqꝫ imbecillius mi seria huius uite. qua tot circũdamur dolorꝫ & passionũ agmĩbus? ut nulla pene hora sit / in qua uiuens quicũqꝫ homo ardore ĩ minus trã seatur? Si diues. undiqꝫ angustiatᷣ timore / ne quod possideat amittat. Si paup. nũq̃ quiescit:

immunis

ut inueniat. Si bonus. hinc Diaboli timet picu lum. hinc ne nauis mortalis corporis / in hui⁹ mūdi pelago naufragetur / nō mediocriter pti mescit. Idcirco nullus sexus / uel etas / uel cōdi tio / doloris transit exps. quousq; in hac manet miseria uite. Si qd in me cernitis / mecū impedi ens iter. dolete. Heu quot nauigantium p hoc mare magnū & spatiosu; / ī quo sunt tot diuer sa genera inimico℞: secundū cuiuslibet uiriu; q̄titatem colluctantia: post multā nauigandi fe licitatē: post multas uictorias: iā credentes finē cape poptatum. aliqua Diabolica suggestione in hac hora ad laqueum perditionis: sua īdiscre tione puenerunt. Heu quot hic uita cōmenda ti & fama. quibus unico peccati consensu mors īminet & ruina.

De timore dei.

i Dcirco dū uiuitis timeatis fratres. prīci piū sapientie est timor domini. Vita no stra militia est super terram. Qui hic uicerit. alibi coronabitur. Dum hic pelle tegimur: nul la nobis inest certa uictoria. Si uester genitor timuisset: nūq̄ cecidisset. Principium oīum ma lorū: sui p̄sumptio. Qui nō timet de se p̄sumit.

Quō inter latrones/quis onustus auro secu
rus graditur? Saluator quid aliud docet / nisi
timere? Vigilate inquit/quia nescitis qua hora
fur uenturus est. nam si sciret pater familias
qua hora fur ueniret uigilaret utiq;/& nō sine
ret pfodi domū suam. Summus ille clauiger/
Petrus: sobrii inquit estote & uigilate quia ad
uersarius uester Diabolus tamq̄ leo rugiens
circuit querens quē deuoret. Nemo inter ser
pentes cū securitate hītat. Qui sanctior & sapiē
tior ē: plus semp timeat. Nam qui altior ē. ca
dens: maiores casus recipit. Esca Diaboli ele
cta est. de malis nō curat/qa sui sunt. Cecidit il
le sapiens Salomon. cecidit & eius genitor Da
uid. electus secūdum cor dñi. Timeatis fratres
iterū rogo undiq; timeatis. quia beatus ē uir ti
mens dñm. Et iterum. si consistant aduersus
eum castra: nō timebit cor eius. si exurrexerit
in eum p̄lium: in hoc spabit. Perfectus dei ti
mor: foras uanum mittit timorem. Timorem
uanum nō habet caritas. Caritas & timor dei
unum sunt. Considerans enim hoc propheta
clamans dicebat. Confige timore tuo carnes
meas. Quis ex uobis est cupiens uidere dies
bonos: accedat huc & illuminetur/& facies

ſua nō cōfunderur. Qui timet dominū faciet
bona et demorabitur ī bonis aīa eius: et ſemen
eius hereditate poſſidebit tr̄ā. quoniam firma
mētū ē domin⁹ timētib⁹ eū / et teſtamentum ip
ſius ut manifeſtet illis. Sī quid boni facitis cuꝫ
magna cautella timeatis. Multa bona fatiunt:
quorū fruct⁹ ſurrepit humane laudis appetit⁹
Decē fuerūt uirgines: & tamen medie a celi ho
ſtio ſunt excluſe. Heu quot hodie ſacro ſunt re
nati baptiſmate. Chriſtiano fungūtur nomine
quibus foret melius nō fuiſſe. Eſt enim gehē
nalis pena paganorum infinito minor / q̄ malo
rum chriſtianorum. Vtinam nō foret taliū ma
ior ps. Nauis undiqꝫ ſana / unico ſubmergit
foramine. Errauerunt homīes / in hac lata ſoli
tudine. alii colla auaritie iugo ſubmittentes. alii
luxurie feditate / ut turpiſſime ſues deturpati
alii circa inutilia dirripienda occupati. Vnde
abiecto rationis uſu / cooperantes / ut iumenta
inſipiētia / & utinam ſimiles eſſent illis: uicini
ciuitatis noue Hieruſalem nō īuenerunt. In re
gnū celorum reprobus nullus ingreditur.
Centuplo eſt arta uia eius q̄ creditur. q̄uis lar
ga ſit uere timentibus. Timenti Centurioni

ꝑmittit Christus ad eum accedere. Presumen
ti regulo / cum illo Christus ire denegat. Vere
nō omēs hodie obediunt euangelio. Veniet tē
pus dicebat Apostolus in quo sanā doctrinā
nō substinebunt homīes. Plures predicāt. sed
nō omēs ueritatem predicant. Simplitium cor
da in peccatis alligant. Alligant autē onera gra
uia ī peccatis minimis. in grauibus oculo tran
seunt conniuente.

De falsa doctrina ꝑdicantium.

e St enim doctor falsus / gladius anceps:
hīc scindit opere & exemplo. hinc ꝑcutit
& īterficit uerbis dolosis & iniquis. Quomodo
ignis frigiditatem donat? aqua caliditatem? la
pis quomō sursum graditur? Vir luxuriosus
quam ꝑdicabit castitatem? & si ꝑdicat / que au
dientibus inde ueniet utilitas? Quid potest di
cere audiens / nisi quare ꝑdicas / que opere de
negas. Bene loquens ore. & male uiuens ope
semetipm̄ damnat. Plus enim tacens talis pre
dicat q̄ loquens. Ecce q̄tum deo sit acceptabi
lis talis predicatio / ostenditur per psalmistam
peccatori dixit deus quare tu enarras iustitias
meas. & assummis testamentum meum
per os tuum? tu uero odisti disciplinam

& ꝓiecisti sermones meos post te. Multi legūt grandia. adiscunt ardua. subtiliter disputant. ornate loquuntur. ut apud pplo honores accipiant. magistri implebibus noīentur. & nihil fatiunt Si expto credit᷑. mihi credite. Plus mouet corda hominū. uite sanctitas. quā ornata colloquia Primo facite / & postea p̄dicate. Cepit Iesus facere & postea predicare. Valet facere sine p̄dicare: sed non p̄dicare sine facere. Non dixit deus. qui predicauerit uoluntatem patris mei. sed qui fecerit. Ergo cepit Iesus facere. post ea predicare. Non uitupo predicationem / nisi nō facientibus ea que predicant. Subtilium uerborū doctor tantum & nō opum / est quedā leuis aurium inflatio / & ueritatis fumus / cito sine fructu ꝑtransiens. Intelligite fratres intelligite que dico. Multo plus meretur / qui facit & p̄dicat. q̄ qui facit & tacet. Si bonum solū fatio mihi solū ꝓsū. & si p̄dicans fatio & mihi & aliis prosum. Vnde qui ad iustitiam erudiūt plurimos erunt quasi stelle in perpetuas eternitates.

Sunt enim sancti predicatores / lux ad illuminandum. quia per illorum doctrinam corda caligantia / & tecta nube peccati Christo uero lumine qui lucet in tenebris illuminantur.

Predicatores q̄ sit.

Sunt sal etiam ad condiēdum uerbū dei. quod cibus est anime opibus bonis. Cuilibet scienti iniūgitur predicationis offitium dūmodo fatiat Imo ut plus dicam. Qui scit & solum facit / & aliosnō docet / tenebitur a domino reddere rationem. Cum enim iuxta Apostolū Iohannē qui odit fratrem suum homicida ē. & qui habuerit substantiam mundi / & uiderit fratrem suū / necessitatem patientem / & clauserit uiscera ab eo. quomodo manet ī eo caritas dei? quāto magis qui uiderit fratrem suū errantem / & mortalibus oppressum criminibus & nō ministrauerit ei uerbum doctrine ille qui doctus ē homicida ē & sine caritate? Timeatis o doctores & rectores quibus iniungit dominus predicationis offitia. si nō populo suo uerbum domini cum ministretis. Quot enim uel uestro exemplo: uel uestri negligentia / peccatis moriuntur tot de manu uestra requiret dominus. Quāto enim estis altiores gradu / tāto maioribus cruciabimini crutiatibus. Nō estis dñi. sꝫ pastores. Vnus dominus est et unus pastor principalis q cognoscit oues suas. et exquiret eas de manibus uestris. Heu quot hodie ī eccl'ia nō pastores

Attende rector et pastor

sed mercenarii .ad quos nihil ptinet de oibus Iesu xpi .qn imo ut uera dicam / ipsimet sunt lupi rapaces .quia oues rapiunt /& dispgunt. Certe nil peius /nil abhominabilius . q̃ cum il le q custodire debet discipat .Heu quid hodie in aliquibus eccl'ie nõ pastorib' sed destructo ribus . quoꝝ nõ est ps minor factum ẽ.Substã tiam & labores hominũ/ tamq̃ infernus insatu rabiliter deglutiunt .& non solũ eos a peccatis nõ emũdãt .sed & ipimet ipoꝝ uel ex sui negli gentia .uel suis pessimis ministris . uel suis ne fandis opibus /eos cõtrahunt ad illicita .Ita qui dem dicam .hos tales si ĩpunes deus relinque ret .deus amplius non esset .Et ideo ut sepe di ctum est .fili carissimi dũ uiuitis /seruite domi no in timore /& exultate eum cũ tremore. A p p̃hendite disciplinam eius /neq̃n peatis de uia iusta. Gustate filij mei carissimi.iterum dico gu state/& uidete qm̃ suauis ẽ dñs. Diuites egue rũt & esurierunt.& dormiẽtes hic in diuitiis & uoluptatibus suis nihil ĩuenerunt in manibus suis.ĩquirẽtes uero dñm nõ defitiẽt omĩ bono. Iunior fui & senui /& nũq̃ uidi iustum infine derelictum.nec semen eius egens pane.

De Pauptate .

i Mitatores pauptatis estote / ut seqmini
uestigia eiꝰ.q cū ī forma dei esset portās
omīa uerbo uirtutis sue .in cuius domo sūt di
uitie & gloria .semetipm̄ exinaniuit formā ser
ui accipiens .& paup & inops natus ē . pauper
& īops fuit quousqꝫ uixit .pauperimus mortu
us ē & sepultus . Vnde uulpes inquit idem fo
ueas habent /& uolucres celi nidos . filius aūt
hominis nō habet ubi caput reclinet . Apostolꝰ
etiam iubet /nō portare sacculum neqꝫ peram
Et Iesus inueni cōsuluit uendere/que habebat
& paupibus errogare. Si Christū domini credi
tis .eū non falli posse credite . Alioqn nō esset
deus : Et si ipm̄ non falli posse creditis . ipm̄ se
quimini . Impossibile ē diuitiis corde affluere .
& xp̄m sequi. Nam denegat ut contraria misce
antur. Nō possumus deo seruire corde & mā
mone. Aut ego fallor :aut ipi in fine decipient̄
q mihi nō credunt/cū diuitie sue trausierint in
egestatem. Diues hic epulabat̄ quottie īdutus
purpura & bisso .sed mortuus quod Moysi et
ꝓphetis noluit credere. in tormentis positus sē
sit . Nemo militās deo implicat se negotiis secu
laribus . Non saluabitur rex ꝑ multam uirtutē

ſuam : nec diues diuitiis ſuis.

De ſupbia.

e St enim ſupbia equus diuitiarum falſus ad ſalutem. Nõne diuitiis cõiuncta ẽ ſuperbia? ubi ſupbia ẽ /ibi penis. Non ne oĩa oriũtur mala a ſupbia /tamq̃ ex una radice? Cum eni diues factus eſt homo. & cũ multiplicata fuerit gloria domus eius. nõ ne ſupbit? & cum ſupbierit. nõ ne polluũtur uie eius in omĩ tempore Et tunc ſedens in inſidiis cũ diuitibus in occulto cogitat ut interfitiat innocẽtem. oculi eius ĩ paupem reſpitiunt. & inſidiatur in occulto ut rapiat eum tamq̃ leo ĩ cubili ſuo dicens ĩ corde ſuo. oblitus eſt deus. auertit fatiem ſuam ne uideat in finẽ: Eſt enĩ dñs aliquando dormiẽs/ q̃i crapulatus animo. Cum uero plus moratur dei patientia ad ĩferẽdum iuditia: plus inebriatur ira. Et ideo plus centuplo timendũ eſt/ cũ longanimiter tolerat mala. q̃ cũ feſtinãter punit. Permittit enĩ aliquo tempore deus cruciari & pati bonos ab iniqs & ſupbis. ut ſupra dorſum bonorum fabricẽt peccatores. & plonget iniqtatem ſibi. Et ideo q̃uis aliquantulũ obliuiſcatur deus pauperum. tamẽ nõ in finẽ obliuiſcetur miſereri. qm̃ pupillo ip̃e adiutor ẽ cui derelictus

ē paup / ſupbis reſiſtit dans humilibus gratiā: cōterit brachiū peccatoris & maligni/ exaudiēs deſideriū paupis: iudicāſq; pupillo & humili. ut nō apponat ultra ſuperbus magnificare ſe homo ſup terram.

De humilitate.

q Va pp dilectiſſimi filii mei ſi paupes eſtiſ humiliemini ſub potēti manu dei. ut nō amittatis. quod abſit que facitis. Nihil pauper tas Deo gratioſa ē ſine humilitate. Maluit deuſ de beata Maria incarnari ꝑpter humilitatem. q̄ ꝑpter aliam quācūq; uirtutem. Sicut eīm ex ſola ſupbie radice omīa oriūtur mala. ſic ex ſo la radice humilitatis generantur omīa bona. Diſcite a Saluatore quia mitis eſt & humilis corde. Humiliauit ſemetipm pro nobis factus obediens uſq; ad mortē crucis.

Ppt humilitatē Marie incarnatus est ex ea deus.

De obedientia.

p Ropter quod dico uobis. & ſi humiles eſſe uultis/ eſtote obedientes oī humane creature ꝑpter deum. Conſiderate filii cariſſi mi. quo cenſeamini uocabulo. Monachus. i. unus. Non decet monachū hēre uelle & nolle. niſi nō peccādo. Sit enim uobis/ uelle & nolle. hoc unū in oībus bonis & rebus licitis obedire

Nec multa sit uobis pcepta ut faciatis. Nō est obediēs sed negligēs. qui secūdū expectat man datū. Ad unius igitur iussionis uocē. Petrus & Andreas relictis retibus & oībus que habe bāt. domini uestigia sunt secuti. Hoc semp ue ra optat obedientia. nūq̄ sue obtempare uolun tati. sed reuerenter aliene. Istud nempe in ulti ma cena exemplū Christus reliqt cū suoꝝ ab luens pedes discipulorum Petro dixit. quia ni si obediēs fieret nō hēret ptem secum. Idcirco di lectissimi filii. sicut nobis unū est nomē mona chi / ita sit unū uelle & unum nolle. Bonū ē eī3 & iocūdum hītare fratres in unū. Nec sit uobis maior & minor / sed qui pcessor est / sit sicut mi nistrator. Nec ad regnum gentium instar. qui maior ē in uobis dn̄etur ceteris fratribus. ut ab eis gaudeat supuacuis laudibus extolli. Sed ad exemplū regis Iesu xp̄i / maior humilitate effi ciatur quasi minor quibus regendis pre est.
Sit enī uester maior p huīlitatē soci⁹ mīori / cū bene agit. sed cū deliqt sit erectus cōtra uitiū p zellū iustitie. Nullū sit unq̄ cū uitiis fedus. Sic diligat̄ homo ut eius uitiū odiat̄. Magnū dile ctionis signū ē. hominē inquibuscūq3 minimis rephendere uitiis. Sepe multum uana nocet

humilitas. nam uana huílitas ē uitia tacendo p mittere. Clama ne cesses Hisaias inqt. quasi tuba exalta uocem tuā & annūtia populo meo scelera eorū. Vtinā cōtra uitia oīs clamaret creatura. qa si peccator dn̄m nō timet. tamē hoīes reueretur. Quod Apl'us nos docēs dicit. Irascimini & nolite peccare. sol nō occidat sup iracūdiam uestram. Iustus ē dominus & iustitias dilexit / equitatē uidit & uultus eius. si iustus & uos iusti estote.

deum

De prohibita acceptione personarum.

n Egligētia & uana pastoꝝ humilitas efficit ut lupi in agnos audere possint. Non respitiatis ī uultū potentis. Nō enim ē aceptio p sonarū apud dn̄m. Vbicūq; quod iustū ē opamini. Vult uera iustia unicuiq; dare quod suum ē. Obedire oportet deo & nō homibus. nō ne si ueritatem tacetis metu potētum / iudicatis ap̄ uosmetipos. et facti estis iudices cogitationū uestrarum et non plus uestra habūdat iustia / quā scribarum & phariseorum: nō plus diuitē honeretis / quā pauperem nisi melior sit. Quin imo ut uerius dicam / multo plus paupem honeretis: Relucet enim in paupem / imago Iesu Christi / ī diuite autem mūdi. Omēs nos sum'

ex una carnis radice geniti. Omēs īuicem sumus membra ī uno corpore. cuius caput ē Iesus xp̄s. Quid ergo plus honoris meruit diues & potens. q̄ paup. forte qa diues est & potens Sed si hoc. quare diuitias in seculo detestamur quare mūdi gloriam cōtēnendā p̄dicam? Neminē certe malorum usu honorādū puto/si diuitem honoras diuitiis/plus paupe. Deo p̄ponis mūdū. Et si plus deo aliquid ī mūdo diligis nō es dignus deo. Reddite queso q̄ sunt dei deo & q̄ sunt mūdi mūdo. Bonitas ubiq; honoretur. malitia uero deturpetur.

De piculo diuitum & potentū.

s Ed qm̄ mihi nūc de his q ī caducis suis diuitiis gloriāt/quiq; ī quadā fetide carnis post modicū ī cinerem reuersure/nobilitate/potentia & dignitate. uana siqdem & leui aurus quorūdam hominū stultorū insufflatione extollūtur/& aliquos deprimūt cōtemnēdo. & se ob hoc credunt illam attigere gloriā. q̄ solis humilib⁹/& mūdi cōtemptoribus pius dn̄s p̄parauit. sermo ē. quicq̄ de eis (ut conuenit) dissera mus. Ve ue uobis q ad celorū regna diuitiarū itinere festinatis. qm̄ facilius ē trāsire camellū pforamē acus. quā diuitem ītrare ī regnū celoꝝ.

aurae

Nõ mea sunt hec uerba /sed Christi . Si hec re
uocabilis ē sñia /Christus oīo nõ est deus. Ce
lũ inqt idē & terra trāsibũt /uerba autē mea nõ
transibũt. Vlulate uos /o miseri / uento īstabil'
fortune nobiles & potentes. q alios cõfũditis
& tamq̃ ignobiles conculcatis /quia hui⁹ mũdi
uanitatibus /honoꝝq; & falsarũ dignitatum fu
mo obcecati . cũ uestre uite bruissie tella a mor
te uelut atexente /forte ac nocte succidet' in in
ferno, sine īterminabili p̃ aliis cruciabimini : cõ
tinue moriẽdo uiuentes . In laboribus hominũ
ī mũdo nõ estis . Imo nõ solum cũ hoībus labo
res nõ fertis. Sed & laborantes uiuere nõ pmit
titis . Idcirco nõ cũ hoībus : sed cũ Diabolis fla
gelabimī . Quãto enī ī mũdo maior fuerit glo
ria & letitia . tãto maior erit in inferno p̃parata
pena . Sed quid dicam? Duodecī fatemur chri
stum Apl'os elegisse . quoꝝ oīuꝫ solus Bertho
lomeus carnis origine fuit nobilis. & Matheus
diuitiis anteq̃ apl'atum reciperet īsistebat. Ce
teri uero erãt pauperrimi piscatores . Cur hoc
retuli audiatis . Si Christus uerax ē . & si oīa
que ex ore eius audiui/mẽdacia nõ sunt. hui⁹
modi hoīnum uix unus aptus regno dei repie
tur de mille . Qui uero eoꝝ / mihi nõ credunt

Bartholomeus solus īter aplos nobilis

post modicū tempus ītormentis positi sentiēt Sed forte qs ueritatis lumīe cecus iam mirabitur .ad quē ego .si ex hoc me īterrogaret / responderem. Non ne unico credimus damnari hoīem mortali peccato ? Sed si hoc est inqes. ergo saluabitur ex milib⁹ centū. Sed qd diues & mortalis fame aura. i. uano rumore pastus / aliud est / q̄ quoddam peccatorum oīum uas putridum ? ubi supbia ? ubi luxuria ? ubi auaritia ? Nō ne ī diuitibus / nobilibus. & potētibus ? Non ne & latrones sunt / qui paupum mercedem uiolenter depdantur. & eos deprimūt ac q₃ necant ? Quod exubertate domus domini satiunt. q ut paupibus necessaria cōdonarēt recepunt. Certe supfluitatem uestimentorū supfluitati nimie addūt / de paupibus frigore & nuditate morientibus nō curantes. Palatia & magna erigunt hedifitia / ut humanis oculis contemplētur. & paupes in plateis moriuntur / incōmodis. Cōuiuia frequēter aliis preparāt diuitibus. ut ferculis delicatissimis suā uētris repleant ingluuiē. quibus pauperes fame peunt Quid aliud est eorū uita / q̄ peccata. Si uēter tanta repletus ē ciborum copia nō ne ad fores eius adest luxuria ? Quid amplius loquar / cū

Diues qd sit

omīs mortalium lingua deficeret/ut quo pecca
tores fatiūt ītimaret? Nec deū nisi somniando
cognoscunt. nec se ut puto morituros arbitrāt
Non enī facile in peccata labitur/qui se moritu
rū cogitat. & deum sibi fore iudicē nō ignorat
Vere minus est ībecilis & miser. cui hoꝝ ē me
moria/Si cuncta Diabolica temptamēta non fa
cile uilipendit. Idcirco dicam. Si deū suum iu
dicē agnoscerent/& se morituros esse ipos cre
derent non peccarent. saltem tam secure. Cur
hi miserrimi ad ecclesias ꝓperant? ut diuinis ī
tersit misteriis. an ut mulierum contemplent
uultus. Hec sua ꝑdicatio. hec sua meditatio. &
dei cognitio. Sic diuinam ꝓcunctatur legem. ut
peccunias/terram/moreq; pagrantes/crebris
uigiliis. & meditationibus/sibi & filiis suis con
gregent. Certatim uestimēta in sotietate mira
artifitii uarietate frequēter mutent. Qui ut lu
dos/astiludia. chores. ꝓcatiōes. ebrietates: ma
gna cōuiuia. delicata fercula/suis alternatī exhi
beant sodalibus. mulieres ad suam uoluptatē
explendā sufficienter habeant. Sed ue miseri:
qd facitis. & aīam interficitis. Vnde īfirmitates
& mors tam ītempestiua. nisi ex nimia ciborū
copia/& frequēti mulierū usu. Deīde delude

Infirmitates et mors repentina unde pueniāt

re creditis.certe deluditis uosmetipos.Pro cor
pore obliuiscimi aiam .& ecce corpus simul cū
aīa destruitis añ tpus .Et ideo gaudete .iocūda
mini letamini ī hoc breuissimo temporis spatio
quod habetis /ut postmodū cum Diabolis sine
fine temporis lugeatis .Quid facitis.nō differa
tis .frequentissime uestimēta pmutetis.ne for
te uestra disppareat nobilitas . Nec sint qui nos
excedant .ut ī inferno uerecūdiam recipiatis &
cōfusionem . Vbi cōuiuia :ubi delicata fercula
ubi uina pretiosa melle mixta & aromatibus .
Properate .epulemī /& īebriemini . Non enī
post mortem amplius fatietis . sed cū diuite q
splendide epulabatur in tormētis gehēnalibus
guttā aque nimiū poptabitis.nec habere poteri
tis .Agite solatia . uestras in luxuriis explete
uoluptates seminate in corruptione/ ut colliga
tis de corruptione diuinam sententiam .quam
iustus dabit ille iudex in magno iuditii die di
cens. Ite maledicti in ignem eternum : qui pa
ratus est Diabolo & angelis eius .Heu cor la
pideum .Si cum talem tibi cogitas esse / cur ob
huius mundi parua solatia iminentem senten
tiā nō formidas.si illum expectas diem tam ter
ribilem & crudelē .In quo nō solū de luxuriis.

ueſtibus. ebrietatibus / & comeſſationibus. &
de toto tẽpore amiſſo / quo uixiſti. ſed ẽt de q̃
libet cogitatione uana oportebit te domino red
dere rõnem. Cur nõ emẽdaris? Cur morariſ
de die in diem miſer cõuerti ad dñm? Cur te
iam maloꝝ nõ penitet? Ecce mors ꝓperat. ut
cõterat / die noctuq; currens. Ecce iã Diabolus
ſe p̃parat. ut te recipiat. Ecce diuitie tue tibi de
ficient. Ecce uermes corpus / quod tanta enu
tris diligentia: expectãt ut illud rodant. quouſ
q; iterum cõiunctum aĩe: cum illa pariter pe
nas hẽat infinitas. Quid errando p huius ſeculi
in uia / uanitatibus petis ſolatia: Diuitias glori
am & cetera tibi placita nõ inuenies hic. qa hic
nõ ſunt. S; ſi uera queris gaudia / ad illã celeſtẽ
gloriã ꝓpera. ad quam factus es. Ibi certe illa
uera ſunt gaudia. q̃ nec oculus uidit. nec auris
audiuit. nec in cor homĩs aſcendit. Dimitte q̃ſo
caduca & momẽtanea: ut habere ualeas eterna
& ꝑpetua. Sed quid de his: qui nec dei timore
nec amore: nec mortis & tormẽtoꝝ ſubſeq̃ntiũ
terrore a peccatis ceſſant. Si cõdolẽt: ſi ut optãt
praua agere nõ poſſint. dicam Ve ue miſeri. q
hic rideris quia plangetis. Ve qui iſta optatis
gaudia temporalia. qa uobis ĩ uitis ſuſtinebitis

tormēta īfernalia . Ecce uobis modicū restat tē
poris/īplete mēsuras malitiarꝝ uestrarū . ut ue
niat sup uos oīs indignatio diuina. Fruamī hoc
tpre puo/ ī iocis/ebrietatibus . pliis . cōtētioībus
choreis . & pcationibus nec uacuum pterire tē
pus pmittatis. Quid moramī dū uiuitis ? Con
gregate filiis uestris honores . diuitias . & potē
tias . uestram augete nobilitatem & famā. ut &
uestri possint filii q̄ fecistis explere . quatenus
cū illis pariter ī īferno ampliora patiamini cru
ciamēta . Sed forte quis dicet . Benignus ē dn̄s
& misericors . qui omnē peccatorē ad se redeū
tem recipit & indulget. Verum quidē hoc esse
confiteor . Benignior est enim dn̄s/q̄ creditur.
& ūicuiqꝫ parcit/ad se / ut cōdecet redeūti . Nō
ne benignissimus ē dominus q tantas tollerat
iniurias peccatoribus dans eis temporis spatiū
ut emēdētur . Sed hoc noueris qa sicut ē beni
gnus in tollerādo . ita iustus ī puniendo . Sed
forte quis iterum dicet . quod uir q toto tēpore
uixit male /& fecit in articulo mortis acceptam
penitentiam . a deo ueniam obtinebit . Heu q̄
uana suspicatio & falsa meditatio . Vix de cen
tum milibus hominum / quorum mala uita
semp fuit / unus meret a deo habere īdulgētiā

Vir totus ĩ peccis genit⁹ & enutritus. q nec dm̄ uidit nec agnouit. nec de eo audire uoluit / nec se peccasse agnoscit. nec qd penitẽtia sit / nisi forte dormiẽdo nouit. totus ad huc secularibus ĩuodatus negotiis. quẽ angustia p̄mit filiorum quos deserit / quẽ infirmitas cõterit. quẽ dolor diuitiarum & temporaliũ bonorũ cõcutit / cum eis nõ posse frui amplius se cernit. quã acceptam deo accipit penitẽtiam? q̄ nõ acciperet si ad huc se posse sanari crederet? Certe uere cõcludam. Qui dum sanus est & iuuenis / deũ offendere nõ formidat. in morte nõ merebitur diuinã obtinere ĩdulgẽtiã. Que dilectissimi filii ẽ pnĩa. quã solũ quis accipit / quia se uiuere ãplius nõ posse cernit? q si ex infirmitate conualesceret: peior q̄ prius fieret? Scio nõ modicos pecuniosos / accepta ĩ mortis piculo penitẽtia cõualuisse corpore: & peiorasse uita. Hoc teneo quod uerũ puto. hoc multiplici expientia didici quod ei nõ bon⁹ est finis / cui mala semp fuit uita / qui peccare nõ timuit / sed in mundi uanitatibus sẽper uixit. Pretiosa inquit pphета in conspectu domini mors sanctorum eius / & mors peccatorũ pessima.

De nõ imitando opa diuitum.

T ideo filii ꝑdilectiſſimi /accingimini po
tentia .& eſtote filii potentes . Et nolite
horũ miſerorũ diuitium & potentũ ſeq ueſtigia
quorũ iam tantã oſtẽdimus ĩbecillitatem & mi
ſeriã eſſe quãtã nõ diceret ligua.Nolite tenuẽ
formidare potentiã in opando iuſtitiam . Qui
enĩ pp iuſtitiam ꝑſecutionem patit̃.beatus eſt:
& bene ſibi erit .& ſi moritur beatior .Pretioſa
ẽ nempe in cõſpectu domini mors ſanctoꝝ ei⁹
Si cupis uitam tenere ĩ Chriſto . mortẽ noli ti
mere ꝓ xp̃o .Non enĩ illa potes ſuſtinere pro
xp̃o que ſunt cõdigna ad futurã gloriã .que re
uelabitur cũ apparuerit gloria noſtra .que ſur
ſum ẽ/& nõ ſup terram.Non ſperet mercedẽ
q non laborat .Non ſufficit ſolum Chriſtiani
nomẽ.Chriſtianus es? Imitare xp̃m.Fruſtra
xp̃iani ille habet nomẽ/qui Diabolũ ſeqtur.qn
imo Chriſtianus oĩo nõ ẽ / ſed antixp̃s . Iuxta
illud beati Iohannis euãgeliſte.Audiſtis quia
antichriſtus uenit? Nũcaũt Antixp̃i multi fa
cti ſunt .Vis ergo regnare cũ xp̃o? patiaris cũ
Chriſto .Si Chriſtum dominũ & regẽ .cui no
men ẽ ſup omne nomẽ oportuit pati & ita ĩtra
re in gloriam ſuam .quam fiduciam habemus

nos ītrare sine labore? O quā stulti sumus & tardi corde ad credēdum? Volumus hic gaudere cū seculo /& postea regnare cū xpo. Dominus nudus īgreditur. & seru⁹ supfluitate onustus uestium auri & gēmarꝫ intrabit? Ille ieiunus. iste crapula & luxuria plenus. Ille ī cruce pro ipo moriens. Iste in lecto delicate dormiens. Quod non facit dominus. seruus facit? Promittit dominus regnū suū / Zebedei filiis si calicē quem bibiturus erat. possent bibere. Sic ofatui filii hominum / nō recte iudicantes neqꝫ quod uerum ē cognoscentes. dicentes bonum malū. & malū bonū. reuertimini ad cor. & ueīentes audite me & narrabo uobis q̄ audiui & cognoui. & patres nostri ānūtiauerūt mihi. ne occultet̄ a filiis hoīnū Adherere deo bonū ē. & sicut ille ābulare. Sic xps ꝓ nobis aīam suā posuit. sic et nos /si opus est ꝓ ueritate. q̄ ē ipe deus. debemus aīaꝫ nostrā ponere. Qui aīam suā amat ī hoc mūdo pdet eā. Christ⁹ ꝓ nobis passus ē nobis relinq̄ns exēplū ut sequamur uestigia ei⁹. Non cogitet xpianū/q ꝓ xpo mori se nō īueīt patū. Qui xpo mīstrat sequat̄ xpm. Dicas hō qui solo noīe et uerbis xpian⁹es: fidē xpi hēs et predicas? Bonū ē: sed ubi opa?

Fides sine opibus mortua ē. Certe dicam. Qui xp̄m tantum ore & non ope laudas. ip̄m negas quia si que dicit crederes. saltem eum timeres & de peccatis uerecūdaris. Et si credis & male facis centuplo puniendus es. Non ne peccatuȝ quod fit ex certa malitia / infinito peius est peccato quā qd' fit ex ignorātia? Peccauit angelus. peccauit hō. alter potuit ueniā īuenire & alter nō. Qua de re? Ille ex ꝓpria malitia. & homo suggestione Diabolica. Sed forte dices. Et ego similiter suggestiōe pecco Diabolica. Cur deus patitur me temptari / nō peccarem si fraus nō foret Diabolica. Ad quod ego. Quod miser mereris p̄mium. si nullum haberes preliū? Non ne terestris miles / ad omne se exponit piculum ut suo regi placeat? Nec certa ulla pōt tibi esse excusatio. si te peccare Diabolica dicis suggestiōe / sic & ille. qa illa tibi nō ē occasio q̄ illi. Vnū solū hēbat p̄ceptū / ut de ligno nō comederet. nōdū qd foret diabolica suggestio nouerat. nec q̄tū peccm̄ deo displiceret scierat / Et tu ut dicis nosti. & bene credis. & tot facis milia peccata. Equidē cōcludā. Qui tales sunt xp̄iani / diligūt eū ī ore suo. & lingua sua mētiunť

Cor autem eorũ nõ est rectum cũ eo. nec fidẽ habent in testamẽto eius. Sed qui dilligit christũ / si uerus ẽ xp̃ianus: spetialiter sacerdos / & monachus. in quo tamq̃ in speculo relucet pfectio. nõ solum. renũtiet om̃ibus que possidet: sed etiã abneget semetip̃m. ita ut totus sit mortuus mũdo: quia nisi granum frumenti cadẽs in terra mortuum fuerit ip̃m solũ manet. Qui mũdi uiuit negotiis. mortuus est deo. Oportet nãq; hominẽ / qui carpere uult pfectionẽ & tenere. ita mortuũ esse mũdo: ut tamq̃ mortuus nihil de secularibus reb⁹ sentiat. ita ut cũ Apostolo dicat Nostra cõuersatio est in celis. Et iterũ. uiuo ego. iam nõ ego: uiuit aũt ĩ me xp̃s. Idcirco qui uere iustus ẽ / uitam hanc / q̃ mors ẽ / nõ metuat amittere. ut uitã que Christus ẽ ualeat ĩuenire. Eos qui occidunt corpus / nõ timeat. quia aĩam nõ possunt occidere. Hic tribulationes que cito labunt̃ / sustineat: ut gaudia que sine fine manent hẽat. Hec sola uita est qua itur ad celi patriam. Certe si alio posset iri tramite / in toto mẽdax deus fieret. Non enim uerba que uobis dico accepi ab hoĩe / neq; p homĩe; didici. sed p euangelium suum. Itaq; oĩo oportet nos p multas tribulationes acquirere

regnū dei. Errauit in uia qui p diuitias & deli
tias festinat ire. Signū manifeste dn̄ationis est:
in hoc mūdo sua beneplacita assequi. & a mūdo
diligi. Quos deus diligit. hos sepe corrigit & ca
stigat. Si ī mūdo gloriari oportet. libenter glo
riemini ī tribulationibus / & aduersitatibus ue
stris. Promisit enī xp̄s hoc discipulis suis / quos
dilexit usq; in finem. in signum p̄cipue dilectio
nis cū in ultima cena dixit. Amen dico uobis
qa plorabitis & flebitis uos / mūd⁹ āt gaudebit
Gaudete filii mei p̄dilectissimi / cū odit uos mū
dus. Desiderate ferre cōtumelias & obp̄bria
ab hoībus. quia beati eritis cū maledixerint uo
bis hoīes. & p̄secuti uos fuerint. & dixerit oīe
malū aduersus uos mētientes p̄pter filium ho
mīs. Gaudete tunc & exultate. qm̄ merces ue
stra copiosa ē in celis. Vtinam in uos insurge
ret totus iste mūdus. Si uos odit mūdus / scito
te quod de mūdo nō estis. quia si de mūdo es
setis. mūdus quod suum esset diligeret.

De Patiētia & p̄mptitudine tollerādi aduersa

o Mne gaudium existimate / cum multa
habetis in seculo opprobria & aduersita
tes. scientes quod fortitudo & patientia ex ip̄is
oriuntur. Patientia autem p̄fectum opus hēt

damnationis

Probantur aũt uirtutes in hoĩe per patientiam tãq̃ aurũ p ignẽ. Qui ceteras habet uirtutes si ne patiã aurũ in uasis fictilibus nõ portat in sola dicebat saluator patiẽtia uestra possidebitis aĩas uestras. Fortitudo conexa ẽ patiẽtie. Vir pati ens fortis est aĩo. Qui patiens & fortis ẽ / se cure bona sequentis uite sperare põt. Seruate patientiam ĩ mente, eamq; cũ tempus est/exer cete in opatione. Est enĩ patientia uelũ. quo in hui⁹ mũdi pcellis nauis uestra quocũq; flante uento secure nauigat /nullũ timẽs piculũ. Nul lũ uestrũ ad uindictam uel odium pximi cõtu meliosa uerba cõmoueãt.

De misericordia erga paupes.

e Stote misericordes /sicut & pater uester misericors ẽ qui pluit sup iustos & iniu stos. & solem suũ oriri facit sup bonos & malos Iuditium sine misericordia fiet illi /q non facit misericordiam. Misericordia sup exaltat iuditi um. Si non remiseritis de corde uestro illis q offendunt uos, nec pater uester remittet uobis Sustinetis inqt Apostolus / si q̃s uos in serui tutem redigit. si quis ĩ fatiem uos cedit. Hic no stra stabilitur uirtus /hic nostra merces & p̃miũ ut amicos diligamus in dñ: & inimicos pp dñ

Seruus ille nequam accepta misericordia/ cū seruo suo denegauit misericordiā. & iō meruit habere seueritatē iustitie Iustitia sine misericordia crudelitas ē. & iō iustitie misericordia miscēda ē. Lex tota nostra ī misericordia ē. Propter peccatū poterat quoqȝ nos dānare deus iustitia/ quos sua saluauit misericordia. Quapp q misericordia nō indiget/ xpianus nō est. Impossibile ē hoīem fore misericordē & piū. & irā nō placare diuinam. Btī misericordes. qm̄ ipi misericordiā cōsequēt᷑. Sacerdos & monachus pcipue sine misericordia/ est ut nauis ī medio pelagi undiqȝ pforata. Vana religio est/ q̄ caret misericordia. Parū pdest esse hitu differēs a secularibus. & concors uita. Nō uestimētis & ordine solum ē quis sacerdos & monachus: sed uita. Heu qd dicam? Sepe ex magna abūdantia tristitie/ hō multa loquit᷑. Certe mūdus undiqȝ feruet monachis & sacerdotibus. & tamē ita sunt prarissimi sacerdotes & monachi/ qd᷑ uix de cētum unus repiat᷑ bonus. Nulla certe ī mūdo tā crudelis bestia ē/ q̄ mal⁹ sacerdos ul᷑ moāchus. Nā corrigi nō patitur/ nec ueritatē unq̄ audire pōt. Et ut breuiter dicā oīs pemi net malitia. Sunt hi tales sacerdotes & monachi

Not.

Attende sacerdos

Religio vera et mūda

solū hītu & noīe. quoꝝ uana ē religio. Religio mūda & īmaculata apud deū & patrem: hec ē uisitare pupillos & uiduas in tribulatiōe eoꝝ: & immaculatū se custodire ab hoc seculo. Heu quantum in qbusdam spiritualibus habitu et nomine creuit cupiditas. Imo ut uerius dicaꝫ causa huius spiritualitatis est auaritia. Qui certe sunt lupi rapaces in uestimentis ouium Vbi sacerdos et monachus cupidus et sine mi sericordia. ab eodem plusquā a serpente fuge. Sunt etiā nōnulli q totū suū fructū extimāt. ec clesias et monasteria. miro modo et ope /ex pa upū mercede hedificare. In qbus tanta uiget cu piditas. ut terram et omīa sibi deficere putent Ibi cor: ibi mens: ibi semp sua cogitatio ē. ut alie na possint expoliare marsupia. Hos tales salua tor īcrepans: ue uobis īquit: qui hedificatis mo numenta ꝓphetaꝝ. Ecce qui monasteria hedi ficāt ecclias miro artifitio aptāt. bonū uident opus facere. Sed si qdem mīaꝫ paupibus fatiūt bonū ē. Vis ut opus tuū placeat deo, fac ut de hoc paupes gaudeant. Quod templū ē carius deo. q̄ homo? Templū dei estis uos īquit Apo stolus. Cum paupi manū tribuis: cum uiro in suis necessitatibus subuenis, cum errantem ad

uiā rectā ducis. o q̄ admirabile / & deo gratū templū hedificasti. Frange esurienti panē tuū & egenos uagosq; induc in domū tuam. cū uideris nudum operi eū & carnē tuā ne despexeris. Nemo se excusans dicat. Nō habeo qd paupi fratri tribuā. Si uestimētum uel aliquod ultra extremā necessitatem possides. & paupi indigēti nō subuenis. fur es & latro. Sumus filii dilectissimi in rebus tp̄oralibus solū dispensatores & nō possessores. Si qd supfluū / quo alter frater egeat possidemus. furamur. Imo peius q̄ qui furatur ex inopia & necessitate. Iste tam̄ ultra necessitatem retinet / quo centū uiuerēt. q fame peunt. Ille uni furtū facit. iste tot. quot nō condonat patiētibus necessitatē. Dices forte miser meū ē. nā hoc mei dimiserūt mihi parētes. Sed si hoc tui dimiserūt parētes. quō tibi potuerūt dimittere quod suū nō erat? At si suū erat inqes. Quis dedit sibi? Quid in mundū uenietes apportauerūt? Quid recedentes secū ferunt? Certe q̄ paupum possidemus ī die iuditii corā oculis diuine iustitie / uidictam exclamabūt. Qui habet aures audiendi audiat. Qui mihi nō uult credere. heu q̄ grauiter sentiet. cū diuitie sue trāsierunt ī egestatem. Lex

naturalis hoc pcipit .ut quod ab aliis desidera
mus.aliis fatiamus . Quid aliud lex uetus pdi
cat? at Euangelicam pcontare ūdiq; :quid aliud
insinuāt ? Vere coram deo iudice erūt testimo
nia . Quid ergo dicam his .qui solū lapides cō
gregant.muros erigunt in altitudinem? Quo
rū ē cor & cogitatio .ut huānis oculis opus ap
pareat .laudetur hedifitiū .& totam hic suā arbi
trantur iustitiam ? Sunt etiā aliqui qui de rapi
nis & paupu; sudorem oblationes & uictimas
deo offerunt . Tales oblationes ante diuinam
clementiam non parum sunt abhominabiles .
Qui tam insipiens esset.ut nō intelligat/quod
talia hedifitia nō cedunt ad gloriam dei .sed ad
mūdi pompam .Sed si quis diceret .quid dicis
Nō est bonum hedificare monasteria. ut inde
honeretur deus ? Ad quod ego Bonū est. dū
modo paupes uiolentiam non sint passi .nec i
terpellent deum contra nos. Quomodo possū
hedificare domū deo placitam uel sanctis eius
ex illis peccuniis de quibus paupes plorant .

Qualis iustia pōt esse munerare mortuos.&
explorare uiuentes & de indigentia paupum
offerre deo . Certe si hec deo placeret iustia.fo
ret sotius uiolentie .& si hanc a nobis uellet ob

expoliare

latione͂/conſcius fieret in peccato. At ſi deo diſplicet põt placere ſanctis.

De diſpoſitione oĩum uitiorum.

q Va de re filii dilectiſſimi deponẽtes omẽ malitiam: omnẽ dolum: ſimulationes. ĩuidias/ & omẽs detractiões. ſicuti modo geniti infantes rõnabiles ſine dolo lac cõcupiſcite. ut ĩ eo creſcatis in ſalutem. ſi tamẽ guſtatis. quia iuſtus & dulcis ẽ dominus. Vere ſi nõ eritis ſicut puuli non ĩtrabitis in regnũ celorum. Paruulus uidens pulchram mulierẽ non delectatur. ptioſam ueſtem intuens/ nõ deſiderat. in iracũdia nõ pſeuerat. Ieſus nõ recordatur. nõ odit. patrẽ ſequitur. matrem nõ deſerit. Et ideo nullus ſe regnũ celorum cogitet attingere. niſi hanc puuli ĩnocẽtiam & ſimplicitatem imitari ſtudeat. i. caſtitatem habere: mũdum ſpnere: fratrem diligere. & in gremio matris eccleſie ſemp incumbere. Exuite uos dilectiſſimi filii ueterẽ hoĩem & induite uos armaturam dei/ ut poſſitis ſtare aduerſus inſidias diaboli. Diabolus nihil ĩ mũdo poſſidet. Expoliati ergo mũdanis rebus mũdanis/ & cito uelut umbra labentibus/ cũ mũdo pugnetis. Qui ornatus ueſtibus cũ nudo aliquo luctatur/ citius ad terram deiicitur. quia

Paruulũ imitari debemus

Ieſus

unde teneatur habet. Vis firmiter cum diabolo dimicare. uestimēta proiice ne succūbas. Terrena oīa quedam corporis īdumēta. Qui plus possidet citius uīcetur Arma uestra pugnaturis sint castitas. patientia: humilitas: & caritas: Hec sunt arma aduersus uersutias Diaboli. qbus si moniti fueritis. accingetis fortitudine lūbos uestros. & roborabitis brachiū uestrum. Fortitudo & decor īdumentum uestrum sit. Et cum eritis in plio. ridebitis. non timebitis a frigoribus nimis. Et bene fundata erit domus uestra supra firmam petrā que est Christus.

De Luxuria.

e Nsis diaboli luxuria. Heu quot illa interficit rumphea. Non est aliud peccatum quo totiens diabolus uictor existat. Fugite luxuriam. Nam sicut uirginitas angelis homīe3 equa[illegible]t. imo plus eum angelū facit. imo luxuria hominē plusq̄ bestificat. & ut ita dicam. mľto peius bestia eū efficit. De nullo alio legit̄ peccato /deum dixisse. se penitere fecisse homīe3 Hec huius modi facit opera. Corpus debilitat & quasi semper eū morte destruit. famā denigrat. marsupia euacuat. furta instruit. homidia

Luxurie effectus

causat .memoriam hebetat .cor aufert . oculis utriusq; homis cecat .& preceteris irã dei ꝓuo cat . ex radice gulle oritur . Pro nullo alio reatu tam manifestã iustitiam exercuit deus sine mi sericordia . quãtam ꝑ isto . Propter hoc nãq; le gitur peccatum / deũ mũdo induxisse diluium. Sodomã & Gomorram combusisse / & multos alios homies itteremisse. Hoc ẽ rete Diaboli . Si quis capitur / nõ cito soluitur. In isto tam graui ꝑlio / nemo põt uincere nisi fugiat . nemo põt firmiter ꝑdurare nisi carnem domet . Qui uĩo utitur / ignẽ portat in gremio. Nolite inqt Apo stolus iebriari uino in quo ẽ luxuria . Hoc pre lium nõ sustinetur / nisi ĩ abstinẽtia & ieiunio . Vinũ nocet . sed centuplo uultus mulierũ . Mu lier diaboli sagita ẽ. qua ĩ luxuriã homo cito tra hitur . Nullus in hoc cõfidat uiuens . Si sanctꝰ es / tñ securus nõ es / Mulier uiri ꝑtiosam aĩa; capit . Non quid abscõdere põt homo ignẽ in si nu suo ut uestimenta eius non ardeant ? aut ambulare super prunas ut non cõburantur plante eius ? Homo & mulier . ignis & palea. Diabolus nunq̃ insufflare cessat / ut accendat Huius ꝑlii nunquã fieret uictor nisi fugiens . Nũq̃ uiro cum muliere sint longa colloquia .

Gula radix luxurie

Mulierũ uultus quãtũ noceat

Sola nisi simul loq fatiat necessitas. Vir mulieris cuncta spnat munuscula. & blanda uerba. si nō uult luxurie capi laqueis. Tanta sit inter uirum & mulierem raritas. ut alter alterius nomē nesciat. Plurimi iā sanctissimi ceciderūt hoc uitio pp suam securitatem. Timeatis filii. Si in aliis peccatis timendū ē. in isto multo plus. Sed uere dicam. Hodie sub spūalitatis noīe / nouū fit fornicationis genus a pluribus. Heu qd pferam? Hodie nō uerecūdantur hoīes. qn imo gloriant cum male fecerit. Aliqualis in mulieribus uiget uerecūdia. q̄q̄ parua. Sed in hominibus ita hec creuit malitia. ut ille putet ~~au~~ īscipiens qui huius doctus nō est. Quid plura? Hec sua ē festiuitas: hec omīs p̄dicatio. Ob hoc frequētant ecclesias ut mulieres uideāt. & earum utant colloquiis / quatinus inde luxurie crescat appetitus. Sed quid uir miser gloriaris ī malitia ista? forte quia potens es in iniquitate? Centuplo peccas q̄ mulier. Mulier mobil aer & tu fortē te extimas. Illa ī domo sedet. et tu uagādo / mille mōis eā illaqueas. & aliqn̄ eā cogis ut ui fatiat. hec cū facis. quia deus tacet.

Peccatū viri maius q̄ mulieris

ut cogitas quid sit tibi similis. Sed ueniet tempus / quo arguet te & statuet cōtra fatiem tuā
Vñ filii estote prudētes sicut serpētes & simplices sicut colūbe. & pugnate uiriliter cū antiquo serpēte. Sint lūbi uestri pcincti / et lucerne ardentes ī manibus uestris. Et tunc uiriliter agite & cōfortetur cor uestrū. qm̄ q debellant uos timebunt. & in deo facietis uirtutem. & ipe ad nichilū reducet tribulantes uos.

De dilectione seu Caritate.

P Redilecti filii mei diligite uos īuicez. Nō enī accepi hoc ab hoīe / sʒ a saluatore hoc inqt est pceptum meū ut diligatis īuicem. In sola enim dilectione / oīum uirtutum bona consistunt. sicut ex una radice multi exeūt ramuli: sic ex caritate omēs generant̄ uirtutes. Si linguis hoīnum inqt Apostolus loquar & angelorū. si omēʒ habuero pphetiam & nouerim misteria omnia & omnem scientiam. & si habuero oēm fidem / ita ut mōtes transferam caritatem aūt nō habeā / nihil sum. Qui uerā caritatē hēt / benignus ē & patiens. Ille ueram caritateʒ hēt q nō tantū proximos diligit p affectū cognatioīs & carnis. sicut Ethnici & publicaī fatiūt

ſed q ita diligit inimicũ ſicut amicũ . In hoc uno
pōt hō cognoſcere/qui manet ī caritate.ſi ipē ab
eo diligitur q ei aduerſatur . Certe hoc q̃ pluri
mũ aīaduertēdum eſt . Sũt q̃ plurimi q diligũt
ſed male . In tm̄ enī aliquē diligunt qđ dilectio
nē dei pdunt . Qui aliqd ſupra deũ diligũt deo
nō ſũt digni . In cũctis uirtutibus reqritur tem
pantia. Virtus ſēp uult mediũ. Nimis diligere
malũ ē. Minus diligere malũ ē . Sed ut ius exi
git diligere bonũ eſt. Oīs dilectio q̃ nobis nocet
uitanda ē. Propter nimiã. dilectionem /aliqui ī
luxuriã ceciderunt . aliq ī inuidiã deuenerunt.
Multi orōnes & dei obſeqa dimiſerũt . Hoc qp
pe agit ſupfluus amator . ut quod diligit ſemp
uidere uelit . Nimius & ſtultus Amator igno
rat ſiqdem & iuſtitiam & ueritatem . rōne ca
ret . modũ neſcit . neq; aliud cogitare pōt quã
quod diligit . Amor iſte nō accipt de impoſſi
bilitate ſolatiũ. neq; de difficultate remediũ. Im
poſſibile ē /homīem q talem habet amore; deo
poſſe acceptabiles orōnes facere . Hic amor nō
eſt caritas /ſed eſt ſtultitia . Oīs noſtros debe
mus diligere fratres. ſicut nos metipos . ita qđ
uitia nō diligãtur . Punire malũ caritas ē. Plus
meliorē diligere iuſtũ ē . Sic diligẽdi ſunt hoīes

Amator nimius q̃ mala incurrat

ut bonitas exaltetur & uitium deturpet̃. Ve
ra caritas exigit .ut deũ diligamus ex toto cor
de /& ex tota mẽte & ex totis uiſcerib⁹ noſtris
& ita ſingulariter/quod cũ deo nihil aliud diliga
mus.& ꝓximũ noſtrum ſicut nos.In duobus
his mãdatis tota pendet lex / & ꝓphete. Qui
ſine caritate ẽ/ ſine deo ẽ .quia deus eſt caritas:
& caritas ẽ deus.Qui manet in caritate ĩ celo
iã cepit habitare.In celo ẽ una caritas oĩum btõ
rum. Vbi caritas uera ẽ. ibi nulla inuidia eſt.
ibi ambitio nulla cognoſcit̃ .nec murmur: nec
detractio :nec deriſio .Sed eſt oĩbus una & ea
dem uolũtas .Hoc ſi tote fratres quia ſi nõ hẽtis
caritatem pfectã /ſub Diabolica poteſtate eſtis
nec ultra deus uobiſcũ hĩtat. Et q ſine deo ẽ ĩ
ĩferno ẽ. Idcirco p̃dilectiſſĩ filii mei hortor uos
dũ tp̃ shẽtis ne ĩ uanũ dei grã recipiatis.Grã dei
oĩbus data ẽ p mortem filii eius .dũ iſto tp̃re
breuiſſimo uiuimus ſeminemus.quia poſtmo
dum ſuo tempore metemus. Breues dies ho
minis ſunt .Preciditur uelut a texente uita no
ſtra. Tamq̃ fur mors uenit.Cum mortu⁹ fue
rit homo /non ſimul deſcendet cum ip̃o gloria
domus eius .Diuites in bonis /q̃uis ĩ minimis
ducũt dies ſuos.& in pũcto ad ĩferna deſcẽdũt.

Opa cuiuslibet sequūt̄ illū. Per rarū ē/ ut hoīs cui⁹ mala semp fuit uita: bona sit mors. siue bonū siue malū tp̄re isto fecerim⁹: illud idē post finē mortis īueniemus. Nō expectetis / qa tp̄us istud acceptabile ē: Dū dulcē hētis / nō ambuletis ī tenebris. Qui ambulat in tenebris nescit quo uadat. Lux uera xp̄s ē qui lucet ī tenebris & illuīnat omnē hominē uenietem in hūc mundū. Vt ergo filii lucis sitis / & tenebre uos nō cō p̄hendant / ad xp̄m accedētem lapidē uiuū / ab hoībus reprobatū. a deo aūt electū. & ipi tamq̄ lapides uiui sup hedificamini. Et in oībus exhibeatis uos metipos tamq̄ eius ministros ī multa patientia. in tribulationibus. in necessitatib⁹ in angustiis: in plagis: in carceribns: ī seditionibus: in laboribus: in uigiliis: ī ieiuniis: in castitate: in sciētia: ī longanimitate: ī suauitate: ī spū scō: in caritate nō ficta: in uerbo ueritatis: in uirtute dei.

Lucem

accedire

De Mendatio.

n On sit inter uos mendatiū. Oīs uir mendax abhominabilis ē deo. Est nāq3 deus ueritas. & ueritati obstat mēdatiū. Omne fugiatis uerbū otiosum. De quolibet enī uerbo otioso & uano reddemus deo rōnem.

De Silentio.

s Ilentia diligite. Vbi est multiloquiū / ibi frequēter est mēdatiū. Vbi mendatiū. ibi peccatum. Sermo iudicat qualis ē hō. In ore sacerdotis uel monachi / raro uel unq̄ sit uerbū ī quo nō sonet nomē xp̄i. sepe diuinaꝫ ruminet legē. Et enim q in lege domini meditabitur die ac nocte. non abiens ī consilio īpiorum neqꝫ ī uia peccatorum. erit tamq̄ lignū plantatū secus decursus aquarū cuius folia nō decident. sed dabit fructum suū in tempore suo / & omīa que cūqꝫ fecerit semper ꝓsperabuntur.

De mala sotietate uitanda.

c Erte nil taꝫ nocet hoī / q̄ mala sotietas. Talis enim efficitur hō / qualiū sotietate fruitur. Nunqd cū agno lupus habitat? Vir castus certe luxuriosi sotietatem fugit. Plusq̄ impossibile puto: uirum diutius ī bonis ꝑmanere opibus. qui maloꝝ assidua conuersatione utitur. Cum sancto Psalmista, inquit sanctus eris. & cum electo electus eris. & cum puerso peruerteris. Sicut namque mala nocet conuersatio. ita bona prodest. Nil potest huic comparari thesauro. Qui bonam inuenit sotietatem / uitam īuenit. diuitiis affluit. Certe uere dicam.

Orõnis effectus

Perraro homo uel bonus uel malus efficitur: nisi ob sotietatis causam pueri cor tamq̃ tabula inqua nihil pictũ est fore dicitur. Illud ergo quod a sotietate recipit. usq; ad senectã retinet siue bonũ siue malũ sit. Raro cũ iuune iuuenis hĩtet. Nam ignis si apponatur igni /calorez nõ extinguit /sed enutrit. Semper uir /quem delectat sapientia. se maiori etate & sapientia soti⁹ existat. Alioqn si sibi simili sotietur. assidua sotietate de stultitia ĩ stultitiã dilabitur.

De Iuramẽto ꝓhibendo.

a Nte oĩa aũt filii mei /nolite iurare oĩo neq; p celum neq; per terram. neq; p aliud quodcũq; iuramẽtum. Sit autẽ sermo uester est: est: nõ: nõ. Cuius ore frequẽs sonat iuramẽtũ. in ip̃o hoĩe parua est dei cognitio & dilectio. Si nõ est quod iuro /deũ esse nego / p̃ceptum enim dei prohibet Non assumatis dei nomen ĩ uanum.

De Oratione.

o Rationibus ĩstate cõtinuis. Multum ualet frequens oratio & deuota. Oratio hominẽ a terra subleuat. ad celestia uehit. & facit hominẽ cũ deo loqui. & gratias ab eodem obtinet: dũmodo sit deuota et mixta lacrimis.

Multum ualet orō frequens conſpſa lacrimis ad promerēdam diuinā clemetiā. Ad exauditionis bn̄fitium obtinuit Ezechias ſtatim gratias a dn̄o ſuis lacrimis & orōnibuſ/ut mutaret ſententiam /quā ſibi dixerat. Liberauit deus Suſanam a iuditio dire mortis pp orōnem & lacrimas. Orationibus Helie celū dedit pluuiā quod clauſum fuerat tribus annis & ſex menſibus. Si quo egetis petatis a dn̄o orōnibus & lacrimis. in fide nihil dubitantes. Qui fidē enī ueram habet ut granū ſinapis /quicqd petierit fiet ei. Ille idem dn̄s & diues in omībus / q tūc erat. Et nunc ſpes noſtra/& gaudiū noſtrū. cogitatio noſtra /& omē deſiderium noſtrū ſit ſēper deus /qm̄ ex xp̄o & in ip̄o & per ip̄m ſunt oīa. In quo uiuimus. p quem mouemur & ſumus. ſine quo penitus nihil ſumus.

Oro freq̄ns cū lachrymis multū valet

De exhortatione fratrum ī hora mortis.

i Am filij mei nō multa loquar uobiſcum Venit enī hora ad quam natus ſum. hac cōditione huc ueni ut exirem. Nūq̄ natus fuiſſem ſi mori nō debuiſſem. Suo tempore non pepercit deus filio ſuo /ſed pro omībus nobis fecit ip̄m mori in crucis ſtipite. per cuius mortem mors noſtra mortua ē. Nemo enī noſtrū

ſibi uiuit .ſed nec moritur. Siue enim uiuimus
ſiue morimur dñi ſumus. In hoc uocat͂ Chri
ſtus dñs uiuoꝝ & mortuorum .Si enim xp̄us
mortuus eſt .certe nõ ẽ ſeruus maior domino
ſuo .Idcirco & nos moriemur. Si enim reſurre
xit /habem⁹ ſpẽ firmiſſimã quod & nos reſur
gemus .Et ſi Chriſtus reſurrexit / ut amplius
non moreretur /certe & nos poſt reſurrectio
nem noſtrã nũquã moriemur . ſed ſẽper cum
xp̄o ĩ gloria ſtabimus. Cũ enĩ mortuus fuerit
xp̄s uetus hõ noſter ſimul mortuus eſt :ut de
ſtrueretur corpus peccati /ut fieremus unum
corpus cum illo. Idcirco ſi reſurrexit Chriſtus
etiã reſurgemus cũ illo /quia ſumus mẽbra ei⁹
Si autẽ & Chriſtus nõ plus morietur /nec nos
ſiĺiter .Quo quidẽ filii mei dilectiſſimi /ſi nũc
morior credo quod redẽptor meus uiuit .et in
nouiſſĩo die de terra ſurrecturus ſũ . & rurſuꝫ
circundabor hac pelle mea . et in iſta propria
carne mea uidebo ipſũ ſaluatorẽ meũ /quẽ uiſu
rus ſũ ego ip̃e qui nunc loquor . quẽ hic nunc
cernitis morientẽ .et nõ certe alius loco mei : et
iſti proprii oculi mei quibus uos uideo con
ſpecturi ſunt . Vnde dilectiſſimi filii mei uide
te quomodo caute ãbuletis /non quaſi inſcipiẽ

tes, ſed ut ſapientes, & nolite ſecũdum carnẽ
ambulare, quia ſi ſecundũ carnem ãbulabitis
moriemini. Sed ſpiritu ãbulantes facta carnis
mortificatione, nũc mecum exultate/cantate/&
pſalite/abiicite ueſtimẽta luct⁹ & triſtitie. ſpar
gite cinerem de capite, iubilate deo & pſalmu;
dicite noĩ eius. date gloriam laudi eius. quoniã
hucuſq; trãſiui p ignẽ & aquã. & ecce nũc indu
cit me in refrigerium: & introibo in domũ do
mini/ut reddã uota mea de die in diem. O q̃
lucrũ eſt mihi mori. quoniã uiuere meũ dein
ceps Chriſtus erit. Ecce terreſtris domus hu
ius habitationis diſſoluitur, ut alia ſuccedat nõ
manufacta habitatio eterna ĩ celis. Ecce quod
mortale ẽ ueſtmentũ exuor, ut eternũ induar
Hucuſq; pegrinatus ſum, iã reddeo ad patriã
Ecce brauiũ capio, p quo ĩ agone cucurri. Ecce
portum attingo/ quem tãto deſideraui deſide
rio. Ecce de tenebris ad lucem, de periculis ad
ſecuritatẽ, de inopia ad diuitias. de prelio ad ui
ctoriã, de triſtitia ad gaudiũ. de ſeruitute ad do
minum, de temporali ad ppetuũ, de fetore ad
odorem ſuauiſſimũ uehor. Hic cecus ſum &
illuminor, undiq; uulneratus/& ſanor. Hic ſẽ

per cõtriſtatus ſum/& ecce iam letificor .hic ui
uens /& iam uere uiuificor.

De miſeria huius mũdi.

o Vita mũdi.nõ uita/ſed mors .uita fallax
uita onuſta triſtitiis.imbecilis & umbra
tica .uita mẽdax .nũc flores / et ſtatim areſcis.
uita priuãs .uita timens .uita fragilis.uita mo
mẽtanea et caduca .que quãto magis creſcis/tã
to magis decreſcis.cũ plus ꝓcedis/plus ad mor
tem propinquas. O uita plena laqueis.Quot
ĩ mundo homĩes illaqueas .quot p te iam ſuſti
nent tormẽta infernalia? Quã beatus qui de
tuis nõ curat uanis blanditiis .Quã beatus q
tuas agnoſcit fallatias .Quã beatiſſimus qui
te bene priuatus eſt .melior ẽ negotiatio eius
argento et auro.primi et puriſſimi fructus ei⁹
O mors dulcis et iocũda.Nam certe es mors
que uitam uerã largiris .q̃ fugas febres et uul
nera .famẽ extinguis et ſitim .O mors iuſtiſſi
ma .pia bonis .et aſpera malis .humilias ſuper
bum diuitem et potentem .et exaltas humilẽ.
Per te paupes ſatiantur. Tu aurum proiicis.
Tu maliſ das ſupplitium.et iuſtis eternum pre
mium . Eia boni milites xp̃i / confidatis ĩ dño

& in potentia uirtutis eius .Nolite timere. con
ſequſmini a domino miſericordiam /ſi ſꝑabitis
in eum .Eſt enim ipē pius & miſericors.& nul
lum deſerit ſꝑantium in ſe.Quis confiſus ē
in domino .& derelictus eſt? Si aūt nunc uos
derelinquo.dominus non ne uos recipiet? Ipē
enim uobis legem conſtituit .in uia ſua diriget
uos in ſemitam rectam /& nō tradet uos in ani
mam pſequentium uos . Viriliter ergo agite .
& confortetur cor ueſtrum & ſuſtinete domi
nū .Eſt enim dominus in celo pius & miſeri
cors ,qui ſuos ſolus nullo modo deſinit iuuare
famulos .Non turbetur cor ueſtrum neq; for
midet .Sperate in domino & effundite coram
illo corda ueſtra /quia ipē erit adiuutor ueſter
Si enim abeo nunc /iterum me uidebitis .& ga
udebimus ſimul.quia nō multum poſt hos deſ
quo ego uado /& uos poteritis uenire. & ubi
ego ero & uos eritis in gaudio /quod nemo tol
let a uobis .Memētote filii cariſſimi .quomodo
poſt mortem Moyſi /deus elegit Ioſue ducem
& protectorem populo ſuo . Et eleuato Helia
per turbinem in curru igneo in celum fecit He
liſeum in populo eſſe prophetam : In quo reqe

uit ſpiritus Helie. Nūquid nunc exinanita eſt manus domini? An oblitus eſt deus miſereri aut continebit in ira miſericordiam ſuam. Dominus erit pars hereditatiſ ueſtre & calicis ueſtri. & ip̄e reſtituet uobis hereditatem ueſtrā Suſcitabit namq; ex uobis alium paſtorem, cui dabit uerbum euangelizandi. & ille ingrediet̃ ſine macula / & operabit̃ iuſtitiam. Et rogo deum meum / qui edixit & reduxit me ſecūdum uoluntatem ſuam / ut ſi quis ex me fuit ſpiritus ad obediendum preceptis ſuis quod in illo quem mittet uobis / paraclito & paſtore, fiat duplex. En Euſebium filium meum prediſectiſſimum habebitis uobiſcum. & ip̄m tamq̄ me audietis. Ip̄e enim erit uobiſcum in patrem / & uos tanquam filii obedientes in caritate / cum humilitate & māſuetudine / & cum omī patientia. Sequitur. Si quid fuerit

Si quid in uobis fuerit necessitas refferetis ad eum. Obsecro uos ut soliciti sitis seruare unitatem spũs in uinculo pacis. Vnũ corpus & unus spiritus sitis, sicut uocati estis in una spe uocationis uestre. Vnus est deus & pater oĩum Iesus Christus cui soli in una simul uiuẽtes fraternitate placere cupitis. eius estote imitatores sicut filii carissimi / & ambulate in dilectione: sicut & ipẽ dillexit uos: & tradidit se metipm̃ pro uobis ut nos redimeret & faceret nos sibi acceptabiles sectatores bonorum operum. Vnicuiq; nostrum det ipẽ gratiam secũdum mesuram dominationis sue, det uobis de rore spiritus sãcti habũde ut habeatis cor ad collendũ eũ. Adaperiat cor uestrũ in lege sua & in preceptis suis ut cognoscatis eũ & fatiatis eius uoluntatẽ nec nos unq̃ deserat.

Ortatur Eusebiũ ad uirtutes p̃lato necessarias

t V autẽ Eusebi fili mi cõsurge ĩduere fortitudinẽ. Sẽp subditus esto dño / nec emuleris eũ ut nequiter fatias. Salus tua deus ĩ sempiternũ erit / & iustĩa ñ defficiat / huĩlior sis oĩb⁹

leua in celũ oculos tuos . Lex dei ſempſit in cor
de tuo . Noli timere obprobrium hominũ &
blaſſemias eorũ non metuas . Si ſperabis in do
mino aſũmes fortitudinem / & uenient tibi pẽ
ne ut aquile & uolabis & nõ deffities . Vniuer
ſa legis domini ſecure loqueris omĩbus . Ne ti
meas a fatie hominũ / quia cũ illis ẽ ſemp do
minus cũ quibus ẽ ueritas / deſcenditq; cũ illis
in foueã & in uinculis nõ derelinquit eos / ſed
a ſeductoribus tutat illos / & ẽ illis adiutor & ꝓ
tector ĩ tempore tribulationis. Certe nõ facile
timet mortem hanc . imo ut plus dicã odit hãc
uitam qui ſe bene agere cernit . Ecce conſtituo
te ſuper ſocietatem iſtam ut euellas & deſtru
as et diſperdes et diſſipes / et hedifices et plãtes
Opportet enim te eſſe ir reprehenſibilem. Po
teſt male alios corrigere cui poteſt quẽ corrigit
dicere et tu ſimiliter facis . Tibi amodo maior
erit labor ſed maius premium . Eſto ſobrius :
prudens et pudicus / hoſpitalis et doctor nemi
ni uiolentiam facito . ſed omnes equaliter dili
ge / et tanto plus quanto melior eſt . Non ſis p
ſequutor ſʒ modeſtus / nõ litigoſus nec cupiduſ

Tu enī predica opportune uerbū dei omīs scriptura diuinitus inspirata utilis ē ad docendum & acquire uerba que predices orationibus/ ualet enī huiusmodi p̄dicatio & doctrina ad illuminādum ad arguendum ad corripiendū & ad erudiēdū in iustitia/ut perfectus sit audiens & in omni bono ope instructus. Est enī Christus in celo sedens ad dextram uirtutis dei/ reuellans ministeria & docens omnē scientiā. In omībus fili dilectissime p̄be te ip̄m exemplum bonoꝝ operum in oī sanctitate & bonitate. Nā capite patiente totum debilitatur corpus. Vt ergo te doceam breuiter: facies omīa bona si timueris deum.

Recomendat se orationibus aliquoꝝ

p Atri meo reuerendissimo Damaso portuensi episcopo scribēs facies mei memoriā / ut habeat me in orationibus suis nec corrūpi dimittat opera que tanto labore contexui ab hominibus iniquis & dolosis a quibus sepe expugnatus sum a iuuentute mea. Ecclesiam prudenter custodiat sciens quoniaꝫ mali erri gēt se in laqueantes animas simpliciū quos conatus sum educere ī uiā rectā loquētes in ore

suo & gladiū habētes in labiis suis. qm̄ obmu
tui. Et scilui a bonis & ꝓiectus sum in monum̄
to dormiens. Spero enī in domino ꝙ benign⁹
ē / & nō derelinquet fideles suos. Gaudiuꝫ enī
habeo magnū & cōsolationē ꝑsummēs de mise
ricordia dn̄i / ꝙ uirū mirabilem / & multe ſcīe
& bonitatis Augustinum Iponēsem ep̄m omī
ꝑfectione & ueritate redimitum post me relin
quo: ꝓpter quem multā fiduciā habeo in xp̄o
Iesu sustentandi fidē nostrā / cui de me scribēs
hoc ip̄m rogato / ut tanq̄ fidelis pugnet miles:
ne ueniant quod absit mala genti nostre. Theo
dro senatori & oībus in xp̄o fratribus me reco
mendes.

Osculū pacis dat fratribus.

f Initis hiis uerbis sanctissim⁹ uir iocūda
uoce cōuersus ad fratres īquit. Accedite
huc ut tangā uos filii mei anteq̄ a uobis recedā
ad quē appropīquātibus illis singulos brachiis
ut pote melius poterat āplectens: cuilibet pacis
osculū tribuit. Deinde uocem mediocriter ele
uans uultu placido & iocūdo extensis in celum
manibus cōuersusqꝫ ad dominū oculis gaudii
lacrimis īundantibus dixit.

Oratio quam fecit ad Iesum.

p Ie Iesu uirtus mea refugium meũ susce
ptor meus laus mea & liberator meus:
ĩ quo spaui cui credidi & dilexi: sũma dulcedo
turris fortitudĩs & spes mea a iuuentute mea
uoca me dux uite mee / & ego respondebo tibi.
Opi manuũ tuaꝝ quod tu de limo terre crator
oĩum formasti / qđ ossibus & neruis cõpegisti:
cui uitã & misericordiã moriẽs tribuisti / tue cle
mẽtie porrige dexterã. Iube dñe ne moreris qa
tp̃s ẽ ut puluis in puluerẽ reuertat̃ & sp̃us re
deat ad te saluatorẽ qui huc misisti illũ. A pi illi
ianuas uite. Nã cũ pro me ĩ ligno crucis tanq̃
latro pepẽdisti tu ꝓmisisti mihi ꝗ eũ recipes.
Veni dilecte mi / teneã te nec dimittã. Introduc
me ĩ domũ tuã. Tu susceptor meus es & gl̃ia
mea / & exaltabis caput meũ. Salus mea & be
neditio mea. Suscipe me misericors deus scđ̃ũ
multitudinẽ miserationũ tuaꝝ. Naꝫ latronẽ ad
te currẽtem ĩ cruce moriẽs suscepisti. Possideã
te btĩtudo sempiterna. Cecum secus uiã clamã
tem Iesu fili Dauid miserere mei luĩe tue uisio
nis eterne illuĩa. O lux ĩuisibilis qua carẽs tho
bias clamabat: Quale mihi gaudiũ cum ĩ tene
bris sedeo: & lumẽ celi nõ uideo? O lux sine
qua nõ est ueritas nõ ẽ discretio / nõ est sapiẽtia

neq̨ bonitas : illuīa oculos meos ne unquā ob
dormiā in morte / ne quando dicat inimicus me
us preualui aduersus eū. Tedet animā meā ui
te mee / loquar ī amaritudine anime mee / egro
tus sum / infirmata est in paupertate uita; mea :
ossa mea sicut in frixorio confrixa sunt. Et ideo
ad te curro medicū / sana me domine et sanabor /
saluū me fac et saluus ero / et quoniā in te con
fido nō erubescam. At quis ego sum piissime
deus / ut tā audacter loquar ad te ? peccator sū
et in peccatis totus natus genitus et educatus :
cadauer putridū / uas fetidū / esca uermiū. Heu
mihi domine pce mihi. Que uictoria si pugnā
do mecū uinceres me / qui sum minus q̄ stipu
la ante fatiē uēti. Dimitte oīa peccata mea / & eri
ge de stercore paupem. Certe dn̄e si placet di
cam / nō debes me recurrentem ad te fugare :
quia tu es deus meus. Caro tua de carne mea /
& ossa tua de ossib⁹ meis. Propter hoc nāq̨ nō
derelinquēs patris dexterā / adhesisti mee huā
nitati factus homo & deus q prius eras pma
nēs in una eadēq̨ psona. Et hoc quare tam ar
duū & inopinabile ppetrasti / nisi ut cōfidenter
ad te recurrerē tamq̄ ad fratrē / et ut tuā mihi
misericorditer cōdonares diuinitatē. Qua pp

exurge adiuua me dñe /exurge & ne repellas me in finē. Sicut ceruus desiderat ad fontes aq̃rum /ita sitiēs aīa mea petit te fontē uiuū/ut hauriat aquas in gaudio de fōtibus saluatoris/ne sitiat amplius. Quādo ueniet & apparebit ante fatiē tuam domine mi. quādo respitiens restitues animā meā a malefactis eorū /& aleonibus unicam meā. Vtinā apenderētur peccata mea quibus irā merui/& calamitas quā patior in statera. Quasi harena maris hec grauior apparet. Vnde & si amplius expectes/ tribulatione ī ueniam & dolorē: ueni gaudiū spiritus mei ut delecter in te. Reuella mihi uiā tuam letitia cordis mei /inueniam te desideriū cordis mei. Sicut seruus p̄stolatur finem operis sui: sic & ego te expecto. Intret postulatio mea in cōspectu tuo dñe /ut fiat manus tua ut saluum me fatiat. Ecce uirū descēdentē in yherico/qui captus a latronibus uulneratus sum /semiuiuus relictus sum. Tu pie samaritane recipe me: peccaui nimis ī uita mea: malū corā te feci: nō te cognoui: ingratus fui tot benefitiorꝝ tuorū. Nō ut decebat te laudaui: forte multotiens ueritatē tacui. In corde meo cū pulsabas ad hostiū cordis mei piger fui ut te recipeꝫ reuerēter/ cor

pus putridum uelut umbra declinatur; nimio
dillexi affectu: uerbis uanis os inquinaui/ mēs
mea nō semp fuit in testamēto legis tue: non
auerti oculos meos ut nō aliquādo uiderēt ua
nitatem. aures meas qnq; uerbis inutilibus in
qnaui. manus meas ad proximi necessitatē nō
extendi. pedibus ad iniqtatem cucurri. Quid
plura dicam? A plāta pedis usq; ad uerticē ca
pitis nō est in me sanitas. Certe nisi ī ligno cru
cis moriens me adiuuasses/ digna erat in īferno
habitare mea aīa. Ego pie Iesu sum ps tanti ptii:
p me fundisti sanguinē tuū ptiosum/ nō me re
futes. Ego sum ouis que erraui. Reqre eā bo
ne pastor/ & appone eā ouili tuo ut iustificeris
in sermonibus tuis. Nā pmisisti mihi q̄ ī quacū
q; hora peccator ingemuerit saluus erit. Dolēs
factus sum/ iniqtates meas ego cognosco/ et deli
cta mea coram me sunt. Vere nō sum dignus
uocari filius tuus/ quia peccaui in celum et corā
te. Auditui meo da gaudium et letitiā: auerte
fatiē tuā a peccatis meis/ delle iniquitates meas
secūdum magnā misericordiā tuā. Non secun
dū peccata mea facias mihi/ neq; scdū iniqtates
meas retribuas mihi. sed adiuua me deus salu
taris meus: et propter honorē nomīs tui libera

me. Benigne fac ĩ bona uoluntate tua/ ĩ habitẽ in domo tua oĩbus diebus uite mee/ ut ĩ seculũ seculi cũ hitantibus in ea laudem te. Surge propera spõse dulcissime aĩe mee/ & noli considerare ꝙ fusca & nigra ẽ peccatis/ oñde illi fatiẽ tuaꝫ/ sonet uox tua ĩ auribus meis/ uox tua dulcis & faties tua decora. Ne auertas eã a me/ & ne declines in hac hora a seruo tuo. Ne tradas me cũ peccatoribus et cũ operibus iniquitatibus bona Expecto te dñe. Credo uidere bona domini ĩ terra uiuẽtium. Veni ergo dilecte mi. Egrediamur ĩ agrum. Videamus si floruit uinea. conuerte planctũ meũ in gaudiũ mihi. inclina ad me aurẽ tuã/ accelera ut de hac lacrimarũ ualle & miseriaꝶ eripias me.

Precepit corpus suũ in terris nudum sepelliri.

h Eec ubi uir sanctissimus cõtinuatus lacrimis & maĩbus ĩ celũ erectis dixit: parũper siluit. deinde fratres intuẽs dixit. Precipio uobis filii mei dilectissimi p uirtutem & nomẽ dñi Iesu ut corpus meũ cũ dissolutum fuerit in terrã prope ꝑsepe dñi mei nudũ sepeliatis: ut ferat secũ rediens quod ueniẽs aportauit. Nud⁹ inde egressus sum. nudus reuertar illuc. Sotietur terra terre. Nõ decet terrã sociari lapidibus Appetit enĩ naturaliter suũ simile quodlibet.

Iter rogo uos q corpus dñi mei Iesu xpi affera
tis :quãtum in suo luïe uideam lumen /ut fir
mãs sup me oculos suos det mihi intellectu3 &
instruat me in uia hac qua gradior.

Petit corpus Christi sibi dari.

t Vnc quidam fratrũ ad locum accedẽs sa
cratissimũ Iesu Christi corpus obtulit.
Quod ubi uir dñi uidere potuit nobis ei auxi
liãtibus pstrauit se in terrã. ptinus & uoce et
lacrimis q̃tum poterat clamãs. Domine quis
ego sum ut sim dignus q sub tectũ meũ intres
Meruit hec peccator homo certe nõ su3 dignus
Tu Moysi noluisti uno ictu te mõstrare. Cur
nũc tantũ humilias ut patiaris ad hoïem descen
dere publicanũ et peccatorẽ? Et nõ solum cũ il
lo mãducare uis. Sed te ipm ab illo mãducari
iubes. Cumq3 prope illum esset sacerdos / eri
gẽs se uir dñi glosus genibus flexis eũ ɔctis te
nẽtibus magnis lacrimis et suspiriis et q̃ pluries
pcutiẽs pectus suũ dixit. Tu es deus meus et
dñs meus an forte alius? Certe tu es ille q cum
deus ẽẽs solus añ oïa tpra et sine pricipio genit⁹
a tpre eterna et inuestigabili gñatiõe q cũ ipo pa
tre et spũ scõ unus deus es / pmanẽs illud idem
qđ eras et es / intra unius puelle corpusculum

te clausisti factus hō sicut sū. uere deus & hō es
Sic. n. ī uirginabili utero hoīe3 suscepisti ꝗ nec
sine hoīe deus es nec sine deo hō: quis nec diuī
tas sit huānitas nec humaītas diuinitas. Nō sūt
ꝯfuse nature quis sit una & eadē ī te psona. ne
es caro & frater me⁹: uere sic. famē habuisti:
fleuisti sitisti/meas infirmitates huīsti ut ego
sed tñ ī te peccādi īfirmitas & defectus nō fuit
ut ī me. Nō eīm peccare potuisti ut ego. In te
fuit corporal'r & ē oīs plenitudo gratie. Nō. n.
tibi fuit data gratia ad mensurā. Tua eīm aīa
stati cū unita fuit īsepabiliter diuinitati: oīa pfe
cte sciuit & potuit que ipa pōt diuinitas. Quan
tū ad diuinā naturā que ī te ē eterno patri deo
equalis es/sed ob illā quā ꝓ nobis asūpsisti hu
manitatē minor es. Nec tñ eo aliqd' īcurris ui
tupium. Tu nēpe ille es quē ī yordanis alueo
baptizāte Iohāne uox subito paterna celitus īto
nuit. Hic īqens ē filius meus dillect⁹ ī quo mī
hi bene cōplaui ipm audite. Et spūs scūs in te ut
colūba descendēs te unū esse cū patre & eodē ī
substātia declarauit. Tu ne bone Iesu pro me
crucis tā grāde in tuo isto qd' pñs cerno corpo
re subisti suplitiū: ut mortē quā meis īcurrerā
flagitiis īterimeres: aīas antiquoꝝ quas dudū

diabolica potestas miseras īfernalib⁹ mãsioib⁹ retinebat recupares:& totã humanã nãm que corruerat in mortem ꝑpetuã tuo cũ ip̄a pacifica to patre ad uitã īterīabilē / tuo quē ꝓ ip̄a fūdi sti sanguīe ꝑtioso reuocares. Cui⁹ qdē uite die resurgēs tertia de illo ī quo mortus iacuisti ba ratro certitudine firmissima cōprobasti. Quo qdē nostra ē solidata fides & aucta spes: ut sic īcorruptibilis īpassibilis & īmortal' resurrexisti sil'r & nos resurgem⁹. tu certe bone & pie dñe post tuã mirabilē & singularē resurrectionē q̄ dragīta expletis diebus qbus expiētia lucida iu ditioꝝ multiplitiū te ab īferis uiuū resurrexisse declarasti & nulla dubitatiōis oriret̄ caligo / ad celos cūctis cerñētibus discipulis tua uirtute ꝓ pria ascēdēs: indeq; ianuas reserans paradisi ad dei patris oīpotētis dexterã cū sedisti: ubi sine fine mane s. Tu īsup bone Iesu a deo cōstitut⁹ iudex uiuoꝝ & mortuoꝝ sic ī illo ascēdisti die ita ī tremēdo & horribili ul'i die iuditii descēdes reddere singl'is secūdu; opa que fecerūt. Corã te certe tūc ꝓciden̄t reges: oīs strata erit dñatio te tūc oēs timebūt qui te nūc cōtēpnunt. Quid tūc tibi infelices hoīes qui nūc gloriãt̄ cū male fecerīt dicent: qui te oīa scīētem cernēt: qbus

nullũ amplius erit remediũ mĩe? Quid ĩ con
spectu tuo potẽtis oĩa/cernẽtis oĩa/& solũ quod
iustũ ẽ iudicãtis/ fatiẽt miseri q totũ suũ in mũ
di uanitatibus & flagitiis amiserũt tpus/plus di
uitiis q̃ tibi insistẽtes/plus filios & filias & mun
di gloriã momẽtaneã /q̃ te diligentes .cũ tuũ er
ga eos iratũ cernent uultuz.cũ tã sceuerã expec
tabũt sentẽtiã.cũ eos minimo quoqz cogitamĩe
& ppria accusabit cõsciã & demonũ caterua &
simul quelibet creatura quã te deũ offendẽdo
offenderũt/cũ uidebũt statim cũ fuerit sñtia di
uulgata se adepturos tormẽta/quibus & corp9
et aĩa simul cruciabit cũ diabolis sine fine/nul
lũ inde in ppetuũ regiũ expectantes. Ve ue mi
seris qui in isto tam breui tpre uilissimis bonis
temporalibus ebrii que nõ solum inopiã aufe
rũt suis possessoribus :sed et ipam suã fatiunt
indigentiã .negligẽtes in belluas reddigũ. Ve
ue q saltẽ tãto hoc timore peccare & tuã prouo
care iracũdiã nõ desinunt / si tuo nolũt amore
ut tenẽtur. Sed qũo pie Iesu tu cui tanta ẽ ma
gnificẽtia ut nulla queat explicare creatuã. quẽ
celi mare et oĩa que in eius ambitu cõtinentur
cape non possunt :qui idem totus ubiqz pñs es

nec ītus inclusus nec extra exclusus: idē ī celo ad
patris dexterā/oīum supnorꝝ ciuiū btītudo &
gloria: qui tue celsitudīs spēm cōtemplatˀ. idem
ī terra pugillo ipam cōtinēs & cōcludēs. idē in
mari & in abissis: ad nutū regens oīa & cōser
uans: idem ī inferno potēter dn̄aris/sub tanta
panis breuitate cōtineris: nō pticulariter sed in
tegre ac pfecte & inseparabiliter. O inefabilis ad
miratio. O oīum nouitatū nouitas. Oculi in te
uident albedinē: saporē sentit gustus: odorē
olfatꝰ tactus qꝫ subtilitatē reperit. Sed auditus
cordi repn̄tat in te illa nō fore accidentia. In te
certe p se sola existūt accidentia sine subiecto/qa
nō ut humanis uidetˀ sensibus panis es sed to
tus xp̄s Iesus integer sicutī celo ad patris dexte
rā deꝰ & hō. Aue panis uite qui de celo descen
disti dās te digne summētibꝰ uitā nō sicut mā
na quod in deserto nostris pluit patribꝰ de quo
omnes qui manducauerūt mortui sunt. Certe
qui te digne summit quāquā morte corporali
aīa a corpore separetur: nō morietˀ ī eternū: qa
non illa seperatio mors est. sed de morte ad
uitam transitus. Vnde qui te digne māducat ī
mūdo morieˀ tecū eterne uiuere incipit. Tu pa
nis āglorꝝ tua uisiōe āgelos refficis & glorificas

Tu eſca es aīe :nō corpus/pinguas mētem nō uentrē. qui in te nō īpinguatur uirtutibns nimis eger iacet in flagitiis. Tu te mãducātē ut cū decet in te tranſmutas /ut tui ꝑticipatiōe effitiatur deus/nec tamē in illū tranſmutaris uelu ti alia corporea facit eſca. Sed ue ne te indigne ſūmētibus. Certe ad ſui penā & reatū te iterum crucifigūt/nō quod te diudicet illa manducatio quoniā impaſſibilis & īmortalis oīo es.

De malis ſacerdotibus qui īdigne celebrāt.

h Eu dñe mi quid dicā? Quot hodie ſacerdotes te comēdunt ī altari ut carnes uolucrū & pecudum imo peius. Nocte fruūtur mulierū actu turpiſſimo :& te mane maſticādo comedunt. Vbi dñe latitas? dormis an uigilas? Eſt tibi hoc acceptum ſacrifitiū? Exaudis ꝑces eorū de celo & de ſede maieſtatis tue? Vere ſi hoc uelles ſacrifitiū & libanē :& mendax fieres & peccatorꝝ ſotius. Certe dñe ſi uera ſunt que ꝑ os locutus es ꝓphetarū:ſi iuſtis ſolum ſuplicationibus ꝑſto es :& ſi tibi placet equitas. Hoc tale ē impediendū ſacrifitiū ne fiat:q̄q̄ ī ſe & natura ſui ſacrifitium bonum ſit :nec poſſīt uiolari malis ſacerdotibus:quia malitia nō diudicat ſacrifitium. Vnde huiuſmodi ſacrifitium fit ad

ſacerdotis p̃iuditium & dãnationẽ: nec ꝑ q̄bus fit ꝓdeſt: imo ut ueriſſi̇e dicã: q uitã ſacerdotis agnoſcit/& eum ꝓ ſe celebrare facit: fit ĩ eius dem peccato cõſcius: nec nõ & pene ꝑticipes. O magnũ & incrutabile miſteriũ. panis accidẽtia frangũtur ꝑ ꝑtes/& tamẽ ĩ qualibet ꝑmanẽs ꝑticula totus integer xp̃s ſicuti eras antea. O huãnorũ illuſio ſenſuũ: frãguntur illa que humanis ſenſibus uidentur accidẽtia/& tñ nec frãgeris nec corrũperis: Te dentes uident̃ maſticare ueluti materialẽ panẽ/& tñ nũq̃ maſticariſ O nobile cõuiuiũ/in quo ſub panis & uini ſpẽ totus xp̃s deus & homo ſuitur/& ita totus ĩ panis ſpẽ/& ĩ qualibet eiuſdẽ ꝑticula/et ĩ uini ſpẽ et in qualibet guta: ſicut in panis totius et uini ſpẽ ſimul. Nã totus ꝑfectus et integer ſub panis ſpẽ/et ſub qualibet q̃tũcũq; minima cõtinetur ꝑticula: et idẽ totus in uini ſpẽ et ĩ qualicũq; guta permanet. O eſca ſacratiſſima quã uere comedens deus efficitur iuxta illud Ego dixi dii eſtis et filii excelſi omnes. liberatur a malis: ĩpletur bonis: et ĩmortalis indubitãter efficitur. O ſacrũ noſtre ꝑegrinatiõis uiaticũ: quo de hoc neq̃ ſecl'o pueit̃ ad celeſtis ierl'm ↄſortiũ Patres noſtri in deſerto mãna manducãtes nõ

puenerūt ad terram ꝓmissiōis. Qui uero te co
medit in tui fortitudine ambulabit ad mōtem
dei oreb. O comestio delicatissima in qua oīs
saporis & odoris ē suauitas: omne delectamen
tum: omīs medicina: omīs sustentatio: & cīs
requies a labore: nec nō & omē quod deside
rari potest. Tu certe uita es/qua oīs uiuit crea
tura: & sine qua moritᷣ. Tu es uita uitalis: dul
cis: amabilis: atq; iocūda. Odoris tui suauitas
egros recreat & debiles: quos tuus facit sapor
salubres & fortissimos. Tu lux illa in cōphen
sibilis que oēm illuīas hominē ueniētem ī hunc
mūdum. Tua mi dn̄e ē omīs potentia: tuū oē
regnum: ante te curuabitur omne genu. Oīa
quecūq; uis facis: in celo: & ī terra: & ī mari: &
in oībus abyssis. Tue nil ē quod possit resiste
re uolūtati. In te/ex te/& ꝑ te sunt oīa & sine
te nihil. Eya ergo fidelis aīa gaude epulare. Ne
moreris hiis pasci delitiis/ne pigriteris hoc pasci
cōuiuio/in quo nō carnes hyrcorū aut thaurorū
ut olim in lege/sed saluatoris tui corpus sumē
dū ꝓponitᷣ. O signū dilectiōis īopinabile/ut idē
sit dator qđ datū/et donator sit ipm̄ donū. Quā
magna dulcedo tua domine/quā abscondisti ti
mētibus te/& ꝑfecisti eā sperantibus ī te. O fer

culũ excelentissimũ :uenerãdũ & colendũ: adorãdum :glorificãdũ : & amplectendũ :omibus extollendũ laudibus: exaltandũ cũctis preconiis firmiter in cordis uisceribus retinẽdum . & ppetuis tpribus animo alligandũ. Cecidit homo per cibũ ligni uetiti ad miseriã .per te uero releuatur ad eternã gloriã. Tu certe ĩ rectis & eruditis habitas cogitationibus . Tu miserrimũ arrogantẽ & superbũ detestaris diuitẽ : eũ dimittẽs ĩanem & uacuũ ac de te famelicũ . Tu pauperẽ iustũ piũ & humilẽ oĩbus eos ĩplens diuitiis tue domus hubertate satias . In te & pte est rectũ iuditiũ & equitas . Tecũ prudentia & fortitudo & oĩs uictoria .Per te sancti regnant ĩ celestibus: per te doctores pdicant: p te iustus cõtra hostes uiriliter dimicat . Tu supbum potentem deponis de sede exaltando humilẽ . Tecũ sunt oẽs diuitie et glorie. Te dilligentes dilligis Qui ad te puro corde uigilant te inueniũt qm̃ cũ simplicibus et rectis corde graderis . Tu solus ante omne principiũ omniũ eras et finis et principium. Tu solus sine tempore a deo eterno patre genitus . Quã beati qui te dilligũt qui aliud quam te non desiderant : qui de te assidue cogitant : qui te digne comedunt :

qui tecū manētes oī tēpore uias tuas custodiūt Certe q te īueniūt uitā īueīunt & salutē hauriunt īterminabilē. O esca mirabilis & stupenda delectabilis ac iocunda: tutissima ac supra omīa ꝑoptanda: in quo tot sunt īnouata signa/ & mirabilia īmutata: ī qua omē habetur delectamētum: & ad oīum gratiarū proficimus incremētum. Quam singularis & inaudita tui liberalitas: q̄ superhabundātissima ac prodiga largitas ut tu neminē exortem facias: nisi ad te uenire cōtempnat. Si quis ergo puulus ē/ securus ad te ueniat: & te comedens fiet magnus/ & relinquēs semitas infantie: per uias ambulabit prudentie. Si quis debilis est/ ad te declinet/ & protinus fiet fortis. Si quis infirmus/ sanabitur. Si quis mortuus ē/ si te audire uoluerit uitam interminabilē apprehendet. Sed qui magnus ē et fortis/ nec hic te deserat. Nā semper habundanter in te inueniet quo pascatur. Nemo certe sine te potest uiuere ad momentū. Tu solus uitā das omnibus creaturis. Idcirco deficit caro mea et cor meū: deus cordis mei: et pars mea deus in secula. In te solū delectatur cor meū/ in te exultat anima mea. Tibi soli adherere cupit mens mea. quoniā q elongant se a te/ peribūt.

Tu aũt dñe ne longe facias auxiliũ tuũ a me : ſed tuã ad me iclina aurẽ miſericordie . Te edat paup & inops & ſatietur : & tunc uiuẽs cor laudabit te . O lux inuiſibilis ĩ extinguibilis & oĩa uere illuĩans. Ceco huic ſecus miſerere mihi fili Dauid clamanti: uiſum tribue quo te uideat Propitius queſo dñe huic eſto peccatori / ut ſis mihi in adiutoriũ & in locum refugii ut ſaluũ me fatias . Et tunc ſi ambulem ĩ medio umbre mortis nõ timebo mala qm̃ tu mecũ es . Mortuus en pie Ieſu iaceo . Exurge reſſuſcita me & cõfitebor tibi. Eger & infirmus ſum cui nulla eſt amplius ĩ carne ſanitas. Medicus es ſana me Nudus affligor frigore / diues es indue me / fame in hac ſolitudine peo : cibus es ſatia me. Sitio : ſalubre poculũ es inebria me. Infixus ſum in limo ꝓfundi & nõ eſt ſubſtãtia. Veni ĩ altitudinẽ maris & tempeſtas ſubmerſit me. Laboraui clamans / facte ſunt rauce uoces mee . Iam intrauerũt aque uſq; ad aĩam meaꝫ . Educ me de laqueo iſto ꝓtector meus / gubernator meus firmamẽtũ meũ / & refugiũ meũ dux meꝰ / rex meus & deus meus / in cuius comẽdo maĩbus ſpiritũ meum / quẽ ĩ crucis ſtipite redimiſti / cui uitã & miſericordiã tribuiſti. Reſpice domine

humilitatem meã/ne cõcludas me ĩ manus ĩni
mici/hodie tecũ ingrediar in locũ tabernaculi ad
mirabilis ut ĩ habitẽ ĩ domo tua in longitudĩe;
dieꝝ in seculũ seculi.

Hic reddit spiritũ.

h Iis finitis uir dñi gl'osus sacrũ dñi corpus
suscipiens ad terrã supinus rediit. deĩde
manus ĩ modũ crucis supra pect⁹ tenẽs symeo
nis ꝓphete uaticinium decãtauit. Quo finito
subito cũctis qui aderãt cernẽtibus: tãta in loco
in quo iacebat diuinitus lux efulxit/ut ĩstar so
lis radii quorũlibet uibraret oculos ne possent
moriẽtem uirũ gl'osum aliquãtulũ ĩtueri: Qua
quidem luce ad horã ꝑmanẽte circũstãtiũ qda;
agmẽ angelicũ ibidem uiderũt /undiq; discur
rẽtium uti sentille ĩ arũdineto solẽt. Quidã ue
ro angelos nõ uiderũt: sed uocẽ lapsam celitus
audierũt sic dicẽtem. Veni dilecte mi tꝑus ẽ.n.
ut mercedem accipias ꝓ laboribus quos mei cã
uiriliter supportasti. Quidã tamẽ nec uiderũt
angelos nec hanc audierũt uocẽ. sed tantũ cu;
hiis a beato hyeronimo illa finita uoce hec au
dierũt uerba. Ecce ad te ueno pie Iesu suscipe
quem tuo recupasti sanguine. Tunc subito il
la lux disparuit: & illa anima sanctissima tanq;

ſidus omībus uirtutibus radiās : carnis reſolu ta ceno: celorū regna adiit glorioſa in quibus iā certe tanq̄ luminare cōſpicuū renitet : & ſplēdo re infinite beatitudinis & multorū corruſcatio ne ꝓdigiorum quoniā nō poteſt abſcōdi ciui tas ſupra mōtem poſita : nec uoluit deus ut in morte ipſius lateret ſanctitas cuiꝰ uita ſcitatis cā fuerat & ſalutis totius eccleſie militātis. Tantꝰ deniq; illa recedente ſanctiſſima aīa odor ſubſe quutus ē / per dies nō modicos ut nulla forte talis recordetur etas. Sed certe dignū erat ut il lius merita odoris p̄cipue clarerent iuditio qui ad unitatem fidei ītemerate mēbra fetida ſuoꝝ uerborū odore reuocauerat.

Quomodo fuit reuellatus tranſitus ſancti Hyeronimi ſancto Cyrilo.

h Ora nāq; reuerēdiſſimi patres & domi ni tranſitus huius glorioſi diei erat ultīa in qua quidē ut ſui athlete pius dominus gl'ia; demōſtraret. & oībus qui in eccleſie domo ha bitant ꝓferret clarū lumē. Hoc modo Cyrillo epō trāſitum glorioſi Hyeronimi ipſe dominuſ reuellauit. Cum iā dicta hora Cyrillus deuo tis in ſua cellula orationibus īheret ſurſum ī ſpi ritu raptus uellut in extaſi factus ſubito quod

dam a monasterio in quo uir scīssimus migra
uerat usqꝫ ad celū mirabile & speciosissimū ui
dit iter. cuius tanta erat pulcritudo & admiratio
ut sicut eodem postmodū testāte cognouimus
stupore uelut amēs effectus: huc illucqꝫ admi
rans: sui paulisp credebat obliuisci. In hac si qui
dem mētis positus anxietate: elleuauit oculos
Et ecce angeloꝝ maxima a monasterio societas
ueniebat alternatim melodiarum & melifluo
rū cantuū uocibus cōcinētium: quorū uidebat̄
uocibus celum & terram & oīa que eorū conti
nētur ambitu undiqꝫ resonare. ferebant ēt sin
guli angeloꝝ singulos manibus cereos: quorū
claritas solis repellebat lumē. Sed quid aditur
admirationi admiratio? Ad celum uertēs Cy
rillus oculos: nō minorē angelorū cernit nume
rū: modo simili istis obuiā uenientium. Qui
rei huius anxius expectat aduentū. Interroga
sset quidē qd hoc esset: sed ita cū stupor opp̄
serat: ꝙ quid diceret nesciebat. At illo diutius
expectante glīosam uidit Hyeronimi aīam pre
cūctis q̄ ibat angelis / & sequebant̄ mira deco
ratam pulcritudine uenientem. Ad cuius erat
dexterā saluator cū illa pariter ueniendo. Que
qdem in loco quo Cyrillus degebat gradum si

gens & stãs ei taliter est locuta. Agnoscis ne me? Ad quem ille minime quidem Quis es q tanto ceteros honore p̄emines? Et illa: de hyeronimo unq̄ fuit aliqua tibi cognitio? At ille: certe quē noīas singulari affectu dilligo caritatis. Sed queso: ille es? Et illa: Eius sum anima que gloriā iā obtineo quā sperabā. Ad meos pgito filios & que uidisti nūcia: ut a luctu desināt & meo statui cū gaudeāt quē ellegi. Quibus oībus finitis: omīs illa beata uisio ab eius euanuit oculis & fuit in semet reuersus ꝓtinus Cyrillus inefabili gaudio p habūdās ita q̄ p totam noctē illā nō se a lacrimis potuit p̄ mētis letitia cōtinere. Quā ergo mirabilis ē dn̄s in scīs suis: ī maiestatē fatiens prodigia. Dextera dn̄i fecit uirtutem dextera dei exaltauit eū notā faciens in populis uirtutē eius. O diuini amoris īmēsitas: diuine largitatis afluentia. Quid enī isti suo potuit honoris & gratie facere filio & nō fecit cū tam copiosa & ī uita & in morte erga eum fuerit munificētia? Dedit eīm ei dominus claritatem eternam. & nomine eterno hereditauit illum / & fecit eum heredem gaudioꝝ supernorū in quibus pmanebit in secula Quā singularis honor & admirāda gloria ex

cedēs pene aliorū gloriā sanctoꝝ & honorē ubi nō solū illa sanctissima aīa oī celesti cōmitat̄ cohorte: sed & ip̄o proprio saluatore. Nec enī sola in celo fulget insigniis dignitatum illa beata aīa sed etiā corpus suū sanctissimū nō cessat radiare ī terris miraculis. Ad cuius narrationē cōgruū est reddire.

Miraculum de quodam ceco illuīato.

d Efuncto nāq; ut dictū ē uiro scīssimo hora cōpletorii corp⁹ illud tātis fragrās aromatibus custodiētes totā illā; noctē īsomnē ducētes circa eū in magnis siqdem ꝓ damno qꝛ cūctis euenerat fletibus & pro sua quā iā obtinuerat gloria gaudiis uigilauimus. Mane aūt fcō diuinis ꝑactis ut condecebat misteriis debitisq; obsequiis honore debito cōsumatis / in bethleē iuxta p̄sepe in quo pro nobis xp̄s de ītemerata ibidē natus uirgine infans uagiit: corpus illud sacratissimū sacci tantū cohoptum linteo ī terrā ut ordinauerat sepeliuimus. Q uātis āt ip̄o die & ēt ad pn̄s miraculis gl'osis mirificauit dn̄s sāctū suū filium Hyeronimū certe nō foret enarrare suffitiēs lingua carnis. Sed tamē aliqua de multis ne nimis noster ꝓlongetur sermo refferā. Q uidā a natiuitate cecus in ip̄o sepulture

ſue die uidendi bñfitium corpus tangens ſan
ctum obtinuit.

Miraculum de quodam muto & ſurdo.

q Vidã ẽt iuueni ſurdo & muto ſanctiſſi
mũ corpus deoſculãti ſoluto auris & lin
gue ligamine & loquẽdi & audiendi ẽ conceſſa
gratia. Et certe dignũ erat ut q recitatis uere lu
cis q̃ xp̄us ẽ tenebris obcecatos ſuis ſanctiſſi
mis doctrinis & exemplis illumiauerat / ſurdis
quoq; & mutis ĩ diuinis opibus uerã exercue
rat medelam ut diuina ĩtelligerent documenta
& catholice fidei cõfiterẽtur rõnes quas ſperne
bant in die ſui obitus glorioſi / & cecis lumẽ tri
bueret corporale / & ſurdis ac mutis cõcederet
ſanitatẽ.

Miraculum de multis demoniacis liberatis.

q Vãplurimi ut aſſerũt qui uiderꝫt & a ne
phandis ſpiritibus obũbrati in loco quo
ſanctũ corpus quieſcit clamãtibus diris uocibꝰ
demonibus ſancte Hyeronime cur nos tam ĩ
ſequeris? tu noſtrũ ſemp flagellum fuiſti & ui
uus & nũc mortuus ſunt mirabiliter liberati.

Miraculũ de quodã heretico.

Deploratio euſebij de morte hieronymi

h Eretichus quidã dũ predcm̃ btm̃ Hyero
nimũ blaſphemaret / & eids fore dignuꝫ
iſdem

corpus icēdio diceret/ultiōe diuina ad aliorꝝ he
reticorꝝ formidine; i ligni spē; ē mutatus/& subi
to cūctis q aderāt uidētibus ignis celitus eū iua
sit/ac eū taliter cōbusit/ꝙ totus icinerē ē cōuer
sus. Ad hoc magna hereticorū multitudo cū tā
tam sue scitatis aduerterent expiētiā/ad ueritatē
sacre fidei tātis,& tot aptis signorū indiciis/tanꝙ
quibusdā clamātibꝰ pconibus uocarētur/& ad
ipius sacratissime & intemerate fidei lumē red
dierūt. Quid plura dicam: certe i generationē
& generationē uix āuūciarem que p illū deꝰ oñ
dere uoluit/ut magnificaret eū & colēdum exi
beret uniuersis. Quā magnus certe est iste fa
tiens tot mirabilia/cui certe nō ē similis secūdū
opa sua magna ac magnalia de hoc p mūdum
resonent uniuersum. Sin gl'osi exiliat triūphi
fama i oē; terram/& ad extrema terrarū spacia
rutilēt sua lucida signa. Iam tātorū miraculum
multitudīe corroboret̃ itemerata fides. Quod
eni ifirmis i integrū sanitatē cōcesserit poptatā/
enumerare cederet in imensū. Et tps & uita &
ois huāns deficeret sensus/si uellet oia indicare
que opatus ē i diebus nostris/que auribꝰ audi
uimus nec sunt occl'tata a filiis hoīnum. Leteẽ
itaq; totus fideliū cetus & cāticum letitie & ex

tationis deo cõcrepent alta uoce ꝙ ex eis exiuit
ſtella micans ĩ celi firmamẽto / cuiꝰ fulgẽtes lu
cis radii / eos dirrigũt celeſtẽ patriã adeũdam.
Iſtius certe uita ſacratiſſima ẽ oĩbus diſciplina
Mores ſunt ſui oĩum fideliũ ĩſtituta. Ad ſint
hodie ſancte matri ecclesie & ꝓtãti receſſu filii
pie lacrime / & ꝓ tãta eius gloria ĩextimabile gau
diũ. Liceat ergo inſtar pie matris ei pias lamẽ
tationes impẽdere / cũ tanto ſe cernit priuatam fi
lio / uiduatã uiro / deſtitutã pugile & capitaneo /
ĩciſam palmite quẽ in agro fidei plãtauit & col
luit. Nõ mihi queſo ĩputetur filio tanto orbato
patre / ſi p̃dolore damni tã ĩextimabilis / ea refe
ram q̃ nõ decet. Sepe nãqꝫ nimia cordis habũ
dantia plura homo loqt̃ q̃ nõ uellet. Quid heu
reuerẽdiſſimi patres & dñi nũc uobis referam?
Circũquaqꝫ ꝓſpitiẽdo ꝑgens / ut ſi forte meũ
quẽ dira mors abſtulit patrẽ Hyeronimũ ĩuenĩ
rem & nõ ĩuenio quẽ dilligit aĩa mea / cuiꝰ amo
re langueo. Tedet aĩam meã uite mee: qm̃ ab
lata ẽ a me uita mea / ut excuſus ſuꝫ ſicut locuſta
& exaruit uirtus mea / & lumẽ oculoꝝ meorũ
extinctũ ẽ. Quale erit amplius mihi gaudiũ in
mundo / cum lumẽ meũ uidere nõ poſſum?
Obſcuratus ẽ enĩ ſol meus & luna non ſtat in

ordine suo. Ouis cum lupis quid fatiet pasto
ris priuata munimine? Quomõ uiget arbor
radice detrũcata? Quid heu dira fecisti mors
Cur patrẽ recipiẽs filium tã mendicũ & oĩbus
bonis exulem dimisisti? O mors crudelis nõ
illi sed mihi & pene toti ecclesie quẽ subripuisti
athletã? cur nõ distulisti eũ recipe? Quare aliq̃
tulum nõ auertisti fatiẽ tuã ab eo? Scis quid fe
cisti. Nũquid non considerasti ꝙ nõ sit in mun
do ei similis ĩ uirtute & doctrina & sanctitate.
Hic certe prĩceps pacis/dux iustitie. doctor uir
tutis & equitatis: armiger intemerate fidei/con
tra hereticos bellator fortis: cuius sagitta nun
quã abiit retrorsum: nec declinauit clipeus eiꝰ
in bello: & eius nũq̃ asta est auersa. Incliti chri
stianorum plebis flete: quoniã cecidit dux no
ster. Vox in rama sonet: tanti recessum filii/pie
ploret ecclesia. Iam circondabunt eã canes mľ
ti & concilium malignantium obsidebit eam/
quoniam longe factus ẽ ab ea auxiliator eius.
Iam ad suam non aspicit defensionem. Iam tri
bulatio proxima est & non est qui adiuuet.
Iam in sepulcro latet protector solitus. Nõ cer
te exurget aduersus malignantes in eam. Id
circo clama in cilitio & plantu pia mater.

īduere uiduitatis ueſteſ tāto uiduata filio. Heu uaticinabūt pſeudo ꝓphete / & ꝓphetizabūt ui ſiones mēdaces & fraudulētas diuinatiões & ſe ductiões ſui cordis ī nobis / et certe nō erit qui re ſiſtat eis. Sicatus ē eim fons uite / et uena diſpa ruit aquarꝫ uiuētiū. Sꝫ et tu qd dices Rīme pa ter Damaſe? Vbi quē plus q̄ te dilligebat Hye ronimus? Vbi tui norma itineris: cōſiliator: do ctor: et ductor quo abiit tuus? Q ñ q̄ſo ſcribeſ ei ſine tuo ſum Hyeronime ꝯſcilio ueluti abſci ſum a corpore m̄brū. Scribe ſcribe queſo ne pi griteris ut ſi tua locorū diſtantia ꝑptata careo uiſione: ſaltē tua mihi adſit meōria frequēs tuiſ aſſiduis litteris gratioſis. Teſte deo in nullo ui uētium ut in te mee ſpei firmaui anchorā. Plo ra igitur plora / deducāt oculi tui lacrimas ꝑ diē et noctē q̄m defecit āchore tue ſpeī. Aruit ſcri bētis manus tanq̄ flos feni / iā nō erit tibi āplius eius memoria. Vox certe ſua dulcis et iocun da / que in fideliū auribus erat mel dulciſſimū ſiluit. Heu qualem amiſiſti conſciliatorem et adiutorē / certe ī multitudine cōſciliorū tuorum defeciſti. Non erit qui panē frāgat tibi uite. Ex tincta ē lucerna ī medio eccleſie micās ut non

nobis sed sibi luceat/nō mūdo sed celo splēdeat
Quid ergo dicā? cui cōquerar. Vnde hoc mi
hi ueīet auxiliū ut cōsoler? Certe ut ītueor a do
mino factū ē istud & imo sibi dicam: cur bone
Iesu tam uelociter a tui spōsa quā in cruce mo
riēs despōsasti: tātum abstulisti filiū ꝓtectorē
& cōtra hostes eius belligerū. forte uoluisti eū
tecum. Certe dn̄e nō ego egebas ut ipa. Bene q
dem ei subuenisti: sed nos orphanos reliqsti.
Nō cōqueror ꝗ aliud q̄ iustum & equū feceris
quoniā certe iam ipe merebat̃ finē īponere hu
ius uite laboribus & tecum esse. sed doleo ꝗ
tantū incurrerit damnū ecclesia eo abeunte: uti
nā eū redderes ut tuam regeret stabiliret & de
fenderet ecclesiā uelut prius. Quid bone do
mine eius deinceps fatient filii iacētes exurien
tes circūeuntes famelici ciuitatem ut canes nō
habentes qui eis panem fragant. Sunt oues er
rantes non habētes pastorem: discipuli sine do
ctore: ceci sine ductore. Heu pater pie Hyero
nime nostre sustētatiōis baculus ubi es? Quid
tuus fatiet currus sine te dulcis auriga? ubi cu
bas? Indica nobis. Cur es nunc terre socius q
in te nil uoluisti fore terrenū. Bethlē Bethlē

ciuitas iuda /que nō minorē de principibus ec clesie retines quid fecisti ? Redde nobis quē re tines patrem . Sed & tu terra quare audes reti nere homīem nō tuū qui nil gessit terrenū nil carnale . certe sua redoluit caro . Suspēde & tu theodore tua ī salicibus organa . Nō pius cesset fletus cū tui dilecti Hyeronimi recordaris quē amisisti . Tanta deniq; insit tibi doloris afectio q̄ta astitit dillectio . Tanta sit lamētatio q̄tum dā nū . Sed que posset mortaliū explicare lingua : q̄ta eo superstite aderat toli ecclesie utilitas q̄ta christianorū singulis salubritas : q̄tum certamē quātaq; hereticis destructio ac dispsio. Hic cer te oibus christicolis amabilis erat . & decorus ī uita sua . Et ideo ei⁹ recessu singulis flere licet nec ē qui se abscōdere uel excusare possit . Ne igitur noster nimis protrahat sermo ut breui ter cōcludam : que pro nostro damno dolorē attinent . Vtq; ex illo ꝓueniebat omnibus utili tas & exultatio explicari non pōt ita dolor & la mētatio . Cesset igitur dolor abeat tristia quib⁹ tñ nō possum⁹ attigere que uellem⁹ que nō so lū nullū adhibēt remediū dolori sȝ augēt . Si pa trē nostrū dilligimus eius letitia gaudeamus. Non uere diligit : qui sua tantum utilitate .

Idcirco & si pro ea q̄ nobis euenit iutilitas dole
mus & pro eis que recipit gaudia collectemur.
Adsit ergo nobis hodie causa magne letitie.
Cantet quibus nostrū nouum dn̄o canticum
sonoris iubilet uocibus mater ecclesia. In hym
nis & cōfessionibus plaudat hodie plebs catho
lica. Vndiq; iocūdentur christiani catholici: Ho
die certe obtinuit Hyeronimus qd' tāto estua
bat desiderio hodie deuictis hostibus securum
obtinet triūphum. Certe oībus expletis labo
ribus requiem possidet sine fine. Iaȝ nō esuriet
neq; sitiet amplius neq; cadet super eū sol / ne
q; ullus estus. Ablata ē ab oculis eius omnis
lacrima abiit enī luctus. Iam certe dolor sibi de
inceps nō erit. Iam certe mercedē habet ꝓ qua
toto sue uite tempore laborauit. Consolemur
ergo/demus magnificētiam deo nostro quoni
am pfecta sunt opa & omēs uie eius iuditia.
Confiteamur domino & collaudemus deū sal
uatorem nostrum quoniā nō dereliquit sāctū
suū sine adiutorio ī tribulatioībus que ī agone
hui⁹ uite miserrīe circūdederūt illū. Sȝ adiutor
& ꝓtector suus factus liberauit corpus suū a p
ditiōe a laqueo līgue inique & a labiis opantiuȝ
mēdatiū. et eū sublimiter collocauit infra patris

mãsiones: ubi ẽ oẽ gaudiũ oĩs suauitas oẽ quod desiderari põt. ubi felix & gloriosa ẽ refectio aĩarum post labores & erũpnas: ubi dulcis solemnitas angelorũ: ubi una societas & caritas oium ciuium supnorũ. Ibi certe neĩeꝫ timor aut dolor cõcutit. Ibi nulla penitus agnoscit angustia tribulatio aut aduersitas. Nulla ibi ĩfirmitas nomĩatur. Nemo enim de suo fraudat desiderio. Procul ibi distat mors. Nulla ibi prorsus pñtis glorie expectatur minoratio sed augumẽtũ. s. cũ oĩuꝫ erit uniuersal' resurrectio mortuoꝝ / ubi tũc corpus cuiꝰlibet btõrũ simul cũ aĩa p̃dictã gloriã / quã nũc sola possidet aĩa sine ĩtermĩabili possidebit: Quis aũt ãgelorũ uel homiũ q̃ta sit minor particula gaudiorũ & glorie que ibi sunt esset suffitiens enarrare? Quis ãt intellectus ad hoc ĩtelligẽdũ ydoneus? que nec oculus uidit nec auris audiuit nec in cor homis ascendit. Certe si hec q̃ta sint gaudia cõsideret terrena omĩa uiliora oĩ stercore apparebũt. Si hec temporalis uita uilis cõparet eã qlibet hoĩ nũ extinguere q̃ citius poterit ardescet ut illiꝰ ca pax efficiat. Hec uita caduca & momẽtanea respectu illius mors potius ẽ diceda. Oĩs mũdi fallax uana letitia põdꝰ amarissimũ & grauiꝰ sarcia

Hanc quippe sarcinam deponēs Hieronimus sanctissimus optimā illam ellegit /ptem que ab eo nullo tempore auferetur. Rogo gaudete & exultate cantate & psalite quia pater noster gloriosus nauī plenā celestib⁹ diuitiis eternisq; mercibus /iam concupito in littore collocauit Anchoram spei tranqlla iā in statione firmauit Iam certe brauium obtinet ꝓ quo ī agone hui⁹ seculi ab omībus se illicitis abstinendo cucurrit Iam uictor de hostibus suis triumphauit cum quibus. scuto timoris domini munitus uiri liter dimicauit. Iam denariū accepit pro quo tā to labore in uinea sancte ecclesie laborauit. Iaʒ talentum domino reddidit dupplicatum ꝓ cu ius mercede in gaudium domini meruit intro ire. Propter quod gaudēs gaudebo & cātabo dilecto patri meo cāticū nouum ut sit laus ei⁹ ī ecclesia sanctorum. Ecce dilectus pater meus abiit in ortū domini dei sui /ut comedat fructū pomoꝝ suorū. Ecce dilectus pater meus candi dus speciosissimus electus ex milibus in quo nulla ē macula pascitur inter lilia ī uinea domi ni sabaoth. Ecce flos cāpi & rosa nimio fragrās odore de orto nup ecclīe ī uiridariū ē dn̄i trās plātatus. Ecce cipssus ī celi altitudīeʒ se extollit.

Ad isulas longe diuulgetur nomē suum ut sit in eternū eius memoria in benedictione. Exultate igitur Christū patres & domini letamini & laudate quia decet laudare deū qui mirabilem se in suis declarat sanctis letetur orbis oīs Erubescant fallaces heretici & iā se noscāt ad nihilū deueisse. Certe nō ē mortuus ut existiant sui hostes. Sed certe uictor regnat in terra uiuētium. Iam certe eius refulget claritas p eterna palatia. Iam ueteribus depositis armis flagilibus noua induit ac ppetua hodie undiq; facta sit in populo xpiano letitia. Exultet pcipue sancta mater ecclesia cuius hodie gl'osus filius cultor amatō & ppugnator pcipuus omībus extirpatis hereticis dogmatibus cum suis fallacibus actoribus de agro fidei catholice/& doctrinis sacratissimis & prefulgidis signis ac pdigiis ut sol refulget inter agmina beatorū. Vale ergo Hyeronime gl'ose nostri semp faciens apud deum memoriam ut tua ualeamus piissima itercessione & in pnti ab oībus ptegi nociuis & in futuro gaudia que iam tu possides adipisci.

Explicit ep'la Eusebii & cetera.

Incipit epiſtola ſcī Auguſtini epī doctoris eximii ad Cyrillū yeroſolimitanū epiſcopū de laudib⁹ beati Hyeronimi doctoris eximii.

g Loriosſimi chriſtiane fidei athlete ſcē matris eccleſie lapidis angularis ī quo ad modum firmata cōſiſtit nūc uero in celeſti gloria ſideris radiātis olī Hyeronimi pſbiteri laudes uenerabil' pater Cyrille ſcilēdū ne putas aut lingua balbutientis pueri ut uirū pllutū labiis me fore locuturū reris. Verū ſi celi ennarrāt gloriā dei & oīa que fecit dn̄s eum in ſanctis ſuis laudant. Scilere debet rōnalis creatura a laude dei in rōnabili nō ſilente. Taceam aut loquar/cū ſi taceā lapidibus clamare iubetur. Certe loquar & nō tacebo totis nixib⁹ eximiū laudare Hyeronimum qui q̄uis indignus & inſuffitiēs laudator exiſtam. cū nō ſit pulcra ī ore peccatoris laus: tamen ab eiuſdē laudib⁹ minime ceſſabo. firmet itaq; manus ueſtra & lingua noſtra palato non īhereat quoniā certe magnus ē iſte uir ſanctiſſimus mirabilis & metuendus ſuper omnes qui in circuitu noſtro ſunt. Magnus certe in uite excelentiſſime ſanctitate magnus in ſapientie īefabilis pfunditate

magnus ī maioris nūc glorie q̄titate . mirabilis in prodigiis insuetis metuēdus ob sibi a domino traditā potestatē . Quam magnus itaq; sit iste gloriosissimus Hyeronimus ī sue uite excelētissime scītate nō patefaceret lingua mea cū pene cūctorū nō sufficeret mortaliū lingue ut eius excelētiam explicaret . liceat ergo dici alter hic Helias alter hic Samuel . alter hic Iohanes baptista uite excelētissime sanctitate . Helias & Iohānes heremite magnis ciborū & uestiū aspitatibus carnem macerauerūt . Nō minoris uite Hieronimus gloriosus heremita qui ꝑ quadrieniū ī heremo tantū ferarū socius extitit ut uenerabilis Eusebii eiusdem p̄dilectissimi discipuli littere quas pridie recepi plenius & meliꝰ fatebātur . Et ut me certius tu idē nosti uinū & siceram aliqualiter nō gustauit . Ab oī carnium & etiā pisciū esu : ita se abstinuit ꝙ uix ea noīare uolebat . Coctū quid nō nisi ī ultima egritudīe bis comedit . Cilicino sacco carnē suam ueluti ethiopis macerans desuper panno uilissimo se tegebat . Stratum aliū nisi terra; nūq̄ sciuit . Nō nisi fructibus aut herbarū foliis siue radicibus pastus in die post uesperas se orationibus prebens deīde usq; ad horam sextā noctis cōtinue

uigilabat .postmodū somno fessus ī terra dor
miēs usq; ad noctem mediā quiescebat . Qua q
dem cōtinue surgens hora lectionibus & scrip
turis sanctissimis quib⁹ tota radiat ecclesia uti
lapidibus p̄ciosis intentus usq; ad esus horam p
durabat Ita leuissima flebat uenialia peccata ut
quis eum extimasset hominē īteremisse . Ter ī
die cōtinue carnem suā diris uerberibus flagel
labat .ita ut ex eius corpore riuuli sanguinis ef
fluebant . Q uoniā uerbū otiosum aliquod ut
pestem maximā fugiebat . Sibi otium nullum
erat :semp aut sacris lectionibus aut scribendo
aut docēdo cūctos exercitabat . Q uid plura lo
quar? Si sanctorū omniū singulariter uitas per
quirerem/eo ut puto maiorem neminē inueni
rem . Sed quia supius samuelē noīauimus fuis
se hunc samuelē ostendamus . Hic certe ille sa
muel qui de uanis litterarū studiis uerberibus
euocatus sacre scripture ministerio deputatur
ī cuius uultus lumine diuina gratia influente
utriusq; testamēti lumen uidimus :ī cuius bra
chii fortitudine hereticorum pars maxima est
dispersa .hic certe gloria uirtutis nostre trāsfe
rens utrūq; testamētū ex hebreorum lingua ī

grecam pariter & latinā disponensq; ipm po
steris in eternum declarans enigmata & obscu
ra dubia & nodosa preparans offitiorum seriē
cunctis ecclesie ministris totam pene ecclesiam
hedificauit. Vnde bene magnus apparet in sa
piētie ineffabilis profunditate. Liberales autē
scientias ita perfecte sciuit ꝙ relatione omnium
nullus sibi similis adhuc apparet. de scripturis
uero sacris / uti multarū suarū epistolarū: quas
ad me dirrexit experientia didici equalem sibi
neminē unq̄ noui hebraicorum / grecorū cal
deorum psarum / & medorum arabicorum / &
pene omniū nationū linguas & litteras tanq̄ si
fuisset ī eisdem natus & educatus sciuit. Quid
plura dicam? Que Hyeronimus ignorauit in
natura nullus hominū unq̄ sciuit. Nō me ista
uenerabilis pater Cyrille existimes dicere ut
putem te Hyeronimi uitā & uirtutes pei⁹ me
scire cum socius sibi existeris multo tempore.
Sed testor deu; quoniā ob tā īeffabilis uiri san
ctitatem / si uoluissem tacere nō potuissē. Cōfi
teātur mirabilia & sanctitatē suā et ipi celi in q
bus magnus nūc maioris glorie q̄titate quā mlˀ
torū sanctoꝝ hitat sine fine. Nulli itaq; dubiū

ē infra patris mãsiões ipm̄ unam ex maioribuſ
& ſublimioribus ſedibus obtinere. Cũ enī hõ
ibidē ſecũdum opa ſua pmietur & iſte pfectio
ris pene uite extiterit clare patet ipm̄ unum de
maioribus & ſublimiorib⁹ celeſtis Hyeruſalē
ciuibus fore. Quod ut a nobis plenius & certi
us credatur ī mũdo pcũctis quoꝝ noſtra recor
datur etas ualde mirabilis apparet ꝓdigiis īſue
tis & miraculis infinitis quorũ mihi aliqua ue
nerabilis Euſebius ſuis litteris declarauit. De
ceteris uero prodigiis que quottidie ibidē mira
biliter fuerit ut cõtinue intelliga relatibus plu
rimorũ auidi⁹ paudire tibi ipī pater cariſſīe ſup
plico: ut mihi in breui uolumīe quecũq; poteriſ
uera & utilia miracula colecta q̄ citius facultas
aderit eiuſdem Hyeronimi ſanctiſſimi deuotio
ne trãſmittere nõ deneges. Sed ut merita Hye
ronimi ſanctiſſimi nõ lateant / quid erga me di
uinaa nnuente clemẽtia in ipo ſui obitus die ac
ciderit enarrabo.

Qũo apparuit ſancto Auguſtino epo.

e Odem nãq; die & hora quo exutus pu
tredinis & īmũdicie carnis toga Hyero
nimus ſanctiſſimus ueſtimētum ppetue īmor
talitatis ī extimabilis glorie et letitie: īduit dum

yponie in cellula mea quiescens auide cogitans
quales inessent animabus beatoꝝ qui cū Chri
sto gaudēt glorie /& letitiaꝝ q̄titas cupiēs inde
ex hac materia breuē componere tractatū. ꝑci
bus impulsus nostri seueri quondā uenerabil
Martini turonēsis epī discipuli / carta / calamo
pugilariq; ī manibus susceptis. breuē uellem
scribere epistolam sanctissimo Hyeronimo de
stinādaꝫ ut quiqd ex hoc sentiret r̄nderet. Scie
bam enī in tā difficili questione a nullo alio ui
uētium me posse doceri euidenti⁹cūq; iam scri
bens salutationis exordium Hyeronimo ꝑno
tarēt ineffabile subito lumē uestris īuisum tem
poribus nostris que minime linguis declaran
dum cū inefabili īauditaq; odoꝝ oīum fragran
tia cellulam ī qua stabam ītrauit. Hora iā com
pletorii. Quo a me uiso stupore admiratiōe q;
ꝯmotus cū & mēbrorum repente uirtutes ami
si. Nesciebam & enim tunc ꝙ detera mirabil
dei exaltasset seruū suū. notas faciēs ī popul uir
tutes suas. Nesciebā & enī ꝙ de⁹ antiq̄ misera
tionis seruū suū fidelē a carnis īmondiciis disso
luisset & tā sublimē ei ī celo sedē ꝑparasset. Ne
sciebā certe īuestigabiles uias dn̄i. nesciebā the
sauros infinite dei sapientie & sciētie. Secreta

& occulta dei iudicia non agnoscebã qm̃ quos
uult facit sua ĩeffabili sapiẽtia ad sui agnitionez
ueire. Quos autẽ uocat p̃destinat iustificat &
beatificat prout decreuit. Itaq; qa talẽ mei ocl'i
nũq̃ ꝓspexerãt lucẽ talem olphatus meus odo
rem nõ senserat. nõ tam nouus tã ĩauditis mi
ris obstupescebã inter hec autẽ meis ĩ me per
strepẽtibus cogitatioib⁹ quid hoc esset de luce
dicens uerba uox emicuit. Augustine Augu
stine. quid queris? putas ne breui ĩmittere ua
sculo mare totum? breui includere pugillo ter
rarũ orbem? celum firmare ne usitatos exerce
at motus? Que oculus nullus hominũ uidere
potuit tuus uidebit? Que auris nulla p sonũ
hausit audiet tua? Que cor humanũ nullate
nus ĩtellexit nec etiã cogitauit existmas te pos
se ĩtelligere? Infinite rei quis erit finis? Inmen
sa qua mẽsura metieris? potius totum mare ar
tissimo clauderetur uasculo: potius terraꝝ or
bem puulus teneret pugillus: potius a motu
cõtinuo celum desisteret: q̃ gaudiorũ & glorie
qbus beatorũ aĩe sine fine potiũtur minorẽ ĩtel
ligeres pꝛiculam. nisi uti ego expiẽtia docereris
Discurre adhuc breue tp̃is spatium. impossi
bilia facere ne coneris. donec impleat uite tue

cursus .Hic nõ queras que nõ alibi / nisi quo tam feliciter propo iueniri possunt .Hic satage talia exercere opa / ut postmodũ ibi que hic ali qualiter ĩtelligere cupis totaliter ĩ eternũ habeas Inde qui ĩtrant nullatenus exeunt . Ad hoc er go pauore stupẽs admiratione tam ĩuisa pene amẽs omni quasi uigore carẽs hiis uerbis aliq̃ lem summens audatiã / tremẽbũda uoce dixi fas ũt mihi foret qui tam felix tã gloriosus tam honorificus ad illa ꝓperans gaudia / qui tã dul tia eloquia guturi meo faris nõ ambigere . At ille: nomẽ inquit meũ queris? Hyeronimi illi⁹ presbiteri cui trãsmittẽdam iam epl'am scribẽs ĩcepisti sum aĩa que hac ĩ hora in bethleẽ iuda carnis onere deposito xp̃o oĩq; celesti comitata cohorte oĩ decorata pulcritudĩe omĩ illustrata splendore induta ĩmortalitatis uestimẽto deau rato circũ amicta omniũ bonorũ & gadiorũ ua rietate terrenoꝝ oĩum triũphatris oĩ diademate coronata & oĩ beatitudine & felicitate uallata tã gloriose tamq; inefabiliter ꝑgo ad regna celorũ sine fine mãsura. Nullũ & enĩ deĩceps expecto glorie defectum sed augumẽtum qñ iteruz cor pori iũgar glorificando & nõ morituro sed glo riam quã sola nũc habeo hituro ĩ illa .s. uniuer

ſe carnis reſurectionis die. Tum ego amplius
aĩ ĩ me colectis uiribus p̄ gaudio a lacrimis non
ceſſans ſic rn̄di. Vtinã uirorũ eximie tui merer
fieri pediſecus. Sed queſo tui ſeruuli q̄q̄ uiliſſi
mi quē dilexiſti ĩ mũdo nimia caritatis affectio
ne recorderis ut tuis ĩteruētionibus a peccatis
emunder: tua gubernatione recto calle & ĩoffē
ſo pede ꝓcedam tuis deffenſionibus aſſiduis
ab ĩnimicis mihi quottidie ĩſidiantibus ꝓtegar
tuoqꝫ ſancto ductu ſalutis attigam portum. pla
ceret ũt uoluntati tue aliqua mihi ĩterroganti
rn̄dere. At illa quod optas dicito me oĩ tue uo
luntati rn̄ſuram ſciens. Vellem inq̄ intelligere
utrũ btõrum aĩe quedam uelle poſſint q̄ obti
nere nequeant. At illa. unum Auguſtine no
ueris ꝙ ſanctorũ aĩe / ita in illa eterna gloria in
deo ſunt ſolidate & firmate ꝙ nulla ſibi ĩeſt alia
uolũtas niſi dei quo nil uelle aliud poſſunt niſi
que deus uult. Ideo que uolunt obtinere poſ
ſunt. Et enim quecũqꝫ uolunt deus & uult &
adimplet. Nemo quippe noſtrum ſuis frauda
tur deſideriis quia nil preter deum aliquis no
ſtrum optat. Q m̄ uero ſemꝑ ut uolumꝰ deũ
hēmus. nr̄ã ſemꝑ deſideria ſũt pleiſſīe adipleta

Lõga qdem pater cariſſime Cyrille uerborum texeret̃ ſeries ſi omĩa que mihi gl'oſa illa aĩa p ſcrutanti patefecit ſcriberẽ ĩ hac breuitatis ep'la Spero enĩ q̃ Bethleẽ ad tãtas reliqas uiſitandũ pmittente deo ueniam .nõ poſt multos ãnorũ circulos ubi tũc que audiui & ĩ ſcriptis traddidi uidebis pſpicaciter pluribus itaq; horis glorioſi ſſima illa aĩa ibidem mecũ manẽs trinitatis ſan ctiſſime unitatem .& unitatis trinitatem :filii a patre gnãtionẽ .ſpũſcĩ a patre & a filio ,pceſſio nẽ .Angelicas yerarchias & ordínes eorũdem beatorũ ſpirituũ miniſteria & etiã beatarũ aĩarũ felitia gaudia & alia utilia & grauia humanis in tellectibus q̃ ſubtiliter q̃ euidẽter q̃ mirabiliter & delectabiliter mihi patefecit auido ſi omniu; hominũ linguis loquerer nõ explicarẽ ſermõe Deinde a meis oculis lux illa diſparuit ſed mľ tis poſtmodum diebus ineffabilis odorũ ſua uitas remanſit .Quam mirabilis ergo iſte eſt faciẽs tot mirabilia & tot & tãta hoĩb⁹ ĩſueta ,pdi gia .Ad ipm ergo ore noſtro clamem⁹ et exiſte mus demusq; gl'iã laudi ei⁹ qm̃ certe dign⁹ ẽ oĩ laude.nec ſumus ſuffitiẽtes eũ laudare.ĩtroiuit n.ĩ domũ dñi cãdid⁹ & pulcherrim⁹ ubi ſine du

bio de ſublimioribuſ & p̄clariorib⁹ ſedē obtinet
Quod ut iteꝝ clarius ueritatis lumē pateat plu
ribus teſtibus q̄ uno /ceuſui quid ſupradictus
noſter ſeuerus uir doctrina & ſapīa polens cū
tribus aliis ī ip̄o die & hora obitus Hyeronimi
ī turonēſi ciuitate uiderit mee addere uiſioni.
De quo q̄de₃ mihi ſolūmodo ip̄e met pridie ad
me ueniēs fuit teſtis. Volens itaq₃ deus ut tam
ſublimis & cūctorum uiuētium excelentiſſima
gloria nō lateret nec illi quos ſāctitatis illius de
lectabat ſequi ueſtigia habituru₃ p̄mium igno
rantes aliquando a ſanctitatis deuiarent trami
te, aut etiam ſibi tot & tanta elargiri cernētes p̄
mia illi⁹ ſanctitatis & uirtutis īhererēt ueſtigiis
Minuit enī laborē ponderis p̄miorum ſpes die
& hora qua idem glorioſus Hyeronimus felici
ter expirauit elargiēdam ſibi gloriā ſuero & tri
bus aliis cū eo ſtantibus taliter declarauit.

Q ūo apparuit ſeuero & tribus aliis.

h Ora completorii die illa ī domo ſua ſeue
rus cum trib⁹ uiris catholicis quoꝝ duo
monaſterii quōdam uenerabilis martini erant
monaci in diuinis de gens loqutionibus in celo

in ethere :terraqȝ cantuum ſuauiſſimoꝝ ĩ audi
torũ ieffabilium et incredibilium ĩfinitas repen
te audiuit uoces : et organorum tĩpanoꝝ et pſal
teriorũ et totius ſimphonie et inſtrumẽtorũ ſo
nos quibus celum et terra et oĩa ut ſibi uideba
tur undiqȝ reſonabãt : quorũ ſuauitatibus eoꝝ
aĩe pene a corporibus exalabant / Stupefacti
ilico omẽs illi eleuantes oculos ĩ celum :totum
eterem et oĩa que eorum continent̃ ambitu / q̃
dam uiderunt lucem ſepties ſolis luce preclari
orem clareſcere / ex qua omniũ odorum aro
mata erumpebant . Hec illi tam miranda cernẽ
tes deũ exorarũt precibus ut eos cur talia fierẽt
nõ lateret . Quibus uox de celo ueniens ita di
xit . Nulla uos moueat admiratio nil uobis ui
deatur mirabile ſi talia uidetis et auditis . Hodie
enĩ rex regũ et dominus dñantium Chriſtus
dominus exunti de hoc neq̃ ſeculo anime glo
rioſiſſimi Hyeronimi preſbiteri ĩ bethelem iu
de cõmorantis totus feſtiuus obuiam uenit ut
eam preceteris tanto honorificentius tanto ex
celentius et ſublimius ad ſua introducat regna
quanto preceteris ſanctioris et ſublimioris
uite meritis fulget . Hodie omnium

angelorum ordines exultantes et talibus uocibus alternatim cōcinentes suum sociātur dnm. Ho die oīum patriarcharū & ꝓphetarū cetus. hodie apostolorū & discipulorū chorus. hodie omēs sancti martires. hodie cōfessores. hodie gloria dei genitrix sanctis omibus cōmitata uirginibꝰ hodie btōrum oīum aīe letabūde & festine suo occurrunt cōpatriote & ciui. hiis auditis uox si luit. sed tamē & lux & cantus & odorū suaui tas p horam postmodū cessauerunt. Itaqꝫ liqui do patet ipm de sublimior & maioribus ciuibꝰ fore: quo & mirabilis & magnus est. & etiam metuendus pene sup omēs sanctos ob sibi tra ditam potestatem. Nulli sit qdem dubiū / ita p ceteris q̄ uult posse ipm asseq sicut p̄ceteris sua Voluntas diuine magis coheret. Nullus uero me tante audatie putet ut fatear ipm Iohanne baptista quo testāte ipo saluatore nullus maior surrexit. petro & paulo & ceteris duodecī apl'is qui ab ipo Christo electi & sāctificati sunt psta re gloria. Sed tamen & si prohibeat ratio illis maiorem obtinere gloriam ī celi regno aliquē audere dicere: tamen nullas rationes uideo cur sit nephas dicere equalem illis in gloria

Hyeronimũ fore dũmodo illis ĩ uite sanctitate
discors non fuerit cũ nõ sit personarũ acceptor
deus / sed singulorum merita decernens & red
dens unicuiq; quod meruit. Ast sicuiq̃ uidea
tur minorem Iohanne & apl'is gloriam Hye
ronimũ obtinere parum uideat̃ minorem ip̃m
obtinere cũ & si illius sanctitatis merita illius la
boris grauia illius scripture & uerissime trãsla
tionis utriusq; testamenti offitiorũq; ordinatio
nis fructus: nõ solum p̃ntibus sed etiam futu
ris p̃spitaciter cernat. Paulo minus fore ip̃m ab
eisdem in gloria discordem: ut uerũ testor eũ
puto iudicabit. Porro ne aliquibus deridendi
laqueũ iniere. uidear dũ Iohanni & apl'is in san
ctitate & gl'ia equalẽ esse Hyeronimũ sanctissĩ
mum fateor. unũ q̄ expletis nũdum diebus
quattuor ĩ uisione uidi ennarrabo / ut ueritas
nõ lateat. & ne quis me has laudes retexere cre
dat uel amore carnali quo homo a ueritatis co
gnitione maxime deuiat uel uesane mentis ĩpi
tia uel alia quacũq; causa. Sed me hec nõ ãbigat
ab hoĩe ĩtellexisse: s; p reuelationẽ quã deus oĩ
potẽs q suos exaltat scõs & exaltãdo magnificat
q̃rta p̃eũte nocte mihi auide cogitãti q̃d laudis

qd ue debite reuerētie & magnificētie Hyero
nimi ī breui retexerem epl'a demōstrauit hoc
modo.

Quō apparuerūt sanctus Iohānes baptista &
sanctus Hyeronimus sancto Augustino.

d Vm itaq; ut dixi disponēs hanc tibi epl'a;
scribere cogitarē aptā laudis materiā iue
nire: hora adueniēte noctis media: me somnus
oppssit. Et ecce maxima mihi affuit angeloru;
multitudo. inter quos fulgentes plus īfinito so
le duo erant uiri ita similes & uniformes ut
nulla ī eis uideretur differētia: qua alter ab al
tero differre posset: nisi quod tria serta alter fe
rebat in capite ex auro & lapidibus pciosis: al
ter uero duo: Hi candidissimis induti collobiis
undiq; auro & gemmis cōtextis: tāte erant pl
critudinis ut non ualeret quispiam ymagina
ri. Accedentes itaq; illi ambo prope me: sub si
lentio paulisp steterūt. Deinde ille qui tria fere
bat serta hiis me uerbis fuit allocutus. Cogi
tas Augustine quid debeas laudis de Hye
ronimi ueritate dicere? Et certe diu cogitās
nundum nosti? sed huc ambo uenimus ut
eius tibi gloriam īdicemus. Hic certe? meus

ſocius quem uides Hyeronimus ipẽ ẽ qui ſicut equalis mihi in uita & ſanctitate fuit ita ꝑ omĩa in gloria equalis ẽ. Et que poſſum & ipẽ põt & que uolo & ipẽ uult / & ſicut deum uideo & ipẽ uidet & cognoſcit & ĩtelligit in quo oĩs no ſtra & ſcõꝝ oium cõſiſtit beatitudo et gloria: nec habet maiorem uel minorẽ gloriã alter alte ro ſanctoꝝ: niſi q̃tum magis et minus diuinam contemplatur ſpẽm ſiue cognoſcit Sertũ uero tertiũ ꝙ plus illo fero aureola martirii ẽ quo ui ta finiui corporis. Qui et ſi ĩ mũdo ob labores pnĩas: erumpnias: afflictiones: uerbera: cõtu melias et hominũ obprobria: et deriſiones et ce tera ualde grauia que ita pacifice ꝑtulit ita gau denter ꝑꝑ deum ut in ĩfirmitatibus exultaret uerus martir extiterit et ꝑmia martirii nõ ami ſerit: tamẽ quia gladio uitã nõ finiuit: aureolã que in ſignũ datur martirii: talis nõ habet. Ser ta uero duo alia que habemus aureole ſunt / q̃ ſolis uirginibus et doctoribus dant̃: ut ab aliis diſcernãtur. Ad hec ut mihi uidebat̃ reſpñdi. Quis enĩ es dñe mi? Et ille Iohannes ĩquit bap tiſta ſum qui huc ad te deſcendi ut nũtiareꝫ tibi Hyeronimi gloriam quatenus ipãm gentibus nũcies. Hoc enĩ noueris quia honor et reuerẽ

tia que singulis sanctorū exhibet͛ ceteris oībus
exhibetur. Nec putes ꝙ ī celo sit aliq̄ īuidia ut ī
mūdo. sicut eiꝫ ī mūdo q̄libet hoīuꝫ ceteris p̄esse
magis uellet q̄ subesse. ita ī celo pp caritatē īefa
bilē q̄ se īuicē dilligūt beate aīe / quilibet sanctoꝝ
ita alterius gloria gaudet sicut sua / qn etiā uel
let quisqꝫ ut quisqꝫ minor sibi esset equal' & pe
ne maior / quia eius gloria esset sua. Ita minor
maioris gloria gaudet sicuti eam haberet. Nec
uellet eam habere ut ille non haberet. ymo po
tius de sua si fas esset in partiret. Vnde gloria
singulorū est gloria cūctorum: & gloria cūcto
rum est singulorum. hiis dictis societas omīs
illa discessit. Expergefactus itaqꝫ a somno: tan
tos ī me sensi caritatis ardores q̄tos ī me ūq̄ sen
seram nō deinceps nullatenus aliqualis in me
uel īuidie uel superbie siue arogantie fuit ap
petitus uel cogitatio. Testis est enim deus qui
omīa anteq̄ fiant nouit. ꝙ deinde tantus in me
extitit caritatis feruor ꝙ plus alieno bono gau
deo q̄ meo: plus affecto omnibus subesse quā
p̄esse. Hec id circo dixerim: non ut laudis' ac
quiram famam: sed ut hec quis non putet ua
na fuisse somnia quibus sepe deluditur mens

nostra . Sepe & enim deus abscondita & maxima reserat per somnia. Magnificemus ergo dominũ in sancto suo magnificemus oꝑa sua quoniam ꝑfecta sunt nec est in eis iniq̃tas . Sanctũ dñi Hyeronimũ ꝓpter dominũ cũ quo regnat secure magnificemus : quoniã in uita sua magnifice fecit ĩ morte sua magnifica recepit . Quapropter magnus est ĩ medio nostri & sanctus & excelsus in uite excelentissime sanctitate. Magnus sanctus & excelsus in sapiẽtie ĩefabilis ꝓfunditate . Magnus sanctus & ꝑexcelsus ĩ maioris nũc glorie q̃titate. Mirabilis laudabilis & gloriosus in ꝓdigiis ĩ uisis ĩ auditis & insuetis Metuendus & colẽdus & uenerãdus ob sibi a domino traditam potestatẽ : honorem & gloriam sempiternam . Magnificẽtius ergo obsecro eum : nec taceamus quoniam maior ẽ omĩ laude. Notas fatiamus ĩ populis glorie sue laudes . nõ miretur homo si quem deus magnificauit & exultauit laudamus . Non hominez pigeat uenerari & collere quẽ deus coluit & ueneratus est . Non putet quispiam Iohanni & apostolis in gloria & sanctitate equando Hyeronimum : Iohanni & apostolis exercere iniuriam

quoniā ip̄m illis prestare & gloria & sanctitate si possēt optarent. gloria eius & beatitudo eius eorum est et gloria et beatitudo eorum est sua honor laus & reuerētia a nobis exhibita Hyeronimo eorum singulis exhibet̄ . Si ergo cupis Iohannem baptistam & apostolos uene rari simul uenerare illum quoniā ip̄is per om nia ē equalis. Secure ergo omni depulsa formi dine Iohāni baptiste Hyeronimum equalē & nō maiorē . quo nullus surrexit maior. oī deuo tione & reuerētia fateamur quoniā si minorez facimus Iohānis glorie derogamus : & magis iniurias exercemus q̄ laudes huius mei impiti sermonis opus : q̄q̄ īsuffitienter q̄q̄ nihil tamē & deuote & reuerenter expletum . ad te uene rabilis pater puro corde & magna animi deuo tione dirrigo/ supplicans : ut ingenioli mei uer bula que de mee īperitie pauperie ī laudes exi mii Hyeronimi obtuli : nō deridendo sed cari tate debita tollerādo legas . Et que minus debi to dixi ad tanti laudes uiri : et mee īputes impe ritie : et epistole breuitati et eius laudū īmense īmensitati . Quoniā certe si omniū mortalium lingue solum eius laudes promerēt minus de

bito satis esset. Mei peccatoris uenerabilis pater esto memor. ut dum in illo steteris loco quo illud sacrū eximii hyeronimi cadauer quiescit eius me interuentionibus recomendes. Quoniam nulli dubium est quod ea que optat idē hyeronimus potest continuo obtinere. Non enim suo aliqualiter fraudatur desiderio.

Explicit epistola sancti augustini de laudibus beati Hyeronimi.

Incipit epistola Cyrilli Ierosolimitani ad beatū Augustinum epm̄ de miraculis beati Hyeronimi doctoris eximii.

u Enerabili uiro epoꝝ eximio Augustino yponēli p̄suli Cyrillus Herosolimitan⁹ pontifex & oīum infimus sacerdotum. Illius se qui uestigia cuius ī terris scitate radiare nō cessat. Illius. s. Hyeronimi gloriosi cuius memoria in benedictione in seculum seculi. Qui & q̄tus sit & tu similiter bene nosti eius usus maxime eloquiis & doctrinis de quo me uelle disere re cum sim in toto reprobus & dignus q̄ reputo audatiam. Sed tamen quia tua me cogit di

lectio ut tibi aliqua scribam de ꝓdigiis hoībus insuetis que ꝑ illum ī diebus nostris fecit domi nus :ut eū celebrem ī mūdo faceret:& ↄctis ho minibus gloriosum .tantū tuis cōfisus orōnibꝰ opus agrediar & breuiloquio ꝑstringā de mul tis pauca .Gloriosum huiꝰ uiri obitum uisionē qꝫ meā & mirifica tūc tꝑris pacta te nosce non ā bigo .Nam uir utiqꝫ reuerēdus & memorie ob liuioni nō adde Eusebius nobilis cremonēsis eius discipulus ī quo magistri refulsit sanctitas & doctrina cuius sapiētiam probitatem & excel lentiā nō ignoras . Qui post biēniū a nostre mortalitatis miseria ereptus suū ꝑdilectissimū magistrum Hyeronimū in celi pria estꝰ sequu tus ut nobis eius indicant crebra miracula de q bus etiam inferius aliqualiter ꝑtractabo . Re uerendo patri Damaso portuēsi epō & theodo ro romanoꝝ senatori eius fratri.Seuero probis simo uiro eustochio sanctissime mulieri & tibi & multis aliis quos sigilatim noīari nō eget:tūc temporis per suas litteras totius eius obitus se riem ītimauit . Vnde amplius ea que nosti reī terare foret supfluum & dicendorum impedi mētum .Hiis ergo ōmisis ad eiusdem que non

cessant continue clarere miracula noster se stil lus uertat / ut tua poscit deuocio & primo ab Eusebio uiro sanctissimo eiusdem Hyeronimi sanctissimi discipulo sumat exordium.

p Ost obitū gloriosi Hyeronimi quedam heresis inter grecos secta surrexit que ad latinos usq; deuenit q̄ suis nephādis nitebatur rōnibus ꝓbare : q aīe btōꝝ usq; ad uniuersal' iuditii diē in quo corporibus erāt iteꝝ cōiungē de uisione & cognitione diuina ī quo tota cōsi stit beatitudo sanctorū priuabat᷑. Et damnato rū aīe similiter usq; ad diē illum nullis cruciabā t᷑ penis. Quoꝝ ratio talis erat. sicut aīa cum corpore meruit uel peccauit ita cum corpore p̄ mia recipit siue penas. Asserebāt etiā illius se cte nequissimi nullum fore purgatorii locum: in quo aīe que nudum de suis peccatis ī mūdo plena egissent penitentiā purgarēt᷑. Qua qui dem secta pestifera crebrescente tantus in nos dolor irruit ut nos āplius pigeret uiuere. Quo meis cunctis suffraganeis: episcopis & alii uiris catholicis cōuocatis : eis ieiunia & orationes in dixi : ut suam sic agitari fidem diuina nō ꝑmit

teret bonitas. Mira res & forte huic similis nũ quã. Tribus expletis diebus ieiuniorũ & orationum subseq̃nti nocte gloriosus Hyeronim⁹ suo p̃dilectissimo filio Eusebio orationibus incumbenti manifeste apparens: benignaq; eũ allocutione confortans ei dixit. in hac secta pestifera minime formidare: cum sibi finis iam ĩponendus erit. Quem Eusebius nimio fulgẽtem splendore: ita ut in eum oculus humanus aspicere nõ ualeret fuisset ĩtuitus q̃si de graui somno euigilans p̃gaudio dulces p oculos fundens lacrimas: ita ut pene uocem formare posset quãtum poterat clamare cepit. Pater meus Hyeronim⁹ es? pater meus Hyeronimus es? Et pluries reiterans ait. Quare meã societatẽ spernis? certe teneam te nec dimittam: nec sine tuo quẽ dilexisti filio gradieris. Ad quem gloriosus Hyeronimus. nõ te fili dilectissime deseram. Confortare uigesimo namq; die me sequeris & simul in gaudio permanebimus sine fine. Sed hec Cirillo cunctisq; fratribus nũtia: ut die crastina iuxta presepe domini ubi meũ quiescit corpus / omnes in unum coueniant: tam catholici quam etiam illius secte uiri. Et tu

triū hominum qui in hac sunt urbe hac nocte defuncti cadauera ĩhumata in locū in quo meum est humatum corpus facies deportari : sup quibus saccum quo utebar ponens : statim pristine uite redditi : hanc radicitus heresim extirpabunt. Cui uale dicens gloriosus Hyeronimus disparuit. Mane autem facto ad me qui bethleē tunc eram uenerabilis Eusebius ueniens cuncta q̄ uidera ennarrauit. Quo ĩmensas gratias creatori agens & Hyeronimo glorioso omĩbus in quo pro nobis de ĩtemerata uirgine saluator natus est: & ubi etiam sãctissimū Hyeronimi cadauer humatum ē congregatis predictorum defunctorꝝ cadauera deferri fecit. O mira erga homĩes dei miseratio & dispensatio quot modis in se sperantes scit iuuare. quãtisq; & quot honoribus suos exaltat sanctos. fiebat ĩterea ab illius secte cultoribus derisio: credentibus ꝗ foret exinanita manus domini. Letetur itaque omnium fidelium cetus & deo in uoce exultationis. psallant. quoniã suscepimus misericordiam domini in medio templi sui. Accedens namq; uir uenerabilis Eusebius ad singulorū cadauera : flexis genibus maĩbusq; in celū

extensis cunctis audientibus sic orauit. Deus
cui nihil est impossibile nil graue in uicte forti
tudinis & uirtutis qui facis mirabilia magna so
lus:& nullum in te sperātium spernis:nūc pre
ces tuorum exaudi fidelium:& ut tua quā de
disti fides ītemerata īuiolataq; p secula maneat
ac etiam ut hoꝝ error appareat: per merita &
intercessionem gloriosi tui dillecti Hyeronimi
introduc in hec cadauera animas quas de ipis e
gredi uoluisti. Qua quidē oratione finita: sin
gulū sacco quo quidē supra carnem gloriosus
Hyeronmus utebatur tangēs cadauer: protinꝰ
in eū uite spiritum introduxit. Qui omēs ho
mines aptis oculis oībusq; uite signis ōnsis. sūt
pfecte resuscitati & cepunt aīarū beataꝝ gloriā
& peccatorū penas: tā purgatorii q̄ inferni cla
ra uoce oībus ītimare. nā mihi ut postmodū ī
terrogāti dixerūt beatus Hieronimus eos cōdu
xerat secū in paradisū purgatoriū & īfernū: ut
q̄ ibi agebāt̄ patefacerēt uniuersis. Sibiq; dixe
rat qꝓ ad corpora reddirēt:& de ꝑpetratis pecca
tis agerēt penitētiā qa eo & hora qua uenerabil
eusebiꝰ migraturus erat & ipi morituri erant ac
etiam si bene agerent cū eo gloriam adepturi.

Quod & factum est ut inferius declarabo.
Hiis igitur pactis: multitudo maxima populorum
tam fidelium quam etiam illius secte defensorum
qui ad tam grande concurrerant spectaculum
tam certum erroris indicium /& ueritatis experi
mentum nec non & beati Hieronimi merita e
gregia cernens magnis uocibus laudes immensas
referunt creatori: qui suos in se sperantes non
deserit. Et sic Augustine carissime: pius domi
nus nauiculam sue fidei sacratissime in huius
mundi mari eructantibus malorum hominum
fluctibus agitari permittit sed minime naufra
gari. Quo quidem forti esto animo queso:
uiriliter age: non formides contra fidei perse
cutores: magnanimus dimicare sub umbra ala
rum tanti pii patris que suorum fidelium preces
ineficaces non sinit. dummodo tota spe & puro fi
ant animo. Non enim aliter neque utinam no
stre in exaudiri preces nisi cum in deo nostra
non perfecte spes consistit: uel quia petimus non
petenda. Ad ipsum ergo deum non tantum ore
sed toto corde clamemus dum affligimur: &
ipse qui dominatur in uirtute sua: & nos quot
tidie oculo respicit pietatis: non permittet

nos temptari ſupra id quod poſſumus. Sed ne nimis deuius a propoſito meo gradiar: ad incepta reddeam & uenerabilis Euſebii obituꝫ narrans prīo & uirorū illorū triū ſimiliter quos reſuſcitatos noſti migrationem ſcribens: quia eadem ſunt hora & die: quo Euſebius de hui⁹ mūdi ualle miſerie exēpti. aliqua Hyeronimi miracula de multis introducām.

Valde orribile de uiſione demonū.

a Duenīēte autem die quo uenerabilis ēu ſebius a beato Hyeronimo ī uiſione qua ſupra fa tus ſum ſe migrare ſcierat die tertio p̄eunte langore febrium concuſſus ualido: ſe ſuper terrā: magiſtri nō īmemor: nudum deferri fecit a fratribus. Et ſingulum oſculans fratrū benigna eos conſolatione confortauit: & ut in ſancto manerēt propoſito admonuit. Deinde ſaccum quo glorioſus induebat̄ Hyeronim⁹ deferri fecit & ſupra ſe poni iuſſit: Ordinauit qꝫ ſe nudum magiſtri inſtar glorioſi: extra eccleſiā ī qua iacebat ſanctū Hyeronimi cadauer ſepeliri. poſt hec cōīone ſacratiſſī corporiſ xp̄i ſe

munies: se dño & btõ Hyeronimo comẽdauit. Et per triduum locutione: corporali uisiõe priuatus circũ astantibus alternatĩ fratribus psalteriũ passiones domini & alia sacra cõtinue legentibus: iacuit. Durũ quippe & cũctis ĩ mũdo degẽtibus formidabile ẽ hoc quod narro. Die ãt quo moriturus erat p duas horas ãte beate aĩe exitum uenerabilis Eusebius tam terribiles cepit actus pagere: q circunstantes monachi pauore pterriti uelud amentes ĩ terra iacebãt. Nã quandoq; transuersis oculis: manibusq; simł iunctis: facie terribili: uoceq; dira: quasi sedẽs clamabat. Non faciã. nõ fatiam. mẽtiris. mẽtiris. Post hec ad terram reddiẽs faciem suam firmabat in terra quantum poterat clamans adiuuate me fratres ne perea;. Quod monachi uidentes lacrimantes & tremẽtes eum interrogauere: Quid habes pater? Ad quos ille. Non uidetis demonũ agmina que me debellare cupiunt. Et illi. Quid te facturum uolebant cum dicebas nõ faciam? Et ille. Conantur namq; ut diuini nominis blassemus inueniar. & ideo hoc me non facere clamabam. Tunc illi. Quare pater faciem abscondebas in terra?

Et ille. Ne eorũ aſpectu cernerem . qui tam turpis & horribilis ẽ: qui omẽs pene que ĩ mũ do ſunt reſpectu eius nihil ſunt. Inter hec uer ba actus priores reiterans: ſi ad extremã horã uſq; uenit. Fratres autem qui aſtabant pauo re & dolore pterriti uelut mortui aſtabãt qd fa cere neſcientes. Glorioſus deus in ſanctis ſuis mirabilis ĩ maieſtate ſua benign⁹ & ſe timẽtib⁹ miſericors: ſanctos ſuos non derelinquit in tẽ pore neceſitatis. Ad extremam namq; horam uenerabili euſebio pueniẽti glorioſus hyeroni mus apparuit. eũ benigne confortans. Cuius aduentu omnis illa demonum turba quaſi in finita eius timore perterrita ab eo uelut fum⁹ euanuit ut plures teſtant̃ monachi qui ꝓpriis oculis diſpenſatione diuina ſe hoc uidiſſe dicũt. Sed hoc magis approbatur. Nam omnes circũ ſtantes has & euſebio audierunt uoces. Vnde uenis pater? quare tantum moratus es? Queſo filium tuum ne relinquas. Cui ſubito conctis audientibus alia uox reſpondit. Expecta fili ne formides: quia te non deſererem quem tantũ diligo Qua audita uoce breui inde decurſa mo rula uenerabilis Euſebius expirauit.

Qua quidē hora et illi tres qui resuscitati sunt expirauerūt et ut puto cum Eusebio ad eterna gaudia puenerunt. Nam per oēs illos uiginti dies quibus postq̄ ut nosti resuscitati sunt/se ī tantam penitētiā tradiderūt/ꝙ sine dubio eterna beatitudine potiūtur.

De tribus mortuis resuscitatis.

s Ilentio p̄tereūdum nequaq̄ puto que ab eisdem tribus uiris p illos dies quibus uixerūt didici/toto hoc tempore cōtinue cum aliquo eorū secreta uite illius quā post hāc breuē et momētaneam expectamus rimari cupiēs/a tertia/diem ducebā ad uesperam. Sed quāuis multa ab eisdem didicerī tamē ad pn̄s breuitatis causa quedam solū refferam cetera uero dicturus alias ōmitam. Quadam uice ad unuz eorū me iuisse contigit. Quem dire lacrimantem nec meis uerbis cōsolationem aliquam admittentē comperiens tanti fletus causam ab eo dē cepi pquirere. Qui pluries de hoc a me iter rogatus/nec tamē ad īterorgata rn̄des: tandem

meis coactus importuinitatibus ſic reſpondit.
Si que pridie ſum expertus non ignorareſ tibi
ſemp ī eſſet cauſa fletus. Ad quem ego. Que
ſo ut me uidiſti ediſſeras. Tunc ille pauliſp ta
cens inquit. Quales credis penas & tormenta
nō ſolum dampnatis: ſed etiam in purgatorio
exiſtentibus ꝑparari? ad quē ego. De incertis
que uera pōt proferri ſententia? Vt enim pu
to noſtris quibus affligimur penis equari non
poſſunt. Ad quod ille Si omēs que in mūdo
cogitari poſſunt pene: tormēta & afflictiones
minori que illic habetur pene cōparētur. Om
nes que hic uidentur pene & tormenta ſolatia
erunt mallet enim quilibet uiuētium ſi illas ex
pientia noſcet penas / uſq; ad finē mundi omī
bus hiis ſimul ſine remedio cruciari penis quaſ
omnes homīes ab adam hucuſq; ſigilatim ꝑtule
rūt: q̄ uno die in īferno ſiue purgatorio mino
ri que illuc habetur pena torqueri. Et ideo ſi ca
uſam mei interrogas fletus / timor penarum
eſt que peccatoribus iuſte dantur. Scio namq;
erga deum meum peccaſſe & ipm iuſtum fore
nō dubito. Qua de re non mireris ſi plango
cum potius ſi non plangerē admirari deberes.

Sed potius admirare / quare homĩes qui se mo
ri non dubitant / saltem aliorũ expimento tanta
hic securitate uiuũt / nec tantas cogitãt euadere
penas. Ad hoc dolore tactus ĩtrinseco ita ut uix
uerba formare possem : dixi : heu quid audio
sed queso in quo differunt tormenta ĩfernalia
ab hiis que sunt ĩ purgatorio dicas. Et ille nihil
inter se differũt quia cedẽ sunt magnitudĩe pe
ne purgatorii & ĩferni. Sed unũ est quo differ
re possunt / quia ĩfernales finẽ nõ expectant: sꝫ
augumẽtum. s. in iudicii uniuersalis die : quan
do corpora ibidem cruciabũtur cum aĩabus. &
purgatorii sunt cum fine. Nã post expletã pe
nitẽtiam : inde exẽti gaudiis beatissimis perfru
entur. Ad hec ego. Sunt omibus in puagato
rio existentibus equalia tormẽta : uel diuersa?
Ad hec ille. Diuersa qdem. aliquibus maiora
aliquibus ue leuiora. iuxta magnitudinem pec
catorum. Nam in pria etiam beatorũ oĩs aĩe
gloriose diuinam cõtemplantur spetiẽ in qua
omnis cõsistit gloria. Que q̃uis singule tanta ha
beant gaudia q̃ta uelle uel cogitare possunt : tñ
gaudiis non sunt pares : qa maiora hee possidẽt
minora ille / iuxta opa que fecerunt. Sed si tibi

ex hoc aliqua oriretur admiratio ut scis possit
ĩ esse diuersitas gaudioꝝ quorũ causa ẽ solum
ipe deus in quo nulla potuit unq̃ fore diuersi
tas .solutio satis patet .Nam cũ diuina contem
platio uel cognitio siue ĩtelligẽtia sit tota merces
& gloria in aliquo potest esse sanctorũ minor :
in alio uero maior .Idcirco cũ oẽs simul aĩe deũ
sicuti est uideãt & cognoscant :aliqua minus ui
det:& intelligit:& sic sibi minor inest gloria ali
qua uero clarius uidet & subtilius ĩtelligit & sic
maiorem possidet gloriã .Sic ẽt de illorũ mise
rorũ damnatoꝝ penis :dici potest.Nam cũ oẽs
aĩe damnatorũ in uno cõsistant penaꝝ loco : ta
mẽ diuersis cruciẽtur penis iuxta uicioꝝ quali
tates .Tantum siqdem difert ĩter christianoꝝ q
ibi torquẽtur penas : & paganorum : ut paga
noꝝ cruciamẽta respectu eoꝝ que falsi christia
ni & peccatores sustinent :sint quasi nulla : q̃q̃
oĩo ineffabilia sint /nec a uiuentibus cogitabilia
Et dignum est .Nam illi gratiam ĩ uacuũ rece
perũt :.nec uoluerũt a peccatis corrigi dum ui
xerunt sacris cõtinue uociferantibus scripturis
quas ꝓ nihilo putauere . Tum ego . horribile
inq̃ quod dicis . & ũt sedulo mortaliũ ĩsisteret
mẽtibus ut uel tantaꝝ penarum terrore a pra

uis cessarent .si uolent amore glorie.sed queso qd erga te pridie exeūte aīa pactum ē .breuiter itonesce . Ad quod ille. Aduenīēte inqt mortis mee hora tāta in loco in quo migraturus iace bā nephādorum affuit spirituū multitudo ut p̄ multitudine oīo dinumerari nō possent. Quo rum spēs talis erat q̄ eo nil pēnosius / nil ue hor ribilius excogitari pōt . Potius eīm quilibet ho minū flāmis ardentibus arsurum se exponeret q̄ eorꝝ formarꝝ ictu oculi uisione potiri. Qui ad me uenīētes omīa quecūq; ꝑpetraui oꝑa contra deum .ad meā memoriā reuocabāt suadentes mihi ut amplius de diuina misericordia / quā tā grauiter offenderā nō sperarē . Et certe noue ris / q̄ nisi me diuina miseratio adiuuasset eis re sistere nō ualebam. Nā dū oī uigore spūs desti tutus eorū uerbis paulominus assētirē glorio sus affuit . Hyeronimus magno uallatu agmi ne angelorū septies sole splendidior me confor tans . Qui ubi illos spūs nephādos fuit ītuitus me tam dire ex acerbantes ualde commot⁹ er ga eos / uoce terribili eis dixit. Quod adhuc ne quitie & oīs maledictionis spūs uenistis . Ne sciebatis hunc meis fore fouendum auxiliis. ꝓ tinus hunc relinquentes abite & uestras ab eo

elongate nequitias q̄tum distat oriēs ab occasu hiis illa maledictorū spirituū societas preterita diris ululatibus & clamoribus limen loci ī quo iacebā excessit. Tunc gloriosus Hyeronimus aliqb⁹ īperās āgel' ne a me discederēt. sed quo usq; reuerteretur expectarēt cū ceteris angelis festināter abscessit. Eodem quoq; abeunte an geli qui ad me custodiēdum remāserāt me con fortare cepe blanda & dulcia ꝓmittentes / si for ti aīo ꝑdurarem. Inter hec aūt consolationis col loquia hora quasi decursa. secūdo beatus Hye ronimus ueniēs stansq; in limīe uelociter inqt uenite / Tunc subito aīa corpus relinquēs / taꝫ grauiter & acerbe: q̄ certe q̄te fuerint p̄sure & angustie intellectu nō capet mēs humana nisi ut ego expientia didicisset. Si eīm oīs humano rū intelligentia quos uellet dolores & angusti as estimaret / tamē respectu aīe dissolutionis a corpore illa ꝑ nichilo cōputaret / hec & alia nō minus ardua & ualde mortalibus formidan da. que p̄multitudine prelongitudine presenti operi non inscribam. eo loquēte incipiebat cla udi dies occasu solis quo necesse fuit qd ei post mortem contigerit non explere. Sed quia id p̄ceteris affectabam sequēti die duobus aliis cū

eo simul cõuocatis ad narrationis illius seriem redii cupiens hoc ab illis etiam duobus aliis p audire: ut trium testimoĩo solidius edocerer Itaq; cum hii iam dicta reicipent sic respondi. Quãq̃ hec utilia sint / nec cederet ĩ uacuum se pius ipa fari. tamẽ hiis que iam audiui õmissis queso ut que uobis post dissolutionẽ corporis euenerint meo hyãti aĩo detegatis. Ad hec ille qui mihi que audisti transacto narrauerat die. quod Cyrilie inqt interrogas / nõ est possibile plene fari / qm̃ spiritualia nostris minime sensi bus cõprehenduntur. Scis nãq; te nõ exanimẽ fore / & tamẽ quid aut qualis sit aĩa nõ agnoscis Deum certe scis oĩum esse principium & finẽ a quo incipiũt omĩa. atq; tendũt / & tamẽ quid sit deus / aut qualis dum carnis istius grauis sime portas pondus nõ intelligis nisi per specu lum in enigmate. Sic etiam de angelis & de cete ris in corporeis idem liquet. Cum enim mul ta que sunt notissima in natura nostre parue ĩ telligẽtie defectu intelligere nõ possumus sup celestia & spiritualia oĩo aliena a nature cogniti one quomodo intelligemus. ut dicis inquam est. sed uti potes queso dicas. At ille. circunlo quar inquit id quod optas. & dicam paulomi

nus quod nō possum . At hii qui mecum ca
que ego sunt expti si ita est testificabuntur .
Mea pridie aīa a corpore tot ut supra factus
sum pssuris & dolorib⁹ dissoluta subito ī ictu
oculi ineffabiliter fuit ante dei iudicatis presen
tiam deportata / sed a quibus & quomodo non
agnosco . Nec certe mirū . Nam nūc carnis mol
le aggrauor . tunc autem erat anima sine carne
Fuerunt etiam ibidem istorū aīe terroribus in
cogitabilibus quid iudex ageret formidantes .
heu cur nesciunt mortales / quibus hoc eueīet
quod tunc nobis . Certe si illius nō foret igno
rantia / totiens nō peccarent . Nullumq; toto
tempore gessimus peccatoru; iudicē latere po
tuit . imo cūcta que fecimus tanq̄ si forent pre
sentia cunctis astantibus clara erant . ita ut mi
nimū nostrorum cogitaminū sicuti fuerit appa
reret . Considera quibus & quot agitabamur
terroribus . hic demonū multitudo stabat . ma
la testificantes que fecimus / locum / modum :
& tempora declarantes . hic nos met ipī que obi
ciebantur nullatenus contradicere poteramus
tū quia iudicem cuncta sciētem / tū quia ipm q
libet nostrū iustissimū cognoscebat . Heu quid
dicā . Quam sentētiā prestolabamur . Ob eius

memoriam nūc formido .hinc mala undiqꝫ ui
dictam iudici acclamabant .nec ullū pene appa
rebat bonū.quo quid miſericordie ſparemus.
hinc nos dignos ſupplicio oēs qui adderāt ex
clamabāt .Cumqꝫ iam nihil deeſſet niſi ſenten
tiam publicari /que peccatoribus digne datur
Ecce glorioſus Hyeronimus cunctis ſplendidi
or aſtris a beato Iohanne baptiſta /ſūmoqꝫ apo
ſtoloꝝ principe petro necnō /& angeloꝝ īgen
ti multitudine cōmittatus /ad p̄ſidentis iudicis
thronū /ueniens noſtram ſentētiam ſuſpendi
modico temporis /noſqꝫ ſibi dari ob reuerētiā
& deuotionē q̄ ſibi cōtuleramus /& ꝓpter erro
ris deſtruendi neceſſitatem /ut uoluit impetra
uit.deinde nos ſecum ducēs /oī illa beata ualla
tus ſocietate ubi fidelium aīe ineſtimabili glo
ria ꝑpetuꝫ perfruūt᷑ que ibi gerebantur ut red
derem⁹ teſtimoniū declarauit .Poſt hec ad pur
gatorium & infernū nos deducens nō ſolūque
ibi erant īdicauit ſed uoluit ut penaꝝ expientiā
probaremus .hiis igitur omnibus ſic pactis ho
ra qua noſtra cadauera ſacco quo beatus fuit
uſus hyeronim⁹ tetigit uenerabilis Euſebi⁹ idē
glorioſus hyeronim⁹ impauit ut ad corpora re

diremus mandans ut de hiis que uidim⁹ testa
remur promittēsq; nobis uigesimo die si de ꝑ
petratis peccatis nos contingeret debitam peni
tētiā exercere cū beato Eusebio. qui tūc erat ex
hoc seculo migraturus gloriam finis nesciā adi
pisci. Sitq; corporibus aīe nostre sunt cōiuncte
Multa si qdem Augustine carissime formidā
da que mortaliū impressa mentibus ab eisdez
labentium omniū terrenorum amorem & cu
ram per uigilem qua tot aberrant homines ut
puto funditus extiparent patēter di[illegible] q̄ si hiis
cartis imprimerē plus cogitato opus procede
ret / nec essem compos subscribere iam ꝓmissa
Itaq; cum de ꝓximo te expectem uisitaturum
Hyeronimi reliquias ut tue quas pridie recepi
littere fatebantur / hec omīa hoc fine claudam
tangens uenerabilis Eusebii sepulturam ut ad
miracula reddeam enarranda que supius sum
pollicitus enarrare . Obitus namq; Eusebii ue
nerabilis & trium hominum predictoꝝ seriez
in precedentibus q̄ breuius potui inserui / que
dam tibi ut puto affectuosa interponens / sed
nunc predictorum sepulture series ita patet .
Mortuo namq; uenerabili Eusebio hora tertia

plura sunt miracula cũctis uisa q̃ precedẽtis ui te sanctitatẽ testantur quorum ad presens duo solum dicam.

m Onachus quidem eiusdẽ cenobii p̃lacris & uigiliis priuatus corporali lumĩe ocu lorum statĩ ut Eusebii corpus uenerandũ fatie tetigit pristine lucis gratiã ẽ adeptus.

d Emcmacus aũt quidam dum sacrũ cor pus ad ecclesiam duceremus eidem obui ans ẽ ꝓtinus liberatus.

i Vxta ecclesiam in qua gloriosi Hyeroni mi cadauer sanctissimũ est humatum ue nerabilis Eusebii corpus honore debito nudũ magũ instar sepeliuimus. In cuius etiam eccle sie cimiterio hominũ illorum trium qui eadem sunt hora mortui fuerant corpora tumulata. Hiis ergo uenerabilis Eusebii acta sileant. ut p̃ grandia & ineffabilia locũ teneãt ꝓdigia eximii Hyeronimi iam ꝓmissa.

i Nameno & iocũdissimo si quidem mira bilium gestorũ sanctissimi Hyeronimi prato positus uti sertum fatiẽs p̃cipuos & deco

ros miraculorū flores ad huius opuſculi uenu
ſtatem & noſtroꝝ poſterorū ſaluti utiles pro
poſſe legā. Quorū omniū quid pridie erga ſa
binianū hereſiarchā peſtiferū quē agnoſcis pac
tum ſit / primo dicam. Sabinianus namq; here
ticorū fautor duas in xp̄o aſſerebat uoluntates
& ꝙ peius eſt īter ſe quādoq; diſcordes. Ad cu
ius tā inopinabilis ffitatis ꝓbationem introdu
cebat illud in euangelio xp̄s dixit. Pater ſi fieri
poteſt / trāſeat a me calix iſte. Elitiēs ex hoc q̄
ſtiones grauiſſimas & pene : inextricabiles :
ꝙ paſſionē una uoluerit fugere uoluntate &
altera eandē coacte ſubire oportuerit paſſionē
Ex hiis dicebat ꝙ multa xp̄s uoluit / que obti
nere nō potuit. Vnde tātum ī nos doloris ex
creuit ꝙ magnitudiēm explicare neqmus. Per
uertebat namq; idē peſtifer anguis & lupuſ ra
pax ſe ueſtimēto ouium induens nobis cōmiſ
ſum gregem. Et ut ſeuitiā diri pectoris effica
tius exerceret opuſculum quoddam cōpilaue
rat fallis probans rationibus hoc ſic eſſe. Quod
quidem opuſculum ut fidem ei daremus glo
rioſo Hyeronimo totius ueritatis ſpeculo im
putabat. Cuius ffitatis noticiam ſciens

tibi gloriosum Hyeronimũ epl'am sup huius erroris destructiõe nõ multũ ante sui obitum edidisse p̄dictũ heresiarchã cũ suis discipulis & eiusdẽ nequitie ministris ĩuitaui quodã dñico die in ecclesiam yerosolimitanã ad disputãdu3 & suũ errorem neq̄ssimũ comprobãdũ. Quo nãq3 die uniuersis meis suffraganeis ep̄is & ali is q̃ pluribus orthodoxis nec nõs & ip̄o hereliar cha cum suis nephandis discipulis in p̄dicta ec clesia adunatis disputatio a nona incepta ad ue speras usq3 tetendit. dũ aũt idẽ heresiarcha con tra nos opusculum ab ip̄o falso compositum. quod glorioso ĩtitulabatur Hyeronimo alega ret. has tantas beati Hyeronimi iniurias ferre nõ ualens bone memorie siluanus/sancte naza reth ecclesie archiep̄s qui tanta beatũ Hyeroni mũ affectione aĩ & deuotiõe colebat. ut si quid faceret diuinũ nomẽ/& beati hieronimi p̄mit tebat. Vnde quasi ab omnibus hieroĩanus dice batur p̄dicto heresiarche protinus assurrexit: cum increpans/q̄ tot & tantas exercuisset ne q̄tias. dũ aũt ĩter eos lõga oriret᷑ ↄtentio & uter q3 ob p̄bria sibi ĩuicem p̄posse diceret ĩ fine sic ãbo pariter statuerũt. q̄ si usq3 ĩ subseq̄ntis diei

hora nona beatus Hyeronimus hoc opus ſc'o
compoſitum euidenter/oſtēderet predictus he
reſiarcha capite puniretur .ſin autē archieps.
Quibus finitis ſinguli ad ꝓpria remeamur ꝑ
totam autem noctem unuſquiſq; noſtrum ora
tionibus uacauimus ut nobis in opportunitati
bus auxilium eueniret a dn̄o qui neīem unq̄ ī
ſe ſpatium ſpnit. Magnus dominus & laudabi
lis nimis cuiuſ certe ſapiētie nō ē numerus. Sta
tuto aūt die & hora letus hereſiarcha ī eccleſiā
cū ſuis nequitie filiis ueīenſ. huc. illucq; diſcur
rēs q̄rebat dei ſeruū tanq̄ leo rugiēs deuorare
ueluti ſi foret deus nō ītelligēs nec ſeruoꝝ ſuo
rū ꝓces exaudiens. Sed tamē cū ſolidius ſe fa
tuus ſtare crederet miſerabilius cecidit. Stabat
aūt oīs fideliū cūctio. qlibet ſancti Hyeronimi
clamās nom̄. Clauſerat ſiqdem glorioſus Hye
ronimus aures figens ſe dormire orōnes ſup
plicātium nō ītendēs ut mirabilior appareret.
at ego tot⁹ ꝑfuſus lacrīs ſtupēs & admirās cur
Hyeronim⁹ ſic abeſſet quid deinceps accideret
expectabam. Deniq; cū nil miraculi appet ſe:
uire cepit hereſiarcha canina rabie ut ſiluanus
quod ꝓmiſerat iam expleret. Ad locū aūt quo
decolādus erat ſiluan⁹ ſanctiſſimus gaudēs &

ĩtrepidus tanq̃ ad nuptias ueniẽs lacrimantes
episcopos & omẽs alios catholicos / qui ad hoc
cõcurerant spectaculum· hiis cõfortabat uerbis
Exultate mecũ carissimi/gaudete & nolite con
tristari / qm̃ nõ derelinqt deus sperãtes in se.
Si nõ exaudiar plus meis iã perpetratis nequi
tiis merui. Post hec genua flectens sancte inqt
Hyeronime adesto mihi si placet q̃q̃ hoc & ma
iori sim dignus supplicio /tamẽ ne falsitas locũ
teneat ueritati succurre. Quod si fas nõ ẽ ut ad
iuuer propitius esto in hora mortis ut glorie fi
nis nescie expers. Hec dicens speculatori collũ
prebuit. & ut feriat ipm rogat. Eleuat autem
spiculator ensem antistitis uenerãdi caput uno
ictu cupiens amputare. A dẽ subito gloriosus
Hyeronimus cunctis cernẽtibus manu exten
sa tenet ensem siluano ĩparans ut exurgat. De
inde heresiarcham ĩcrepans scripturas fl'o com
positas ĩnuens eiq; minans ab omĩum euanuit
oculis. Quod huic euenit eius similibus utinã
eueniret. Cõfestim ut gloriosus Hyeronim⁹
dispnit heresiarche caput terrã tetigit a corpore
detrũdcatũ tãq̃ si ẽe spicl'atoris man⁹ eũ ãputas
s; uno ictu. Q d' tã mirabile cũcti uidẽtes q ad

erāt illico stupefacti deo gratias egerūt. & Hyeronimo glorioso. & ad ueritatis tramitem herisiarche discipuli rediere. Ecce q̄tum uenerabil' antistitis fidutia in domino & beato Hyeronīo fuit efficax q ꝓ ueritate mori minīe formidauit Exēplar certe hic factus ē uenerād⁹ ātistes ceteris christianis. Nō enī christianus ille ē qui ꝓ ueritate mori timet. Si eīm Christus ꝓ nobis aīam posuit. ut ab oī nos redimeret seruitute & nos ꝓ ipō cum tempus ē animas ponere minīe timeamus quia nemo nisi legitime certans pōt coronā glorie obtinere.

u Erū quia de siluano aliquid dictum nosti aliud quoddam nō minus ut puto mirabile erga eum factum narro cuius tot forēt testes quot & nazareth urbs & bethleē tenet qui ꝓpriis oculis hoc uiderūt. Serpens ille antiqu⁹ diabolus ob suā deiectus superbiam in īferni profundum. antistitis siluani minīe iuidens sā ctitati in eum dolus & calidior cunctis aīantibus grauiter est commotus. Qui ut uirum dei infamē redderet/quatenus qui suo sanctitatis exemplo releuabantur ad iecte conuersationis semitas/suo casu deciderent ad peiora/nocte quadam formam sancti uiri sumens/cuidam

maxime

mulieri nobilissime iam ĩstratu quiescenti ap
paruit & se ad eã illicite accedere fingens cõsen
sum sui corporis inquirebat Ad quod terrore
pterrita mulier uiri ignorãs spẽm / dũ se cũ ho
mĩe solam in talamo cerneret. nec quid faceret
sciret/diras cepit uoces emittere/ut clamoribus
assiduis oẽs excitarent dormiẽtes/& nõ solum
de illa domo .sed ẽt cõuicini. Qui oẽs ad predi
cte mulieris thalamũ accurrẽtes/quid hoc esset
ĩterrogauere pauidã mulierẽ. Interea calidus
serpens sub thoro se ponẽs cepit latere .Qui ãt
accurrerãt hoc audiẽtes .quis hic homo fuerit
ubiq; pquirere ĩcepunt. Ve℞ illi diu pscrutan
tes/tandẽ ad locũ ueientes ubi pestifer latebat
anguis. aliena spẽ occultatũ hoĩem ĩuenerũt.
Qui eundem accensis candelis intuentes/silua
num archiepm̃ crediderunt. Ad quod omẽs
qui aderant stupefacti & ueluti amẽtes effecti/
quasi quid agerent .q̃due dicerent ignorabant/
sciẽtes eiusdem sanctitatis nomen. At quia hoc
detestabile inopinabileq; cernebant :.cum inter
rogarunt .cur tantas nequitias perpetrasset. at
ille. Quod ĩquit malum feci. si mulier hec me
ad huiusmodi negotiũ inuitauit. Qd' mulier
audiens/eũ fore mẽdacẽ lacrimãs correspõdit.

Tunc ille ut homies illos erga dei uirũ ad ma
ius odiũ cõcitaret/quatenus illum citius diffa
marent/talia cepit & tam aborrẽda uerba fari
ꝙ nullus ꝑturbatiõe auribus poterat substine
re. Quo cũ cõtumeliis & obprobriis exacerbã
tes/coacte extra domicilium expulerũt. Mane
aũt facto q̃ gesta fuerãt enarrãtes/siluanũ archi
epm ypocritam & dignũ ĩcendio acclamabãt.
Qua de re tota ẽ nazareth cõmota uersus archi
epm/ita ut audiẽdo eius nomẽ quilibet blasfe
mauit: Mira huius uiri patiẽtia & magne sancti
tatis iudicium. Volat ad ĩnoxii antistitis aures
tanti fama discris: os tamẽ nõ mouetur ad iniu
rias. Inter tot aduersa cor manet immobile ad
nullã se uertens ĩ patiẽtiã. Gratias semp diuĩo
agẽs noĩ/sua hec cõfitet̃ noxa meruisse. Quid
dicam Augustine. Nõ solum iniuirias & obꝓ
bria ferre nõ possum sed ẽt quibusq; uerbulis
frangor/ꝑmia opto/nec de laboribus curo/q̃q̃
sciã ad celorũ regna/nõ aliter quẽpiam nisi la
boꝝ & afflictionũ tramite posse ꝑueire. Quid
eĩm aliud debeo iudicare/cũ me a scĩs in uita &
in moribus discordẽ ĩuenio/nisi & discordem
ĩ morte & ĩ premio reperiri. Flebilia & grauia
mihi adsunt si sanctorum uitam & meam reor

Mirror quippe quia auditū sanctorū gesta re uoluūt homīes uti ego / & tamē nil ut ipi uolūt pagere. Porro ad meā detegēdam insipiētiam ē hoc quod dicam. Pluries ab eiusdē siluani ore audisse me scio. nūquā tātum se felicē fore q̄ tum cū se ab hominibus despici & cōculcari cer nebat. Creuit in tantum eius īfamia / q̧ eius opinio usq; ad alexandriā ciprum / & p ciuita tes affines pene ore oīu; ē delata. ita ut null⁹ li mē domus īnoxii ātistitis calce tāgere auderet. Manēs uero ī supnis dominus spectator oīum sinit labi sanctos ītribulationum erūnas ut tunc fideles patiētia eos reddat. sed eos exigēte nece ssitate īpressuris minime derelinqt. Reuoluto itaq; anno quo diaboli astutia talia erga dei ho minē ppetrauerat ciuitatem nazareth. ut illarū gentium scandalum aliqualiter mittigaret. uir dei occulte deserens ad ecclesiam in qua glorio si Hyeronimi humatū quiescit corpus tanquā ad refugii portum ueniēs se in sepulture loco posuit oraturus. Quo p duarum horarū spa tium in oratione pdurante. uir qdam nequitie spiritu īflamatus in p̄dictam ecclesiam ītrans sā ctumq; uirū reperiens sup sepultura in oratio ne positum ad eum uelut draco cucurit ei in p

perans ꝙ mulierꝝ mētes ad libidinosas suas uo
luptates cōtinue īcitaret. Quē agnus īnocens
siluanus se despici gaudens humilitate solita/ut
ista sepe ei dicat blandis colloquiis inuitabat.
Quod pessimus ille latro audiens/gladium ex
uagina suo pēdenti latere impudica trahēs dex
tra/ipm ut in siluani antistitis gutur īmergeret
eleuauit. Qui cum hoc uerbū/succurre · · Hye
ronime gloriose/uenerandus antistes oppone
ret/in guttur ꝓprium eleuatum gladium īmer
sit uiri illius dextra retrouersa. Et sic ut dīce
bat se ipm uir nequissimus interemit/utī lacū
caderet quē effodit. Admirabile hoc. sed non
minus est mirabile id quod restat. Casu ita ali
us supueniēs uir nequissimus/hoc quod ultio
ne diuina ppetratum fuerat/ut uidit/ptinus gla
diū arripiens eū interficere conabat̄. Ne nimia
uerba loquar/id quod primo acciderat/huic
eueīt. Qui nōdum uir iste secūdus in terram
ciciderat: ꝙ duo uiri alii ecclesiaꝫ ītrauere. Q d'
uidentes diuini ignari iuditii/hoc tātum fuisse
pactum scelus a dei homīe putauerūt. Quorꝝ
unus. id p̄ alio graue ferrēs/furia uesania undi
qꝫ īflamatus. latro cepit q̄tum poterat exclama
re usqꝫquo tua uiget malitia. Tu mulieres ad

tuas libidinosas cogis uoluptates/& hoies inter
ficis iocculto. Certe tue hodie neqtie finis erit.
Et subito ꝓposse cucurrit ut eum extingueret
uibrato & denudato ense. At ut siluanus mo
re solito/succurre gloriose Hyeronie exclama
uit/uir ille ut duo primi/se manu & ense ꝓprio
iterfecit. Vir aũt alius qui cũ ipo uenerat hoc i
tuẽs tremebõdus obuisionẽ ad ecclesie fores cu
currit. Qui hoc malefitiis factũ putãs/q̃tu3 po
terat clamare cepit/huc oẽs accurrite. Ecce male
ficus siluan⁹ archiepſ nõ solũ mulieres uitupat
sed suis etiã incãtationibus necat hoies toto pos
se. Fit his uerbis nimis uiroꝝ & mulierũ cõcur
sus/uerberãt aera uoces/cõbustiõe dignũ silua
nũ archiepm acclamãtes. hec ad meas sonãt au
res. Tristis ego & lacrimãs/ad tm̃ pgo mõstrũ
Stabat agnus inter lupos atrocissimos seuiẽtes
ut canes famelici rabia nõ minia/mitissimus &
letus tãq̃ fũgens ꝓsperis/nil dicẽs aliud nisi hec/
iuste patior/quia in deũ meũ peccaui grauiter/
uerberatur uir inocens capit̃ ab oibus/ut ad
supplicia tanto letior. q̃to pena grauior deduca
tur. At dum ego manu silentium populo idi
cerem/eius optans furorẽ nimium mitigare: eo
amplius iracundia & furore populus inflama

tur. Cumq; iam captus siluanus extra ecclesiā deduceretur/subito gloriosus Hyeronimus/ut uisum ē/de loco ī quo iacebat surgens tanto circūfuxus lumīe/q̄ ueluti solis radiis in eū intuētium oculi uibrarent/cūctis apparuit suo deuotissimo antistiti auxilia donatur⁹. Qui sua dextera siluani/uenerādi capiens dexteram. his q eūdem captum retinebāt antisticē/uoce terribili ut eūdem dimitterēt impauit. Tante si qdē fuit uirtutis hec iussio/ut tanq̄ finiretur uox talis/omēs repente tantus timor inuasit/q̄ oī uigore corporis destitui/in terrā uelut mortui cecidere. Inter hec mulier quedam a nephādo spiritu obūbrata/cathenis iuncta/cū pedibus manicisq; ferreis alligata. plurimoꝝ hominū manibus liberatioīs obtinēde cā ad ecclesiam deportatur. At ubi mulieris pes tetigit limē ecclesie/ululatus & uoces terribiles/miserere mīs gloriose Hyeronime/nam per te crucior ante tempus/diabolus emittere nō cessabat. Cui gloriosus Hyeronimus/nephande inquit spūs ab hac exi dei famulia/& tuas detege/quas erga siluanū egisti fal'as/in siluani forma omnib⁹ te demōstrans. Tunc diabolus ut Hyeronim⁹

fallacias

iusserat ita ut ab omnibus siluanus archiepisco pus crederetur apparuit. Et rem quam fecerat ut infamē rederet dei famulum narrauit. His dictis diris clamoribus & ululatibus nephand⁹ spiritus de templo disparuit. Quod ubi tā mi rabile ē pactum/glorio sus Hyeronimus sui an tistitis dexteram nō relinquens/quid optas in quit uoce leui suaue carissime tibi placita me fa cturum. At ille mi domine inquit/ut me hic amplius non relinquas. At quem gloriosus hyeronimus cor respondit Quod postulas ita fiat. Post me uelociter ergo ueni. hec dicens ɔ ctorum uisui se negauit. Interuallo autem ho re unius facto siluanus archiep̄s expirauit. Fit ob hoc cunctis stupor & admiratio mandata. Vndiq; mulierum & uirorum/nec nō & pue rorum confluit multitudo/lacrimarum effusio ne terra madet. uoces lamentationes ululat⁹ gemitus & suspira in rama sonant. Quilibet se reum/eo ꝙ in siluanum commisisset/ueniam petens clamat. Per totam autem sequentez no ctem gentium multitudo ab ecclesia non rece dit. Itaq; mane facto clero ad antistitis funera p̄ parato/corpus eiusdem ad nazareth ecclesiam

magna

honore congruo deportatur/tam illius ciuitatis
q̄ iſtius.s.bethleē multitudine commitatum.
In qua quidem eccleſia nazareth/corpus illud
uenerandum humanimus/ut decebat. longā
certe uerba auditu admiranda/ſiluani uenerā
di preſul' narranda eſſent. sed quia dicendoꝝ
pregrandis patet area/eiuſdem uenerandi p̄ſul'
actus finiam/quedam alia nō minus grandia
breui uerboꝝ ſerie narraturus.

e Narrandum puto quoddam ſatis mira
bile quod p̄tim relatione ueridicorum te
ſtium/p̄tim oculorū uiſu didici.duo uiri nobiliſ
ſimi & tranſitoriis locupletes/licet catholice ue
ritatis inſcii/tamē ut in gentiliū ritu geniti ſatis
boni/glorioſi Hyeronimi miracula audiētes/ex
ciuitate alexandria multis adunatis opibus/de
uotione eiuſdem feruid' ceperūt iter ut eiuſdē
glorioſi Hyeronimi reliquias uiſitarent. Cūq3
iam incepto itinere/quoddam atramite deuii in
troiſſent nemus/ubi nulla hominū aut equoꝝ
ueſtigia uidebantur. beati Hyeronimi īnocen
tes nō3 eiuſdem ſe cuſtodie tradiderunt. In eo
dem ſiqdem nemore quidā latronū habitabat

inuocantes nomen

prīceps/hūs sub se plus qngentis latronibus modo hos modo illos ad aliquod destinās iter ut trāseūtes īterficerēt: & ad eundem & ceteros spolia reportarēt. Is itaq; princeps hos trāseuntes intuens/tribus conuocatis latronibus ut ad eos interficiēdum accederēt impauit. Qui sui principis implere iussa cūpiētibus/assumptis armis illorsum quorsum qua gradiebātur alexadrini cūcto cursu tendunt. Magna si qdem gloriosi Hyeronimi merita/magna: & prodigia forte ut puto a scīs modicis talia nūq̄ uisa. Accelerāt latrones ut transeūtes mactent. Sed duꝫ ꝓpe fiūt. quos prius solum cernebāt duos/paulominus īnumerabiles esse uidēt. Inter quos uir qdam p̄ibat tanto luīe circūlustrās/ut ītuendi ī eū aliqualiter fas nō esset. Ap̄hendit/timor stupor/& admiratio hos latrones/qd aliud possint facere nesciūt nisi ad latrones alios remeare. At ubi fuerūt a longe reddeūtes retrouersi solum duos ut pri⁹ homīes reuiderūt. Mirāt nimis latrones/& se illusos arbitrātes ceperūt ad transeūtes homīes retrogredi. At ubi appropiquauerūt/ut prius uiderant nūc uiderūt. Magis & magis stupefacti latrones cernētes ī uacuum

cupientes

ſe rediſſe terga uerterunt/& uelociter ad ſuum
quid hii feciſſent principē expectantē deueniūt
Increpat eos princeps . qd tam diu pegiſſent .
Sed cū rē geſtā audit/eos inſipientes & fatuos
exiſtimās . duodecī aliis latronibus conuocatis
cū eiſdem uerſus tranſeuntes homīes meat cur — cursim
ſui . a longe duos cernūt/ ſed propinqui ut pri
mi uiderant ſic & iſti uiderūt . Eorūdem Proti
nus tremūt baſes/trepidat cor/fiunt uelut amē
tes omni uigore aī deſtituti . Tadem in ſe rede
untes/eos latenter inſequūtur/cupientes qd dei
ceps accidat edoceri . Trepidant uero huius ne
ſcii tranſeuntes uiatores/hos uidentes homīes
& interſe qui hii ſint auide ꝑcunctantur . Deni
qꝫ iam occaſu ſolis inclinata die/cum quid in no
cte faciant neſciant/illos duodecim latrones uia
tores exiſtimātes/ad eoſdem conſulendum ſta
tuunt declinare . At ubi ueniendi ad latrones
iter carpunt/eoſdem latrones ſolūmodo duos
cernunt . Quo uigorem latrones adepti tran
ſeūtibꝰ & ipī protinus obuiauerunt . Qui oēs
in ſimul iuncti ſe iuicem ſalutarūt . Interim īter
rogant latrones/qui ſunt/unde ueniat/& quo
ꝑgant . At illi īquiunt/uiatores ſumus/de alexā
dria uenīētes/bethleē petimꝰ ut glorioſi Hyero

nimi reliquias uisitemus. Ad hec latronũ prĩ
ceps. Qui illi inqt fuerũt uiri, qui hucusq; uo
biscũ tantũmodo ueniebant. Mirantur hos ta
lia fari uiatores & se postq̃ nemus ĩtrauerũt:
neminẽ nisi ipos & tres alios uidisse uel audisse
dicũt. Tum latronũ princeps narrans q̃ gesta
fuerãt illos obsecrat, ut ipis ob quam causam
hoc acciderit si nescũt debeant indicare. Quib'
illi ob aliã causam, nisi qa gloriosi Hyeronimi
custodie se dederũt hoc euenisse se nescire dicũt
Ad hec latrões spiritu scõ q ubi uult spirat subi
to inspirante omĩ quã prius habebant ferocita
te deposita ĩ terrã eorũ pedibus prouoluti pro
excogitatis flagitiis ueniam postulãtes illos ad
latrones alios pduxerũt. Sed qd' dicã non mi
nus patet ad cõtuendũ. hora prima noctis ad la
trones expectãtes deueniũt. post hec qd accide
rat declararẽt eosdem suppliciter exorantes ut
hiis flagitiis solitis iã expulsis ad gloriosi uisitã
dum cadauer Hyeronimi secũ irẽt. Fit his uer
bis ceteris latronibus irrisio, pmittũt si qdẽ suo
principi & ill' aliis necesse durissimã si audeant
ãplius ista fari. Nõ cessantib' ill' priora iterũ loq
uerba latronũ q̃ pluri caĩs rabie furibũdi mox
ĩ eos ĩsurgũt ensib' denudatis. Potuerũt nẽpe

necem

rūpheas eleuare . sed ipis gloriosi Hyeronimi
auxilia postulātib⁹: enses illos deponere donec
illi qui fuerāt occidēdi a Hyeronimo glorioso
postularēt/nullatenus ualerēt. O ieffabilis no
stri clemētia saluatoris /quot mōis /quos uult
facit ad cognitionē sui nōis deueīre . Repente
hec tā insueta oīs illa latronū uidēs cunctio/altis
deo & glorioso hyeroīo uocibus debitas agūt
laudes. eiusdem se uouētes reliqas uisitare. Fcō
itaqꝫ mane plures trecētis hoibus/qui tūc tem
pus ibi erāt talia ꝑpetrātes /cū eisdem alexādri
nis ex illo exeūtes nemore ad gloriosi Hyeroni
mi tumulū deuenerūt/ꝯctis tā insueta ꝓdigia
enarrātes. Baptizātur itaqꝫ gētiles alexādrini/&
ꝯctis mūdi uanitatibus cōculcatis religiosam in
quodā cenobio uitā agunt. latrones aūt illi sil'i
ter ad lucē ueritatis sanctequꝫ & laudabilis uite
diuina gratia & gl'osi hyeroī meritis ꝑuenerūt

s Icuti cōstantinopolitanis litteris ac de re
mihi special'r directis/trāsacto nō longo
dieꝝ spatio itellexi sil'e pene miraculū qd' supra
fact⁹ sum ī urbe cōstātinopolitana duobus ac
cidit romanis iuuenib⁹/a romana urbe bethleē
ueientibus pro gl'osi hyeroni corpore uisitādo

Quod tractabo sicuti breui⁹ potero. Cum igi
tur duo illi iuuenes cuidam appropinquarēt turi
a cōstantinopoli p duodeciꝫ forte distanti milia
riorum spatium/anteq̄ rus duob⁹ miliarib⁹ in
troirent/eadem fere hora in loco quorsum iuue
nes ueniebant duos contigerat hoīes interimi.
Quorum mortis rumor dū in p̄dicto resonā
te rure loci eiusdē uiri in simul cōgregati/circun
quaqꝫ qs horū fuerit īterfector cepunt inqrere
Cūqꝫ diligēter pqrerēt adere.circū neminē nisi
p̄dictos iuuenes/q tam prope ueniāt repiētes
eosdē ,ptinus tenuerūt ab eisdē credētes fore ho
mīes īterfectos.Mirāt̄ itaqꝫ h⁹ ignari iuuenes
hoꝝ se nil scire totis uisib⁹ coniurabāt. At illi
eoꝝ ,p nichilo cōputātes uerba/captos eosdē ad
rus conantur ire festināter .Post hec de rure
quia ad eosdem iustitia nō spectabat/cū accusati
onib⁹ ad cōstātinopolitanū dn̄m capti iuuenes
destināntur.Quin ne nimiis long⁹ fiam uerbis
quod nō fecerant tormentoꝝ rigore iuuenib⁹
iam confessis/adicitur more solito sn̄tia decollā
di.heu.q̄le cor audiēdo tot tormēta īnocētū/qu
os & iuuētutis & pl'critudis maxīa uenustas &
ort⁹ nobilissim⁹ decorabāt/possꝫ se alacris ɔtiere

venerant

uisibus

Flentes itaq; iuuenes grauibus palidas fauces
lacrimis irrigantes/ululatus gemitusq; & suspira
ꝓmere nō cessantes/gloriose dicebant Hyeroni
me /hoc tale nō est p̄mium quod obsequētibus
tibi prestas. Est tale premiū quod labore tui
meruimus itineris. Heu Romā urbs nostri p̄
scia ortus. nō sic te credebamus nesciā nostri fi
nis. Ad locum denique tanti supplicii ibidem
gentium maxima multitudine expectante/sino
xii iuuenes deducūtur. O ineffabilis misericor
dia dei/nostrū qua celum redūdat/& terra/nec
ulli ad se currēti obliuiscitur misereri. Flexis in
loco quo plectendi erant genibus/ī celum uter
q; iuuenis manibus eleuatis / gloriose magna
uoce īquiūt Hyeronime nostre salutis & auxi
lii portus/nostreq; spei anchora saluberima &
uitalis/hac inclina hora nostris in dignis suppli
cationibus pias aures/ut si hoc quo punimur
scelus nō gessimus/tuas liberationis opes pieta
te solita sentiamus. Quod si fecimus exigente
iusticia cōdemnemur. hec ubi dixerūt colla ex
tendūt carnificibus feriēda/nil dicētes q̄ succur
re succurre hyeroīe glo͛se. qd mirū si tot lacrīs
cūctorū ad se currētiū misericors opifex hyerō
se a miserādo n̄ potuit abstinē/circūstātiū oīu; &

carnificum corda etiā ad compassionē undiqꝫ mouebantᷣ. Eleuatis siquidē ensibus iuuenū carnifices colla feriunt. At colla pcussionum si gna uti poritifici lapides forent recipiūt. Mirā tur carnifices credētes se ictus fefellisse. denuo eleuāt ut plus possint & feriunt. sed tamē uti prius īsensibilia iuuenū colla manēt. At illi ite rū atqꝫ iterū feriūt. sed enses uti palee essent iu uenes sentiūt. Oritur ex hoc iter astātes admi ratio & stupor uehemētissimus omēs capit. hu ic īde gentiū ad tam insueti miraculi uisionem cōfluit mltitudo. Audit hec & ipe sme lator & cucurit iubetqꝫ carnificib' ut se uidēte denuo fe riāt & tñ oīmode illesa iuuenū colla manēt. stu pēs magis ac magis iudex tātiqꝫ ignarus mira culi nil scit aliud cur hec fiāt q̄ ueneficia cogita re. Precipit itaqꝫ mīstris oī mora postpoita nu dos tradi arsuros iuuenes rogi flāmis. Circa illos mox copiosus ignis accēditur. īfūdūtur li gnis oleū & pix ut eorūdē uita citius destruatᷣ Quid mirādū si compos ꝓtegendi ab ensibus: gloriosus Hyeronimus a flammis suos se īno centes sedulis uocibus iuuenes potuit liberare Sursum ignium flāme in īmensum scandunt.

porfiretici

enses :

nūqꝫ ledunt

hinc

sententie

At iuuenes sub ali[illegible]s ɔsistentes Hyeronimi glo
riosi. salubriter p̄manent uelut ī ameno si quie
scerent uiridario & iocūdo. Post hec iudex utrꝫ
hoc ascribendum miraculis an ueneficiis citius
cupiens expiri/ ut si hii diebus octo suspensi ui
uerent. quo uellent abirēt soluti & liberi censu
it. Suspensis itaqꝫ illis. mox Hyeronimi glorio
si p̄ntia minīe defuit/ plantas manibus tenens
pedum/ illesos & uiuaces statutis diebus mira
biliter conseruauit. Currunt igitur octauo die
totius ciuitatis & circū adiacentium villarum
uiri currit & iudex. Cernunt clare gloriosum
miraculum/ patefatiētibus quę uiderunt: Qui
ad custodiēdos iuuenes fuerant deputati. Mi
rantur oēs/ uocibus in excelsis laudes agūt crea
tori & Hyeronimo glorioso. Mox de eculeo ī
noxii iuuenes deponūtur: & maximis honorꝫ
exequiis ab oī populo uenerātur. Verum ceu
.i. sicut in urbem ɔstantinopolitanā capti & do
lore uehementior intrauerāt/ ita liberi honorifi
ce & cū gaudio ī effabili exierunt. Et tamen an
nuente deo a multis constātinopolitani populi
cōmittati/ bethleē attingētes ueneratione debita
gl'osi Hyeronī reliqas uisitarūt. Statīqꝫ depoīta

secularium omni cura) cenobium in quo glorio sus uixit Hyeronimus intrauerũt. Et uacãtes die noctuq; penitẽtie & orõnibus celebri uita scitatis pspicue in pdicto cenobio adhuc manẽt.

m Agne admirationis gaudii deuotionisq; iam pcedẽs iuuenũ miraculũ extitit / sed multe formidĩs constat seqnẽs in sacris ordini bus maxime cõstitutis. Apud supiorem theba idem quoddam dominarũ fuisse ante duos an nos dicitur eximiũ & dite monasterium omni pulcritudine ac excellentia decoratum in quo pene ducente domine uita honeste religionis reclusione cõtinua decorisq; moribus pmane bant. Ad hoc quibus insunt figant aures. nec quod una hauserunt auricula effundãt altera. Nauis qtum cũq; sana sit & ĩtegra modicũ imo quasi nihil pdest si alta uolens secare maria / p uum qd' fundo inest foramẽ relinquat ut dira naufragia nõ aduritat. Cur hec sum factus pñ tis narrationis historia reserabit. Multis itaq; polens predictum monasterium uirtutibus unum pessimum quo ruit simoĩe uitium reti nebat. Nam instigante diabolo ĩ eisdem domi nabus hec obseruabatur abusio / ut si quam

dives
admittat

uelent ĩ monialē recipe / nō tantũ intuitu carita
tis & miſericordie recipiendeq; bonitate q̃tum
amore recipiebant peccunie . Nã eĩm in mona
ſterium intrare mõſura poterat / niſi certe pec
cunie q̃titas ſecum iret . In hoc ſi qdem erat mo
naſterio ſanctimonialis quedam domina etate
grandeua / q̄ ab infantia ſua in ieiuniis orationi
bus oĩ terreno reſoluta ceno deo uixerat / q̄ ui
tium illud q̃ plurimum abhorrebat . Cui no
cte quadam ut erat ſolita ĩ orõne poſite . glorio
ſus Hyeronimus apparens locum illũ ĩmenſo
illuſtrãs lumĩe / eidem p̄cepit ut ad abbatiſſam
ceterasq; illius cenobii moniales mane pergeret
nũtians q̄ niſi a peccato iam in ueritate manu;
retraherent ultionem diuinam ſubito expecta
rent . Hiis dictis diſpuit . pterita uiſione inſueta
ſcĩmonialis dña : quis hic fuerit iubens talia nũ
tiari / in ſe ip̃a auide ptractans totam illã nocte;
pegit inſomnē . Crepuſculo diei adueĩente oẽs
ĩ capitulo moniales ppulſato titinabulo cõgre
gauit . Quibus admirantibus ad quid forẽt tã
ta feſtinatione ĩ caplo cõuocate . ſcĩmonial' dña
ex eaꝝ exurgẽs medio q̄ uiderat & audierat oĩ
b' patefecit . fit illico moĩalib' cũctiſ ex hoc irriſio
hãc exclamãt fatuã mltiſq; garriũt derriſionib'.

Hoc forte illa nimia ebrietate somniasse. Illa
uero decepta ꝯtumelia/patiētie se scuto muniēs
de earūdem siqdem pertinatia nimium dolens/
sed de sua despectione gaudens/ad solitas redit
orōnes/supplicans cōtinue ne suis monialibus
quod audierat eueniret. Transactis igitur die
bus decem /nocte media pdicte sanctimoniali
domine hic ꝓre deuotis orationibus icumben
ti, gloriosus iterū apparuit Hyeronimus/eidē
ut q prius nūtiauerat monialibus denuo itrepi
de nūciaret/allocutione mādauit benigna. Ad
quem illa. Quis inqt es dñe talia mihi mādās.
At ille. Hyeronimus iquiens sum/ab eiusdem
euanuit oculis. Illa uero sanctus earum ptinati
am /qd ageret /quid ue diceret nesciēs. tandē
malens a monialibus isana & ebria reputari:
quā diuinis cōtraire pceptis /cōgregatis iterum
monialibus /q uiderat & audierat uoluit itima
re. Ast ut eam assurgere moniales pestifere ꝯ
spexerunt/diuini nescie iuditii sibi de proximo
affuturi/anq uerba icipet. e caplo cum magnis
cachinationibus exierunt. Transactis uero in
sup diebus tribus dormiēti predicte scimoniali
domine gloriosus Hyeronimus ineffabili qua
si societate uallatus angelorum/nocte apparens

./. sciens

media/eam excitauit/eiq; iussit ꝓtinus ut de illo
exiret monasterio /ne: subito futurā sentētiā
expectaret. Cum uero illa multis lacrimis sup
plicaret ne hoc fieret/gloriosus inquit hyeroni
mus. Ad abbatissam & ceteras pgito omī mora
postpoīta/eisdem nūtians ꝙ nisi peniteant hac
nocte diuinā sentiēt ultionē. Si autem in sua p
manebunt duritia: statim exiens amplius ī mo
nasterio ne moreris/hiis finitis abscessit. hec
igitur audiens scīmonialis anxia plenaq; tristi
tiis/capl'm adiit & cāpanam cepit uehemēter ut
ad capl'm moniales accederent resonare. Quo
abbatissa de somno euigilans/cognoscensq; ab
hac fore pulsatam cāpanam iracūda ꝓperauit.
At ubi illam uidit diris eā minis increpās/nul
lum uoluit audire uerbum/ꝓmittēs/ꝙ nisi ces
saret hec agere/secū amplius ī monasterio nō
maneret. Cui scīmonialis domina. Ne tardes
īquit queso agere que ꝓmittis. ꝓfcō me noscas
hoc in loco amplius nō mansuram. Gloriosus
equidem Hyeronimus apparens/mihi tantu;
modo huic statim monasterio futurum iuditi
um patefecit. hec audiens abbatissa deridere ce
pit hanc existimās uesano capite ista fari. Et ho
stiariam cōuocans iussit ut hāc de monasterio

ꝓtinus effugaret. Mandās eidem ut aliquali hora sic extra dimissam postmodū faceret itroi re/ut sic ab iceptis operibus iam cessaret. hac de re leta sanctimonialis domina/ q̄ citius potuit de monasterio est egressa / lacrimis tamē fussa doloribusq; repleta/ ꝓ his q̄ monasterio noue rat euenire. Terribilis si quidē deus fortis atq; potēs & quis resistet ei. Heu cur homīes eum nō formidāt. Qui tantum irritāt. i. ꝓuocant eius irā sciētes nullatenus posse ab eius effuge re manibus/ut eos ei⁹ magnū & īenarrabile iu ditiū nō comprehēdat. Saltē his miseri terreā tur exēplis. Audiant qui in suis cōfidunt diui tiis/quiq; ī ira concitāt excelsu; dominū sue aua ritie siccitate/quale huic monasterio a deo ꝓpter peccunias fatiē auertenti de celo ē iuditiū iacula tū. Pene limē hostii scīmonialis dn̄a excesserat q; subito totū corruit monasteriū oēs opprimēs moniales/ita ut ex eis nec una remāsit. Sancti moīalis uero illa ī quoddā uenerabili dn̄aꝝ mo nasterio /qd' ē apud īferiorē thebaidē hacten⁹ scītate p̄cipua uiua manet.

d Ignū tensui p̄missis miraculis aliqua alia cōtra peccantes diuini iuditii declaratiua

ui͂gere si forte p̄mentui multitudīe peccatoruꝫ corda tenatia & plusq̄ lapidea cōuerterentur. q̄tenus cū se ob peccata cernerēt belluas fieri ra tionē & cognitionē sui recuperātes ut fierent homines adipisci mererētur. Abiecta & eiꝫ ra/ tione qua sūt homīes īfra bruta aīalia redigun tur. Grecorū quidā heretic⁹ dic quadā cū sacer dote quodaꝫ ī yerosolomitana ecclesia publice disputabat. Cūqꝫ sacerdos ob sue ptis defensio nē auctoritatē quādam gloriosi hyeronimi alle garet ut greci destrueret rationes temerario pe stifer grec⁹ ore gloriosuꝫ hyeronimū totius ue ritatis lumē mētitū nō erubuit uoce fare. At q uoce talē nequitiā ppetrarat uocē deinceps nul latenus non formauit.

q Vidā insup ali⁹ hereticus pestifer arria norū ī quadā disputatiōe quandaꝫ hye ronimi gloriosi auctoritatē cōtra euꝫ īducēti ut mētit⁹ esset sua temeritate respōdit. Qui subi to fuit diuina ultiōe pcussus. Nā nundū uer bū uoce finiēs clamare p totū illū dicꝫ sine aliq̄ cessatiōe nō desiit, miserere miserere hyeronīe gloriose qa a te penis durissimis torqueor. Et hoc p totū illū diē q̄tis poterat uocib⁹ clamans hora cōpletorii miserabiliter cūctis qui ad hoc

ſpectaculũ cõcurrerant cernẽtibus expirauit.

h Ereticus quidam alius peſtifere hereſis
arriane cui ante meũ obitum finem pri⁹
imponat dominus/in eccleſia ſyon glo͛ſi Hyero
nimi imaginem cernens.utinã inqt ſic te cũ ui
uebas meis manibus tenuiſſem/qa meo te gla
dio iugulaſſem .hec ut dicta dedit/gladium eua
ginans totũ ipm ymagini illius guttiri infixit
Quã magnus eſt iſte hieronimus tot fatiens
mirabilia ĩaudita/cui ſecũdum opa ſua ſil͛is nõ
apparet. Potuit eqdem ĩbecillis ĩ imaginis gut
ture gladium figere dextera. Sed ab imagine
gladium .& a gladio manũ quouſq; res ĩnotuit
extrahere nullatenus fuit compos .Moxq; ex
pcuſſionis loco tãq̃ ex hoĩs corpore uiui ſangui
nis unda fluxit/que uſq; modo pro miraculo
declarando nũq̃ fluere ceſſat. Eadem inſup ho
ra qua res sic acta eſt/iudici in atrio exiſtẽti idẽ
glorioſus Hieronimus cum gladio gutturi infi
xo apparens/pro offenſione huiuſmodi uindi
ctam fieri poſtulauit. Et hec dicens abiit/ſtupe
factus itaq; iudex/cũ ceteris qui aſtabant ad ec
cleſiam ꝑperans/hereticum manu gladiũ ĩfixũ

tenētem repit. Qui ꝓtinus ut hii uiderūt/ ma
nū fuit compos a gladio remouēdi. Captus ita
qꝫ hereticus in sua ꝑmanens duritia / ob aliud
nō se dolere nisi quia uiuum nō teneret hyero
nimū garriens/a populi multitudīe lapidibus li
gnis ensibus & lāceis iugulatur.

n Epos meus Iohannes quē agnoscis omī
fulgens pulcritudine/quē mihi in locū fi
lii adoptaui/ut puto tibi pridie quid ei euenerit
enarrauit. Sed tn̄ ut p̄stantius memorie comē
detur /silentio nō transibo. Captus itaqꝫ ideꝫ
Iohānes an̄ duos ānos apsis/& ꝑlarū regis mini
stris uēditus pp eminētē suā pulcritudinē/ad re
gis exercēda obsequia deputat᷑. Cūqꝫ ꝑ annū
in regis curia nō ꝑuo dolore & tedio ꝑmāsisset
eodē reuolutionis aī die prandēti regi seruiens
p̄tristitia se a lacrimis nō potuit ꝯtinere. hoc rex
intuēs lacrimarū ab eo auide querit cām. Qua
cōpta in quodā cū castro quibusdā p̄cepit mili
tibus custodire. Seq̄nti itaqꝫ nocte eodem ī ca
stro existente/diris lacrimis undiqꝫ madefacto
ī somnis eidē gloriosus hyeronimꝰ ueīens ma
nūqꝫ eius ut sibi uidebat᷑ capiens ad ciuitatem
yerl̄em secū duxit. Expgefactus mane putās

ſe in caſtro a militibus retineri ī domo qua ma
neo ſe inuenit. Qui admiratione uelut amēs
quaſi utrum ī caſtro uel ī domicilio meo ſtaret
nullatenus diſcernebat. In ſe poſtremo rediēs
emiſſa uoce dormiētem familiā excitauit. Cur
rūt igitur ad me famuli ad eſſe Iohannē ineffa
bili gaudio nūtiantes. Sup quare dubius accur
renſ quem a pſis uinctū putabam pñtem cerno
Quo qdem quid ei acciderat enarrante deo &
glorioſo hyeronimo laudes maxīe pſoluūtur.

s Anctimonialis quedam dña/oīum pene
pulcerima feminaꝝ/etate iuuēcula/ſed aī
ſapientia ualde cana/beati hyeronimi deuotiſſi
ma/in quodā cenobio dñaꝝ multa ſanctitate ut
opinor ad huc uiuit. Cui quod audies dicitur
contigiſſe. Sit mulier hec aliis in exemplū/que
huc illucq; plateas & uicos diſcurrere nunq̄ ceſ
ſant. ſua ſtultorum hominum illaqueantes ani
mas uiſione. Nullo tot diabolus animas recte
capit / quot peſſimo mulierum. Scīmonialis
hec/ut oīum dominaꝝ teſtimonio comprobat̄/
nūq̄/niſi eā maxīa cōpellat neceſſitas/extra ſuā
celulam gradum figit. Neq; enī aliud agit opuſ

qn aut oratioĩbus uacat/aut lectionibus/ & me
ditationibus implicatur/aut corpus reficit dor
miendo . Hiis durus serpens antiquus diabo
lus ĩuidens/ut eaꝫ a sancto proposito reuocaret:
cuiusdam nobilissimi inuenis animum in eius
dem sanctimonialis tantam concitauit ꝯcupiscē
tiam/ꝙ nil poterat die noctuqꝫ aliud nisi q̃uo
posset eam attingere/cogitare . Circa monaste
rium non lumine excecatus continue pergens
nullum remedium aliud repire quibat . Tanta
nāqꝫ stultitie nube calligatus extitit/ut multoti
ens se suis pnitiosis turbatum affectibus cernēs
uoluerit se aquis tradere suffocandum. Stul
ti amoris stultum iuuenem cathena de die ĩ diē
stringit/& ut hec ad sanctimonialis aures reso
nent ob suam non audet pudicitiam . Qua
de re omni ad hoc auxilio destitutus/quendā
inueniens magū ueneficia & demonum in can
tationes nephandas artibus exercentem/ma
gnam promittit si quod optat executus fuerit
pecunie quantitatem . Tunc uenefitiorum
magus suis carminibus cōuocatum demoneꝫ
decipiendi eam nocte media festine ad san
ctam destinat monialem . Ad celulam itaque

accedens demō/trāſire ultra cellule li me/hyero
nimi gl'oſi imagīs in cella picte tiore nimio inqt.
Mira res auguſtine ut multiplicib' patet exēpl'.
Tātus glorioſi hyeronimi diabolo timor ineſt.
ut ēt ſue picture nō audeat apparere. Nā ſi cui
ab eodem obſeſſo corpori pcioſa demōſtretur
ymago/ab eodem cōtinuo diabolus effugatur.
Igit' cōmiſſū explere opus neq̄ ſpūs poſſe deſpe
rans/admittentē reuertitur ſibiq; negari ad mo
nialē introitum pandit ob glorioſi hieronimi
ymaginem celle pictam. Quem derridens di
miſſit. Moxq; cōuocatū alium demonē q̄ citius
pōt mictit ad huiuſmodi opa finiēda. fit ſecūdo
id q primo. At ſecūdus p horā forte manens
coactus cepit excelſas uoces emittere. Si me
hieronime hinc ſinis recedere huc ulteri' nō re
uertar. Ad hec ſtupefacta mulierque orationi
bus cellule inherebat. quis iſtas fundat uoces
nimio pauore perconctatur. Non ceſſante dia
bolo ſic clamare/excitate illius cenobii moniales.
timore pcuſſe grandi/tremule ad illam accurūt
celulam cruce domini peunte. At ut illum fo
re nequā ſpiritum ſciunt/eūdem coniurant ut

debeat qua de causa uenerit intimare. Narrās equidem diabolus rei seriem / seq; gemitibus & ululatibus pandens cathenis igneis uinctu; a hieronimo detineri / rogat eas ut suis mereat precibus abeundi gratiam inuenire. Ast ubi hec moniales audiunt / deo & glorioso Hieronimo laudes reddunt suppliciter postulantes / ut demonē hunc nullatenus reuersuru; de eodem cenobio effugaret. Vix orationū uerbis finitis diabolus magnis stridoribus ex eodem loco recedens / magū adiit eūq; capiens tantis uerberibus & cruciatibus flagellauit / ut per multa horarum spacia in eo aliquod uitale signum paulominus appareret diris clamans uocibus Mei cruciatus causa fuisti / ad illam me destinans monialem / certe in te hisdem uerberibus uindicabor. Inter uerbera autē tā horrida / magus cum se pene perniciei proquum cerneret. suas uidens artes nullum sibi auxilium adhibere. ad totus refugii portum Hyeronimū gloriosum iam naufragus se dirrigens: gloriose īquit Hyeronime huic ad tuam clemētiā subueni misero accurrenti: eisolita mīe dona

pregrãdia nõ denegãs .Promitto namq; ſi tuis
hac hora adiutus auxiliis/pñitie, tã horribili nõ
ſuccumbã.deiceps cũctis exutus fallatiis/a tuis
obſequiis nõ recedã .hiis finitis uelut fum⁹ ab
eodẽ neq̃ ſpũs euanuit .Per ãnũ aũt idẽ iacuit
uerberibus magus ĩ tãtũ ſui corporis impos: ꝙ
nõ niſi alieno auxilio potuit ſe mouere . Mox
idẽ accepta pñia magus anteq̃ electo ſurgeret
cũctis cõbuſtis codicibus . qb⁹ artes illas neqſſi
mas exercebat /uẽditiſq; oĩbusq; hẽbat/& pau
perib⁹ erogatis/cõpleto ãno in illa ſe ob pñiaꝫ
pagẽdã ĩ quadã ſpelũcha claudẽs heremo/ĩ qua
ꝑ quadriẽnium gl'oſus ſtetit hyeronimus/mul
ta ſanctitate & pñie aſperitate pollet .huc queſo
iuuenes oẽs currãt .& ĩſani iuuenis exẽplo di
ſcant .ne qd' illi cõtigit ſibi poſtmodũ doleant
cõtigiſſe .Inſan⁹ itaq; iuuenis tãtis circũligatus
luxurie laqueis ſe uidẽs oĩmode ſue miſerime
uoluptatis deſiderio nephãdiſſimo defraudari
quadã nocte laqueo ſe ſuſpedit .Et ſic ĩfelix tẽ
porali uita ſimul & perpetua ſe priuauit . Ec
ce quot malorum cauſa turpiſſimum luxurie
uitium fore liquet .Nil tam ruine aĩe pariter &
corporis promptum ꝑcipitiuꝫ q̃tum iſtud ne

quiſſimū arbitror ſcelus . Ex ipo nāq; homici
dia ebrietates cōmeſſationes inuidie detractio
nes cōtentiones & pene uniuerſa oriuntur ma
la ut ueteris & noui teſtī infinitis patet exēpl̄ .
nec nō & cōtinuis manifeſtiſq; expientiis decla
ratur . At hec autem ut maior iuuenibus det̄
aſtutia ſe tuendi quia ſtatus ullus piculoſior n̄
eſt inſipientis iuuentutis aliud cenſui exemplū
mei nepotis rufi etatis forte decem /& octo ā
norum q̄q̄ dolore nimio ſubrogare .

n On ē ambiguum iſta que īcipio enarra
re magnis tribulatioībus mee memorie
reuocari. Sed tn̄ ut premiſſum eſt ut oībus ma
xime iuuenibus ꝑueniāt in exemplū ſcilentio
illa nequeo p̄terire. Nepos quidā meus rufus
noīe utroq; priuatus parēte ānicuIus ad meas
deuenit manus qui utinā ex matris uiſceribus
nō exiſſet ne illi quod ſuſtinet cōtigiſſet . Quē
tanta diligentia ſuo īfortunio enutriui ut a pl̄i
bus a me genitus putaret̄ . Creſcens itaq; ide3
puer infelix etate ſed nō ſapīa īgēti pulcritudīe
corporis ſed nō anime decoriſq; & ꝓbis morib⁹
honeſtate bonitate & multe ſapientie elegantia

decoratus a cūctis dilectione ſupflūa collebat.
Is nāq; in decimo octauo etatis ſue anno ī becil
lis & miſerimus expirauit. Propter quē tantis
ab oībus īſonuit luctus ut uix ꝑ meſem finem
potuerit īuenire. Sed certe luctuſ pro eo quod
euenerat nō ſuffecit. Aſt ego nimie ei⁹ in cum
bens dilectioni pluries glorioſum rogaui hye
ronimū. ut mihi qd nepoti meo acciderat reue
laret. Igitur meis ānuens hyeronimus glorio
ſus precibuſ. obtinui quod gliſcebam. Oranti
enī mihi die quodā hora nona tantuſ affuit fe
tor ꝙ naribuſ nullatenus poterā tollerare. hec
dum mecū tacitus reputās unde hic tantuſ ade
ret fetor admirarer ſupra meū uerticē eleuatis
oculis infelicem nepotē uidi terribilis uiſioīs ita
ꝙ ī eū uiſum īprimere nō audebam. Nā cathe
nis igneis circūligatus fornacis inſtar flamas fe
ditiſſimas erumpebat. Ad hanc itaq; uiſonem
ſubito me tam uehemens timor aripuit ut dū
pluries loqui uellem formādi uocē nullaten⁹
cōpos eſſem. Poſtremo aliquātulū ī me rediēs
ſi me⁹ erat nepos uocē cepi ꝑqrere tremebūda.
Ad hec ille ululatib⁹ & ſuſpiris ūt inqt nō fuiſ
ſem ne tam diris eſſem cruciatibus deputatuſ.

Nam ſcias me tartareis mãſionibus perpetuis temporibus permanſurum. Heu quid dicam. his dictis tantus mihi dolor affuit ut ſim admiratus quomodo uita ꝓtinus nõ diſceſſit longis autem expletis coloquiis ab eodẽ ſciſcitatus fui cur diuine fuiſſet miſericordie ſic exors / cũ in mũdo tot uirtutibus ſic polleret pro nulla inqt me ſcias cauſa fore dãnatum niſi quia in ludis maxime delectabar. At quia in morte accepta penitentia quaſi ſtulta ignorantia ut debebam poſtpoſui cõfiteri diuinam nõ merui ueniã adipiſci. Et hec dicẽs a meis diſparuit oculis. Talis aũt eo abeunte remãſit fetor ut in locum illuꝫ hactenus nullus audeat itroire. Ecce q̃tum turpiſſimũ ludi ſcelus diuine ab horrent maieſtatis oculi. Timeamus ergo ne uos bonorum rapiat inermes tã repẽtinus ĩteritus penitere nos uitioꝝ cõtigat. dum tẽpus ineſt. quia poſtmodum pnĩa foret fruſtra. Vt igitur a xp̃ianis tã te ruine ludi ꝓcul effugiat nephas / imo ut omni memoria deleatur extra. alia quedã q̃ breuius potero ſubrogabo.

i N ſamaria qndecĩ nundum expletis die

bus dum miser quidam ludēs quasi oīa q̄ue ha
bere poterat cōsumpsisset gloriosi cepit hyero
nimi nomē ausu temerario blasfemare. Que
nephāda blasphemie uix finientē uerba uiden
tib⁹ & stupētib⁹ cūctis mox e celo fulmen ue
niens interremit.

t Rib⁹ aliis in tyro ludentib⁹ hoc accidit
quod enarro. Cū enī illi suū uellēt īcipe
ludū ut qui se hoc ab eisdē audisse. & totā rei
seriē se uidisse fant referūt sic dixerūt. Fac qd
qd uis hieronīe qa te īuito ludū istū alacriter fi
niem⁹. His itaq; dictis suū īceperūt ludū. Quo
quidē primordiato q̄si uno elapso instāti se ter
ra apiēs illos solū asorbuit ita ut nil ex eis ampli
us fuerit uisum.

q Vod uisu noscit uerissīo testimonio cō
ꝓbat. Idcirco q dico q̄ue multis posse
cōꝓbare testib⁹ tamē me ip̄o teste q ea uisione
ꝓpria didici cōꝓbato. Iuxta meā ī q̄ ī yerusale
hito edē nobilissim⁹ qdā fuit milles trāsitoriis
nimiū locuples. Qui unicū habēs filiū eiusde
stultissimi amoris cecitate ꝑcuss⁹ nō solū a pra
uis eum corrigere noluit. sed etiā cum ip̄emet
praua instruere conabatur. parentes fatui &
isti similes mentis queso oculos huc inclinent

ut quis finis eueniat nō ignorēt. Multi enī ho
mines magnas aīe & corporis inciderūt ruinas
ob prauorum parētum insipiētiam. Crescens
nāque illius militis filius cūctis bonis morib⁹
destitutus de die ī diem peiorando totum suū
tempus amittens in ludis & blasfemiis cun
ctisqꝫ imunditiis patre accusante annū attigit
duodecum. Qui quodam ad uesperascente
die solitis cum patre ludis insistens ludum eo
dem ut gliscebat non habente prioprorupit in
hec uerba. Si quid ille potest Hyeronimus q
ludos prohibet iam exerceat. Nam se īuito nō
nisi uictor exurgam uerum hoc dūtaxat īpo ꝑ
sequēte nequā spiritus īteterimi hominis spetie
cunctis uidentibus locum in quo ludebant ue
loci gradu adiens eūdem puerum infelicem ra
puit/sed quo detulit nulli hactenus hominū
est compertū. Verꝫ ut puto eum detulit ī infer
num. Eadem nāque hora casu ad quandam
mee domus fenestram que loco in quo luden
tes degebant pater & filius ex opposito sita est
me posueram. quo me necesse fuit uidere ue
ritate prospicua seriem tam formidande rei
geste. Discant erga iuuenes ī iuuētutis tpre
quod ceteris est pſtantius expetēdis moribus

ſe fulcire ne uilibus caducisq; moribus iuueni
lis aĩus informatus ſtatum uitioſum ĩ canitie
nequeãt ꝑmutare. Quod eĩm noue carte ſcri
bitur. de facili nõ deletur. Diſcant & ꝑentes
fatui filios correctionib⁹ & uerberibus erudire
nec uitioꝝ ſinant. ut uepres radices figere non
faciliter euellandas ne flendi & hic & in futu
ro eis ſuccedat euẽtus. Nam niſi fallor ad eter
noꝝ gaudioꝝ patriã deueniẽdi artiſſia & ſine ã
biguitate aliqua a paricisſimis certe cognita ex
tat uía. At uno habito oppoĩtoꝝ alterum ꝑ ſe
patet. Eũdi ad ꝑditionem iter latiſſimum & mlꝰ
tis imo pene infinitis limittibuſ plenum fore
cõſtat. Quodlibet enim mortalium peccatoꝝ
ad ꝑditionem trãmittem ſuum ſtruit. Ad quã
nedum hominũ paganorũ ſed ẽt illorum quos
ſacri baptiſmatis unda lauit cõfluit multitudo.
Nam de paganis nulla oritur queſtio ꝙ nõ dã
nentur maioremq; fore liquet numerũ multi
plicibus inſiſtẽtium flagitiis quorum nulla pe
ne unq̃ cognoſcit̃ emẽdatio. Quin imo reſpe
ctie qdem dico pariter malis & bonis oĩbus cõ
ſideratis. nõ eſt qui bonũ faciat nõ eſt uſq; ad
unum. ſed omẽs poſt ſuas ĩprobas & peſſimaſ
ambulant uoluptates. Conſequenter ergo cõ

cludi debet q̄ ad eterna beatitudinis gaudia rarissimi gradiantur infinite qn imo omēs pene sacre scripture auctoritates hoc testantur. Infinita si quidem & exempla possemus ꝑspicaciter intueri/ad huiusmodi ueritatem suffitientius demōstrādam. Sed hec ex omibus unum censeri decet/nec ad hec discrepari pōt/nullus. s. ad eterna modo aliquo ꝑuenire posse gaudia/nisi oibus nō ꝑticulariter uitiis extirpatis/uirtutū studeat itinere ꝓperare. Hiis iam fine dato/exempla & ꝓdigia modica huius opis fine ꝓpinquo breuiter ītroducam/& duo ꝑcipue admiranda que a uenerabili uiro Nicholao cretensis insule archiepō referēte didici primo.

u Enerabilis idem archieps pridie gloriosi hyeronimi deuotiōe nimia bethleē uenit: ut eiusdem cūctis honoribus colendas reliqas uisitaret/et totus caritate feruidus redire noluit: donec me sua gratissima uisitatione eximiis leticiis adimpleret. Qui uti bonoꝝ ꝑcipuus ut gratissima mihi donaria suphabūdātissime more solito īpartiret/me uisitare minime cōtentus: mecum dignatus est iā diebus pluribus cōmorari. quod utinā tp̄re longo duret. In Christo namq; Augustine carissime uenerabilis idem

pōtifex te salutat. Quāpluries igit͛ mihi suoꝝ uerborum auido uenerabilis idē pōtifex enarrauit. hoc tale ĩ ciuitate candie contigisse. Sacerdos quidā suus sue maioris ecclesie custos ĩpudicus. luxurie & ebrietati deditus nūdum cōpleto anno miserrime de hoc seculo emigrauit. Cui⁹ corpore ĩ ceteroꝝ sepulto baratro sacerdotum ut eius punitio cunctis ĩnotesceret ad exēplum subsequēti nocte tantus ĩ ecclesia eiusqꝫ cimiterio fuit strepitus ꝙ rumore nimio ĩ urbe illa cōmemorantes excitati pauore ingēti uelut amētes ad ecclesiā cucurrerūt. Stāt itaqꝫ omēs circa ecclesiā strepitus uehemētes cāpanarum qꝫ sonitus audiētes sed minime quid uidentes diuinā qdem exorāt clemētiā / quatenus cur ista fiant debeat reuelare. Sed nullum exauditiōis sentiūt adiuuamen. Diluculo hoc cessante cūctaqꝫ fuerant ĩ ecclesia repiunt reuoluta. Et quasi undiqꝫ flamis igniū uiolata. Ad hec memoratus pontifex orationes populoꝝ ĩdicens quid sequēti eueniat nocte ꝑcipit expectari. Ne nimis succūbam uerbis sequēti nocte duplex strepit⁹ & pauoris tribulatio est secuta. Qua de re repletus populus amaritudine & dolore cernēs sibi nullum a dn̄o adiutorium eueīre sicut uul

nerati qui ī monumētis ꝓiecti dormiūt exiſte
bāt . die aūt illuceſcēte oībus in eccleſia orōnib⁹
cōgregatis glorioſ⁹ hyeroīmus ſubito ſepties
ſole ſplēdidior ī eccľiā ueniēs ad altareq; gradi
ens cūctis uidētib⁹ & mirantibus p horā forte
ſub silentio pmanēs obſtupēti populo hec ꝓp
ter ſacerdotis illius miſerimi cadauer ſacris indi
gne locis cōditum ad terrorem peccātium cōti
giſſe ītimauit / eidēq; mādans ut cadauer miſe
rum tartareis poſt reſurrectionem oīum man
ſionibus deputandū diſſepultu; flāmis trade
rent . Protinus cōcremādum alioqn īcepta pe
ſtilētia ñ ceſſaret . Et ſic ob ītuētium oculus eſt
uiſus . Quod ut ordinauerat letabūdus popu
lus adimpleuit deo & beato hyeronimo laudes
p̄cipuas pſoluendo . Et ſic peſtis illa ceſſauit .
Quo deinceps beatiſſimū hyeronimū omēs
unaminiter deuotione maxīa colere īcepunt .

i N eadē īſup ciuitate qdā pľcerim⁹ extitit
iuuenis titus noīe honeſtis morib⁹ lucu
lentus , cardinali nō ignobiliori natus ꝓgenie p̄
diues ualde totam pene deuotionē & fiduciam
habēs ī beato Hyeronimo hic ſiqdem iuuenis
uirgineo nitens cādore ī eiuſdem ſancte uirgi
nitatis ꝓpoſito uſq; ad uigeſimū annum ꝓbis

uite moribus pdurauit. Quo tempore utiq; cuiusdam sui fratris nephando consilio incitat᷒ spretis tam᷒ nobilissimis uirginitatis gẽmis auri preciossimum metallũ calcans ad carnis spurcitias & lutũ & fetorẽ uehemẽtem declinãs puellã quendam omĩ pulcritudine corporis renitẽtem sibi ĩ matrimonio copulauit. In cuius amoris retibus a deo captus est. ꝙ nihil aliud pter ipam poterat cogitare. Cepit nãq; de die in diẽ diuina obsequia obliuisci. At quia miser dereliquit iustitiã & oblitus fuit deũ alentẽ se oblit᷒ fuit sibi dominus misereri. Cõpleto itaq; anno quo cum puela iuuenis insensatus steterat nõ ut ĩ matrimoio sed causa expellẽde libidinis copullatus suggerente diaboli astutia iuuenis frater puelle illaqueatus amore auide diu querẽs eiusdem amplexibus frui. tandemq; optauerat est adeptus. huc accurrant iuuenes & exẽplo iuuenis sint astuti. Fiunt nota iuueni puelle uiro iam pacta. Tacens idẽ cogitat auide quo ualeat modo certitudinem reperire. Expectat diebus aliquot se simulãs hoc nescire. Ast die quoddam ordinat urbem deserens pegre proficisci. Et latens p diem in ciuitate nocte media domum ueniẽs reseratis seris a puella serui

trice clam ut prius simul ordinauerant ambo usq; ad thalamũ in quo eius frater & uxor in lecto stabant procedens sibi postulat apiri. Mirãtur illi & timore preteriti uehemẽtius pulsanti negligunt hostium reserare. Tandem confractis seris thalami iuuẽis ira & furore nimio fornacis ardentis instar undiq; inflamatus uxorẽ proprio euaginato gladio interfecit. Deĩde sub thoro ꝓprium latitantem fratrem inueniẽs interemit. Hiis itaq; gestis ex ciuitate exiens mł to tempore ꝑ mũdum huc illucq; errans cũ quibusdam aliis cepit quosdam transeuntes ĩ itinere depdari. ac etiam iugulare. Permanẽti itaq; eodem tito per decem annos talibus negotiis implitato gloriosus Hyeronimus salubre refugium & uitale die quodam iam ad uesperascente luce in modum mercatoris se mõstrauit. ne ille solum modo habite deuotionis ꝑmiis priuaretur. Nam ille quãqam tot & tanta uitia abhorrenda continue exerceret. tamen in beato Hyeronimo deuotiõem aliquam retinebat ita ut eidẽ cottidie se cõmendans boni aliquid diebus singulis ad eius honorem facere nullaten⁹ postponebat. Cernẽs igitur titus mercatorem

nephandis ſotiis ad ſolita nequitie opera cōuo
catis cōcito cū eiſdem pergens curſu uibratis lā
ceis Hyeronimo inſtar mercatoris obuiant ue
nienti. Moxque in eum inſurgens a ſotiis eū
dem precipit retineri /donec eius lateri gladi⁹
infigatur. Deinde manum eleuat interfitiendi
gladium retinentem. ut ſcelus tantum ualeat
iā explere. Ad hec glorioſus Hyeronimus ī
quit. Amore Hyeronimi quem tu diligis lo
quendi aliqua breuis licentia mihi detur / poſt
modum ſi uolueris facito id quod optas. Ad
hec titus inquit amore eius quem nominaſti
& loquēdi & uiuēdi/licentia tibi ut poſtulas cō
cedatur. tātum que portas mercimonia iam
depone. At Hyeronim⁹ glorioſus dixit. Ego
ip̄e ſum Hyeronimus qui huc propter tuā li
berationem ueni ne mihi a te impēſa obſequia
in uacuum preterirēt. Te tot que geſiſti pectu
nimium iam peniteat ad te ip̄m redeas ne for
mides. Huc uſq; me noueris ꝓpter tuam ſalu
tem & anime & corporis apud diuinā iuſticiā
iratam cōtra te ſupplicē extitiſſe ne ī te dignas
tibi ſentētias exerceret. Ad penitētie igitur q̄ci
tius perge callē/ & peccatoꝝ onera iam depone

Alioquin tui custodem & supplicem nõ habis
hiis dictis gloriosus Hyeronimus ab illorꝫ ocu
lis disparuit. Ad hec stupefactus titus & qui
cũ illo erãt timore & admiratione tam ingenti
ad terram procidens ꝑ horam nõ potuit eleua
ri. Tunc subito in titum & qui cũ illo erant spi
ritus sancti gratia est effussa. & lux eos celitus
illustrauit. Qui ꝓtinus in uiros alteros iam
mutati spretis cũctis spurticiis uitiorũ ad peni
tentie tramitẽ rediere. Deinde ad heromorũ
antra deuia & ignota ꝓperantes ĩ magnis se cor
porum asperitatibus & uita sanctissima tradi
derunt.

m Iraculum aliud/quod ueridicorꝫ testimo
nio solidissimo/in supioribus egipti pti
bus in quodam monasterio fuisse non multis
diebus pactum intellexi quatenus homĩbus &
maxime iuuenibus quãtumcũqꝫ castis ꝓueni
at in exemplum ad euitandũ piculum mulierꝫ
p̃cedenti miraculo addere cogito fore gratum
Monachus quidam iuuenis & decorus hone
state p̃cipuus moribus maturus & senex uirgi
nalis puditicie custos. cũctisqꝫ illius monasterii
monacis speculum sanctitatis gloriosissimi hye
ronimi amator deuotissimus fuit duodecim an

nis ĩ monaſterio continue orationibus uacãs &
ſtudio ſcripturaꝝ hic amore caſtitatis timẽs ne
cor aliqualiter uiolaret. mulierũ uiſus ĩeffabili
ter abhorrebat /ita ut eius memoriã formida
ret. huic ꝓpoſito diabolus ãtiquus ſerpens /&
hominũ inimicus ĩuidens ſue neqtie ĩueterate
cõtra eũ dolos & artes multiplices ĩcitauit conti
nue cogitationũ ſtimulis iuuenẽ peſſimus tem
ptator affligens die noctuq; a temptationibus
duobus mẽſibus nõ ceſſauit. Iuuenis uero ꝓ
uidus ſeſe dñi & beati Hyeronimi cuius dilec
tionis ardore feruebat cõmendans cuſtodie ui
ctrici dextera temptamẽta diabolica ieiuniis &
orationibus ſe muniẽs triumphabat. Cõfluãt
huc q̃ſo iuuenes atq; ſenes. & q̃ti ſit caſus muli
erũ fallax pulcritudo /hic doceãtur maxĩe p ex
ẽplũ. Cernẽs ſe aſpis pfidus diabolus a iuuene
ſupari tãq̃ leo rugiẽs ſubtiliores nocẽdi artes
cepit querere ut iuuenẽ deuoraret. fit itaq; ĩter
eos pugna grauis. hĩc aſtutiis cõſuetis caſtra ad
uerſus iuuenẽ ſtruit peſſimus inimicus. hinc
iuueĩs orõnibus glorioſiſſimi Hyeronimi pro
tectus caſtroꝝ ſternit munitiones & uires eo
rũ triũpho nobili uilipẽdit. Interea genitoris ad
mortem egrotãtiſ uiſitationiſ cã ingruente ex

monasterio ĩ ciuitatem ad paternã edem ueni
re iuuenis ẽ ꝯpulsus. Nã se pater dolore nimio
moriturꝝ si uisiõe frustraret̃ filii crebris clamo
ribus acclamabat. Ob hoc doles monachus ne
mulierũ uisu cor mũdũ & uirgineo candore ni
tidũ uiolaret potius nisi factũ sui cenobii fuissꝫ
supplicationibus inclinatus erga patrẽ crudelita
tem uolebat ꝑꝑ dominũ exercere q̃ eidẽ confir
mãti cõpati a monasterio recedẽdo. Sciebat eiꝫ
nil monacho tam nociuũ detestabile & mortale
q̃ uicos & ciuitates & gentiũ multitudinẽ circui
re. Nulla certe ꝑmanet ĩ hoĩe qes mẽtis / q̃ mul
torꝝ uerbositatibꝰ & uaniloquiis ĩplicat̃. Quod
aq̃ piscibꝰ. monachis ꝓcipue idẽ silẽtiũ opatur.
In paterna itaqꝫ manẽs ede monachꝰ diebꝰ tri
bꝰ. tedio tã ueienti affectꝰ ẽ / q̃ sibi potiꝰ uideba
t̃ tetris se fore carceribꝰ mãcipatũ. Cõpleto die
tertio / dũ. n. ꝯ sorore sua q̃dã plcritudĩs ĩaudite
ĩfirmitatis cã patris curra simlꝫ ꝯtigeret ꝯfricare
casu sororis dextera eiusdẽ tãgẽte dexterã tã di
ris iaculꝫ libidĩs eiusdẽ sororis ĩepte & abhomĩa
bilꝫ cõcupiscentie fuit subito cor eiusdem mona
chi instante diabolo uulneratum / quod pene
eam ad illicita. & omnino ab hoĩbus abhorren
da nisi extitisset timor uerecũdie inuitasset.

uiuendi

Heu quid dicam. Que monachis illis inerit obſeruantia caſtitatis qui continue mulierum uiſibus potiũtur inſimul colloquendo. Sic manet in caſtitate homo fatiẽ intuens aſſidue mulierum ſicut manet palea ĩcũbuſta ſtans in igne. Fallax certe & ruine maxime ꝓpinquus caſus ĩeuitabileq; ꝑiculum eſt femĩe pulcritudo. Timor certe euenit monacho quem timebat & ſic accidit quod tanto tp̃re uerebatur. Nec ſine exemplo maximo aliorũ nõ illi uiſſum eſt parentibus obedire / ĩ quo anime ꝑiculũ formidatur A monaſterio ĩuite monachus egreditur. ſed ardore libidinis ta; nephãde ĩflãmate / nil aliud q̃ ſororis hoc neſciẽtis ſcelus / fatiẽ improbis oculorũ uiſib⁹ uidere cogitanſ / pene unq̃ fuiſſe monaſteriũ recordat᷑. Sanatur iteꝝ pater. At monachus excuſationibus adiuuentis retardat de die in diẽ ad monaſteriũ remeare. Manẽte eo dẽ ĩ paterna domo tribus mẽſibuſ hinc monachos hĩc patrẽ & oẽm familiã maxĩa mouet admiratio cur iſtũ tã uehemẽs aripuit ĩmutatio & alteratio ĩ audita. Ignorat ſiqdẽ rei cãm / idcirco effectũ eſ cõtigit ignorare. Ad monaſteriũ cũ duob⁹ ad ſe ex moãſterio deſtinatis monachiſ tãdem reuertitur. illud reſſereſ tediũ reddeũdo

quod prius detullerat exeūdo. Cepit itaq; in monasterio corpus degere monachi cor uero a sorore aliqualiter nō recedit. hoc sibi fit stu diū scripturarum ut atingat pessima que affe ctat. hec cōtēplatio diuinorū & peccatoru3 mō3 inueniat explendorum. Percutitur alienus sui & a ueritatis cognitione deuius continue a dia bolo cuius iugo grauissimo imbecille collum submissit libidinis nouis telis inflamatur. Sicut fumus deficiunt dies eius confringūtur sicut in frixorio ossa eius & infirmatur ī doloribus uita eius. Irrationabili fit simul animali. Obli uiscitur in toto diuinam clemētiam exorare to ta die cogitans quis modus appareat abilis ut poculum mortis ualeat degustare. Heu quā sunt inopes & miseri & omībus bonis egentes & exules qui a domino se elōgāt. Tanto fit pe ior brutis aīalibus uir in peccatis quibus ab aīa deus maiori spatio elongatur. q̄ id quo celū a terra distat. & oriēs ab occasu q̄to eisdem p̄stat dū diuina gratia est fulcitus. Cogitanti deniq; monacho ueritatis luīs nescio & ignaro nephan dissime & auditui horribilis uoluptatis adipiscē de reperire modum mali consilii seminator

diabolus. Hoc tale sibi insinuat consilium. Oc
culto cogitamine uani cordis ut .s. in tempeste
noctis medio cũctis dormientibus ueste depo
sita monachali/sumptoq; habitu laicali ex moã
sterio exiens paternas clam adeat mansiones &
domum crepusculo noctis latenter intrans.
sub thoro sororis lateat /donec dormiente ip̃a
ad eandem accedat sue uoluptatẽ libidinis com
plecturus. Placet insano mẽtis imperitie consi
lium errogatum: studeq; toto posse q̃ potest
breuius effectui mancipare. Sequẽti igitur ad
uenientis noctis medio sub silentio ad fores ce
nobii claues gerens manibus properat sed per
totam illã noctem huc illucque discurrens quo
sint in loco ostia cenobii posita non inuenit.
Stupore & admiratione perteritus. Cur hec
sint nesciens intueri iam matutinali qua ad lau
des debitas dominicas monachi excubabant ꝓ
pinquante hora compellitur ille ad cellulam re
trogredi. manet in cellula idẽ admirans per diẽ
illũ. Proponit sequẽti nocte facere. quod nõ
fecit. Audet imbecilis dextera que nõ potest
Sperat stultum pecus contra leonem pugnãs
triumphi gloriam adipisci. Quid ĩsensate reris

Putas agere uile pecus que leo fortissimus hie
ronimus contradicit. Cessa ymaginē gloriosissi
mi hyeronimi genua flectere . ipm ulterius nō
salutes & tibi potestas protinus concedetur. ut
cadas in foueam quam effodis ut dira naufra
gia iam admittas. Non possunt impensa glo
riosissimo hieronimo seruitia quoquo fiant
modo a mercedibus uacuari. Retinebat si qui
dem in cellula monachus ille deuius & errans.
& a diabolico dominio mancipatus ymaginem
hieronimi gloriosi tabule insignitā. cui diebus
singulis antiqua cōsuetudine flectens genua se
eidem pluries commēdabat. Ignorās uero hec
ille monachus subsequenti nocte ad cenobii ite
rum fores pgit. Sed quod precedenti euenerat
id hac secūda nocte iterum euenit nocte. Ne igi
tur nimis iherreā uerbis/per unum ferre men
sem singulis noctibus cōtinue hoc euenit. Cō
pleto itaque ut puto mensis circulo/in somnis
beatus Hieronimus sanctissimo cuidam illius
monasterii monacho apparuit in stratu suo qe
scenti nocte: eidem reuelans quid iste mona
chus faciebat: mandansque illi ut debeat illi
monacho sic erranti declarare. Quomodo
ipe eū obsibi īpēsā reuerentiā custodiuit ut ho

per
ſtia non uideret ad propetrandum cogitatum ſcelus/& q̄ꝛ niſi uelox deiceptis ſubſequat̄ emē datio/ſe ſe de ipſius cuſtodia remouebit diſceſſit qꝫ ꝓtinus ab eodem. Mane aūt facto q̄ uiderat monachus alteri monacho enarrauit. At ille ſe quid hic dicat ītelligere plurib⁹ deteſtans sa cramētis cepit dicere pp cerebri uacuitatem hec illi ſomnia eueīſſe. Tacet monachus & recedit hic uero gaudens ꝓponit nocte ſequēti nullam amplius exhibens ſolitā hyeronimo reuerētiā hoſtia monaſterii ad neq̄ opus qđ tā diu affe ctauerat pagendum, ad ſuū libitū reſerare. Vt dicam breuiter/quod miſer diu hyanti aīo co gitauerat a Hyeronimo honore ſolito priuato ſibi tradita poteſtate ut uoluit ſic effecit sed ta mē īfine glo̾ſſi hyeroī clemētia nō deſſicit. Re cedēſ itaqꝫ ille de monaſterio nocturna hoā alie no habitu occultatus. Patris domū adueniēs p diem illum undiqꝫ circuiuit. Cumque noctis crepuſculo domum intraſſet. Ad lectum in quo uirgo ſoror quieſcere tunc ſolebat clā ꝓce dēſ. tā diu ſub eodē latitauit q̄ diu ſororē dorire potuit exiſtiare. Tūc īde exiēs expoliatis ueſti b⁹ſororis ſe dextro lateri aplicauit. ad hec ſoror

leui somno dormiēs excitatur & uirorum iuxta se sē
tiens /& ad modū se expauescens diris emissis
clamoribns ad se omnes pariter euocauit. Cur
runt ad puelle thalamū cūcti cum lumine & tā
dem in lecto īueniūt. hūc iacentem. Mirātur
parentes & stupēt. cernūt hoc cūcti qui cōcurre
rant & cōdolent. Interrogat a filio pater discrīs
tanti cām. Reatū suū silentio filius cōfitetur. Vt
eiꝫ dixi uoluit. gloriosus hyeronimus hūc suaꝫ
stultitiā expiri /ut in posterū astutior & humi
lior fieret ad cauēdum /& ī prelio se tuēdum:
& ne amplius exēplo huius quis de sua sanctita
te cōfideret & speraret. Quāto maior īest hoī
sanctitas dum ī mari hui⁹ mūdi ꝓcelloso & ini
micorum agminibus pleno dū ī imbecili carnis
nauicula nauigat /tāto maior inesse debet tior
& astutia se tuendi. Infinitas pessimus ille tem
ptator diabolus possidet artes. Qui īcautus ꝑ
git leuissime capiet. Qui ī cūctis timet ab oī
bus diabolis hic timetur. Certe nil plus nocet q̄
spreto aliorum consilio|ut ꝓpria uolūtas pcipit ā
bulare. Qui sue tātum uolūtati credit incūctis
q̄ facit|finem odibilē adinueniet. Magnus tior
ī pn̄ti exemplo de fragilitate maxima & diabo
lica caliditate & astutia nobis oibus demōstratur

Magna & spes ueie peccatoribus declarat̃ Cernẽs itaq̃ se monachus sic a diabolo deturpiter delusum /ac ẽt in tanta miseria captiuatum. protinus suffragiis gloriosimi hyeronimi /cuius sẽper deuotus extiterat suã miser iam & culpã uehemẽtissimã recognoscens: ĩ se ipm rediit/& de eadem paterna domo oĩ retardatione abiecta. lugens & dolens ad fõtem pnĩe ꝓperauit deinde uero ĩ suo monasterio per ãnos duos ĩ tanta abstinẽtie se asperitate aflixit ut foret cor hominũ ĩsuffitiens cogitare/& completo ãnoꝝ duoꝝ spatio /ante dies modicos ex hoc seculo feliciter expirauit.

De celestino cardinale detractore sc̃i Hyeronĩ

u Enerabilis damasi portuẽsis epĩ pridie receptis litteris aliqua eis ĩscripta cordé aui do ĩtellexi. que ob eius reuerentiã nõ dimittã Rome cardinalis quidã celestinus noĩe gloriosissimi emulus hyeronimi & detractor. dum die quodam ĩ cõuentu existens cardinalium more solito/ore audaci & temerario in eiusdem iniurie uerba ꝓrumperet dolore subito uiserum ĩpellente ad occulta nature loco ꝓperans uiscera oĩa protinus emanauit & anteq̃ illic recederet expirauit.

De andrea cardinale resuscitato.

a Lius quoq; presbiter cardinalis andreas noie isti nō similis. sed gloriosissimi hieronimi deuotissimus atq; cultor/pridie in eadē romana urbe multis circūstantibus expirauit. Qui cū iam in ecclesia esset/pactis exequiis/que solent fidelium tumulandis exhiberi corporibus/assistente summo pōtifice cū pene toto clero & populo romanorū/q adeundem andreā cōuenerāt honorādum: emissis ululatibus & crebris gemitibus/in feretro cūctis stupētibus & ueluti amētibus effectis/tāq̄ si a somni dormitione excitaretur mirabiliter exurexit. Cūq; a romano pōtifice/remoto de ecclesia uniuerso populo/clausisq; foribus īterrogaret: ītulit ista uerba/dum starem diuino exanimi iudicandus. & iam pp uestium & ciborꝝ/qb⁹ hacten⁹ usus eram/nimiā supfluitatem/tartareis cruciatibus cōdēnarer/subito adueīens quidā sole splēdidior niueq; cādidior/quē fuisse gloriosum Hyeronimū ac se īuicem referētibus qui astabant intellexi/p̄sidenti iudici flexis genibus aīaȝ meo corpori iungi porrectis p̄cib⁹ impetrauit. Quibus finitis uerbis in ictu oculi inde recedens anima uti cernitis meo corpori est cōiuncta. ad

hec miratur sūmus pontifex ceteriq; audientes Fuit hec nota populo extra ecclesiā expectanti. Qui cōfractis ecclesie foribus ꝓtinus ecclesiā intrant oēs magnis uocibus deū & gl'osissimū Hyeronimum collaudātes.

Narratio de malis epis.

m Vlta nos mētis afflictio cōmouet & contristat ītellecto ꝙ quāplurimi epoꝝ/deū & dominū nostrū Iesum Christū/cuius uicez gerūt abnegātes terrenorum quorū deus uenter est uestigiis inherētes/destipēdiis pauperuz de sanguine Iesu Christi delicatissimis fercul' cū hystrionibus & ceteris diuitibus suā uentris replēt īgluuiem/ad feditatē luxurie incitādam. uestimētoꝝq; de die in diem supfluitatibus abutūtur/de pauperibus quorum mercedem raptam manu latrocinii deuorant/fame moriētib⁹ & frigore nō currantes. hii certe nō sunt epi/s; diaboli. Epus aut sanctissimus aut diabolicus. Magni certe meriti stat⁹ epalis/sed pculi infiniti. leuissimum peccatum aliis īputandū/grauissimū epo īputatur. Pontificis & eīm uitium ī sub

uidebatur erat. Cūq; p horam p pallatiū illud huc illuc gradiēs eius admiraret̄ pulcritudīem tam uehemētē/uidit quoddā pparari tribunal a quibusdam nimie pulcritudis iuueībus/stratis tapetis & uestibus auro gēmis. & multa artifitii uarietate decoratis/& circūquaq; pariete inuoluto/in quo postmodū quidā rex maximus & decorus/cuius aspectus tante erat suauitatis: vt & nil uelet aliud quis habere/magna uirorum sole lucidͤbrū coītatus societate ueniēs/se posuit ut iuditia exerceret. Inter hec cuiusdam anima: quem fuisse anchonitanū psulem ab aliquib⁹ ibidē cōsistētibus postmodū ītellexit/a nequam spiritibus cathenis igneisq; uīculis uincta/instar fornacis flamas erūpens sulphureas/deportata: maiestati regie psantatur. Que priusquā de aliquo interrogaret̄/cepit diris uocibus se īfernalibus māsionib⁹ dignissima acclamare. hanc inter ceteras maxīe assignās principalē causam: quoniā uanis pōpis ītentus/cōuiuiis & uestib⁹ & huiusmodi stultitiis delectabat̄. Quibus finitis lata p iudicem sentētia/ut penis īfernalib⁹ traderetur/donec corpori iūcta duplices penas ī ppetuū substineret/mox igitur illū secum fer

rens omīs illa nequā ſpirituum turba īde diris
clamoribus receſſerūt .Deīde alterius cuiuſdā
anima quā fuiſſe theodori ſenatoris fratris p̄di
cti uenerabilis damaſi epī ſupradicti ſimiliter ī
tellexit ante maieſtatem regiam circūaſtantib⁹
multis nequā ſpiritibus eū grauiſſime accuſan
tibus putatur .Cūq; a diabolis in longū accuſa
tio traheretur & nullus ex aduerſo aliqua rn̄
deret .uir quidam ſepties ſole ſplendidior & ut
ſibi uidebatur pene ceteris aſtantibus eminen
tior ad dexteram regis.ſedens in pedibus ſe er
rexit .Quo qdem ſurgēte ſilentium rex ma
nu ꝓpria a cunctis fieri imꝑauit .tūc qui ſtete
rat omnibus opponens accuſantibus hūc ſuū
fuiſſe fideliſſimū & deuotum & ei cōtinue ex
hibuiſſe reuerētiam ſpetialem eiſdem mox au
datiam loquēdi abſtulit & taciturnitate multa
uit .Poſtmodum uero his flectens ante regē
genua .huic ſuo fideliſſimo ueniam & eternam
requiem ſolita pietate & miſericōrdia ineffabi
li clemētiſſime elargiri/ita ꝙ ꝓ cōmiſſis ī mūdo
flagitiis in purgatorio purgaretur ſuis p̄cibus
ut uoluit ē adeptus .Tunc omīs illa nephando
rum ſpirituum multitudo gemens & ululans

de illo loco ꝓtinus se remouit. Interuallo autē facto hore unius iuuenis q̄dam pulcerimus cō cito gradu p pallatium ueniens & hunc q3 accedens qui tā eminens & p̄clarus in auxilio exurrexerat theodori senatoris se fore dixit a petro patricio romanoꝝ eius deuotissimo missum q̄ tenus eiusdem preces exaudiens si impetrare filium a domino dignaret̄. Ad hec rex. Quod inquit a filio meo Hyeronimo petrus postulat cito fiat. hiis oībus sic finitis a somno illo mox helias monachus excitatur laudes ī mensas deo redens & hyeronimo glorioso. Qui diē illum in quo tam mirāda uiderat p̄notans eodē post modū ītellexit die epm anchonitanum & theodorum senatorē ex hoc seculo emigrasse. Quo liquido patet hec uana somnia nō fuisse.

De uisione sancti Cyrilli.

m Agnam putabas Augustine carissime aliquibus admirationem īducere ueluti si quid nouū & in auditum ꝓponeres. dum in tuis pristinis litteris quas recepi Iohanni baptiste & ceteris apostolis. Hyeronimum sanctissimum equalē ī sanctitate & gloria rōnibus sine

dubio efficacibus & uisionibus mirificis cōpro babas. Certe nō est aliqua ambiguitas/uerissīa est & omī fide & deuotione dignissima ista fore. Nec puto aliquib⁹ eius uitā sanctissimā & eius tanta ꝓdigia homībus insueta nō ignorantibus admirationis aliquid eueīre. Sed quoniā tue tales fuerūt rationes ad ueritatem huiusmodi declarādam/ꝙ meas leuissimas & īpitas nūc illis aponere nō deceret omissis omībus uisionem mirabilem/quā uenerabilis uir Cirillus eṗs Alexandrinus se uidisse suis ad me diebus pluribus iam elapsis destinatis litteris affirmabat/breuiter introducam. Post beati hyeronimi obitum gloriosum āno completo in die natiuitatis gloriosissimi Iohannis domini precursoris/expletis laudibus matutinis/dum me moratus Pontifex more solito in ecclesia solus ante altare eiusdem precursoris domini gloriosi flexis genibus ipius gloriam & excellentiam multa spūs dulcedine cōtemplaretur/repentio somno ibi aliquantulum obdormiuit. Et ecce in ecclesiam/ut sibi clarissime uidebatur binatī quorūdā speciosissimorum hominū ultra huānam/cantus alternatim suauissimos cōcinentiū

turba uehementissima mirando ordie ueniebat.
Deinde binatim omnes ad altare precedentes
& ibidem flectentes genua ad sedendū singuli
se ponebant. Cumq; illorum hominum iam
esset ecclesia ualde plena post omnes duo uiri
eminētiores ceteris/ī toto similes atq; pares/infi
nito sole lucidiores/stella induti candidissima
auro & gēmis undiq; ieffabiliter rutilāti ueien
tes ecclesiā pariter ītrauerūt. Ad quorꝝ ītroitū
omēs in ecclesia resciddētes/protinus flexis geni
bus eisdē summā reuerentiā persoluerūt. Tūc
illi duo uiri altari ab eisdē reuerentia exhibita
ī duabus partibꝰ cathedris aureis mira lapidu;
pretiosorū uarietate & pulcritudine decoratis
sibi a quibusdam pulcherimis iuuenibꝰ ꝑpara
tis. ambo pariter cōsederūt. & sic silentes aliquā
tulū pmāserunt. Interim facto inter illos scilen
tio cepit alter eorū duorū/alterū impellere ad
loquēdum. Cūq; longa ad īuice; altercatio ori
retur/ut quis primo incipet ꝑdicare/cepūt sigu
li ut hyeronimꝰ Iohānis cuiꝰ erat die illa solēni
tas laudes & magnificētias explicaret magnis
uocibꝰ acclamare. Quo unꝰ illorū sermonem
mox īcipiēs laudes beatissimi ꝑcursoris dn̄i tāta

loquelle dulcedine /tantoq3 uerborum ornatu nec nō & sentētie grauitate cōteruit/ q̄ fas non esset lingue hominum declarare. Finito itaque sermone illo alter quem Iohannē baptistam cū cti qui aderant noīabant eidem grates referrēs multiplices hec circūastantibus ad eius gloriā & honorē est locutus.

Verba gloriosi Iohannis baptiste de laudibus beati Hyeronimi.

s Otius iste meus carissimus Hyeronim⁹ equalis mihi in gloria equalis etiam in sanctitate /seriem mearū laudum ē hactenus ꝓsecutus /id circo dignū est ut eius laudibus nūc insistam. hic uere lux ecclesie tenebras effugās erroꝝ & cūctos illuminās homīes ueritatis claritate cecos. hic fons est aque sapientie salutaris ad quem sitientes dum accedūt largissime satiātur. Hic arbor altissima cuius cacumen celum ascendit/sub cuius doctrine frondibus de sua ui eiusdem oris fructu aues celi. s. homines ingenio subtiliores & uniuersa peccora. s. homines parum intelligentes / uberime satiant. Hic mecum fuit in seculo heremita & certe non minus me carnem abstinentiis macerauit

hic mecũ uirgo nitidus / atq; purus. hic mecũ fuit prophetico spiritu illustratus. hic mecũ doctor extitit ueritatis. Ego pp iustitiã & ueritatem uitã corporeã dereliqui. hic & si sic uitam nõ amiserit corporalẽ pp iustitiã tñ & doctrine sue pspicacissime ueritatem tpus suũ totũ gessit in seculo ĩ martirio afflictionib⁹ & dolore. ego Christiane fidei precucurri nuntius & gentium inuitator. Hic postmodum ueniens eiusdem extitit sustentator / & ab hereticis eandem lacerantibus defensator. Ego semel manibus ꝓpriis Christum dñm tetigi in iordane. hic ipm nõ solũ manibus ꝓpriis habuit multotiẽs in altari / sed & ore ꝓprio manducauit. hic sicut mihi in sanctitate ꝑ omnia fuit equalis ita nunc ambo equali eterne uite ꝓmio simul cum gaudemus. hec & alia multa. Prosequente beato Iohanne que idem episcopus Cyrillus non potuit memorie totaliter comendare iam hora diei prima adueniẽte / ecclesiã custos intrans / epm intuitus dormientẽ eundẽ manibus excitauit. Expgefactus itaq; Põtifex stupore admiratiõe & gaudio admodũ plenus que uiderat custodi cũ lacris ennarrauit.

Deĩde illo diẽ missam solẽnissime celebrãs ui sionem mirabilẽ oĩ populo declarauit.

S Vnt ĩfinito plura que dici possẽt miracu la uerissima utilia & narranda: q̃ ea que breui hoc opusculo sunt inscripta. Sed ne pro lixitate opis aliquid legentibus tedii oriat̃ uno solũ miraculo profecto quod nundum exple to mẽse in bethleẽ pactum est. huic operi finis erit.

Multa miracula.

D Ie dñico trãsacto post octauas penteco stes omnibus meis suffraganeis epis & multitudine maxima tã uiroꝝ q̃ mulierũ in ec clesia ĩ qua qeścit sanctissimũ Hyeronimi cada uer simul cõgregatis honore & ueneratione tã debita q̃ deuota primo egomet sacris indutus uestibus ad locum fouee in qua corpus uenerandum iacet accedens terram cepi ef fodere sepulture. Quatenus sanctissimum illud corpus inde ablatum / in tumulo mar moreo mira pulcritudine undiq; decorato / qd' hac de cã fuerat fabricatũ postmodũ poneret̃:

noueris. Cirille / q̄ corpus meũ de fouea ĩ qua iacet nullatenus extrahet᷑ / quausq̨ ciuitas yherusalē ab ĩfidelibus capiet᷑. Quo qdē tp̄ore romani delatum ibidē multo tp̄re requiescet. Ad hec expgefactus que uiderã cũctis ep̄is & aliis uiris catholicis enarraui. Quid aũt & quãdo hec eueniēt aliter nõ agnosco. Si quid utile aũt bonũ in hac ep̄la dixi / nõ meis / sed gloriſſimi Hyeronimi meritis ĩputetur. Si qd uero supfluũ ĩ utile / & nõ bonũ solũ mei ĩsipiẽtia & negligẽtia hoc accidiſſe ab oĩbus iudicet᷑. Mi Augustine cariſſime ĩ tuis orõnibus memor esto.

Benedicamus Domino. Deo Gratias.

Impſſum p Magiſtrũ Philippum de lauagnia i.cccc.lxxv. die xxviii. nouẽbr. Amen.

